

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОВА І ПРАВО»**

25 жовтня 2022 року

Дніпро
2022

УДК 81+340
М 74

*Рекомендовано до друку Науковою радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 3 від 30.11.2022 р.)*

М 74 Мова і право. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції.
25 жовтня 2022 року, Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ / За заг. ред. І. В. Царьової. Дніпро: ДДУВС, 2022. 216 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Пакулова Т. В., т.в.о. завідувача кафедри українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Поповський А. М., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри
українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ;

Царьова І. В., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри
українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
у якій взяв участь професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти
України. Тематика тез охоплює актуальні проблеми юридичної термінології,
юридичної лінгвістики та психолінгвістики, мовні процеси в суспільстві,
питання медіаосвіти та медіавпливів на аудиторію, професійної спрямованості
іноземної мови, вивчення мов у контексті міжкультурної комунікації, правові
аспекти в культурологічному вимірі (література, мистецтво, журналістика).

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції можуть
бути використані викладачами для підготовки до занять із української та
іноземної мов, а також для розроблення підручників та посібників, які б
передбачали достатню мовну підготовку старшокласників, здобувачів вищої
освіти, слухачів магістратури та ад'юнктури.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
Аксьонов Є. М. Features of teaching a foreign language in the conditions of internationalization of the educational space.....	11
Бандій А. О. The problem of gender equality in law enforcement agencies.....	13
Безгодова Н. С. А душі свободи треба.....	15
Бідняк С. С. Іноземна мова як спосіб ефективної комунікації.....	18
Бублик Т. Ю. Youth and world cooperation.....	20
Вербицька К. В. Основні напрямки впливу юридичної науки на формування термінологічного апарату законодавства.....	23
Волик М. М. Problems and methods of perfection of lexical skills by english by future workers of police.....	25
Волошина Ю. В. Use of computer technologies while learning foreign language... ..	29
Гдакович М. Г. Двоязичність чи дволичність? (Іван Франко про значення рідної мови).....	31
Герасимов А. Є. Professionally-oriented reading of foreign language texts as a prerequisite for the readiness of students for future professional activities.....	35
Гордієнко А. Г. Національна мова та проблема етнокультурної ідентифікації українців.....	37
Грицієнко В. В. Features of the development of students dialogical speech in another language.....	39
Давидова Н. В. Review of word primary meaning variability as term development factor.....	41
Декусар Г. Г. Review of the modern media resources for learning English.....	44
Декусар І. А. Negative influence of media on the youth audience.....	48
Демиденко Д. С. Іноземна мова як основний компетентнісний аспект у юридичній діяльності.....	50
Долгополова Г. Г., Василенко В. А. Intercultural communication as a component of the professional training of future law enforcement officers.....	53
Єльнікова Н. І. Мова права у лінгвістичних студіях.....	55
Жук Д. А. Innovative educational environment for learning a foreign language in higher education institutions.....	58
Жушман А. А. Functioning of english as a language of international communication.....	60
Загнітко А. П. Лінгвістична експертиза: категорії та одиниці.....	63
Запотічна Р. А. An overview of the 2021 report on english proficiency index.....	69
Збутевич Д. В. Current issues of using the moodle system during learning a foreign language.....	71
Зосімов А. О. Knowledge of english as one of the components of the police officer professional competence.....	73
Іванова М. А. Особливості експертизи проєктів нормативно-правових актів щодо їх відповідності положенням конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці європейського суду з прав людини....	75

Карпенко Р. В. Проблеми функціонування багатокomпонентних юридичних термінів.....	77
Клещова О. Є. Мовна культура суспільства.....	80
Ковалевська О. В. The main principles of linguistic and pragmatic analysis in legal discourse.....	84
Коваленко-Марченкова Є. В., Самотуга А. В. Сучасні проблеми забезпечення функціонування української мови як державної у сфері науки....	85
Ковіненко О. О. Англійська як мова-посередник між Україною та світовою спільнотою під час інформаційної війни.....	87
Косенко Є. Є. Техніка опублікування та систематизації нормативно-правових актів.....	91
Костовят І. Є. Legal aspect of gender policy implementation in Ukraine.....	94
Кохановська Д. С. On the status of the english language in Ukraine.....	96
Кузьменко В. В. Functioning of English as a language of international communication.....	98
Кулаковський В. А. Англійська мова як міжнародна мова спілкування....	100
Лавренко Д. О. Експертиза нормативно-правових актів.....	102
Левін О. Л. Мова Київської Русі: історичний екскурс.....	106
Левченко М. О. The significance of legal (formal) determination for the development of the language of law: linguistic and legal aspects.....	108
Леонтєва В. С. Need to know a foreign language by employees of law enforcement bodies of Ukraine.....	111
Лимаренко М. С. Influence of martial law on ukrainian legislation.....	113
Лисенко А. А. Особливості тлумачення англомовної юридичної термінології...	116
Лучкіна Ю. В. З історії розвитку української правничої термінології.....	118
Меркулов М. О. Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації.....	123
Мигович Р. Я. Деякі аспекти використання соціальних мереж для вивчення іноземних мов.....	126
Міняйло Р. В., Міняйло Н. В. Поетизація судноплавної термінології в українськомовному художньому дискурсі.....	128
Місюра А. О. Роль англійської мови як мови міжнародного спілкування...	133
Мякінін М. О. The Importance of Legal Linguistics.....	136
Наливайко І. О. Teaching professional English to lawyers.....	138
Новікова О. В. Peculiarities of legal terminology.....	141
Панченко О. І. Особливості перекладу англійської юридичної термінології українською.....	143
Подворчан А. З. Перспективи розвитку української мови в умовах світової інтеграції.....	146
Помазан Д. С. Мова пісень сучасних музичних гуртів.....	148
Посохова А. В. Organizing the research work of cadets in foreign languages as an important part of their professional training.....	152
Похил А. В. Actual problems of English language teaching methods.....	156

Приймачук Є. О. Система заходів адміністративного примусу.....	159
Прихно Д. Ю. Прикладна лінгвістика та англійська мова.....	161
Прудовський А. В. Вчимо англійську: на курсах чи індивідуально?.....	163
Пугято Л. Д. Поняття юридичної сили і юридичної значущості документів....	166
Рукавець А. В. Культура мовлення як показник професійної культури правоохоронців.....	168
Рукіна Д. О. Актуальність мовної компетентності правника в Україні: теоретико-прикладний аспект.....	170
Самойлова Ю. І., Василенко В. А. English as the language of international communication in the work of police officers.....	173
Серга Д. О. Англійські ідіоми: труднощі у засвоєнні, вживанні та перекладі...	175
Сергійчук К. С. Proposals for improving the methodology training of future teachers and teachers of foreign languages.....	177
Сковронська І. Ю. Соціально-правове мислення в умовах війни.....	179
Скурідін Р. М. Мовленнєва культура як складник культури особистості...	181
Софійченко А. Р. Current problems of legal terminology.....	184
Староконь Ю. М. Meaning and characteristics of professional translation.....	186
Сугак Д. В. Why do we need learning the english language.....	188
Суїма І. П. Peculiarities of translation of criminal law terminology.....	190
Тарнавський Р. В. Мова і право.....	194
Трень Т.О. Мовна самоідентифікація українців в умовах війни.....	196
Царьова І. В. Уніфікація термінології криміналістичних експертиз.....	199
Чубар А. Р. Мовні характеристики англійських медіатекстів.....	202
Чурілова Т. А. Subject of criminal offense.....	205
Шкіль А. С. До питання дефініції міжкультурної комунікації у процесі вивчення іноземної мови.....	207
Якубук Д. А. Media education and media influences on the audience.....	209
Яланська Я. Ю. Importance of english is in life of policeman.....	212

ПЕРЕДМОВА

25 жовтня 2022 року кафедрою українознавства та іноземних мов проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Мова і право», у якій взяли участь 163 особи, з них 78 науково-педагогічних працівників та 85 здобувачів вищої освіти.

1) Представлені 17 закладів вищої освіти: Український культурний центр (м. Бейрут, Ліван), Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (м. Дніпро); Львівський державний університет внутрішніх справ (м. Львів), Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг), Приватний заклад «Європейський університет» (м. Київ), Сумська філія Харківського університету внутрішніх справ (м. Суми), Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (м. Одеса), Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський), Запорізький національний університет (м. Запоріжжя), Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків), Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, Херсонський державний університет (м. Херсон), Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава), Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка (м. Івано-Франківськ), Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та соціальних наук Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ), Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь), Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ (м. Дніпро).

2) Розглянута тематика доповідей філологічного і юридичного напрямку. Предметом дискусій був лінгвістичний статус мови права, який визначається співвіднесенням її ознак з ознаками національної мови. Існують підходи, які визначають мову права як спеціальну мову, мовний реєстр, ідіолект законодавця, мову законодавця, текст правових приписів, словесний код. Точність і ясність правничих формулювань, якісне і чітке їхнє мовне втілення, правильне й однозначне використання юридичної термінології сприяє належному розумінню нормативно-правових актів, є важливою передумовою подальшого процесу інтерпретації та реалізації сформульованих у мовній формі правних приписів.

За результатами представлених доповідей та загальної дискусії учасники конференції пропонують:

Секція № 1. Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи

Українську мову, що є основним засобом спілкування та одним з найголовніших чинників самоствердження нації, законодавчо закріплено в ст. 10 Конституції України як єдину державну. Згодом її статус засвідчено в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», ухваленому Верховною Радою України 25 квітня 2019 року. Зазначене сприяє підвищенню її престижу, становленню як соціально-психологічного явища, забезпечує духовне та соціально-політичне єднання суспільства, адже мова має важливе значення для формування особистості, національного менталітету й етнічної ідентичності. Безпосереднім є вплив

мови на формування норм права. Право як інструмент управління суспільними процесами набуває властивостей нормативного регулятора лише тоді, коли закріплене в мові. Правові поняття і норми не можуть існувати інакше, ніж у визначених мовних формах. Слово в правових джерелах постає тим вихідним матеріалом, що є основою відображення правової думки, способом донесення правових приписів до суб'єктів правозастосування. Точність і зрозумілість правових формулювань, чіткість мовного їх утілення, правильність уживання й однозначність юридичної термінології сприяють належному тлумаченню нормативно-правових актів. У період розбудови демократичної правової держави та реформування її правової системи за загальноєвропейськими стандартами актуальним є питання мовної підготовки правознавців. Юридична мова – ключовий засіб правотворчої та правозастосовної діяльності, правової комунікації, пізнання і передання правової інформації в суспільстві. Володіння фаховою мовою передбачає знання всіх її літературних норм, функціональних стилів, особливостей словотворення, дотримання чіткості, точності, послідовності, зрозумілості викладу думки в письмовому й усному мовленні.

З огляду на те, що питання розвитку й функціонування державної мови досі залишаються невирішеними, а також ураховуючи широку географію учасників, можна дійти висновку, що потреба в спеціалізованому виданні, присвяченому особливостям уживання української мови в юриспруденції, залишається нагальною для всіх регіонів держави. Проблематика, порушена в темах виступів учасників конференції, актуальна як для академічної науки, так і для практичної діяльності органів виконавчої влади, зокрема поліції, органів місцевого самоврядування тощо

Секція № 2. Актуальні проблеми юридичної термінології

Робота з науковою термінологією у системі фахової підготовки нефілологічних спеціальностей посідає вкрай важливе місце (особливо це стосується термінології права), оскільки досконале оволодіння мовною майстерністю та відповідною галузевою термінологією є одним із основних показників професійності особистості. У процесі комунікації терміни виступають когнітивно-інформаційними моделями, співвідносними з поняттєво-концептуальною і предметнотематичними сферами відповідних галузей знань.

Актуалізація наукових розробок у сфері юридичного термінознавства на сучасному етапі зумовлена тим, що головний об'єкт його вивчення – юридична термінологія, будучи віддзеркаленням системи юридичних знань, явищ, процесів, на тлі динамічного поступу у їх розвитку, сама істотно змінюється, ускладнюється її поняттєво-категоріальний апарат, структура, виникають не лише нові терміни, але й нові терміносистеми, які потребують вивчення, упорядкування, систематизації та лексикографічного опису. Постає необхідність постійного системного моніторингу стану юридичної термінології, своєчасної фіксації змін у її складі, виявлення певних явищ, процесів, тенденцій у її розвитку тощо. Стрімко розвивається і сама термінознавча наука, що забезпечує дослідників новими методами та інструментами в роботі з термінологічним матеріалом, відкриває нові можливості і нові перспективи для майбутніх пошуків.

Юридичне термінознавство в Україні нині розвивається в різних перспективних напрямках, спрямованих на вирішення актуальних науково-теоретичних, методологічних, науково-організаційних та прикладних проблем, важливих не лише для юриспруденції і мовознавства, але й для держави в цілому. Настав час для державного планування термінологічної роботи і налагодження ефективної системної співпраці науковців різних напрямів у справі фронтального вивчення, цілісного лексикографічного опису, упорядкування та удосконалення української юридичної термінології, узгодження її з міжнародними термінологічними нормами і стандартами.

Секція № 3. Функціонування англійської як мови міжнародного спілкування

Безумовним імперативом інтеграційних процесів є вимога стандартизації та уніфікації соціально-економічних стандартів та політичних принципів управління. А це в свою чергу висуває на порядок денний питання про формування спільної, глобальної мови міжнародного спілкування (*lingua franca*). В сучасних умовах на роль такої мови найпереконливіше претендує саме англійська мова. Причому формування глобальної мови виступає об'єктивним процесом, що відкриває нові можливості для розвитку окремих громадян та держав загалом. Однак домінування англійської мови у сфері міжнародних відносин викликає певну опозицію, навіть опір з боку представників тієї чи іншої малої нації. Вони вбачають у глобальному поширенні англійської мови, у набутті нею статусу лінгвістичного засобу міжнародного спілкування загрозу власній етнокультурній ідентичності, небезпеку для збереження та розвитку своїх рідних мов. У деяких країнах (Бразилія, Італія, Франція) навіть прийнято закони щодо охорони національної мови. Занепокоєну турботу про збереження національної мови виявляють і деякі інші країни. Цінність збереження власної мови вони вважають вищою за цінності загальносвітового лінгвістичного розвитку у планетарному розумінні значення цього визначення.

Культурна перевага існування мови міжнародного спілкування не повинна викликати полеміку з боку представників будь-якої нації. Зауважимо, що в дискусіях, в яких обговорювали роль англійської мови у сфері міжнаціонального спілкування, донедавна висували аргументи, спрямовані проти поширення американської субкультури. Прибічники цих аргументів наполягали на тому, що поширення англійської мови, її перетворення на мову міжнародного спілкування сприятиме «американізації світового простору», «мовному геноциду», мовному імперіалізму. При цьому прибічники цих поглядів залишають поза своєю увагою той факт, що світова спільнота, численні міжнародні організації не можуть існувати без всесвітньої мови. Тільки завдяки існуванню всесвітніх мов спілкування функціонують десятки міжнародних організацій. Саме світові мови оптимізують спілкування між народами, відкривають людям доступ до найрізноманітніших джерел інформації, що сприяє зближенню та взаємовигідній співпраці держав світу в усіх сферах суспільного життя.

Секція № 4. Медіаосвіта та медіавпливи на аудиторію

У документах міжнародних організацій, медіаосвіта розглядається як навчання навичкам опанування медіа. Фахівці ЮНЕСКО вважають, що медіаосвіта як частина прав на самовираження та інформацію належить до основних прав та свобод людини. Також сталою є думка, що медіаосвіта має тривати все життя людини. Важливу роль відіграє розуміння медіа як автономного утворення, відносно якого людина має відігравати активну та самостійну роль, не тільки не ідентифікуючи себе з медіа, а й займаючи до них постійну критичну позицію. Впровадження медіаосвіти в Україні має на меті сприяння розбудові ефективної функціональної системи медіаосвіти для того, щоб забезпечити всебічну підготовку молоді до безпечної та правильної взаємодії із сучасною системою медіа, а також сформувати в ній грамотність, компетентність і обізнаність відповідно до їх сфери діяльності. На жаль, нестача ресурсів і небажання держави брати участь у запровадженні медіаосвіти перешкоджають існуванню її як окремої дисципліни. Тому, найоптимальнішим варіантом вирішення цієї проблеми могла б стати інтеграція, а саме залучення елементів масмедіа у вже наявні дисципліни. У ході інтеграції ці елементи будуть відігравати ключову роль для підготовки zobувачів до засвоєння окремої дисципліни, а також ці елементи будуть давати змогу вчителям трохи відпочити та забути про свої постійні обов'язки та клопоти.

Секція № 5. Правові аспекти в культурологічному вимірі (література, мистецтво, журналістика)

Сьогодення гостро потребує використання значних потенційних резервів для утвердження в українському суспільстві начал демократії, гуманізму і соціального прогресу. Якість частини законів через відсутність належного рівня правової культури окремих депутатів бажає бути кращою і більш досконалою. Чимало законів, як і за часів радянського тоталітарного періоду, не враховують традицій духовної історії, моралі, культури українського народу. Сформовані і прийняті правові норми не завжди обумовлені здобутками української культури. Це призводить до втрати правом соціальної цінності та поваги з боку членів суспільства, у результаті чого право втрачає ефективність, перестає панувати. Невикористання культурних надбань у праві призводить до необхідності систематичних доповнень, змін у законодавстві, введення нових правових норм. Тут багато що залежить від високої правової культури, професіоналізму самого законодавця. Вивчення культурологічних проблем правотворчості, детермінованих особливостями об'єкту творчості – права і суб'єкта творчості – людини, структурою її пізнавально-психологічних здібностей та її діяльністю в цій сфері, можуть сприяти оптимальній організації законодавчого процесу.

Потреба у всебічному дослідженні культурного впливу на процес правотворчості як об'єкт філософсько-правового осмислення є вкрай назрілою та актуальною. Багатовіковий досвід пошуку найбільш загальних, універсальних визначень права нашою думкою про самі принципи і основи цього пошуку. Передусім, напевне, слід відмовитись від ілюзій і усвідомити, що «абсолютного» визначення права не може бути хоча б тому, що дефініція, як і будь-який інший текст, може стати предметом інтерпретацій.

Гносеологія права досліджує питання пізнання його сутності, проблеми істини в праві. Як культурне явище дійсності, право є предметом досліджень не однієї, а цілого ряду наук: філософії права, соціології права, культурології права, теорії права, енциклопедії права тощо. Специфіка філософсько-правового пізнання полягає у його позамежності і всеохоплюваності, вихід за рамки наявного буття, відкритість та його принципову відмінність від теоретичного пізнання права. На рівні філософії права аналізується, в яких категоріальних формах можливе осягнення права, його сутності та засад чинності філософія права утворює методологічну основу правоведення. При цьому основне методологічне питання філософії права полягає у визначенні сутності права або загальної ідеї права як феномену культури, форми суспільної свідомості та інструменту держави. Саме філософія права, за умови використання досягнень інших споріднених наук, забезпечує вирішення культурологічних проблем у праві. Це проявляється насамперед у забезпеченні діалогу права з культурою, тобто, у відповідності права вимогам культури, з одного боку, та реалізації культурних цінностей через право, з іншого. Зазначений діалог повинен втілюватись на стадії правотворчості, іншими словами, правотворчість повинна бути культурологічною, спиратись на досягнення культурології права. Урахування різносторонніх наукових підходів у процесі правотворчості гарантуватиме відсутність «мертвих» законів, відповідність права культурним стандартам суспільства та забезпечить його дієвість.

3) У результаті обговорення запропоновано такі пропозиції:

- збільшити кількість годин навчальної дисципліни «Українська мова професійного спрямування»;
- відновити курси «Риторика» та дисциплін, які формують національну свідомість і патріотичні почуття («Історія України», «Історія української культури», «Етнографія», «Мистецтво»);
- урахувавши велику кількість учасників, наступного року запланувати формат проведення II Всеукраїнської науково-практичної конференції;
- укласти та видати збірник матеріалів семінару та видати сертифікати про участь.

4) Уважаємо, що це чудова нагода для науковців з різних країн обмінятися науковим та практичним досвідом, новими напрацюваннями, методиками.

5) I Всеукраїнська науково-практична конференція «*Мова і право*» стане не лише вагомим внеском у розвиток української філологічної науки і германістики зокрема, але й окреслить нові шляхи для вирішення непростих завдань реформування мовної освіти в Україні.

АКСЬОНОВ Єгор Максимович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

FEATURES OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN THE CONDITIONS OF INTERNATIONALIZATION OF THE EDUCATIONAL SPACE

Internationalization is an important feature of the development of modern higher education institutions. Among its greatest advantages are the achievement of international standards of the quality of education, the universalization of knowledge, the activation of academic mobility, the expansion of the availability of education, the strengthening of its innovative component, and the strengthening of international cooperation. In general, the goals of internationalization of the educational space can be classified into two groups: academic and economic. Academic goals are aimed at improving the quality of education and include the internationalization of educational courses, the organization of foreign internships for students and teaching staff, the participation of researchers in international conferences and symposia, programs to increase the international competitiveness and reputation of the university.

The attractiveness of Ukraine for foreign applicants creates new challenges for the higher education system. Internationalization of the educational space requires structural changes at the level of a specific university. It concerns students, professors and teaching staff, the content of educational programs, accreditation issues, management and management of higher education institutions. The trend of internationalization of higher education involves the involvement of foreign students, the organization of industrial practices, exchange programs, the development of international joint research projects, foreign internships, the introduction of an international component into educational programs to strengthen intercultural communication, the use of new information and pedagogical technologies in the

pedagogical process, distance learning, using the ECTS system, issuing «double» diplomas, ensuring high international rankings of universities, opening centers of international ties and activities, creating relevant information and consulting services [1, p. 103]. The internationalization of higher education institutions is characterized by such forms of international cooperation as individual mobility of students and teachers, mobility of educational programs, formation of new international standards of higher education, integration into educational programs of an international dimension, creation of educational alliances (institutional partnership) [2, p. 444].

English as a foreign language affects the expansion of the general outlook and perception of the surrounding world. Its teaching in the conditions of the internationalization of the educational space is subject to general and specific trends in the development of higher education. Taking into account these trends, we rely on general didactic (scientific, accessibility, strength, consistency and systematicity, consciousness and activity, clarity, connection between theory and practice) and specific (dialogue of cultures, cultural correspondences, national and universal unity, multicultural tolerance, dominance of problematic tasks of cultural orientation, authenticity, novelty, professional orientation) principles [3, p. 212-241].

The effectiveness of foreign language teaching in institutions of higher education is subject to certain didactic principles. The principles of education as fundamental provisions determine the content, organization, forms and methods of educational work. They are of great importance for ensuring the successful internationalization of the domestic educational space and bringing it into line with European standards. In the presented research, a foreign language serves as a means of learning and a tool of internationalization of higher education in Ukraine. Internationalization processes encourage scientists, teachers and methodologists to develop curricula for foreign students and teach professional disciplines in a foreign language. Internationalization contributes to the accelerated development of the educational services market, the strengthening of the academic mobility of the teaching staff and students, the improvement of educational programs, and the improvement of the quality of education.

References:

1. Hryshchuk Y. V. Organization of education of foreign students in Ukraine as a factor of internationalization of higher education. Continuing professional education: theory and practice: science and method. Journal Kyiv, 2016. Vol. 1-2. Pp. 101-105.
2. Tovkanets G. V. Internationalization processes in the development of European higher education at the beginning of the 21st century. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies: science. magazine. Sumy, 2015. No. 3. Pp. 441-451.
3. Kravets R. A. Theoretical and methodical foundations of multicultural education of future agricultural specialists: monograph. Vinnytsia: Planer, 2017. 434 p.

БАНДИЙ Аміна Олександрівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

THE PROBLEM OF GENDER EQUALITY IN LAW ENFORCEMENT AGENCIES

At present, the problem of gender equality of women and men is very important for society and the state as a whole. Modern public policy is trying hard to prepay obstacles to equality between women and men in society, overcoming all forms of discrimination based on sex, creating the necessary social and political preconditions for the realization and opportunities of women and men in all spheres of life. This problem is not completely solved, but in case of inaction, it will lead to negative consequences.

The specificity of gender issues in Ukraine is manifested in the fact that gender legislation is developing rapidly, and the practical implementation, existing legal mechanisms and tools for gender equality are imperfect and need further specification. Yes, Art. 24 of the Constitution of Ukraine stipulates that citizens have equal constitutional rights and freedoms, as well as equal before the law. This applies to the equality of women and men in all spheres of state and public life, including in the activities of law enforcement agencies [2].

Today, the issues of law enforcement and gender equality intersect, and this applies not only to protection against discrimination, but also to the observance of such a right in the authorities. But it should be noted that due to changes in society, globalization and Europeanization, the role of women is gradually increasing. Those professions that until recently were considered only male, are mastered by women, not an exception, and the activities of law enforcement agencies.

It should be noted that the provisions of these laws do not actually contain norms aimed at the practical implementation of equal rights and opportunities for women and men, but rather have the character of declarative acts.

The first direction considers gender as an institution of social analysis. It includes studies of two types: 1) studies that use gender as a socio-demographic category, which reveals the impact of gender on various variables; 2) studies in which gender is a social construct. In this case, gender is «an organizational model of social relations between men and women, which not only characterizes their interpersonal communication, but also determines their relationship in the basic institutions of society» [4, p. 34].

The second direction in the concept of gender is related to women's research. The main issues in this area are related to the study of gender as subjectivity (ie the study of women's identity); as an ideological construct in the gender system of male domination; as a network of power relations; as a technology that creates a socio-normative subject through the construction of gender differences, which, in turn, are related to racial, ethnic and social differences.

Finally, the third direction considers gender as a cultural metaphor in philosophical and postmodernist concepts, in which masculine and feminine act as elements of cultural-symbolic series: masculine – rational – spiritual – divine – cultural; feminine – sensual – corporeal – sinful – natural.

It should also be noted that foreign practice shows that with the advent of women in law enforcement agencies, the work of the body has become more efficient and has positive potential. Thanks to women, the following changes have taken place in the law enforcement system: the quality of work of employees has improved, relations in the team have improved; increased level of discipline and decreased level of aggression; positive results were obtained in the detection of certain types of crimes; due to sociability, family conflicts were easier to resolve, etc. [1].

In Ukraine, in addition to the Constitution, the principle of equal rights for men and women is enshrined in other legislation: the Marriage and Family Code, the Labor Code, the Code of Criminal Procedure, the Code of Civil Procedure, the Code of Administrative Offenses and current legislation. A large array of bylaws on the issue is noteworthy, among which an important role is played by: Instruction of the Prime Minister of Ukraine from 2003 on the appointment of all ministries and departments responsible for gender issues; Order of the President of Ukraine of 2005 «On improving the work of central and local executive bodies to ensure equal rights and opportunities for women and men»; Decree of the President of Ukraine of 2001 «On raising the social status of women in Ukraine», as well as a group of documents governing the conduct of gender and legal examination of legislation.

Based on the value of the gender content of the law, appropriate work should be done with the current Ukrainian legislation, which, despite the proclamation of equal rights for men and women in Ukraine, still contains significant discriminatory gender distortions. This situation can be remedied by the creation of legislation aimed at solving practical gender issues, detailed regulation of certain aspects of gender equality, legislative definition of the full range of rights and opportunities that contain the concept of gender equality [4].

Reducing gender occupational inequality will be facilitated by targeted public policy measures aimed at increasing the prestige and level of wages in traditionally «female» industries, combating gender stereotypes that narrow the career choices of both women and men, starting from education, empowerment lifelong learning.

References:

1. Hanzyska T. S. Constitutional and legal foundations of gender equality in Ukraine. State and Regions. Ser. : Right. 2014. № 1. Pp. 9-13.
2. Galustyan Yu. M. Functioning of the national mechanism for the implementation of gender policy: Analytical report on the results of interviews with experts in the field of gender policy. Kiev, 2014. 20 p.
3. Constitution of Ukraine of 28.06.1996. Verkhovna Rada 224 Ukraine. URL: <http://zakon.rada.gov>.
4. On ensuring equal rights and opportunities for women and men: Law of Ukraine of September 8, 2005 № 2866-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

БЕЗГОДОВА Надія Семенівна,
*доцент кафедри української мови
Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
кандидат педагогічних наук*

А ДУШІ СВОБОДИ ТРЕБА

Україна – це держава зі славним, величним і водночас трагічним минулим і не менш трагічним сьогоденням. Напевно, немає у світі такого народу, як наш, український, який би скільки часу виборював своє право на вільне життя. Мрії про свободу існували протягом усієї історії людства.

Зазвичай звернення до словникових джерел дає нам можливість узагальнити різні тлумачення означуваного поняття – *свобода*. Ми обмежимося не визначеннями, а синонімічними відповідниками, якими й будемо послуговуватися в роботі.

Основним синонімом слова *свобода* в українській мові є *воля / вольність / вільність*. У своїх творах Тарас Шевченко послідовно вживає слово *воля* в значенні *свобода, незалежність* [1, с. 111-112], а Борис Грінченко трактує українське *воля* як *воля, свобода* [2, с. 295]. Цікаве прочитання приспіву пісні Хлопці з лісу (Марш сотні «Леви»), де на розсуд слухачам слова *свобода і Україна* – синонімічні: *гей, відчиняйте до свободи браму, Кров'ю освячені золоті мечі / Раз, два, три, ворога до біса, / Лиш одна [свобода / Вкраїна] на землі...*

Ворог не одне століття прагне знищити нашу національну гідність, йому не дає спокою зронена Богом у серця українців внутрішня свобода, незламність, непокора, непереборне бажання бути господарями на своїй землі. *Скажіть, чому? Ні, не кажіть нічого, / я і без слів облудців знаю ваду; / ви розтинали край мій лиш для того, / щоб нав'язати світу свою владу* (М. Гринюк). Можливо, «...ми не були антеями, але наша земля давала нам сили не бути рабами» (М. Батіг).

У народі складено безліч прислів'їв, приказок, влучних висловів, які образно й лаконічно передають одвічне прагнення народу до волі, а не до рабського животіння в «імперії зла». Наведемо, на нашу думку, найбільш влучні приклади: *Свобода так дорого коштує, що не всім по кишені; Або волю здобути, або дома не бути; Вільному воля не потрібна; Воля – нічний вогник; наче близько, а не дістанеш; Життя не має ціни, а воля дорожча за життя; Коли козак у полі, то він на волі; Без волі плачу доволі; У полі дві волі: чия правіша, того й сильніша.; Ми з такого роду, що любимо свободу; Свобода і здоров'я мають одне спільне: по-справжньому цінуєш їх тільки тоді, коли їх не вистачає; Кордони ворога закінчуються там, де починається свобода.*

Кожен із нас – це голос держави. Українські письменники, відомі діячі культури в усі часи голосно і пристрасно заявляли про свою громадянську позицію, любов до своєї країни, віру в незламність і нескореність. До їхнього голосу дослухаються, їхні вислови розбирають на цитати й інколи навіть губиться авторство: *Що значить безґрунтовній юрбі / Обіцяти свободу? / Чи не те ж, що з землі вирвати дуб / і пустити на воду (І. Франко); Коли людина між хлібом і свободою обирає хліб, з часом вона втрачає все, у тому числі і хліб. Якщо народ обирає свободу, він матиме хліб, вирощений ним самим і ніким не відібраний (Степан Бандера); Незалежне життя – ось де / справжня мета! / Тільки вільний орел вільним / птахом літа... (О. Олесь); Маючи вибір, завжди обирай свободу (Сергій Жадан); Якщо раб має в душі крила – рано чи пізно він стане вільним. Якщо вільна людина носить в душі кайдани, то рано чи пізно стане рабом (Святослав Вакарчук); Чим довший ланцюг, тим більше хочеться свободи (О. Галаганів). Український поет, прозаїк, есеїст Юрій Андрухович порівнює свободу з повітрям і ставить знак рівності між свободою і любов'ю: *Свобода – це повітря. Найнеобхідніша передумова існування. Любов рівноцінна свободі.**

Вислови геніальної, неперевершеної, безкомпромісної Ліни Костенко влучають у самісіньке серце, надихають на зміни та змушують думати, відчувати, розуміти: *Доля не усміхається рабам; Ох, у життя свобода лиш єдина, / Одна свобода – та, що у мені; Ми воїни. Не ледарі. Не лежні / І наше діло правдне й святе / Бо хто за що, а ми за / Незалежність / Отож нам так і важко через те; Вічна парадигма історії: за свободу борються одні, а до влади приходять інші; Скільки нас, людства, вже є на планеті? Мільярдів шість? І серед них українці, дивна-предивна нація, яка живе тут з правіку, а свою незалежну державу буде оце аж тепер; А ви думали, що Україна так просто. Україна – це супер. Україна – це ексклюзив. По ній пройшлися всі катки історії. На ній відпрацьовані всі види випробувань. Вона загартована найвищим гартom. В умовах сучасного світу їй немає ціни; Я не люблю нещасних. Я / щаслива. / Моя свобода завжди при мені.*

Заслуговують на увагу вислови про свободу патріарха – предстоятеля Української Греко-Католицької Церкви Любомира Гузара: *«Влада боїться свободи в серцях набагато більше, ніж голодного бунту. Бо голодного можна*

купити, а вільного – тільки вбити»; «Господь створив нас вільними. Ніхто так не цінує нашої свободи, як Бог. Але ми не маємо відваги бути вільними. Бо бути вільним – це означає бути відповідальним»; «Ми говоримо про свободу, пишаємося свободою, бажаємо свободу, підкреслюємо своє бажання свободи, але насправді боїмося її»; «Свобода – це можливість робити добро»; «Якщо знайдеться достатня кількість людей, чия віра в свободу виявиться справжньою і твердою, – віра ця неодмінно знайде відгук у серцях багатьох з тих, кому будувати Україну майбутнього».

Ми – нація гордих, вільних громадян, здатних відстоювати свою свободу, державність і людську гідність. Тільки в нас, українців, є свято – День гідності і свободи, бо гідність – це те, без чого не може й бути свободи: *Свобода – це вміння сказати «так». Гідність – це вміння сказати «ні» своїм страхам; Незалежність підіймає на крилах. Відповідальність не дає ці крила спалити. Маючи і те, і інше, можна долетіти до мети!* (Святослав Вакарчук).

Усе це складне переплетіння значень та історичних ремінісценцій поняття «свобода» відлунує у словах, що стали приспівом Державного Гімну України: *Душу й тіло ми положим за нашу свободу / І покажем, що ми, браття, козацького роду* [3].

Потяг до свободи став духовним гаслом нашого сьогоднішнього дня. Здавалося б, таке солодке слово – свобода, але у тяжкі дні, що переживає Україна й українці у протистоянні з силами, які зазіхають на суверенітет держави, воно набуває гіркої присмаку. Чи усвідомлюємо ми ту страшну ціну, яку доводиться платити, щоб синьо-жовтий прапор свободи майорів у кожному місті, містечку, селі? Так, *Прагнемо щасливу долю мати – / Мусимо боротись до кінця* (Надія Петренко). Кожен відчуває велику відповідальність перед власним сумлінням, перед державою та прийдешніми поколіннями; викарбовується усвідомлення народу, що лише в єдиній незалежній країні є майбутнє української нації: *Боремось та усіх поборемо / Летять кулі, а ми міцно стоїмо. / Боремось, розділилися світи, / За свободу поєдналися голоси* (TVORCHI).

Спротив загарбнику відбувається в різний спосіб, і кожен сьогодні знаходиться на своєму «фронті»: хтось зі зброєю в руках захищає нашу землю на передовій і в теробороні; хтось бере участь у роботі волонтерських загонів; хтось тримає освітянський фронт, допомагає у військово-медичних закладах, опікується тваринами... а хтось надихає на перемогу своєю творчістю. І з'являються нові вірші, пісні, які суголосні теперішнім подіям. А рядки віршів, покладені на музику, закарбовуються в душі українців і йдуть у народ.

Про пісню з символічною назвою «Вільні. Нескорені» співачка Тіна Кароль висловила так: «...Ми вільні, вільні душею, любимо свободу, любимо свою країну, любимо землю. Ми завжди шукаємо десь героїв, а вони серед нас». Також співачка підкреслила: «Ця пісня – мантра спротиву, нерв нескореності, символи неминучих змін!»: *Коли воля в зеніті / Стати вільними, як вітер / Є всі шанси; Вільні. Нескорені / Ми руйнуємо рабство в собі*.

Популярний гурт Ромак разом з гуртом Е.К.А. заперем'єрили дуетну пісню «Моя свобода»: *Моя свобода – моя сила! / Я – вірний син своєї країни! / Моя свобода – мої крила! / Тату' на серці – Україна!* Останній рядок приспіву означає, що, не зважаючи ні на які труднощі, любов до своєї країни залишиться незмінною на все життя, її не можна стерти чи позбутися. Вона – назавжди!

Щемом у серці відлунюють слова пісні Джері Нейл «Мрія». Виконавиця написала її в перші дні війни, коли розбили літак «Мрія» і йшли важкі бої за місто Щастя. Ця композиція про волю та сміливість українського народу, які неможливо знищити. *Вони можуть розбомбити Щастя / Вони можуть розстріляти «Мрію» / Але вбити волю їм не вдасться / Кожен буде жати, що посіяв.*

Ми свято віримо, що скоро *«Усі дороги до перемоги / Вся Україна засія. / Як Сонце... / І розквітають квіти Свободи / На всіх полях, де йшли бої!..»* (Саїд Джурді).

Список використаних джерел:

1. Словник мови Шевченка в двох томах. Т.1. А – Н. Київ, 1964. 484 с.
2. Словарь української мови. Зібрала редакція журналу «Киевская Старина». Упоряд. Б. Грінченко. Київ, 1909. 1109 с.
3. Терен Т. РЕСвізити: антологія письменницьких голосів. Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. Кн. 1. 276 с.

БІДНЯК Софія Станіславівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,
*старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК СПОСІБ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Спілкування – це навичка, яка передбачає систематичний і безперервний процес говоріння, слухання та розуміння. Більшість людей народжуються з фізичною здатністю говорити, але ми повинні навчитися говорити добре та

ефективно спілкуватися. Говоріння, слухання та наша здатність розуміти вербальні та невербальні сигнали – навички, які формуються на основі спостережень за іншими людьми та моделювання нашої поведінки на основі того, що ми бачимо та сприймаємо. Розмовляючи англійською, французькою чи іспанською ми можемо розуміти близько 2 мільярдів, 300 млн. та 407 млн відповідно. Володіючи мовами ви можете розмовляти із 2 707 млн. чоловік, що дорівнює 40 % населення нашої планети. Наприклад, англійською мовою викладають у понад 118 країнах, що робить її неймовірно корисною для вивчення [2]. Важливість англійської, французької чи іспанської мов можна побачити майже в кожному аспекті нашого життя. Це особливо вірно в діловому світі, де ці мови є найпоширенішими мовами, насамперед це є англійська, і тому більшість роботодавців очікують певного рівня володіння англійською мовою під час найму.

Вивчення англійської, французької чи іспанської мов дозволить ефективно спілкуватися з людьми з усього світу, полегшуючи подорожі та допомагаючи більше дізнатися про різні культури [4]. Вивчення англійської, французької чи іспанської мов допоможе познайомитися з цікавими людьми з усіх верств суспільства, а також дізнатися про різні культури.

Мова медіа-індустрії: англійська, французька чи іспанська є найпоширенішими мовами, які використовуються у фільмах і серіалах у всьому світі. Ефективне спілкування за допомогою англійської, французької чи іспанської мов – це більше, ніж просто обмін інформацією. Йдеться про розуміння емоцій і намірів, що стоять за інформацією. Окрім того, що ви маєте змогу чітко передати повідомлення, також повинні слухати так, щоб отримати повне значення сказаного та зробити так, щоб інша особа відчула, що її почули та зрозуміли.

Спілкуючись з іншими англійською, французькою чи іспанською мовами часто зосереджуємося на тому, що повинні сказати [3]. Однак ефективна комунікація – це не стільки розмова, скільки слухання. Добре слухати означає не лише розуміти слова чи інформацію, що передається, а й розуміти емоції, які той, хто говорить, намагається передати.

Статистично підтверджено, що претенденти на роботу, які вільно володіють англійською, французькою чи іспанською мовами у своєму резюме, мають підвищений потенціал найму. Це може виявитися особливо важливим у 2022-2023 роках, оскільки багато країн переживають економічний спад і безробіття внаслідок пандемії COVID-19.

Також загально визнано, що люди, які вільно володіють другою мовою, незалежно від того, володіють вони двома мовами чи вивчають іноземну, загалом можуть розраховувати на вищу зарплату (до 10-15 %), ніж ті, хто не володіє.

Ще одна причина вивчати англійську, французьку чи іспанську – це доступ до найкращих освітніх систем та інститутів світу [1]. Багато найкращих університетів світу або розташовані у США, Франції та Іспанії, або використовують ці мови як основну мову для своїх курсів, тому знання англійської, французької чи іспанської мови є ключовим при подачі заявки.

Зараз відомо, що люди, які вільно розмовляють кількома мовами, мають кращу пам'ять і більш когнітивно креативні, ніж ті, хто цього не робить. Вміння розмовляти іноземною мовою є бажаною та високою вмінням, незалежно від мотивації навчання.

Таким чином, кінцевою перевагою вивчення англійської чи будь-якої іншої іноземної мови є гордість і впевненість у собі, які приходять із знанням мовних навичок, які можуть допомогти працювати та подорожувати різними частинами світу та спілкуватися з людьми з усіх культур.

Список використаних джерел:

1. Shapran L., Cherednichenko G., Kunytsia L., Nykytenko O. Business English: International Economics: tutorial. National University of Food Technologies. Київ: ПанТот, 2015. 272 с.
2. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. New York: Cambridge University Press, 1995. 489 p.
3. Littlewood, W. Teaching Oral Communication. Oxford: Blackwell. 124 p.
4. Хоменко О. Роль англійської мови в умовах глобалізації. *Вища школа. Гуманізація навчального процесу: збірник наукових праць*. 2013. Вип. LXI. С. 203-217.

БУБЛИК Тетяна Юріївна,

здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,

старший викладач кафедри

*українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

YOUTH AND WORLD COOPERATION

Education in the field of human rights and intercultural dialogue provides fostering in young people a sense of solidarity, the ability to resolve peacefully conflicts, interfaith cooperation in the religious sphere, respect cultural features and traditions of other communities. Development is underway the activities of human rights trainers for work in the youth environment, support and implement best

experience at the local level, in the system of «formal» and «Non-formal» education. On the issue of youth participation and democracy citizenship special emphasis is placed on enhancing the role of youth organizations, development of public activity, civic education, involving young people in decision-making. Involvement of young people in public life provides easier access for young citizens to production vital and social rights, development of youth work and political responsibility [1].

Youth cooperation with public authorities and local governments is an opportunity for young people to participate in the development of public policy and the development of services and programs. These opportunities are created through the introduction of a number of formal and informal mechanisms for youth participation: from youth advisory groups to focus groups, from ongoing consultative work to support for youth projects. The main task is to develop innovative and effective mechanisms for youth participation in decision-making by public authorities and local governments. The more young people involved in decision-making through different resources, the more likely it is that in the future, it will be known in public affairs.

The issue of involving young people in decision-making is growing in connection with the decentralization process, which requires more active participation of young people and cooperation with public authorities and local governments. The main problems today are the political passivity of young people, low levels of civic education and ignorance of effective methods of influencing the government. Therefore, the main task is to develop innovative and effective mechanisms for youth participation in decision-making by public authorities and local governments. The more young people involved in decision-making through different resources, the more likely it is that they will be aware of public affairs in the future [2]. There are many reasons for involving young people in the decision-making process:

- 1) promoting better decisions and improving the effectiveness of management decisions;
- 2) strengthening community capacity;
- 3) positive youth development;
- 4) building relationships between government and youth.

Successful youth involvement in participation depends on three principles: organizational commitment, creating space for youth involvement and a youth-friendly environment.

To the statutory structures of the Council of Europe that take care of youth issues belong The European Steering Committee for Youth, The Advisory Council on Youth, The Joint Council on Youth, The Programming Committee on Youth.

From 1985 to 2005, seven European conferences were organized ministers responsible for youth affairs. Places of their holding Strasbourg (1985), Oslo (1987), Lisbon (1990), Vienna (1993), Bucharest (1998), Thessaloniki (2002), Budapest (2005).

In the European Union to the formation and implementation of youth policy involved all its major institutions. In the field of executive activity the leading institution is The European Commission, to which includes the relevant structural unit [3].

It should be noted that youth policy needs to be coordinated and coordination of efforts. This process takes into account that the structures those responsible for youth work are capable to a large extent to ensure the implementation of youth policy.

Since the 1990s, the agencies responsible for social work and social support of young people, disintegrated into regional unions, which ensured greater integration of the relevant structures. Despite the fact that it was not created at the national level separate structures for obtaining information on youth issues, although a number of relevant projects have been initiated, local representatives authorities and youth services establish so-called The Youth Informational Points for the benefit of all necessary information and consulting assistance [4].

Finally, we can mention some recommendations to our government agencies to attract young people to global cooperation:

- 1) develop a strategy for involving young people in decision-making;
- 2) take measures to use all forms of youth involvement in decision-making from traditional to innovative, such as digital and advisory participation;
- 3) consider the creation of space as a place where young people can meet, conduct research and develop their own ideas;
- 4) implement the best practices of European countries in effective youth interaction and youth involvement in decision-making;
- 5) ensure the administration of youth work, which involves the formation of structural units of the youth sphere and professional staffing of their activities;
- 6) introduce mechanisms of institutional support for the development and activities of public associations, involvement of civil society institutions in the implementation of youth policy;
- 7) support and promote volunteer projects and other public activities and self-organization aimed at encouraging young people to charitable social, intellectual and creative initiatives and projects.

From all the above we can conclude that global cooperation with the younger generation is very important and necessary. This is also confirmed by the fact that youth is the future of our country, thanks to which the happy existence of the nation and the whole nation will be ensured, of course through world cooperation.

References:

1. Borodin S. I., Borisov Y. V., Litvinova N. M., Khokhryakov I. V.. Modern European experience in the formation and implementation of youth policy: Textbook. way. Dnipro: Porogi, 2008. 116 p.
2. Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life. (2006). URL: http://humanrightsinukraine.org.ua/wpcontent/uploads/2015/10/eu_charter_ukr.pdf.
3. Gries Yu. Structure and building of organizations for work with youth. Features of social youth policy in Ukraine and Germany today stage: Sciences, Coll. Kyiv: MAUP, 2004. 336 p.
4. Plosky K. Europe's youth policy: what is valuable for Ukraine. *Actual problems of European and Euro-Atlantic integration of Ukraine: materials of regional scientific-practical conference*. Dnipro: DRIDU NADU, 2005. Pp. 60-63.

ВЕРБИЦЬКА Катерина В'ячеславівна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
КАРПЕНКО Роман Віталійович,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВПЛИВУ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ НА ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ЗАКОНОДАВСТВА

Перш за все, як уже було зазначено, саме юридична наука створює словник термінів для нормативних правових актів. Суб'єкти нормотворчої діяльності самостійно не створюють юридичні терміни. Навіть якщо термін було запозичено із законодавства іншої держави, він також був утворений до цього саме юридичною наукою цієї держави. Крім цього, наука, вивчаючи позитивне право і практику його застосування, критично оцінює і його, і термінологію нормативних правових актів.

Наступним напрямком є здійснення уніфікації юридичних термінів, тобто сукупність прийомів та засобів, спрямованих на досягнення єдності юридичної термінології, її однозначності, на усунення зайвої синонімії, протиріч та різночитань у значенні та написанні термінів [1]. О. Скакун та Д. Бондаренко зазначають, що уніфікація юридичної термінології національного законодавства обумовлена необхідністю:

- 1) інформувати суб'єкта права в доступній формі про правильне розуміння змісту, вкладеного законодавцем у нормативні приписи;
- 2) виробити єдине розуміння і вживання термінів у підзаконних актах, створюваних на підставі прийнятих парламентом законів, щоб уникати термінологічних розходжень і протиріч;
- 3) забезпечити практику однаковістю тлумачення термінів з метою точного застосування актів нормативно-правового регулювання відповідно до Конституції і законів України;
- 4) створити необхідні умови для упорядкування законодавчих актів, загальної і спеціальної систематизації законодавства;
- 5) забезпечити верховенство закону в системі нормативно-правових актів та оптимальний розподіл функцій нормативно-правового регулювання між органами державної влади [2].

Слід зазначити, що досвід діяльності спеціальних органів, уповноважених вирішувати питання термінології, не новий і для інших країн. Зокрема, у Франції ще у 1972 р. прем'єр-міністр видав декрет № 72-19 «Про збагачення французької мови», який передбачає можливість створення міністрами, коли вимагає ситуація, комісій з термінології, завданнями яких є: по-перше, виявлення прогалин у французькому словниковому запасі, по-друге, творення нових термінів і висловів для позначення нової реальності та для заміни небажаних запозичень. Утворені терміни і вислови затверджуються міністром з візою міністра освіти і поділяються на дві категорії: обов'язкові і рекомендовані для апробації. Усі державні і пов'язані з державою органи і установи повинні використовувати затверджені терміни у декретах, тобто під час підготовки нормативних актів [3].

Дослідження у сфері мови права проводяться і за кордоном. Про це свідчать матеріали діяльності спеціальних міжнародних комісій, урядових і громадських організацій, наукових колективів, зокрема з проблем удосконалення законодавчої мови, впорядкування міжнародного термінологічно-правового фонду, перекладу міжнародно-правових документів, а також численних мовних заходів з питань лінгвістики права, правотворчості та юридичної техніки, мовної підготовки правознавців та нормопроектувальників

Список використаних джерел:

1. Ротань В. Г. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: в 4 т. Київ: Юридична книгарня; Севастополь: Інститут юридичних досліджень, 2008. Т. 4: Методологія тлумачення нормативно-правових актів України. С. 22.
2. Скакун О. Ф., Бондаренко Д. О. Терміни і поняття в законодавстві України: наук.-практ. словник-довідник. Харків: Еспада, 2003. С. 4-5.
3. Толста С. А. Правнича термінологія в законодавчих актах України: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2006. С. 82-83.

ВОЛИК Милана Миколаївна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

PROBLEMS AND METHODS OF PERFECTION OF LEXICAL SKILLS BY ENGLISH BY FUTURE WORKERS OF POLICE

Improving the activities of law enforcement agencies in accordance with European and world standards in the context of changing the priorities of police work from state-oriented to socially oriented, taking into account new approaches in relations with the population, requires the formation of national-linguistic consciousness. A high level of communicative competence in both native and foreign languages is especially important for law enforcement officers, which is due to several factors. First of all, the specifics of a policeman's work require him to be able not only to put together a lot of documents correctly, but also to look advantageous during oral communication (to be able to discuss, appeal to feelings, inspire confidence, conviction, etc.). Therefore, mastery of the state language in any form is a guarantee of a policeman's success in his profession. Secondly, the intensification of transnational crime, the intensification of the cooperation of the national police with Europol and Interpol, the active participation of representatives of the Ministry of Internal Affairs in UN peacekeeping missions, etc., have significantly increased the importance of learning foreign languages for human rights defenders [1, p. 262].

Today, the question arises of how to learn a foreign language and present the material in order to meet the goals and requirements of professional education. One of the features of learning the language of a professional direction is that it should be as close as possible to the real professional activity of the future specialist. Therefore, it is very important to carefully select educational material that would supplement and deepen students knowledge of specialized disciplines and promote the development of skills for working with professionally oriented texts [2, p. 40].

Having decided on the topics of professionally oriented texts and choosing the terminological vocabulary for learning, you should create a complex of lexical and grammatical exercises related to the content of the text, aimed at increasing the professional level of students. Such exercises take into account vocabulary and grammatical features that are found in the text and that must be worked out in order to better understand the content of the text. The exercises are accompanied by clearly formulated tasks, instructions and explanations, which makes it easier to perform them both in the classroom and during independent work at home. Lexical exercises are effective, for example, in which students are asked to choose synonyms or antonyms, combine words in English with their Ukrainian counterparts and vice versa, forming terms using the elements of the term, explain the meaning of terms, insert missing words into sentences, choose terms for the presented definitions. The systematicity of these exercises, as well as the consistent increase in complexity and repetition, contribute to the conscious assimilation of terminological vocabulary and professional phraseology. Various vocabulary exercises help to consolidate and activate the acquired knowledge. Gradual complexity of tasks and their variations contribute to the development of logical thinking in students. In order to overcome grammatical difficulties when working with professionally oriented texts and to form the appropriate skills in students, grammatical exercises corresponding to the topic of the texts are used. Exercises containing a schematic theoretical explanation of grammatical phenomena are effective. Most of the grammar exercises in the textbook contain the vocabulary of previous practical lessons, which allows for maximum repetition. It is suggested to perform exercises both in writing and orally in order to attract different types of memory [3, p. 95].

The educational process uses various methods and means of mastering the skills necessary for acquiring communicative competence in the field of professional communication in a foreign language. When teaching a foreign language in a professional direction, an interactive learning method becomes important, where the student is an active creator of the learning process, capable of interaction and active communication. The main method in modern methods of teaching a foreign language is the method of situational learning. The main goal of this approach is to create situations similar to real ones, the solution of which contributes to the development of students' creative, professional and cognitive activities. At the same time, students' cognitive activity includes the stages of searching, analyzing and solving a problem. The emphasis of teaching is shifted not to mastering ready-made knowledge, but to their development, co-creation, and discussion. To solve the problem, students use other sources of information and their own personal experience [2, p. 41].

Taking into account the specific conditions of the organization of life and the peculiarities of the organization of the educational process in the higher educational institution of the Ministry of Internal Affairs, we consider it expedient and desirable to introduce the method of cooperative learning into the educational process for learning a foreign language. The advantages of its use are indicated in

its very definition. The term cooperative learning refers to those students who work within the same group on a specific task or project under the conditions of the need to perform work according to certain criteria, including the need for accountability and individual responsibility of each team member for the overall content and result of the work. Thus, the undoubted advantages of using this method are its social orientation and structural positive interdependence [4, p. 36].

The formation of communicative competence is the primary goal of studying a foreign language in a professional direction at a higher educational institution. The issue of creating an educational environment for the formation and development of students communicative competence requires special attention today. Since developed communicative competence should be the final result of education, there is a need for purposeful activity for its formation [2, p. 42].

The professional cultural and communicative competence of a police officer is defined as integrated personal education – a set of knowledge, abilities, skills, personal qualities that allow a specialist to effectively use language in professional activities to ensure effective communication with both citizens of his state and with foreigners, official document circulation, interpersonal professional communication, constructive mediation in extreme situations. In the structure of professional cultural and communicative competence of a police officer as a result of his professionally oriented language training, motivational-value, cognitive, emotional-volitional and communicative-active components are distinguished [1, p. 263].

When forming foreign language communicative competence, it is necessary to take into account: linguistic competence, which involves a system of knowledge, abilities and skills for carrying out foreign language communication in typical situations of educational, labor and cultural spheres of communication, reading and understanding texts of different genres and types with different degrees of understanding of their content; sociocultural competence, which includes basic knowledge (a set of information about the sociocultural characteristics of the people whose language is being studied and about the standards of communicative behavior), accepted in this cultural community; language and speech material necessary for the disclosure of socio-cultural information, realities, free and stable phrases, forms of speech etiquette; ability and skills in dealing with basic knowledge and language and speech material of the socio-cultural plan; professional competence, which involves the skills and ability to find and operate professionally significant foreign language information, knowledge of professional terminological vocabulary, the ability to read and highlight the main points from specialized texts [5, p. 87].

The system of training specialists in higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine also provides practical work on voice, diction, intonation, loudness, timbre and tempo, which will contribute to mastering the skills and abilities of professionally oriented cultural and communicative competence [6, p. 240].

Thus, the formation of professional foreign language communicative competence requires subordinating the goals of learning a foreign language to the goals of

higher professional education and, accordingly, the development of a training system focused on the practical needs of future law enforcement officers. Possession of a foreign language of a professional direction will provide an opportunity to fully work with foreign sources of information, get acquainted with new world technologies and trends in a certain field, establish contacts with foreign partners in the process of professional activity, contribute to the entry into the world professional community and ensure successful functioning in it.

References:

1. Volik O., Mamonova O. Peculiarities of teaching a foreign language to cadets of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (from work experience). *Current issues of humanitarian sciences*. Drohobych, 2020. Issue 28 (2). Pp. 260-265.
2. Vadaska S. V. Peculiarities of teaching a foreign language of a professional direction. *Modern methods of teaching a foreign language of a professional direction in higher education*. Kyiv, 2013. Pp. 37-46.
3. Tsebruk I. F., Kosylo N. V., Semotyuk O. V. The specifics of the selection of a professionally oriented text and the creation of a set of lexical-grammatical exercises in teaching a foreign language to students of medical universities. *Actual problems of teaching foreign languages for professional communication: materials of Vseukr. science and practice conf. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk National University named after Oles Honchar, 2012. T.2. Ph. 93-98.*
4. Loputko O. A. Learning in cooperation in the process of learning a foreign language of professional direction. *Innovative technologies for teaching foreign languages for professional purposes: theses add. science and method seminar Kyiv: Nat. Acad. internal of affairs, 2020. Pp. 35-38.*
5. Kostenko N. I. Peculiarities of the formation of foreign language communicative competence among university students of non-philology majors. *Collection of scientific works of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University «Ukraine»*, 2012. Issue 5. Pp. 86-89.
6. Prokhorenko-Duchenko O. F. Formation of linguistic and communicative competence of employees of the OVS: theoretical and practical aspects. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*. 2015. Issue 1. Pp. 236-245.

ВОЛОШИНА Юлія Валентинівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

USE OF COMPUTER TECHNOLOGIES WHILE LEARNING FOREIGN LANGUAGE

The peculiarities of the modern stage of education development in the world and in Ukraine require the introduction of modern forms and methods of education that contribute to the formation of personality. Today, educational institutions prefer interactive methods aimed at forming students independence, flexibility of thinking, variability, critical thinking. One of the most significant advantages of implementing such models in teaching practice is the opportunity to fully implement the methods of individualization and differentiation. The introduction of computer technologies makes it possible to take into account the individual characteristics of students and choose the optimal learning path for each one [1]. The use of computer technologies determines a number of advantages when learning a foreign language:

1. variability of application at different stages of training;
2. the possibility of application at any stage of work in a practical session;
3. educational material is better perceived and easier to remember by students;
4. economical use of study time;
5. individualization of training, determination of the depth of the learning sequence, pace;
6. collection and processing of statistical data on individual educational activities of students;
7. reducing types of work that cause student fatigue;
8. the use of various audiovisual teaching aids (graphics, sound) to enrich and motivate learning, visual and dynamic presentation of the material;
9. branching of the learning sequence based on the analysis of student errors;

10. adaptation of existing educational materials to computerized learning conditions;
11. creation of a comfortable learning environment;
12. activation of the student's educational activities;
13. intensification of training and increasing the level of motivation;
14. formation of students self-esteem and creation of conditions for independent work [2].

Computerized training contributes to the formation of practical problem-solving skills, diversifies the usual training in classrooms, helps to study independently and improve oneself. A student can reread part of the text or review part of the program until he understands the content of the subject. The teacher continues to monitor and evaluate the student's progress. In addition, he checks the consistency of the student's actions with the training plan. Due to the fact that the computer does not have the function of recognizing moments when the student experiences difficulties in completing tasks, the teacher is obliged to monitor, check the student's progress and, if necessary, intervene in the educational process [3].

So, the main advantage of computer technologies is interactivity, depending on the input data, the computer will react differently. Using these technologies, the teacher actively works with students to constantly evaluate their progress, resorting to careful observation, questions, research, survey or purposeful discussion of the topic. Computerization of training improves training and makes it more convenient for all participants, because traditional forms of monitoring educational activities are no longer sufficiently objective, accurate and operational. Computerized training allows you to monitor the student's educational activity with high accuracy and objectivity, providing constant feedback.

References:

1. Marceniuk V. P. Implementation of computer technologies in the educational process. Scientific-Practical Journal. 2007.
2. Kuzhel O. M., Koval T. I. Use of a personal computer in the study of foreign languages. New information technologies of education in educational institutions of Ukraine: Scientific and methodical collection: Vol. 8: Pedagogy. Odesa: Druk, 2001. 242 p.
3. Jordan W. R. Using technology to improve teaching and learning. South Eastern Regional Vision for Education. Tallahassee, FL., 1993. P. 15.

ГДАКОВИЧ Мар'яна Григорівна,
доцент кафедри іноземних мов та
культури фахового мовлення
Львівського державного
університету внутрішніх справ

ДВОЯЗИЧНІСТЬ ЧИ ДВОЛИЧНІСТЬ? (ІВАН ФРАНКО ПРО ЗНАЧЕННЯ РІДНОЇ МОВИ)

Механізми формування і збереження мови, її впливи на внутрішні психічні реакції конкретного індивідуума, значення мови у функціонуванні національного організму сьогодні активно досліджуються, але ще є чимало прогалин і ще більше «довколанаукових» спекуляцій у т. зв. «мовному питанні» в Україні. Розв'язання багатьох мовних проблем (зауважимо, не лише мовних, адже свого часу президент Франції Ж. Помпіду зазначав, що мовна проблема є найскладнішою з усіх політичних проблем) було б значно легшим, якби українське суспільство знало Івана Франка, а його концептуальні ідеї стали здобутком не лише мовознавства, а й широкого загалу.

Незважаючи на те, що власне мовозначих студій у Івана Франка небагато (20 статей), свої ідеї, нові підходи до вивчення мови він утверджував також у поетичних творах і в працях, що, на перший погляд, не пов'язані із філологічною проблематикою. Франко замислювався над «природою» мови, виробив власну соціокультурну концепцію щодо суті мови, трактуючи мову як психофізичне явище. І. Франко стверджував, що мовою думка не просто формулюється, а, насамперед, формується; культура, духовні цінності існують лише у матеріалі мови, в основі якої лежить слово. Саме тому І. Франко послідовно обстоював думку, що розвиток мовних здібностей людини пов'язаний із її духовним розвитком. Слово наповнює буття, стає одним із центральних у концептуальній картині світу Франка. Не випадково сама лексема «СЛОВО» є однією з часто вживаних у художніх творах поета (дослідники вже порахували, що лексема «слово» трапляється 1560 разів), про Слово як про феномен людського духу Франко говорить у своїй поезії:

Дай і огню, щоб ним **слово** налити,
Душі стрясать громовую дай власть. (*«Земле, моя всеплодющая мати»*)
Слова – полова,
Але огонь в одежі **слова** –
Безсмертна, чудотворна фея,
Правдива іскра Прометей. (*«Лісова ідилія»*)
Якби ти знав, як багато важить **слово**,
Одно сердечне, теплеє **слівце!**
Глибокi рани серця як чудово
Вигоює – якби ти знав оце! (*«Якби ти знав, як багато важить слово»*)

Власне проблему функціонування рідної мови І. Франко осягав крізь призму людинотворчої функції мови. Про це, зокрема, йдеться у статті «Двоязичність і дволичність» (1905 р.), в якій Франко трактує перехід на мову колонізатора як моральне виродження особистості, двомовність є причиною внутрішнього роздвоєння людини: «На мою думку, тут лежить глибока психологічна проблема, якої коріння сягає малодосліджених досі тайників – зв'язку людської психіки з тими нібито конвенціональними, а проте так дивно органічними системами звуків, що називаємо рідною мовою. Здається, що таке рідна мова? Чим вона ліпша для мене від усякої іншої і що мені вадить при нагоді замінити її на всяку іншу? Практик, утилітарист, не задумуючися ані хвилини, скаже: пусте питання! Мова – спосіб комунікації людей з людьми, і, маючи до вибору, я беру ту, яка дає мені можливість комунікуватися з більшим числом людей. А тим часом якась таємна сила в людській природі каже: «Pardon, ти не маєш до вибору; в якій мові вродився і виховався, тої без окалічення своєї душі не можеш покинути, так як не можеш замінитися з ким іншим своєю шкірою». І чим вища, тонша, субтельніша організація чоловіка, тим тяжче дається і страшніше карається йому така переміна» [5]. Зауважмо, що найпоширенішою помилкою в розумінні мови і сьогодні є наголос виключно на її комунікативній функції, тобто часто в мові вбачають лише інструмент для забезпечення порозуміння людини із собі подібною, звідси, – «Какая різниця, на каком языке». Проте, за Франком, саме відступництво від рідної мови стало причиною особистої трагедії багатьох талановитих українських діячів, зокрема геніального Гоголя, який впав у «дебрі містицизму»: «Які були причини такого кінця Гоголевої кар'єри, різні різно пояснюють, та все-таки серед тих причин важне місце займають відчуження геніального українця від рідної мови та його болюча внутрішня трагедія». І. Франко стверджує, що тільки рідна мова може стати опорою для розвитку людської особистості: «Одиноким якорем рятунку для такого чоловіка, обік основної освіти, могла бути гаряча і непохитна любов до рідної мови і до рідного народу. Вона давала б його хиткому човну той доконче потрібний баласт, без якого нема рівного, і певного курсу» [5].

І. Франко наголошував на пріоритетному значенні національної мови у повноцінному формуванні національної культури, серед перших розкрив основну, зовсім не комунікативну функцію мови, – а націєтворчу функцію: як мова творить людину, так само мова творить національний організм. Мова повинна стати наріжним каменем буття нації як самостійного культурного і політичного організму. Франко послідовно виступав на захист української мови як мови великого народу, що має право на власне духовне, культурне, економічне й державне життя. Він гостро критикував побутування й утвердження двомовності з боку австрійської влади; а також шовіністичну колонізаторську політику російської імперії. У статті «Сухий пень» (1905 р.) І. Франко розвінчує ілюзії українців щодо прихильного ставлення російського соціуму навіть до паростків українського національно-культурного відродження, він

передбачав що російське суспільство буде протистояти політично-державницьким змаганням українців: «Були «віяння» і течії, ліберальні пориви та соціалістичні агітації серед російської суспільності, але не було й серед неї дружнього, голосного протесту проти цього соромного указу з 1876 р. (1876 р. підписано Емський указ, спрямований на витіснення української мови з культурної сфери і обмеження її побутовим вжитком – М. Г.). І добре так, бо українська суспільність мала нагоду переконатися, що справа українського слова, українського розвою чужа для великоруської суспільності; що та суспільність також засліплена своїм державним становищем, у справах державних думає (з виїмком немногих, високих умом і серцем одиниць) так само, як її бюрократія, чи іншими словами, що російська бюрократія невідродна дочка російської суспільності, і, видержавши остру боротьбу з отсею всесильною бюрократією, українській суспільності прийдеться видержувати хронічну, довгу, але не менш важку боротьбу з російською суспільністю та крок за кроком відвойовувати собі у неї право на самостійний розвій» [6].

І. Франко вів інтелектуальну боротьбу за українське слово упродовж усього життя, часто виступаючи сам-один супроти москофільства, шовіністичної політики тогочасних імперій, постійно піддаючись несправедливій критиці з боку ніби своїх «галицьких ботокудів», маючи за опертя лише рідну мову й національну культуру: «У нас був тільки один знаряд – живе рідне слово. І можемо сказати собі, що ми не змарнували його, не закопали в землю, але совісно і чесно вжили на велике діло. І коли сьогодні те наше рідне слово блискотить багатством, красою й силою і знаходить відгомін у серцях соток тисяч синів України-Руси, розсипаних капризами долі по обох півкулях землі, коли воно здобуває собі, а разом із тим і цілій нашій нації право горожанства серед цивілізованих народів, коли розтіч серед нашої суспільності зменшилася в прямій пропорції зі зменшенням числа анальфabetів, то все те гарний доказ на те, що слово, те марне летюче слово, найбільше, бачилось би, хвилевий і нетривкий витвір людського духу, проявило чудотворну силу, починає двигати з упадку ту масу, якій, бачилось, не було рятунку» [2].

Ігнорування української мови, вилучення її зі сфери повсякденного життя у різних сферах та галузях функціонування нашого суспільства є і сьогодні актуальним і болючим питанням, а отже, актуальним залишається осмислення творчої спадщини І. Франка. Як життєва настанова для кожного українця у наш час лунає голос геніального Івана Франка, послання великого Українця:

Бачу, бачу тії іскри!
Мовиш: «Мало їх? невже ж?
Що? На тридцять мільйонів
Десять тисяч не знайдеш?»...
Мовиш: «Нині інші війни».
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, насталою волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!

Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадь, але не зрадь!
Кожний думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт.
Кожний думай: тут, в тім місці,
Де стою я ув огні,
Важиться тепер вся доля
Величезної війни.
Як подамся, не достою,
Захитаюся, мов тінь, –
Пропаде кривава праця
Многих, многих поколінь.
У таких думках держися
І дітей своїх ховай!
Коб лиш чистая пшениця, –
Буде паска й коровай.
«Чи побіди довго ждати?
Ждати довго!» То й не жди ж!
Нині вчися побіждати,
Завтра певно побідиш. (І. Франко. «Великі роковини»)

Список використаних джерел:

1. Фаріон І. Націєтвірна функція мови в рецепції І. Франка та І. Пулюя. *Іван Франко у творенні української національної ідентичності: зб. наук. праць*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М.; Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, ШІЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2016. С. 86-97.
2. Франко І. З останніх десятиліть ХІХ ст. *Зібрання творів*. Т. 41. С. 527-528.
3. Жулинський М. Іван Франко – речник культурного націоналізму. URL: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2013/3/zhul.html>.
4. Сербенська О. Мовлене слово у життєсвіті Івана Франка. URL: http://journ.lnu.edu.ua/publications/zbirnyk07/Zbirnyk07_Serbenska.htm.
5. Франко І. Двоязичність і дволичність. URL: <http://www.i-franko.name/uk/Publicistics/1905/Dvojazychnist.html>.
6. Франко І. Сухий пень. URL: <http://www.myslenedrevo.com.ua/studies/franko/mosaic/33.html>.

ГЕРАСИМОВ Артем Євгенович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

PROFESSIONALLY-ORIENTED READING OF FOREIGN LANGUAGE TEXTS AS A PREREQUISITE FOR THE READINESS OF STUDENTS FOR FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITIES

In the conditions of total globalization and constant international interaction, higher education is aimed at training specialists who are able to quickly respond to the demands of modernity, to be ready for foreign language communication in all spheres of human life. Knowledge of a foreign language is becoming a standard for today youth, which contributes not only to personal development, but also to professional development in future activities. The formation of general and special competencies in educational programs is ensured by the content of clearly defined disciplines. A foreign language occupies a special place in the training of a specialist, acts as a means and goal of education and affects its results, and professionally oriented reading of foreign language texts is one of the prerequisites for students readiness for future professional activities.

We support the opinion of scientists who point out that the goal of foreign language training for future professionals should be to combine students mastery of the main subject with the use of a foreign language as much as possible, therefore the main goal of foreign language training should be, first of all, the development of professionally oriented communicative competence, which would correspond to the outlined ideas of students about their future professional activity (subject of activity), to stimulate students need to learn a foreign language (motivation of activity), as well as awareness of the need to learn a foreign language as a key to becoming an educated, cultured, professionally competitive and successful person (awareness of activity) [1]. It should be noted that the term «professionally oriented education» is used to define the process of teaching a foreign language in a non-linguistic educational institution, which is aimed at

studying literature in a specialty, mastering professional vocabulary and terminology, as well as communication in the field of professional activity [2].

Professionally oriented training involves various forms, methods and techniques in foreign language classes. However, they will be relevant only when they arouse interest and interest on the part of the student. We believe that one of the most common and effective types of work in foreign language classes in professionally oriented education is professionally oriented reading of foreign language texts. According to foreign scientists, reading is an interactive process between the reader and the text. On the one hand, it is a means of acquiring language skills, on the other – language mastery. The purpose of reading is not to practice the language, but to acquire information. They single out three functions of reading: reading information; reading from a psychological and emotional stimulus; reading for language acquisition [3].

The professional readiness of a scientific-pedagogical worker for pedagogical activities presupposes his professional qualifications and a certain set of personal qualities and attributes. The professional qualification of a scientific-pedagogical worker includes the following components: special-subject competence (that is, deep and comprehensive knowledge of the academic discipline taught by a scientific-pedagogical worker, as well as broad erudition in this scientific-subject field), psychological-pedagogical competence (deep theoretical knowledge of psychology and pedagogy, as well as the ability to implement them in the practice of the educational process in a higher educational institution), communicative competence (the ability to carry out pedagogical communication during the educational process), sociocultural competence [4].

Thus, meaningful content of texts for professionally oriented reading ensures the realization of students professional interests in obtaining the necessary information, motivates active independent study and processing of foreign language materials for further scientific work, improves communicative abilities of pedagogical communication not only in the native language, but also in a foreign language. An important role, in our opinion, is played by post-text exercises that encourage generalization, comparison and analysis of the received information and thus increase the level of general and professional training. The knowledge gained as a result of professionally oriented reading is an important component of readiness for future professional activity.

References:

1. Berbenets L. I., Zoshchenko L. A. Modern directions of optimizing the formation of foreign language communicative competence of future specialists. Formation of professionalism of youth in the system of continuous education. Kyiv: Kyiv. national trade – economy University, 2019. 138 p.
2. Koval L. M. Formation of English-language professionally oriented language competence in students of non-language higher educational institutions. Scientific bulletin of NLTU of Ukraine. 2010. Issue 20. Pp. 318-321.
3. Malyuga O. S. Training professionally oriented reading of scientific English-language texts of master's students of agricultural specialties. Kyiv: KNLU. 2007.
4. Ortynskyi V. L. Pedagogy of the higher school. Educational materials online. URL: https://pidruchniki.com/11631018/pedagogika/profesiyna_gotovnist_naukovo-pedagogichnogo_pratsivnika_pedagogichnoyi_diyalnosti.

ГОРДІЄНКО Анастасія Геннадіївна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

МАРГУЛОВ Артур Худувич,

*професор кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,*

доктор історичних наук, доцент

НАЦІОНАЛЬНА МОВА ТА ПРОБЛЕМА ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ

Етнокультурна ідентифікація поєднує в собі безліч соціальних, моральних та філософських поглядів, а також підтримує традиції та звичаї певної етнічної групи. Та яку роль відіграє мова? Звісно, що головну. Адже саме мова є етнокультурною цінністю та духовною ознакою народу, яка підтримує і підтверджує спорідненість нації. Якщо проаналізувати зв'язок між мовою і мисленням, то можна зрозуміти, що саме рідна мова здійснює перехід від «півсвідомості до свідомості».

Спільність мови – єдність народу, адже саме мова є способом його самовираження. В сучасному світі дуже велика кількість етнофорів, які є не тільки носіями етнічної самосвідомості саме своєї нації, але й поєднують в собі ознаки інших народів, наприклад вчать іншу мову та мігрують за кордон. Та які ознаки вони набувають? Менталітет, норми поведінки чи звичаї? Насамперед, це мова. Вона є кінцем минулого і початком майбутнього. Саме з неї починається свідоме прагнення стати єдиним цілим з певним народом. За підрахунками науковців у 2020 році налічується близько 7 000 мов, але кожного місяця зникає дві з них. Саме ті народи, люди яких зупинили історичний розвиток та індивідуальність, втратили свою національну свідомість і певні погляди на сьогодення, адже вони вже не мають впливу на міжнародній арені, тому їхні думки тануть в минулому.

Тож, якщо мова відкриває світу унікальність своєї нації, варто зрозуміти її конкретний механізм у творенні єдиного народу. Дуже влучно твердить Ліна Костенко: «Мова – це також обличчя народу, воно тяжко спотворене. В такій ситуації, в будь-якій, а в такій особливо, держава повинна мати глибоко продуману гуманітарну політику, створювати механізми ефективного впливу, координувати зусилля своїх вчених і митців» [1, с. 5]. Тоді, стає зрозумілим, що мова справді впливає на всі сфери життя народу, а також регулює їх. Якщо

правильно використовувати дану перспективу, то можна чекати ймовірність того, що всі соціальні класи будуть духовно з'єднані між собою.

Та чи правильно влада користується цією можливістю? Відповідь знову можемо почути від Ліни Костенко: «За таких деструкцій, у перехідний період, це життєво необхідно – накреслити шляхетні обриси своєї культури. Натомість людям голови захаращують мотлохом. З преси, радіо, телебачення сиплеться філологічно й морально нешеретована продукція. А якісь прицільно ушляхетнені поодинокі прояви – це результат чисто індивідуальних зусиль як завжди етично зорієнтованих інтелігентів» [1, с. 5]. Цей вислів можна використовувати і в сучасному світі, адже зараз дуже великий вплив на мову має саме телебачення, яке у свою чергу працює на політиків та бізнесменів. Якщо взяти приклад теперішнього стану в Україні, то можна сказати, що зараз філософська сфера перебуває на етапі занепаду. Західна частина України у своєму повсякденному житті розмовляє українською мовою, коли в інших частинах країни – російською. За недавніх змін, сфера послуг, яка становить 60 % національної економіки, повинна здійснювати обслуговування українською мовою та лише за бажанням відвідувача – російською. Тож влада вимушує використовувати рідну мову. Та лише тут можна зрозуміти, що свій вибір людина робить за своїм покликанням, свідомістю та бажанням.

Саме тут індивід повинен зрозуміти та відчувати свою національну самосвідомість. І. Кресіна зазначає, що національна самосвідомість передбачає усвідомлення державно-політичної, громадянсько-територіальної спільності, духовної єдності, етнічної та історичної спорідненості, психологічної та культурної самобутності й неповторності, вона є усвідомленням спільнотою або людиною своєї національної та етнічної приналежності, спільності історичної долі, специфічності геополітичних, культурних, соціальних та історичних чинників [2, с. 87].

Взагалі мова може бути основою психологічної належності до її нації так само, як і національна свідомість може сприяти формуванню в людині культурної самобутності її народу. «Ідеться про забезпечення кожному українцеві природного права повернутися до національного джерела, до національного буття. Відомо: щоб дитина успадкувала національно-духовні якості свого народу, його ментальність, її треба виховувати саме рідною мовою. Не можна виховати повноцінного поляка англійською мовою, так само й духовно багатого українського патріота – мовою російською. Рідна мова формує тих, хто нею говорить, зумовлює їх певні погляди на світ, на взаємини між людьми, вироблені нацією за довгий шлях її формування. У мові сконцентровано спільний світогляд народу, набутий досвідом багатьох поколінь» [3, с. 227-228].

Можна зробити висновок, що мова може сформувати в людині почуття етнокультурної ідентичності, яка у свою чергу означає психологічну і культурну єдність етнофора з його етнічним середовищем. Серед міфів, епосу та звичаїв в культурній спільності мова займає найважливіше місце в складній

системі суспільних відносин етносів. Мова підтримує політичну, філософську, моральну і соціальну сфери життя індивідів, а також впливає на історичний розвиток народів. Так як мова тісно пов'язана з мисленням, то вона становить ключове місце в національній ментальності певної нації, яка у свою чергу є її усвідомленим поглядом у майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Костенко Л. В. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала. Київ: «КМ Academia», 1999. 125 с.
2. Кресіна І. О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітичний аналіз. Київ: Вища школа, 1998. 390 с.
3. Лизанчук В. В. Мовні аспекти в українському державотворенні. *Українське державотворення: уроки, проблеми, перспективи: матеріали науково-практичної конференції* (м. Львів, 22 листопада 2001 р.). Львів: ЛФ УАДУ, 2001. Ч. 2. С. 224-228.

ГРИЦІЄНКО Володимир Володимирович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,

старший викладач кафедри

українознавства та іноземних мов

*Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF STUDENTS DIALOGICAL SPEECH IN ANOTHER LANGUAGE

In today's conditions of strengthening cultural and economic ties between countries, mastering foreign languages is a necessary condition for the success of an educated person. Therefore, the requirements for teaching foreign languages are increasing, new technologies and methods of teaching foreign languages are being developed.

The modern approach to learning foreign languages is focused on communication as the goal of learning, that is, attention is emphasized on the communicative approach to learning foreign languages. The defining principles of the communicative approach are: speech orientation of the educational process, which

consists in the fact that the way to achieve the set practical goal is the correct use of a foreign language; individualization from the point of view of its personal aspect as the main means of motivation and activity of participants in the educational process; multifunctionality, which ensures the selection of foreign language material for an adequate communication process; situationality, novelty, etc. [1].

N. Sura believes that functional types of dialogues are distinguished depending on the leading communicative function performed by this or that dialogue. The results of research conducted by S. Nikolaeva on authentic educational texts, showed that the most common are four main types of dialogues: dialogue-expansion; dialog-agreement; dialogue-exchange of impressions (opinions); dialogue-discussion (discussion) [2, p. 80].

The communicative goal of educational dialogues is to carry out a certain social action provided by the etiquette of a certain speech community. The main qualitative indicators of the formation of the general ability to conduct dialogue in a foreign language are special skills: 1) to produce dialogic unity of various types; 2) start a dialogue using an appropriate initiative response (message, encouragement, question); 3) respond to the interlocutor cue, using cues that have different communicative functions; 4) maintain the conversation by adding your own proactive remark to the reaction remark; 5) stimulate the interlocutor to speak, expressing his interest with the help of replicas of an evaluative nature; 6) produce dialogues of various functional types based on the proposed educational communicative situations; 7) if necessary (not understanding the interlocutor's line or difficulty in expressing opinion), politely interrupt the conversation and ask for help from a partner or even a reference book (interlocutor, dictionary) [3].

Mastering dialogic speech in a foreign language poses certain difficulties for students, the reasons for which can be found in the specific features of this form of speech. The first of them is caused by the fact that dialogic speech combines two types of speech activity – listening and speaking. In this regard, the second partner must understand the response of the first partner and quickly and adequately react to it, that is, respond with a reactive response. This is where inhibition of the communication process occurs. The difficulty lies in the fact that the need to perceive and correctly understand the first partner, on the one hand, and to prepare answer, on the other, causes a state of split attention and, as a result, the inability to conduct a dialogue at a normal pace, given insufficient language skills [4, p. 120].

Summing up, we note that educational dialogue should play a leading role in the process of learning a foreign language. The communication that occurs during the dialogue contributes to the emergence of a verbal stimulus that activates the process of learning and assimilation of lexical and grammatical material by students. In foreign language classes, the greatest attention should be given to students dialogic speech for the development and improvement of speaking skills. To ensure the effective development of skills and abilities of dialogical speech, it is necessary to apply sets of exercises for teaching this type of speech.

References:

1. Kostyuchenko K. E. Peculiarities of learning dialogic speech in English language classes at universities. Scientific notes. Issue 135. Kirovohrad: RVV KDPU named after V. Vinnichenko, 2015. Pp. 135-139.
2. Sura N. A. Education of university students professionally oriented to communication in a foreign language. Luhansk: Publication of the East Ukrainian National University named after V. Dalya, 2008. 126 p.
3. Nakonechna A. O., Ordynska I. Y. Peculiarities of learning dialogic speech when learning English. Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: Pedagogical sciences. 2015. No. 2. Pp. 175-189.
4. Leontiev O. O. Psychology of communication (2nd ed., edit. and add.). Smysl, 1997. 351 p.

*ДАВИДОВА Наталія Вікторівна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

REVIEW OF WORD PRIMARY MEANING VARIABILITY AS TERM DEVELOPMENT FACTOR

The problem of term definition is one of the most vital in modern linguistics, despite the long period of research. At the moment, there is no universal and exhaustive definition of the term in the linguistic literature, which can be explained by the fact that more than a dozen sciences and scientific disciplines currently use this concept. Term (from Latin terminus – border, limit) – a word or phrase denoting the concept of a knowledge special field or activity. The term is included in the general lexical system of the language, but only through a specific terminological system (terminology) [5].

A broad definition of the term is given by Jerzy Lukszyn: «A term is a special word (or phrase) adopted in professional activity and used in special conditions. A term is a verbal designation of a concept that is included in the system of a certain area of professional knowledge. The term is the main conceptual element of the language for special purposes» [1, p. 14].

Benczes Reca, based on various approaches to the definition of the «term» concept, formulates it as follows: «A term is a lexical unit of a certain language for special purposes, denoting a general – concrete or abstract – theory concept of knowledge or activity certain special field» [2, pp. 31-32].

The term is a member of a certain terminological system, which refers to a particular branch of science, technology, production. The conceptual content of the term is determined by its place in the terminological system. An equal sign cannot be placed between a term and a commonly used word. According to many linguists, the main difference between a term and other lexical units is precisely its ability to express a specially professional, scientific or technical concept. Since it is the a term connection with the certain branch of knowledge concept, that makes it a special lexical unit [3]. The essential difference between a term and a word of general vocabulary is that as soon as its definition changes (due to the development of science, the creation of new hypotheses, etc.), the scope of the existing term concept becomes irrelevant. The existence of a term makes sense only within a certain terminological system. The term is understood within its terminological field and is incomprehensible outside of it [4, p. 137]. It should be emphasized that common nouns, in particular terms, are of universal lexical means. The generality of terms is their main distinguishing feature in comparison with other nominative classes. With the help of terms, abstract and concrete objects of study are called. All these lexical units are united in the category of common nouns by the fact that they denote general concepts, in contrast, for example, to proper names, which denote single concepts.

The second feature of terms, which is related to the first one, is their belonging to a certain natural language. Since the terms as common nouns are formed according to the rules of the natural (ethnic) language to which they belong, there are the terms that provide the most transition from this language for special purposes to this natural language as a whole – (nomenclature units and proper names can have a specific form, for example, include numbers and other signs, create special ways of word formation, atypical for natural language) [5, pp. 77-78]. The third feature of the terms is that, as a rule, each of them belongs to one or another LSP (except for general scientific and general technical terms), and this affects their content and formal structure. Law enforcement English is specialized language which stems from various sources, from institutional written documents to criminal slang. It shares some common ground with legal English and military English due to their socially-bound roots. Specific police language can be found in various types of discourses:

- written documents of the institution;
- police communication techniques;
- witness – victim statements;
- media accounts;
- criminal slang;
- jargon (jar gon) terms.

Some of terms border general English (witness talk, media accounts), others are difficult for non-professionals and ordinary members of the public to understand (police jargon, criminal slang). The development of police in English-speaking countries is reflected in its complex specialized vocabulary. The examples

of jargon terms, that have another meaning in common communication or lost them at all: agency – law enforcement officer’s generic term for the officer’s employer; amateur night – New Year’s Eve; ankle jerk – foot patrol officer; ASP – trade name that has become generic for an expandable baton carried on an officer’s duty belt; ATL-attempt to locate – a directive or request to find a missing or wanted person; Aryan Warrior – a prison gang similar to the Aryan Brotherhood; back up (two meanings) – a unit assisting or «backing up» the primary unit on a call for service. a second handgun carried in reserve on the officer’s person, usually concealed – also called a «hide out»; bag – east coast term for police uniform – plainclothes officers or detectives sent back to uniformed patrol are said to be «back in the bag»; bail out (two meanings) – to post money or a bail bond to get someone out of jail; to run on foot from the scene of a crime or a traffic stop basketweave – an embossed design stamped into leather articles, popular for many police uniform items; beat – an officer’s assigned patrol area; beater – car in poor mechanical condition; beaters – hands; big key – battering ram, used to break down doors during high-risk warrant service; blaster – police shotgun.

The term and terminology concepts are key in science. The term provides accuracy, clarity and understanding of scientific thought. For term understanding is necessary to give them a single form and a strict scientific definition, that clear up special vocabulary in terms of its typology, origin, functioning, form, creation, ordering and use.

References:

1. Lukszyn J., Zmarzer W. *Ntjhtnbczne podstawy terminologii*. Warszawa, 2001, p. 23.
2. Reca B. *Creative Compounding in English*. Amsterdam: John Benjamin Publishing Company, 2006.
3. Ginzburg R. S. *A Course in Modern English Lexicology*. Mykolaiv: Vysshaya Shkola, 2016.
4. Nida E. *Morphology: The Descriptive Analysis of Words*. University of Michigan Press, 2014.
5. Plag I. *Word formation in English*. Cambridge, University Press, 2013.
6. Dees T. Law enforcement jargon every police officer should know. URL: <https://www.police1.com/how-to-become-a-police-officer/articles/law-enforcement-jargon-every-police-officer-should-know-WGDM1dkaukUyasF4/>

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

REVIEW OF THE MODERN MEDIA RESOURCES FOR LEARNING ENGLISH

The demands of modern society encourage the search for new technologies and methods that make it possible to teach and develop foreign language communication skills. You can learn English not only with the help of textbooks, but also by using the latest online resources and applications, which are designed specifically for easy and interesting learning. Pupils and students love gadgets, do not let their smartphones out of their hands and spend a lot of time near computers. They can be used with benefit. A number of works by foreign (for example, S. Terminasov, E. Polat, V. Hezergud, J. Shales, I. Smolyannikov) and domestic researchers (for example, L. Romanenko, I. Dychkivska, V Lapinsky, S. Nikolayeva, etc.).

The purpose of this article is to analyze the most current free online resources for learning English, with the help of which you can diversify your classes and homework.

One of the most famous platforms for learning English is Duolingo. The author of the project, launched in 2011, is Louis von Ahn from Carnegie Mellon University, who with a team of like-minded people created a resource that quickly gained global status and currently has the largest audience in the world. The developers of the platform claim that 34 hours spent together with a cheerful owl – the symbol of the application, 46 in terms of efficiency is not inferior to a semester of school classes. The resource can be used both for self-education and as a supplement to school education, the advantage of which is the ability to learn with different levels of language proficiency. The greatest attention is paid to written exercises and dictations, the development of speaking skills is in the background. Doing just 5-10 minutes a day (the teacher can choose the time independently), students will master the basic skills of writing and building sentences, learn new vocabulary. The program is created in the form of a tree of achievements. You can get to a new level only after gaining a certain number of points. This approach is an incentive for self-improvement. The teacher can combine students into groups, which allows comparing their results and progress. Timed training is interesting: the user has to answer 20 questions in 30 seconds, which encourages memorization of the material. Learning is gamified: for completing exercises, students receive game currency, lingots. Then they can be spent on purchases in the game store or gifted to other users.

English with Words is an application that allows you to practice words of a certain topic, learn correct pronunciation and spelling. First, the user familiarizes himself with the lexical set for a certain topic, listens to the pronunciation and pays attention to the spelling of words. Next, there is training of learned words, which is aimed at developing the level of language proficiency and motivation for self-control. The next stage is to improve the memorization of the spelling of the word, since the user is faced with the task of finding a word in a set of letters. The translation of words is studied with the help of exercises in which the user is asked to match the studied words in the "English - Ukrainian" format. The perception of a word by ear is automated by the exercise of reproducing the word in written form after listening to it. A similar skill is reinforced by listening techniques.

Another interesting resource that has its audience and supporters is LingQ. It provides a database of online lessons and a huge online library of materials. It is especially convenient to use the service mobile application for Android and iOS. The application allows you to read, translate and listen to various texts in English. The advantage of the program is the so-called «languages»: these are unfamiliar words selected by the user, which, when they appear again in a new text, will be highlighted in a certain color depending on the difficulty of memorization. The disadvantage of LingQ is that in the free version the number of created «languages» is limited. In addition, communication with teachers and verification of written tasks by experts are paid [3, p. 63].

Rosetta Stone is not just a service for learning a foreign language, it is a whole set of mobile applications for one of the most famous interactive textbooks. The advantage of Rosetta Stone is a unique technique that allows you to learn a language the way children do – intuitively, without grammar books and dictionaries. Such an approach is interesting and effective, because the feature of the program is the simulation of immersion in an English-speaking environment. On Rosetta Stone, there is a large set of interactive lessons in use, the purpose of which is to create an associative series. Rosetta Stone is suitable for both beginners and advanced users. With the help of a microphone, the program can evaluate the correct pronunciation. A trial version of this textbook with a limited number of basic lessons is offered free of charge [3, p. 61].

A kind of social network for those who want to learn English through communication with other people is HiNative. It is distinguished by the possibility of live communication with native speakers, which allows users to learn the correct pronunciation. The author of the resource is the Japanese developer Yanyang He, who created the well-known Lang-8 project started in March 2017. HiNative is a great option for extracurricular work and a great opportunity to provide users with an example of correct pronunciation. After registering in the application, students will be able to ask community members questions related to the translation of words or phrases, basic rules of grammar, correct pronunciation, writing skills. HiNative is interesting for all users, regardless of age, because almost everyone has experience in social networks.

The most famous and interesting resource for learning English among those analyzed by us, which is preferred by most teachers of Ukraine due to its functionality, is LinguaLeo. Its learning methodology, as in Duolingo, is based on today popular gaming (while performing tasks, the user is constantly accompanied by the cheerful lion Leo). The founder of the resource is A. Abuldynasirov, who also worked on the creation of the well-known project «Language Speakers Club». It is effective due to the principles implemented in it («seven secrets of learning foreign languages»), such as: 1) motivation and drive; 2) perception of authentic, living language; 3) modeling and copying; 4) mutual influence; 5) optimal intensity; 6) regularity; 7) practical use and efficiency. The user must independently choose and process interesting materials, supplementing the vocabulary with new words, training their own competences with the help of passing trainings and tests. LinguaLeo users get access to a library of video, audio and text materials, interactive thematic courses (video and grammar), an individual dictionary with associations and pronunciation for each word, a set of exercises (listening, crossword, word translation), thematic glossaries, as well as a magazine achievements, which reflect real and possible progress in language learning.

Let analyze in detail the functions of this online resource.

1. First of all, the function of communication with other users who also study and practice English using this resource is available. The user can search and choose interlocutors. In the dialogue window, you can set the topic of communication (sports, movies, weather, regular chat), and also use the online chat room to develop a communicative culture. Messages can be translated if you communicate with a user with a high level of language proficiency. Unfamiliar words and expressions can, if necessary, be entered into an individual dictionary for further study and assimilation. Users with whom the student communicates can be added to a special group (the so-called «pride»). Everyone can communicate with each other, share achievements and new awards, which motivates to study the language more intensively.

2. Learning grammatical structures begins with theory and rules and is consolidated with special exercises that are directly related to the learned rules. After passing a certain grammar block, the user receives a general assessment of the level of knowledge acquisition. In pedagogical practice, this function can be used to control the assimilation of the material – for example, as a ready-made test option after the presentation and practice of a certain grammatical construction.

3. All information on the site is structured by topics, so in the process of learning, the teacher can use certain elements (interactive, audio, visual) for inclusion in the lesson plan or for independent study at home. Video and audio materials are effective due to their authenticity, that is, they are compiled from original media sources (Voice of America, Stanford University video training course, etc.).

4. Vocabulary expansion occurs thanks to the consolidation of the so-called «dictionary sets» sorted by subject. All words have audio accompaniment. When studying words, they are in two statuses: «in process» and «processed». The site

automatically determines one of these statuses according to the user knowledge of the added word through verification through various exercises. Training takes place in several formats: depending on the type of exercises: translation of a word and several words; dictionary crossword; listening and dictation; translation speed exercises; perception of words by ear, etc.

5. The special interactivity of the resource is provided by the study of words, grammatical constructions and text structure with the help of songs. It follows the principle that the best way to learn a language is to hear it. Therefore, users have access to a database of video clips with the possibility of viewing the translation of song texts, highlighting special language techniques, learning new words and abbreviations used in songs [1, p. 35]. In fact, there are many mobile applications and sites that can be used during and outside of school.

We analyzed only a few of the most interesting options. Each of these resources is free (in some cases, paid materials are provided, their purchase is not mandatory) and available to everyone [2, p. 124]. Therefore, the analysis of the use of online resources for learning English allows us to conclude that this form of organization of education accelerates the formation and development of students skills and abilities in productive activities, increases motivation, interest in learning English, and stimulates the development of cognitive and creative activity. Communicating in a language environment, users find themselves in real life situations and connect to solving a wide range of realistic tasks. Thanks to this, students learn to respond spontaneously and adequately to cues, which stimulates the creation of original expressions, attention is primarily focused on the use of forms. Learning grammar takes place indirectly, excluding the actual study of grammatical rules. The advantage of the computer is that it is loyal to the answers, thanks to which the students independence develops and a favorable social-psychological atmosphere is created in the class, giving students self-confidence, which is an important factor for the development of individuality [4, p. 40].

Thus, online resources are a source of additional information, a means of assimilation and repetition of learned lexical and grammatical material. They are an integral part of learning a foreign language and can be used as a means of authentic communication with native speakers on current topics, correspondence between individual students and between entire classes and schools, for the exchange of information between educational institutions of different cities or countries, participation in online conferences, seminars, webinars, etc.

References:

1. Lapinsky V. V. Electronic educational resources as the basis of the modern educational environment of general educational institutions. Information technologies in education. 2016. No. 15. Pp. 30-37.
2. Nikolaev C. Yu. Methodology of teaching foreign languages in secondary educational institutions: textbook. Kyiv: Lenvit, 2016. 328 p.
3. Mozaykina I. O. Personally oriented foreign language learning technologies. Vinnytsia: Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubinsky. 2017. Pp. 61-63.
4. Romanenko L. V. The use of multimedia technologies in the study of the English language. Computer in school and family. 2016. No. 5. Pp. 40-45.

ДЕКУСАР Ігор Анатолійович,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ЦАРЬОВА Ірина Валеріївна,
професор кафедри українознавства
та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філологічних наук, доцент

NEGATIVE INFLUENCE OF MEDIA ON THE YOUTH AUDIENCE

Over the past decade, people have become heavily dependent on the media to get information about what is happening in the world around them. Technological progress has facilitated the efficient and inexpensive dissemination of information.

However, due to the benefits received from all these advances, people are not aware of its harmful effects on today's youth. An individual's obsession with mass media leads to social, mental and health problems.

People quite easily become addicted to information from mass media. This addiction results in them not being able to lead a decent social life as they spend more time using different types of media rather than interacting with the people around them.

The level of dependence of individuals on mass media and the intensity of media activity are closely related to the stability or instability of society and the degree of social importance given to mass media as a source of information [1].

There are two main methods of forming and changing attitudes in a person's mind with the help of mass media – persuasion and suggestion [4].

Conviction is a way of argumentation on the consciousness of an individual. For the purpose of persuasion, the mass media carry out an independent selection and formation of information that is distributed in society. What information people receive has a lot to do with their subsequent events.

The method of emotional influence, i.e. suggestion, provides the most effective way to influence the masses against beliefs. Suggestion is a type of mental influence, verbal or figurative, that causes uncritical perception and assimilation of any information. As a result, a person may have ideas that are completely untrue or partially distorted, urges to act without assessing their motivation and purpose may arise [2].

A popular opinion about the influence of mass media is that it does more harm than good. Let consider some negative consequences of social networks:

- the most well-known disadvantage of mass media is the addiction they cause. Constant checking of news feeds of various social networks becomes a habit. Experts believe that some features such as «likes» and «shares» activate the reward center in the brain. This reward circuit is highly sensitive during adolescence and may partly explain why teenagers are more likely to enjoy social media than adults;

- people who are addicted to social networks spend hours every day looking at videos, photos and other content posted on the accounts they follow. This addiction interferes with other activities, such as studies, sports. As a result, they spend a lot of time each day, which leads to poor grades at school, difficulties in work activities;

- psychologists note the negative impact of social networks on people mental health. One of the findings shows that children who spend more than three hours a day on social networks are twice as likely to suffer from poor psychological well-being. Their immersion in the virtual world delays their emotional and social development;

- relationships on the screen replace real-life relationships and social skills in children and adolescents. This happens because children grow up in such an environment that does not provide an opportunity to study the non-verbal signals and facial expressions of the people around them. Social interaction is crucial in developing the skills needed to understand the moods and emotions of other people. Consequently, children who grow up interacting primarily with social networks may have difficulty interacting in real-life settings.

Scientists distinguish three levels of possible media influence, including televised violence. These levels - behavioral, affective (emotional) and cognitive – refer to different types of manifestations of the influence of scenes of violence [2].

Research results show that with regular viewing of scenes of violence, viewers become less susceptible to violence on the screen and more readily accept violence in real life.

Only a few studies have been devoted to the study of this effect, but data from two laboratory studies provided enough evidence to lend credence to this hypothesis.

During one of the experiments, scientists found that children who were shown scenes of violence were less inclined to seek help from adults when they witnessed a fight between other children [3].

Other researchers found that children who watched 25 or more hours of television per week had less physiological arousal when viewing violent scenes than children who watched less than four hours of television per week [5].

Research shows that every person, regardless of age, reacts emotionally to media violence.

The researchers studied the reactions of viewers to television programs containing scenes of various types of violence, from the assignment of bodily harm to the threat of inflicting such. Emotional manifestations of the impact of such scenes can follow immediately (fear, anxiety) or continue for a long time (persistent fear, fear of becoming a victim of a crime) [3].

There are many actions that reduce the intensity of the influence of television images on the world perception of viewers. B. Gunter identified four main categories of these factors, which he called judgment levels: transfer specificity; its perception by the viewer and interpretation; the individual personal attitude to violence; the specifics of the situation [1].

Thus, we can claim that mass media have become the main sources of information that shape the inner world of a person. The influence of mass media on an individual is inevitable. Nevertheless, a rational and critical analysis of its shortcomings can help mitigate its consequences.

The best approach is to arm people with tools like awareness and analysis. In general, it can be concluded that the problem of the negative impact of mass media in all its variety of manifestations is one of the most important problems of modern society, the comprehensive study of which is, of course, relevant not only from a scientific point of view, but also of social significance.

References:

1. Bryant J., Thompson S. Fundamentals of the impact of the media: trans. from English. London: Williams, 2004. 432 p.
2. Evgenieva T. V., Selezneva A. V. Psychology of mass political communication (2nd ed., ispr. and add). London: Yurayt, 2017. 299 p.
3. Levchenko A. E. Forms and methods of mass media influence on public consciousness. 2005. № 9. P. 345.
4. Stupnitsky V. P. Psychology: Textbook for bachelors. New York. 2018. 517 p.
5. Shcherkovin Y. A. Persuasion and suggestion in mass information processes New York, 2007. 86 p.

ДЕМИДЕНКО Дарія Сергіївна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,
старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ОСНОВНИЙ КОМПЕТЕНТІСТНИЙ АСПЕКТ У ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Професія юрист – це одна з сфер діяльності, яка торкається та регулює всі сторони суспільного життя. Все, що підлягає правовому врегулюванню – то є центр правничого аспекту. Загалом значущість іноземної мови в

юриспруденції велика, наприклад співпраця з міжнародними фірмами або регулювання відносин на міжнародному рівні показує важливість володіння іноземною мовою в сьогоденні реаліях.

Домінуючим для юриста є володіння спеціальними правовими термінами. Адже навіть чудове знання розмовної англійської мови та національного законодавства не гарантує фахівцю розуміння англомовних юридичних документів. Тому володіння спеціальними правовими термінами допоможе уникнути помилок при перекладі, які, зрештою, можуть призвести до великих фінансових втрат і навіть міжнародних конфліктів. Знання професійної термінології надають юристу неоціненну допомогу у складанні та веденні юридичної та фінансової документації, перекладах його з рідної на іноземну мову і, навпаки, у листуванні із зарубіжними клієнтами.

Слід відзначити, що стимулом для широкого використання компетентнісного підходу в світі стали вимоги бізнесу й підприємництва. Сучасні працедавці в більшості країн, як правило, не мають претензій до рівня технічних знань випускників вищих навчальних закладів, проте вони часто зауважують, що у випускників немає впевненості й досвіду в процесі інтеграції і застосуванні знань під час прийняття рішень. Саме тому допомогти навчитися знаходити правильні рішення в конкретних ситуаціях: навчальних, життєвих, потім – професійних – є сьогодні одним із провідних завдань освіти [1].

У нових соціально-економічних умовах у зв'язку з розширенням зовнішньоекономічних зв'язків, виходом на світовий ринок, розширенням міжнародного співробітництва в усіх сферах нашого життя підвищуються вимоги до сучасних фахівців. Сучасний фахівець має бути затребуваним як на регіональному, а й у світовому ринку праці, що зумовлює необхідність наявності певних професійних і особистісних якостей, що сприяють його соціально-професійної адаптації.

Загалом, можна побачити, що ринок юридичних послуг останнім часом спостерігає посиленій зріст конкуренції і все більше компаній, різних юридичних фірм виставляє одну з основних вимог для кандидатів – це саме знання англійської мови. Але добре знання загальної англійської не гарантує вам розуміння всіх юридичних термінів та тонкощів цієї мовою. Відповідно до цього, вивчення юридичної англійської – це набуття усних та письмових навичок володіння мовою, яке має таке ж важливе значення для юриста, як і знання лексики комерційного права.

Отримання та вивчення спеціальної юридичної іноземної лексики, розвиває навички читання та навички спілкування з іноземними клієнтами, що в подальшому впливає на сам процес роботи юриста. Це дозволить юристу працювати з документами іноземною мовою, перекладати їх, правильно трактувати інформацію, читати професійну літературу в оригіналі. При закордонній практиці англійська знадобиться на переговорах, відстоюванні інтересів у судах, спілкуванні із закордонними колегами.

Але на питання регулювання іноземної мови як компетентнісного аспекту юридичної діяльності відповідає саме процес вивчення у вищих навчальних закладах професійної іноземної мови: «Аналіз якості результатів практичного володіння англійською мовою випускниками вищого юридичного навчального закладу засвідчує, що при організації навчально-виховного процесу наявними є обставини, котрі заважають або значно знижують ефективність виконання професійних завдань у контексті формування в майбутніх юристів професійної іншомовної компетентності. У зв'язку з цим, значно актуалізується необхідність вирішення проблеми оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх юристів. Найрізноманітніші форми, методи і засоби, що впроваджувалися й по сьогодні реалізуються в вищому юридичному навчальному закладі, не є достатньо ефективними щодо забезпечення необхідного рівня сформованості у випускників професійної іншомовної компетентності, яка б забезпечувала конструктивність їхньої взаємодії та спілкування іноземною мовою з зарубіжними партнерами та колегами» [2].

Переходячи до висновків можна помітити, що серед причин, які спонукають юристів вивчати англійську, не лише амбіції та бажання кар'єрного зростання. Знання мови автоматично підвищує ставку під час оплати праці. При пошуку роботи мова також знадобиться, роботодавці все частіше віддають перевагу претендентам, які знають іноземну. Поширена вимога під час працевлаштування – резюме англійською мовою. Перед юристами, які вільно володіють англійською, відкриваються широкі можливості працювати в міжнародній організації, вести справи по всьому світу.

Отже поряд з набуттям необхідних умінь та навичок у своїй галузі, фахівець повинен мати все більш високий рівень мовної підготовки для своєї професійної діяльності та подальшого професійного зростання на основі зарубіжних досягнень. Всі ці вимоги до певної міри торкнулися і юридичної професійної діяльності. Тому придбання студентами комунікативної компетенції полягає у такому володінні іноземною мовою, яке дозволяє використовувати його для задоволення професійних потреб, реалізації особистих ділових контактів та подальшої професійної самоосвіти та самовдосконалення. Іноземна мова – це важливий аспект для подальшого розвитку в юридичній діяльності, тому вивчення і вдосконалення є головною прерогативою в покращенні юриспруденції як такої.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: навч. посібник для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти. 2004. С. 47-48.
2. Іванченко І. С. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів засобами іноземної мови у фаховій підготовці: монографія. 2014. 213 с.

ДОВГОПОЛОВА Ганна Геннадіївна,
*доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент*
ВАСИЛЕНКО Валентина Анатоліївна,
*завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент*

INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A COMPONENT OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE LAW ENFORCEMENT OFFICERS

Today dictates special requirements for the professional training of future law enforcement officers. In our opinion, the main goal of higher legal education is the professional training of highly qualified law enforcement officers in accordance with the social order.

Based on the analysis of scientific literature and modern realities of legal education, the professional training of future law enforcement officers is a process of forming their readiness to carry out effective professional activities, which occurs during the study of various disciplines, in scientific research and educational and practical work; at the same time, professional knowledge and skills should constitute a single system created on the basis of a systemic approach. The goal of training is the formation of a comprehensively developed, creative, spiritually enriched personality with a scientific outlook, thorough professional knowledge.

The content of modern professional training should be aimed at the formation of a law enforcement officer capable of working in a system characterized by the interaction of different cultures, in accordance with the requirements of modern society, the revival of personality, and the restoration of universal values. The training includes the following components: mastery of theoretical disciplines, professional courses and practice taking into account modern scientific concepts and scientific achievements. The main principles of professional training of future law enforcement officers are democratization, humanization of education, freedom of choice of means and methods of education, use of modern achievements of science and technology and the best examples of cultural heritage, including foreign languages, in the educational process.

In the context of the modern information society, it is difficult to overestimate the educational and cultural potential of learning foreign languages. Under pedagogical potential, modern science understands the ability of a certain element of the pedagogical system to effectively achieve a certain goal by implementing specified tasks. The pedagogical potential of intercultural communication

lies in the ability to contribute to the learning, development and education of students. Expertly selected samples of foreign literature are always a strong means of mental education and formation of artistic and aesthetic preferences and tastes of students. Acquaintance with the culture of another nation through language contributes to the process of moral, economic, and ecological education. English literature, for instance, which includes the best classical, folklore, poetic and prose works written in English. Mastering a foreign language gives students the opportunity to join the best examples of modern fiction, popular science and science fiction written in English, taking into account the genre diversity of English-language literature.

The training of future law enforcement officers to use a foreign language is the formation of professional readiness for intercultural communication taking into account the modern social order, purpose, content, main principles of professional training of future law defenders to act in a multinational environment.

During the last century, a foreign language has become one of the main sources of obtaining information about the structure of the surrounding world and worldview positions of other peoples, their moral and ethical norms of human behavior, socio-economic relations, aesthetic possibilities, history, etc.

In addition, language training fulfills the task of aesthetic education of young people. The task of aesthetic education consists of the education of certain aesthetic needs and the ability to understand the beauty correctly, the development of a whole system of aesthetic ideas, feelings and tastes based on gradual familiarization with works of art of various types and genres. The development of students' natural abilities, instilling in them the knowledge, abilities and skills is necessary for the realization of creative potential, an opportunity to bring beauty into social and individual life. As a result with the help of literature as one of the means of art, the aesthetic perception of the artistic word is formed, the aesthetic education of the personality as a whole is carried out, and the aesthetic position of the personality is formed. The aesthetic position of the individual is not the originality, the uniqueness of the creativity of a certain student, but is a holistic attitude of a person to the world as a whole, which depends on the ability to be creative, the formation of one's own needs in it.

The ability to perceive literature as a piece of art, to enjoy it, is always characterized by a positive psycho-emotional state of the person who perceives the text. Everything related to literature will be associated with joy, satisfaction, inner freedom (creativity). Literature, due to its specificity, is always aimed at universal human values, which do not change depending on the era, political conflicts and place of residence of a person.

Therefore, mastering a language, whether it is your native language or a foreign one, contributes to the development of intercultural communication skills as a component of the professional training of future law enforcement officers, which enables the effective performance of professional duties in a multinational environment.

ЄЛЬНІКОВА Наталія Ігорівна,
*старший викладач кафедри
українознавства факультету № 2
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

МОВА ПРАВА У ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЯХ

Застосування мови має важливе значення для будь-якої правової системи: правознавці послуговуються сучасною українською літературною мовою для ухвалення законів, а закон повинен передбачати авторитетне розв'язання дискусій щодо наслідків такого мовного застосування. У своїх роботах науковці вивчають як мову права загалом, так і конкретні царини його існування (дефініції, правові поняття, галузева специфіка), досліджуючи лінгвістичні аспекти правотворчості, мовностильові особливості нормативних актів, правову риторику, лінгвістичну експертизу юридичних текстів, роль мовленнєвої культури в навчанні майбутніх правоохоронців тощо. Актуальність цієї роботи полягає у висвітленні нагальних питань ролі української мови в контексті правової комунікації в наш час і спробі проаналізувати наукові розвідки лінгвістів у галузі юриспруденції.

Властивою ознакою науки сьогодні є інтеграція міждисциплінарних досліджень, спричинена потребою комбінованого вивчення питань, що постають перед окремою людиною та громадою. Ґрунтовні та практичні проблеми, що постають на перетині мови та права, так само вимагають комплексного підходу до вивчення. Юрислінгвістика чітко окреслює основні напрямки розвитку, об'єднуючи мову, що акумулює практичне опанування довкілля, матеріалізуючи уявлення людини про предмети, явища та процеси, формуючи думки та здійснюючи комунікацію, та право, що втілюється у мові для формулювання беззаперечних соціальних норм, які утверджує та забезпечує держава. Таким чином, мова права (юридична мова) є лінгвоправовим феноменом, що реалізується в законотворчості, правотлумаченні, мовній політиці, перекладі юридичних документів, експертизі правознавчих текстів.

Теоретичні та практичні засади вивчення мови права були закладені в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних мовознавців і правників: Н. Артикуца, Ю. Прадід, О. Сербенська, О. Данилевська, В. Демченко, О. Копиленко, Н. Івакіна, Т. Демченко, І. Філіпчук, А. Токарська, З. Тростюк, І. Царьова, М. Антонович, А. Нелюба, Балтаджи П., В. Посмітна, Д. Баранник, М. Вербенец, І. Ковтун, А. Ляшук, А. Присяна, О. Ушаков, О. Александров, М. Горбаневський, Т. Губаєва, О. Галяшина та ін.

Більшість філологічних робіт, що перебувають на межі лінгвістики та права, окреслюють природу юридичної мови, її структуру як неподільного явища, порівняльну характеристику сучасної української літературної мови й особливостей мови права, культуру мови правників. Мова права

реалізується в юридичних текстах, тому у своїх дослідженнях більшість науковців трактують термін «текст» крізь призму лінгвістики як набір мовленнєвих одиниць: висловлень, надфразових єдностей, фрагментів, сполучених між собою сукупною думкою, у яких містяться мікротеми та ключові слова. Семіотичне розуміння тексту здійснюється через лінійну послідовність знаків, зведених за правилами певної знакової системи, виокремлену в єдине ціле. Цей підхід у розумінні правничого тексту акцентує на всіх складових, що в будь-якій спосіб пов'язані з правом. Варто зазначити, що і лінгвістичний, і семіотичний аспекти вивчення мови права є актуальними, оскільки будь-яка комунікація ґрунтується на мові й мисленні. У своєму дослідженні спираємося на визначення науковиці Н. Артикуци, яка визначає мову права як цілісну комунікативно-галузеву підсистему літературної мови з певним набором характерних лінгвостилістичних і структурно-жанрових ознак, зумовлених специфікою правової сфери та комунікативно-професійними потребами в ній [1, с. 24].

Правнича мова як результат розвитку історично сформованої суспільством мови відчуває на собі вплив усіх цивілізаційних і культурологічних аспектів, властивих сучасній українській мові. Тому аналіз мовних одиниць юридичної мови ґрунтується на лінгвістичних рівнях, а функціональна структура мови права спирається на знання про організацію правової системи та шаблі існування власне права. Отже, в основі аналізу мови права перебувають як внутрішньомовні, так і позамовні фактори, об'єднані філологічним та юридичним тлумаченням, лінгвістичні характеристики уможливають вивчення будови та особливостей мови права.

Перші видання, що висвітлюють мовні проблеми права в Україні почали з'являтися в кінці ХХ ст., проте варто зазначити, що підвалини юридичної лінгвістики як самостійної науки були закладені в роботах радянських науковців-правників. Мовознавці та правознавці об'єднували свої дослідження для створення мови права, що була б зрозумілою більшості громадянам і не викликала дискусій щодо її реалізації, висвітлюючи нагальні проблеми того часу, що реалізувалися в нових формулюваннях законодавства щодо рівних прав жінок і чоловіків, розвитку торгівлі та нових засобів міжмовної комунікації правничої сфери.

Уже наприкінці ХХ ст. з'явилися дослідження в галузі юридичної лінгвістики, серед яких виокремлюємо дисертаційне дослідження Б. Стецюка «Юридична лексика кримінально-процесуального права Гетьманщини» (1999 р.), науковець комплексно проаналізував лексико-семантичний, етимологічний і словотвірний рівні лексики кримінально-процесуального права доби Гетьманщини, що на той час була складовою системою української мови та дослідив, як тогочасна юридична лексика позначилася на творенні сучасної української юридичної термінології. Чималу роботу дослідник провів вивчаючи термінологію різних інститутів судочинства, системи називання процесуальних дій, постанов і судових вироків, а також з'ясовуючи семантику правничих лексем [5].

Одним із важливих доробків у мові права є навчальний посібник Ю. Прадіда «Вступ до юридичної лінгвістики» (2002 р.), у якому автор розмежовує юридичну лінгвістику та лінгвістику права, підкреслюючи, що остання висвітлює тільки предметну частину юридичного стилю мови. Науковець своєрідно тлумачить державну мову, виокремлює особливості фахового спілкування та демонструє розвиток термінологічної системи в діяхронічному аспекті, висвітлює питання вивчення української мови у навчальних закладах МВС, розкриває аспекти лінгвістичної експертизи та судової фоноскопії [4].

У монографії О. Данилевської «Мова в революції та революція в мові: мовна політика Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР» (2009 р.) авторка здійснює ґрунтовний аналіз мовної політики із точки зору соціолінгвістики, виокремлюючи у законодавчому гарантуванні практики українських урядів і впорядковуючи стан директивних документів, що закладали статусні заходи. Схарактеризовано роботу правописних і термінологічних комісій того часу, що видавали термінологічні словники та директивні документи щодо застосування української мови в діловодстві [3].

Чимало робіт присвячено вивченню юридичної термінології у порівняльно-історичному та типологічному аспектах семантичної будови українських юридичних термінів. Дослідники виділяють два підходи до потрактування терміна: структурно-семантичний і функціональний, чітко встановлюючи його ознаки. Як зауважує М. Вербенець, правнича терміносистема потребує комплексного дослідження з урахуванням термінотворчих змін сучасності. Реалізувати це пропонується через «з'ясування відповідності терміносистеми юридичних понять української мови національній правовій системі; історико-філологічний аналіз формування лінгвістичних термінознавчих ідей у сфері юрислінгвістики; здійснення комплексного функціонально-типологічного аналізу терміносистеми української юридичної мови» [2, с. 5-6].

Таким чином, вивчення мови права перебуває на стадії активних наукових пошуків дослідження, забезпечує діалог лінгвістів і юристів, як теоретиків, так і практиків, формуючи єдиний науково-дослідницький простір у системі координат мови та права.

Список використаних джерел:

1. Артикуца Н. В. Мова права в її функціональних різновидах. Сьогодення українського мовного середовища. Кіровоград: Вид-во КДУ, 2008. С. 23-32.
2. Вербенець М. Б. Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філології. Київ, 2004. 15 с.
3. Данилевська О. М. Мова в революції та революція в мові: мовна політика Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР. Київ, 2009. 176 с.
4. Прадід Ю. Ф. Вступ до юридичної лінгвістики: навч. посібник. Сімферополь, 2002. 104 с.
5. Стецюк Б. Юридична лексика кримінально-процесуального права Гетьманщини: дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Запорізький держ. ун-т. Запоріжжя, 1999. 192 с.

ЖУК Данило Андрійович,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

It is impossible to imagine a modern institution of higher education without computer equipment, multimedia resources, and the Internet. Their use will contribute to the improvement of the educational environment for learning a foreign language and will meet the requirements of society. A strong argument in the development of a gifted personality is the search for innovative models of supporting its development, which will contribute to the formation of the most optimal developmental environment. It is not enough to propose an idea or develop a new approach: it is important to implement it in an educational institution, taking into account social services, methods, technologies, and technical means of learning in such a way that their use contributes to the development of giftedness and a developing educational environment for learning a foreign language [1].

In order to produce qualified innovative specialists who are ready for innovative activities, it is necessary to create an innovative, developing environment in higher education institutions. This is possible only when there is a stable basis in higher education institutions: educational and methodological support, moral and psychological environment, highly qualified teachers who know and are able to create, implement and spread innovations in professional activities and can transfer their knowledge to young specialists. In order for the educational environment to have a developmental effect, it must be able to provide a set of opportunities for self-realization of all subjects of the educational process [2].

The concept of «environment» reflects the dependence and interrelationship of conditions that ensure the development of a person, his interaction with the environment. In this context, it is legitimate to understand the environment as the

immediate environment of the subject, in interaction with which he forms and reveals his best qualities. This actualizes the task of creating such an environment that would develop an individual personality, would create cultural conditions for his self-realization, self-expression, for the search for a «better self» in the process of determining one's own trajectory of knowledge acquisition [3].

S. Lytvynova outlines the requirements for such an educational environment, which has:

- to be innovative, ICT-rich, to support trends and strategies of education development;
- be open to all participants of the educational process;
- comply with the principles of pedagogical expediency, integrity, individualization, cognitive activity and independence;
- have a clear separation of structural components;
- to be created and used as needed, in accordance with the purpose of training;
- to ensure the effectiveness of the educational process;
- to promote active communication within the educational environment;
- provide educational activities;
- orient teachers to the development of the students' personality;
- to ensure the creation of a personal development trajectory of both the personality of the student and the teacher;
- to ensure mobility of subjects and virtualization of training objects;
- to provide a variety of educational components;
- create conditions for active cooperation;
- be available anywhere and anytime;
- maintain a complex hierarchy [4, p. 28].

Therefore, an innovative educational environment that positively supports creative ideas, in which ICT tools can be used, is important in learning a foreign language. Modern civilization significantly expands and complicates the communicative environment in which a person is. A person always enters into many contacts: personal, informational (using the possibilities of Internet technologies: blogs, wiki-projects, forums). And in order to be an independent subject of these relations, it is necessary to form a self-sufficient, developed personality, who must have a high level of command of a foreign language, know the characteristics of means, ways and methods of forming, processing, storing and transmitting information; peculiarities of their application in education; to possess methods of development and implementation of ICT in various spheres of human activity.

References:

1. Lytvynska T. Y. Innovative methods and techniques in teaching foreign languages. *Tax and customs affairs in Ukraine*. P. 756.
2. Kryukova Y. D. Formation of an innovative educational environment when learning a foreign language (on the example of students of non-language majors). 2021.
3. Sapozhnikova O. M., Sapozhnikova O. N. Innovative educational environment as a condition for the formation of language competence. 2021. P. 665.
4. Lytvynova S. G. The concept and main characteristics of a cloud-oriented learning environment of a secondary school. *Information technologies and teaching aids*. 2014. Vol. 40 (2). P. 65.

ЖУШМАН Аліна Анатоліївна,
*здобувач вищої освіти факультету
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри

*українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту*

*права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

FUNCTIONING OF ENGLISH AS A LANGUAGE OF INTERNATIONAL COMMUNICATION

At the current stage of the development of society, being on the wave of globalization and rapid development in all directions, the English language has conquered the world in a way that no other language in history has been able to do. Experts claim that the English-speaking world is home to about one and a half billion people, while three times as many native speakers speak English today. Accordingly, it can be argued that English is already another language for the free population of the world today. Yes, nowadays people speak almost three thousand languages. Some are spoken by millions of people, others are spoken only by everyone. However, English is the world most common language by number of speakers and the third most common language by number of speakers.

Turning to the predecessors, namely to the opinion of O. Kostenko, who expressed it in 2012, it should be noted that the question of granting a special status to the English language was already before the leading circles of people who influence the political life and development of Ukraine. According to the latter, the language of international communication (like Latin at one time), English today is a channel for the involvement of the Ukrainian people in the civilizational progress that is taking place in all spheres of people lives. The mastery of the English language by a wide range of Ukrainian citizens will stimulate the implementation in Ukrainian society of world achievements in economic, political, legal, and moral culture, which is absolutely necessary for the modernization of the social life of people in Ukraine. In particular, this would certainly help improve the investment climate and intensify the participation of the Ukrainian economy in the world market. Therefore, the need to recognize English as the language of international communication, as O. Kostenko notes, is a fact that should be given special

attention in the language policy of Ukraine. This status may include, in particular: determining the role of the English language as one of the tools of the «educational revolution» and studying it as a mandatory component of all standard educational programs in Ukraine; creation by the state of sufficient conditions for all citizens of Ukraine to master the English language within the limits defined by certain standards; priority in competitions for vacancies in state bodies for persons who not only speak the state language, but also successfully passed the English language exam and use it at work as a basis for promotion. The scientist also points to the need for state support for the cooperation of the Ukrainian mass media with English-language media and the spread of original English-language educational programs in Ukraine that introduce the heritage of the peoples of the world in all spheres of social life and support for civil society institutions that initiate measures aimed at mastering the English language.

In order to secure the status of English as the language of international communication in Ukraine, the Law of Ukraine «On the Language of International Communication in Ukraine» should be developed and adopted. In the process of preparing the relevant draft law, it is worth using the experience of the language policy of Georgia, Lithuania and other countries. As the experience of the language policy of Georgia and Lithuania shows, securing the status of English as the language of international communication can help protect the state language from artificially created competition from the Russian language [1].

It should be noted that in 2021, in the period from March 9 to 11, the All-Ukrainian Forum «Ukraine 30. Culture, Media, Tourism» was held, during which the Secretary of the National Security and Defense Council Oleksiy Danilov made a speech, where the latter noted that the English language should become more popular in Ukraine than the Russian one.

«Unfortunately, for 30 years, we have not understood the issue of English, which must necessarily be the second language in the country, so that you and I are protected from the attacks that we suffer from the Russian Federation», Danilov said. Thus, at that time, according to Danilov, the Russian language was used by the Russian Federation as a tool in the hybrid war against Ukraine. In my opinion, the way out of this situation will be to spread the English language as much as possible.

«Knowledge of the English language by young people is a guarantee of the independence of our state. English should be used from kindergarten, at school. It should not be taught, it should be known», said Danilov [2].

It should be taken into account that as of 2021, Ukraine took 40th place among 112 countries included in the rating of English language proficiency compiled by the EF (Education First) company. Ukraine is sandwiched between Albania and Bolivia, falling into the medium English proficiency group, thereby leaving the low English proficiency group, in which it ranked 49th and 44th respectively between 2019 and 2021. According to the creators of the rating, the average level means that Ukrainians can use the language to conduct conversations, understand song lyrics and write work emails on familiar topics.

According to prominent figures in the political and scientific arena, English is the language of international communication, because the most advanced scientific articles are written in English, so English is the main language of international communication.

Turning to the state of mastery of the English language on the territory of Ukraine, one should take into account the events that have surrounded the territory of the country since February 2022 and are still having an impact.

However, the issue of the special status of the English language on the territory of Ukraine was officially announced by the Prime Minister of Ukraine Denys Shmyhal on June 6, 2022. Thus, the Prime Minister of Ukraine made an impassioned statement that «English can become the language of business communication in Ukraine», while he noted that the Cabinet of Ministers of Ukraine is working on a corresponding legislative initiative.

«Today, English is used in business communication throughout the civilized world, so giving it such a status in Ukraine will contribute to the development of business, attracting investments and speeding up the European integration of Ukraine», Shmyhal noted [4].

As you know, as of August 13, 2022, according to the First Deputy Minister of Culture and Information Policy of Ukraine Rostyslav Karandeev, this ministry is working on a draft law on the special status of English in Ukraine as a language of international communication. Also, during a briefing at the Media Center Ukraine – Ukrinform, the latter noted – «The transformation of the status of the English language should solve this problem. This is Ukraine strategic course towards EU membership. The draft law provides for the regulation of the use of the English language in certain public spheres of social life. First of all, it concerns international communications. The project is a certain declaration that will fix the position of the state regarding the English language and the vision, which will additionally need to be done in separate plans and programs».

The draft Law provides for the establishment of a special status of the English language in Ukraine as the language of international communication and a significant expansion of the scope of its application in the country. In addition, the English language will be mandatory in certain public spheres of social life where international communications are available.

Thus, on the initiative of the Minister of Culture and Information Policy, an interdepartmental working group on the preparation of legislative acts is being created to ensure the functioning of the English language as the language of international communication. It will include people deputies of Ukraine, representatives of state bodies and the public.

Currently, proposals received from state bodies and the public are being summarized and a draft order on the creation of such an interagency working group is being prepared [3].

Based on the above information, we come to the conclusion that the issue of approving the special status of the English language in Ukraine as the language of

international communication has not been forgotten and has not been relegated to the everyday stream, but is becoming more and more prominent among the urgent problems of Ukrainian society that need to be solved as a matter of priority, especially in the conditions of military aggression.

The introduction of the English language into the lives of Ukrainians among young people, school-aged people, older people who ensure the economic prosperity of the country, as well as among civil servants is of great importance both in times of military aggression, a tense situation in most spheres of activity, and in times of post-war revival of the country, primarily its economic infrastructure, which will be impossible without the involvement of foreign investors, which in turn will lead to a significant volume of communication with the latter in the commonly accepted language, namely English.

References:

1. Kostenko O. The language of international communication in Ukraine should be English. *Day*. 2012. № 134.
2. Секретар РНБО: англійська має стати другою мовою в країні. URL: https://lb.ua/news/2021/03/09/479437_sekretar_rnbo_angliyska_maie_staty.html.
3. МКП працює над проектом закону про особливий статус англійської мови в Україні. URL: <https://mkip.gov.ua/news/7518.html>.
4. Англійська може набутися статусу мови ділового спілкування в Україні: заява Шмигала. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/anglijska-mozhe-nabuti-statusu-movi-dilovogo-spilkuvannya-v-ukraini-zayava-shmigalya.htm>.

ЗАГНІТКО *Анатолій Панасович,*
завідувач кафедри загального
та прикладного мовознавства і
слов'янської філології
Донецького національного
університету імені Василя Стуса,
доктор філологічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України

ЛІНГВІСТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА: КАТЕГОРІЇ ТА ОДИНИЦІ

Лінгвістична експертиза від часу свого постановня мала два джерела – власне лінгвістичне та правниче з вагомим пріоритетом першого, оскільки більшість термінологічного й поняттєвого ресурсів мали своїм опертям усталене в межах лінгвістики дефінування та розуміння. Водночас правнича джерельна база забезпечувала правовий статус самого експерта загалом та лінгвіста-експерта зокрема. На сьогодні актуальним постає встановленні категорійного апарату лінгвістичної експертизи та відповідні одиниці, якими оперує лінгвістична експертиза.

Лінгвістична експертиза відразу формувалася як суто прикладна, оскільки використання її напрацьовань передбачало аналіз різного обсягу й статусу текстів як продуктів мовленнєвої діяльності для встановлення їхнього авторства, функційної значущості тих чи тих елементів у структуруванні тексту, їх закріплення в ситуативному просторі, а також «обтяження» комунікативно-прагматичними завданнями. В українському просторі лінгвістична експертиза як напрям пройшла донауковий (переднауковий) і власне науковий періоди. Узагальнюючи обидва, потрібно наголосити на вагомості теоретико-методологічних, теоретико-прикладних і власне прикладних досліджень С. Вула [3-5], Т. Будко [1-2], що сукупно репрезентують множину необхідних методів для дослідження різних видів мовлення та встановлення тих чи тих актуалізованих питань щодо авторства, особливостей мовленнєвого портрету продуцента, рівня його мовних знань і навичок – високого, середнього чи низького і под. С. Вула вважають засновником наукової школи криміналістів-авторознавців, який сформулював теоретико-методичні засади криміналістичного студіювання писемного мовлення для діагностування фактичних даних про особу *автора* досліджуваного документа. Останній міг стати результатом самостійного авторського продукування, викладу (чи переказу) чужих думок, до того ж істотними постають чинники провокування тексту та його проектування, лінійного структурування, впливу різноманітних чинників на вимірність тексту та ін. Правничий статус судової експертизи загалом та судово-лінгвістичної експертизи зокрема закріплені у відповідних нормативно-юридичних актах (Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс, Закон України «Про адміністративне судочинство» та ін., а також Закон України «Про судову експертизу», Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу»), відповідними нормативними інструкціями Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України та ін..

Метою аналізу постає встановлення сукупності категорій та одиниць лінгвістичної експертизи з визначенням їхнього взаємозв'язку та взаємодії, складників реалізації. Завдання дослідження мотивовані метою та охоплюють: 1) з'ясування еволюції основних поглядів на лінгвістичну експертизу загалом та категорійно-поняттєвий апарат зокрема; 2) простеження основних категорій лінгвістичної експертизи; 3) кваліфікація одиниць лінгвістичної експертизи.

Перші теоретичні, теоретико-методичні й теоретико-прикладні дослідження засвідчили прагнення авторів виокремити певні величини, необхідні для виконання лінгвоекспертних процедур. Цілком мотивовано можна з певністю говорити про категорію автора, що істотно аргументовано в студіях, орієнтованих на визначення постаті автора, окреслення його соціально-культурних та соціально-психологічних рис, визначення вікових, територіальних, гендерних і генераційних ознак і под. Якщо ж додати з'ясування закономірностей логічних засобів вираження думки (високий, середній і низький, за С. Вулом),

то цілком виваженим постає твердження про спробу діагностувати мовленнєвий портрет продуцента через текст. Актуальним є питання про закріплення тих чи тих мовних і/чи мовленнєвих засобів за відповідними комунікативними ситуаціями. Тому сьогодні можна говорити про категорію дискурсу в широкому сенсі, що охоплює різні інституційні вияви – юридичний, політичний, медичний, військовий та ін. Кожний із таких інституційних дискурсів містить низку різновидів, особливості структурування яких потрібно враховувати експерту, пор., наприклад: *військовий наступальний дискурс, військовий піхотний дискурс, військовий танковий дискурс, військовий гарматний дискурс, військовий оборонний дискурс, медичний операційний дискурс, медичний хірургічний дискурс, медичний стоматологічний дискурс* та ін. Категорія дискурсу в лінгвістичній експертизі уможлиблює напрацювання різноманітних методик та їх наступну інституалізацію, оскільки максимально враховує структуру комунікативного акту. Останній також становить категорію (категорія комунікативного акту) лінгвістичної експертизи. Оскільки комунікативні акти поділяються: а) за змістом: виробничі, міжособистісносімейні, практикопобутові, науково-практичні і под.; б) за формою контактування: прямі, опосередковані (листування) та ін.; в) за спрямуванням: двохспрямовані (лист, повідомлення та ін.), односпрямовані (монографія, роман, оповідання і под.); г) за ступенем взаємодії комунікантів (високий, задовільний, незадовільний (несумісність поглядів, манер спілкування, обсягу знань і под.), заперечний і т. ін.); д) за результативністю: негативний, абсолютно хибно зрозумілий, нульовий – не можуть зрозуміти один одного, позитивний), то експерт враховує кожен з ознак для визначення рівня маркованості комунікативної ролі учасників спілкування.

Експерт має розмежовувати комунікативний акт і мовленнєвий акт, тому що в першому істотною постає не ілокуція, а інтерлокуція, в межах якої кожний із учасників комунікативного акту почергово змінює свою статусну роль. Комунікативний акт – «процес, що відбувається у відповідних часово-просторових координатах між адресантом й адресатом як носіями психосоціокогнітивних рис за тим чи іншим мовленнєвим жанром, його результатом постає дискурс, текст; акт мовленнєвої взаємодії між суб'єктами спілкування, у процесі якого вирішуються комунікативні завдання; сукупність мовленнєвих актів, що здійснюються комунікантами назустріч один одному; інтеракція» [9, с. 11]. Інтерлокуція передбачає спільну діяльність учасників комунікативного акту в структуруванні сенсу, в межах якого прохання, питання, пропозиція, заперечення та інше взаємопов'язані та взаємозумовлені, взаємомотивовані. Інтерлокуція постає в цьому разі ілокуцією з прогнозуванням перлокутивного ефекту (впливу на адресата – маніпулювання, модифікування, інформування та ін.). Експертові необхідно максимально враховувати процесуальність комунікативного акту й рівень свідомого чи довільного прогнозування адресантом перлокутивного ефекту, можливе реагування на ту чи ту фразу, певне слово, відповідне висловлення. Продуцент добирає з

можливих варіантів (множини варіантів) висловлення (слова, фрази) той, що містить найпотужнішу ілокуцію. Для цього експерт укладає реєстр використаних вербальних засобів з урахуванням їхнього контекстуального оточення. Для встановлення інтерлокуції можна порівняти функційне навантаження питання, наказу та інше в межах комунікативного акту, адже питання, наприклад, найбільшою мірою орієнтоване на посилення щільного зв'язку між адресантом та адресатом, захоплюючи останнього як віртуального відповідача, навіть «...якщо питання ставлять лише для того, щоб встановити небажання відповідати. Питання постає символічним підпорядкуванням тіла, часу й мовлення іншому вже тому, що він порушує мовчання та відкриває вербальний простір». Питання інколи реалізує стратегію уникнення відповіді чи перехоплення ініціативи в тому разі, коли таким чином реалізується відповідь. Комунікативний акт своїм структуруванням ширший ніж мовленнєвий акт, що й необхідно враховувати експертові.

Для експерта істотною є категорія мовленнєвого акту, що охоплює множину реалізацій на зразок *мовленнєвий акт* → *ініціативний мовленнєвий акт*, *непрямий мовленнєвий акт*, *прямий мовленнєвий акт*, *пропозитивний мовленнєвий акт*, *мовленнєвий акт вимоги*, *реактивний мовленнєвий акт*, *фінальний мовленнєвий акт*. Зважаючи на основні виміри локуції, ілокуції та перлокуції мовленнєвого акту, можна впевнено стверджувати, що визначальним компонентом для дослідження в лінгвістичній експертизі постає ілокуція як «один зі складників мовленнєвого акту, що передбачає втілення у висловлення певної комунікативної інтенції, комунікативної мети, що надає висловленню відповідної комунікативної спрямованості; відношення мовлення до мети, мотивів і умов здійснення комунікації; намір, мета адресанта в мовленнєвому акті; мовна дія, спрямована на досягнення комунікативного зв'язку між учасниками мовленнєвого акту» [9, с. 243]. На ґрунті категорії ілокуції та з використанням відповідного зразка ілокутивних дієслів опрацьовуються відповідні методики лінгвістичних експертиз: погрози, образи, пропозиції та ін. [1; 12, с. 280-292; 19, с. 120-125]. Визначення ілокуції потребує з'ясування категорійних ознак інтенційності як «комунікативного наміру адресанта (осмислений або спонтанноінтуїтивний), задум мовця; превербальний, осмислений намір адресанта в дискурсі, що визначає внутрішню програму мовлення та спосіб його реалізації. Задум, бажання зробити що-небудь» [9, с. 262]. Це уможливорює встановлення комунікативної інтенції, що передбачає розгляд комунікативного наміру адресанта, який «визначає внутрішню потребу та програму мовлення, спосіб (тактики) її втілення в розв'язанні комунікативного завдання; категорія лінгвістичної прагматики та теорії мовленнєвих актів. Ілокуція комунікативна охоплює ілокуцію, перлокуцію та пропозиційну настанову» [9, с. 262]. Для простеження комунікативної ілокуції потрібно використовувати відповідну методику, що передбачає застосування усталеного алгоритму відшуку ілокутивної сили висловлення, на що здебільшого й зорієнтовані питання

того чи того запиту. Такий пошук передбачає застосування методів порівняння, моделювання, компонентного аналізу, лінгвостилістичного аналізу, дискурсивного аналізу та інтент-аналізу (визначається комунікативний намір мовця) та ін. У з'ясуванні ілюктивної сили вагомим постає врахування функційного статусу слова у структурі висловлення та його системного значення, закріпленого в лексикографічних працях. Подібний розгляд передбачає використання системно закріплених практик вживання слова, висловлення і т. ін. із його статусом у межах відповідного контексту, що закріплені тими чи тими ситуативно-прагматичними практиками.

Основними одиницями лінгвістичної експертизи постають текст ↔ висловлення, висловлення як продукти мовленнєвої діяльності. Тексти, залучені експертом до аналізу, можуть бути *вільними, умовно-вільними* або ж *експериментальними*. Врахування особливостей таких текстів в аналізі передбачено відповідними нормативно-правовими документами (Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені Наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 р. № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 26.12.2012 р. № 1950/5). Власне, оприлюднення цієї редакції є офіційною формалізацією лінгвістичної експертизи мовлення в межах судових експертиз. До цього часу вагомими поставали студіювання авторознавчого та почеркознавчого напрямів, спрямованих на вирішення питань ідентифікаційного, діагностичного (неідентифікаційного), класифікаційного (належність до вікової категорії, маркованість гендерною належністю, територією проживання, відбиття в особистісно мовленнєвому портреті рис мовносоціумної корпоративної групи та ін.) й ситуатійного характеру. Множина ситуатійних завдань (чинники продукування тексту у співавторстві, певного навмисного (стратегічно чи комунікативно орієнтованого) викривлення (↔ деформування) тексту різними шляхами, простеження чинників перекручування (прямого й непрямого)) мотивувала формування ситуатології (судово-експертного ситуативного аналізу) [21, с. 168-173].

Одиницями лінгвістичної експертизи також постають висловлення, слово, контекст і под., оскільки висловлення завжди «1) самодостатня мовномисленнева структура, що співвідноситься з дійсністю, є носієм завершеної думки і, здебільшого, виражається реченням (реченням, актуалізованим у мовленні); 2) реальна одиниця комунікації, мовлення, якій властива смислова цілісність і референтна співвіднесеність; одиниця мовлення, побудована за законами відповідної мови; речення, що розглядається в комунікативному аспекті. Це використане речення, яке залежно від умов комунікації може мати будь-яку форму, аж до одного слова. Йому обов'язково притаманна відповідна інтонація; 3) вимова речення (у процесуальному плані, тобто мовленнєвий акт) і вимовлене речення (у статичному плані, тобто продукт мовленнєвого акту)» [9, с. 76]. Для експерта істотним постає ситуативно-прагматичне навантаження висловлення, обростання різними смислами, набуття імпліцитної інтенційності,

діагностування якої можливе за належного використання методу компонентного аналізу окремого слова (наприклад, переносно-метафоричного значення слова), контекстного оточення, з'ясування екстралінгвального заглиблення висловлення.

Перспективним постає простеження особливостей функційного навантаження кожної з аналізованих категорій у межах різних типів лінгвістичних експертиз, а також цілісного реєстру її одиниць з упорядкуванням бази даних аналітизації термінологічних одиниць зі встановленими категоріями, їх складниками, одиницями та ін. Не менш істотним постає врахування функційного навантаження принципів об'єктивності та повноти, законності лінгвістичної експертизи в їх співвідносності з категоріями адресанта, комунікативного наміру, комунікативного акту, мовленнєвого акту, інтенційності, ілокуції та ін.

Список використаних джерел:

1. Будко Т. В. Проблемні питання судово-лінгвістичної семантико-текстуальної експертизи мовлення та рекомендації щодо їх вирішення (на матеріалах кримінальних проваджень): монографія. Київ: Національна академія СБУ, 2017. 88 с.
2. Будко Т. В. Теорія і практика дослідження мовленнєвих текстуальних джерел інформації в діяльності СБ України: монографія. Київ: Національна академія СБ України, 2003. 279 с.
3. Вул С. М. Криміналістичне дослідження ознак писемної мови. Київ, 1973. 82 с.
4. Вул С. М. Предмет і об'єкти судово-авторознавчої експертизи. *Криміналістика і судова експертиза*. 1980. С 110-113.
5. Вул С. М. Особливості оцінки слідчим і судом висновку ідентифікаційної судово-авторознавчої експертизи. *Криміналістика і судова експертиза*. 1982. Вип. 24. С. 81-84.
6. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
7. Довженко О. В., Гриненко Л. Г., Кузніченко Л. В. Встановлення автора та виконавця тексту документа, виконаного під диктування або шляхом переписування. Харків: ХНДІСЕ, 2008. 36 с.
8. Довженко О. В., Логвіна Г. В., Кузнецова С. В. Загальнометодичні положення судової лінгвістичної експертизи. Харків: ХНДІСЕ, 2011. 44 с.
9. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. 920 с.
10. Закон України «Про наукову та науково-технічну експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
11. Закон України «Про судову експертизу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
12. Ковкіна Є. В., Свиридова Л. В., Дідушок Н. Я. Семантико-текстуальні дослідження закликів. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2020. № 2. С. 280-292.
13. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
14. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
15. Методика лінгвістичних досліджень висловлювань образливого характеру в писемному мовленні. Харків: ХНДІСЕ, 2016. 18 с.
16. Методика семантико-текстуальних досліджень висловлювань, виражених у формі закликів. Харків. ХНДІСЕ, 2017. 22 с.
17. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені Наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

18. Недашківська О. А. Феномен поняття «експертна ініціатива» та сучасні проблеми її реалізації. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. № 22. С. 201-210.
19. Свиридова Л. В. Лінгвістична експертиза мовлення на сучасному етапі її розвитку. *Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 120-125.
20. Судово-авторознавча ідентифікаційна експертиза. Методичні основи. Харків: ХНДІСЕ, 2007. 32 с.
21. Хоша В. В. Визначення поняття й особливості діяльності судово-експертних установ у правоохоронній системі України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 6, т. 2. С. 168-173.
22. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

ЗАПОТІЧНА Роксолана Андріївна,
*старший викладач кафедри іноземних
мов та культури фахового мовлення
Львівського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук*

AN OVERVIEW OF THE 2021 REPORT ON ENGLISH PROFICIENCY INDEX

People who speak English have greater access than ever before to a bigger variety of information, a more varied network, and more job prospects. English proficiency can help adults feel more included by enabling professional development and leveling the playing field for people from diverse situations and backgrounds. It enables superior worldwide talent management and development.

The level of adult English proficiency is slowly rising. Since 2020, there hasn't been much of a change in the global average. However, only one country fell down a proficiency band while 16 moved up, and none saw a major drop in their score (more than – 20 points on an 800-point scale). There was a more significant reordering of the ranks than normal as a result of the inclusion of 12 new countries that weren't included in the index from the previous year and the midst of the index's high score density. Despite the fact that rank changes are frequently reported, they are relative rather than absolute indicators of English competence.

For the first time since the start of tracking it in 2014, males now outperform women globally in terms of English ability. Rising male competency is what has caused the gender gap to close globally. Except for Asia, every region exhibits the same pattern: women's English is steady while men's English improves. The only region where women still have an advantage is in Africa, but even there, the difference is narrowing. This is possibly the most telling of all the signs that English is becoming more popular around the world.

English is by far the most widely used language for cross-border information transmission, making it a crucial tool for gaining knowledge and experience. English and different indices of innovation and competitiveness show substantial and consistent connections. According to studies, businesses with an international management team generate more money from innovation than their less diversified rivals. This finding is consistent with that research. English-speaking businesses have a greater ability to entice varied talent and access a wider range of ideas and information. Additionally, they are more likely to interact with partners and fellow employees both domestically and abroad.

Strong data suggests that English proficiency is becoming more and more of a job requirement across all industries and levels of seniority. Since 2012, the English skill gap between the industries with the greatest and lowest proficiency levels has shrunk by 20 %, and there is no longer a discernible difference in competence between CEOs, managers, and staff. The disparity in English proficiency between those in administrative and support roles and those in marketing, strategy, and legal roles, however, is as wide as it has ever been. Obviously, not every career requires the same proficiency in English, but most people don't want to work in the same position for a lifetime. Professional mobility is a crucial factor in determining how resilient people, businesses, and economies are to change.

Nearly all major cities have higher English proficiency than the area around them, and capital cities score better than their nation as a whole. The most likely cause of this urban/rural gap is the economics. Ambitious people from the countryside are attracted by more employment opportunities and higher incomes. Once in the city, they are more frequently exposed to English because of their office occupations and the more diverse setting. Although it is doubtful that this gap will be closed, nations can prevent it from widening by guaranteeing that English instruction in rural schools is at least as good as that in urban schools.

The degree of equality and freedom in a society, as well as its level of English proficiency, are all strongly correlated. The relationship between a nation's level of international orientation and its English is the simplest to understand. It is a constructive cycle. English becomes a priority since it is required in places that interact with the outside world frequently (economically, scientifically, diplomatically, etc.). Adults also encounter English more frequently due to their involvement in the outside world, which improves proficiency. Although there is a more nuanced connection between English and fairness, there are still significant and persistent associations between English and freedom, socioeconomic mobility, and gender equality. English competence seems to suffer from inequality, possibly because certain people are left behind when it comes to learning the language.

Europe continues to have the highest level of English competence of any region, and this level has increased dramatically since 2011. However, the difference between the average amount in the three largest economies in Europe – France, Spain, and Italy – and the EU average remains relatively steady. All three

of these countries have made tremendous progress over the previous ten years, but none of them is advancing quickly enough to catch up to their neighbors. The regional average for Asia has not altered from the previous year, although in such a large region, a regional average might not be the most reliable benchmark. Since it joined the index in 2018, Central Asia has advanced the most, averaging eight points a year. Although English proficiency in Japan has been steadily declining, East Asia is also growing upward (and over a longer period of time). Although several ASEAN members have improved their English, there are mixed patterns in South Asia and the ASEAN countries, with diminishing population-weighted averages.

Languages bind people together. They are how humans exchange ideas, pass down knowledge, and establish cultural traditions. Additionally, languages with a large speaker base have a natural magnetism that opens doors.

Список використаних джерел:

1. EF English Proficiency Index. A Ranking of 112 Countries and Regions by English Skills. (2021). URL: <https://www.ef.com/assetscdn/WIBIwq6RdJvcD9bc8RMd/cefcom-epi-site/reports/2021/ef-epi-2021-english.pdf>.

ЗБУТЕВИЧ Данііл Віталійович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

CURRENT ISSUES OF USING THE MOODLE SYSTEM DURING LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Today, a foreign language is a necessary tool used by successful businessmen, politicians, and scientists. Modern teachers have long been helped by the Internet and computer classes to teach material, test students, or obtain additional information

needed to prepare for classes. The issue of using technical achievements in foreign language classes constantly attracts the attention of scientists and methodologists.

Thus, we see that the issue of using Internet technologies is relevant. Modern Ukrainian universities introduce into the learning process elements of remote work, which is quite popular all over the world. The advantages of this type of training are flexibility, modularity, parallelism, the ability to attract a large audience at the same time, economy, technology, social equality, internationality, the teacher gaining a new role in the learning process, a positive impact on the student, quality [1].

The distance education system has both advantages and certain disadvantages. And the main one of them is that practicing teachers see the difficulty of remotely influencing students to increase their motivation to study foreign languages. University programs include mandatory teaching of a foreign language discipline in a professional direction, and the required initial level of students must not be lower than B1. Only under such conditions can they perceive professional foreign language vocabulary, without spending a lot of time repeating (or even studying) grammatical rules and lexical units of lower levels. In practice, unfortunately, such ideal conditions almost do not exist. To overcome the gap between the existing and required level of knowledge of applicants and students, the concept of the state policy regarding the English language in higher education, which sets the task of proving the level of English language proficiency of school graduates at least B1 [2], is aimed at.

Creative teachers, using the Moodle platform, gradually find many advantages. This platform helps organize a full-fledged educational process, including learning tools, a system for monitoring and evaluating students educational activities, as well as other necessary components of the e-learning system. The platform provides ample opportunities for organizing students independent work, the result of which can be presentations or projects, both grammatical and aimed at training vocabulary for the future profession. To develop listening skills, you can not only voice the material presented for study, but also use Internet links to sites that provide theory in free access, or recordings from YouTube. For writing practice, in addition to the usual tasks outlined in the course itself, the teacher can use the forum or chat [3, p.6].

Thus, we see that platforms for distance education provide ample opportunities for effective teaching of foreign languages in institutions of higher education. If they are used in blended learning, it can give the best effect. The gradual expansion of remote work in higher education is the future of professional education, and it is necessary to learn to use all its advantages to achieve the best result.

References:

1. The concept of distance education development in Ukraine. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>
2. On the conceptual principles of state policy regarding the English language in higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 05/26/2019 No. 537. Ministry of Education and Science of Ukraine. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/doradchi-organi/kolegiyaministerstva/rishennya-kolegiyi-2019>.
3. Tryus Y. V., Gerasimenko I. V., Franchuk V. M. The electronic learning system of higher educational institutions based on Moodle: methodical guide under the editorship. Cherkasy, 2013. 220 p.

ЗОСИМОВ Артем Олександрович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*
Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

KNOWLEDGE OF ENGLISH AS ONE OF THE COMPONENTS OF THE POLICE OFFICER PROFESSIONAL COMPETENCE

The topic of English language learning by the National Police officers has always been relevant and remains so until now. Learning English by police officers contributes to the expansion of communication skills, and also serves as a solid platform for the development of professional competence.

It is worth noting that in today conditions, that is, in the conditions of war, the issue of studying and improving the state language has become extremely relevant. And here we cannot but agree, as a significant part of Ukrainians, unfortunately, really did not speak the state language. However, if we talk «in the future», we should still talk about the importance of learning English by police officers, because there are a number of good arguments for this [1, p. 107].

It has long been proven that learning English improves person cognitive abilities, as well as attention and memory. These components contribute to successful learning, and also contribute to better assimilation of information. This is an extremely useful component for police officers, taking into account the professional features of the activity. In particular, the ability to quickly switch attention when switching between tasks is at the heart of «multifunctionality», which is highly valued in the units of the National Police of Ukraine.

If we consider the importance of learning English by cadets, it is necessary to focus on the ability of the latter to quickly switch attention and be «multifunctional», which is highly valued in the units of the National Police. Studying foreign languages by cadets improves their abilities in mastering the material, as well as increases the level of culture and tolerance to the traditions of other nations, and therefore – to the citizens of their country.

An important point in the study of the issue of learning English by police officers in today conditions is the issue of teaching technology. Thus, going back to the period of the coronavirus pandemic, we all had to switch to online learning. There are different approaches and opinions about the effectiveness of teaching material online, but given the fact that in such realities we have to live, work, develop, etc. in this context, it will be relevant to talk about the introduction of new information technologies in educational institutions.

In our opinion, the usage of new information technologies is of paramount importance for learning English by future police officers. This can be expressed in the use of the latest technical means, forms and methods of teaching, and above all a new approach to the learning process [2, p. 38].

The main goal that is set for teachers in the field of training police officers is the formation of communicative competence and, most importantly, training on the practical side. For this purpose, specific methods should be chosen in the training that will help to intensify the cognitive activity of cadets. In modern conditions, the following technologies are becoming increasingly popular: 1) interactive method; 2) technology of cooperation; 3) project method; 4) use of modern computer technologies and Internet resources.

If we characterize the interactive method in the process of learning English, we should pay attention to certain points. So, the interactive method involves direct cooperation between the student and the teacher in the format of a conversation, so called direct interaction which helps the police officer to develop his communicative skills [3, p. 221-222].

The technology of cooperation involves the creation of appropriate conditions for the cadets' joint activities in various learning situations. This technology involves the unification of cadets in groups, and for each such group there are certain common tasks. In such a group, participants independently distribute roles relative to each other, i.e. define tasks, and each representative of the group is responsible for his direction. The exchange of information between the group members in this context is an important form that contributes to the better acquisition of communication skills.

Thus, in today's conditions, the introduction of innovative technologies in the context of learning English by National Police officers contributes to the diversification of the perception process and information analysis. Currently, linguistic researchers are paying attention to the functionality and effectiveness of new methods of language learning due to the fact that the method of language teaching occupies the most important position in the implementation of the communicative process between the teacher and the student.

Список використаних джерел:

1. Дядюн С. В. Методологічні аспекти створення і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. *Проблеми вищої математичної освіти: виклики сучасності. Матеріали міжнародної науково-методичної Інтернет-конференції «Проблеми математичної освіти: виклики сучасності (2018)»*: збірник матеріалів. Вінниця: ВНТУ, 2018. 325.
2. Крашеніннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції: навч. посібник. Дніпро: Адверта, 2017. 107 с.
3. Ченківська Н. В. Навчання іноземній мові майбутніх поліцейських: основні теоретичні підходи щодо методів удосконалення комунікативних умінь та навичок. *Молодий вчений*. № 5 (1). 2019. С. 220-223.

ІВАНОВА Марія Андріївна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ПРИПУТЕНЬ Дмитро Сергійович,
професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

**ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРОЕКТІВ
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЩОДО ЇХ ВІДПОВІДНОСТІ
ПОЛОЖЕННЯМ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І
ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ТА ПРАКТИЦІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Актуальність теми дослідження зумовлюється, передусім, тим, що в Україні нормативно правовий акт, як джерело права, посідає перше місце, а задля його ефективного функціонування, безумовно, постає необхідність у проведенні правової експертизи проектів відповідних нормативно-правових актів. Розглядаючи міжнародні договори до яких Україна приєдналася, зокрема, Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, можна зауважити, що у даному міжнародному нормативно-правовому акті передбачений спеціальний механізм контролю, який, на відміну від інших міжнародних договорів, які також підлягають обов'язковому виконанню, полягає у здійсненні відповідного нагляду за дотриманням державою-учасницею взятих на себе зобов'язань, передбачених відповідною Конвенцією. Основним органом, який забезпечує механізм контролю є Європейський суд з прав людини. Україна, ратифікувавши Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод у 1997 році, поклала на себе обов'язок забезпечувати відповідні гарантії на всій території нашої держави.

Згідно зі статтею 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод «Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточні рішення Суду в будь-яких справах, у яких вони є сторонами. Остаточне рішення Суду передається Комітету Міністрів, який здійснює нагляд за його виконанням» [1, с. 46].

Що ж стосується України, то правова експертиза проектів як нормативно-правових актів, так і підзаконних нормативно-правових актів на відповідність Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод стала обов'язковою

процедурою з прийняттям Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Статтею 19 цього Закону передбачається, що «Орган представництва забезпечує постійну та з розумною періодичністю перевірку чинних законів і підзаконних актів на відповідність Конвенції та практиці Суду, передовсім у сферах, що стосуються діяльності правоохоронних органів, кримінального провадження, позбавлення свободи» [2, с. 19].

Метою ж такої діяльності можна визначити зменшення ризиків порушень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, які можуть бути спричинені недосконалим правовим регулюванням національної системи законодавства.

Розглядаючи безпосередньо саму експертизу, то вона має проводитись у декілька етапів:

- перший етап, який полягатиме у перевірці на належність, тобто діяльності, яка стосується предмету регулювання нормативно-правового акта, передусім, тим правам та свободам, які гарантуються Конвенцією;
- другий етап, який полягатиме у перевірці на відповідність, тобто діяльності, яка стосується предмету регулювання прав і свобод, що гарантовані Конвенцією на, безпосередньо, відповідність положенням Конвенції, а також практиці Суду [3].

Реалізація першого етапу полягає у встановленні належності питання, сфера дії якого регулюється відповідним нормативно-правовим актом, до переліку прав і свобод Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Дана діяльність здійснюється спеціальним суб'єктом нормотворчості ще до моменту подання проекту нормативно-правового акту на правову експертизу безпосередньо до Міністерства юстиції.

Не можна й ігнорувати той факт, що наслідком непроведення правової експертизи на відповідність нормативно-правового акта Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод може стати порушенням з боку України прав, гарантованих Конвенцією.

Що ж стосується особливостей правової експертизи проектів нормативно-правових актів, то, звісно ж, вони полягають у певних труднощах, які виникають у суб'єктів нормотворчої діяльності. Зазвичай такі труднощі виникають на початковому етапі перевірки, а саме у перевірці нормативно-правового акта безпосередньо на належність до сфери правового регулювання Конвенції, оскільки перед тим як подати проект акту на правову перевірку суб'єкт нормотворчої діяльності повинен самостійно визначити чи підпадає проект відповідного нормативного документу правовій експертизі на відповідність Конвенції, а також, у разі необхідності, отримати відповідний висновок. Саме тому, задля недопущення неправильного прийняття рішення на першому (початковому) етапі Міністерством юстиції України були розроблені Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативно-правових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав

людини і основоположних свобод. Основною метою створення таких рекомендацій було полегшення для суб'єктів нормотворчої діяльності сприйняття та розуміння проектів нормативно правових актів, а також змісту Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду завдяки чому стає більш доступною можливість розпізнання належності чи, навпаки, неналежності відповідного нормативно-правового акта до сфери правового регулювання Конвенції.

Підводячи підсумок з даного дослідження можна зауважити, що здійснення правової експертизи нормативно-правових актів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практиці Європейського суду з прав людини є одним із найефективніших засобів уникнення порушень прав з боку України, гарантованих Конвенцією. Окрім цього, проведення експертизи на відповідність Конвенції та практиці Європейського суду з прав людини є реалізацією виконання Україною своїх зобов'язань, яких вона взяла на себе, ратифікувавши Конвенцію та імплементувавши її у національне законодавство.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950 р., ратифікована Законом України № 475/97 від 17.07.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
3. Експертиза нормативно-правових актів та їх проектів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини: Наказ Міністерства юстиції України від 20.08.2008 № 1219/7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1219323-08#Text>.

КАРПЕНКО Роман Валерійович,
*доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Дослідження в галузі мови права як особливої мови для спеціальних цілей були актуальними завжди, ними займалися і займаються як лінгвісти, так і правознавці, наприклад, такі відомі українські вчені, як Н. Артикуца, С. Гусарова, Г. Проценко, Д. Баранник, Ю. Прадід та ін. Найчастіше науковцями мова права аналізується в аспекті її особливої лексики – юридичної термінології.

Юридичним терміном зазвичай називають «слово або словосполучення на позначення власне правового поняття, яке відображає специфіку державно-правових явищ ... і має визначення (дефініцію) у юридичній літературі» [1, с. 7]. Юридичну термінологію вивчають у різних напрямках (теоретичному, історичному, мовознавчому тощо), із застосуванням різноманітних методик, використовуючи мовний матеріал різних галузей права, заради вирішення багатьох актуальних проблем і досягнення різних цілей. Про багатоаспектність термінознавчих досліджень свідчать роботи Н. Артикуци [2], І. Кочан [3], які у своїх статтях проаналізували і певною мірою систематизували наукові пошуки в галузі юридичного термінознавства. Але в цій галузі, незважаючи на значну і плідну роботу вітчизняних науковців, залишається ще багато невирішених проблем, суперечностей.

Традиційним у науковій діяльності термінознавців є аналіз формальної структури юридичних термінів (їх зовнішнього вигляду). Актуальним у цьому напрямі є дослідження багатокомпонентних термінів, у формальній структурі яких виокремлюються два і більше слова. Актуальність цих досліджень пов'язана, по-перше, з високим рівнем продуктивності структурного типу багатокомпонентних термінів, їхнім переважанням у юридичній термінології. Вони утворюються синтаксичним способом, тобто перетворенням вільних словосполучень у складені «еквіваленти слів». Науковці називають різні фактори поширення саме синтаксичного способу творення нових юридичних термінів: це і притаманне багатьом мовам прагнення до усунення протиріччя між обмеженою кількістю слів як засобів називання і необмеженою кількістю об'єктів називання шляхом використання словосполучень у ролі найменувань; це і прагнення до точності у вираженні основних ознак поняття, його конкретизації, деталізації шляхом збільшення компонентів терміна, що має зашкодити виникненню полісемії, забезпечити однозначне сприйняття терміна; це і можливість передати максимальну кількість інформації в компактному вигляді.

Структуру багатокомпонентних юридичних термінів аналізують за різними критеріями: за кількістю компонентів, за типом синтаксичного зв'язку компонентів, за морфологічним типом головного (стрижневого) слова. За кількістю компонентів і характером зв'язків між ними виділяють прості й складні багатокомпонентні юридичні терміни в українській мові: прості складаються із двох або більше повнозначних слів, одне з яких буде головним, інші – залежними від нього («Конституція України», «Кримінальний процесуальний кодекс України»); складні – із трьох і більше слів, утворені шляхом комбінування одно- і багатокомпонентних термінів («форма державного устрою»). Н. Артикуца за кількісною ознакою поділяє термінологічні словосполучення на дво-, три-, чотири і багатокомпонентні.

При визначенні числа компонентів, які формують структуру багатокомпонентних юридичних термінів, можлива проблема, пов'язана з наявністю в них службових частин мови – прийменників, сполучників.

Виникає питання: чи потрібно їх враховувати як компоненти структури терміна? Вважаємо, що такими компонентами можуть бути лише повнозначні слова. Кількість таких компонентів у межах одного юридичного терміна практично необмежена, може досягати шести («право на відшкодування шкоди, заподіяної державними органами»), семи («право на охорону здоров'я, медичну допомогу, медичне страхування»), десяти («право на відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів»), тринадцяти («право на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів») компонентів. Кількісно в мові права переважають дво- і трикомпонентні термінологічні сполучення.

За морфологічним типом головного (стрижневого) слова у структурі багатоконпонентних юридичних термінів серед останніх виділяють лише іменникові та дієслівні; дієслівні багатоконпонентні юридичні терміни зустрічаються дуже рідко, оскільки для називання процесу або дії перевагу віддають іменникам («віддання неповнолітнього під нагляд»). У ролі залежних (атрибутивних) компонентів, які уточнюють, конкретизують значення базового терміна, виступають найчастіше прикметники та іменники, але можуть і дієслова, точніше – дієприкметники як форма дієслова.

Непростим завданням є оцінка ефективності функціонування конкретного юридичного терміна або типу термінів у мові права: треба враховувати різні фактори – і легкість запам'ятовування термінів, і зручність вимови та відтворення на письмі, і відповідність специфічним вимогам до цього виду лексичних одиниць. Тому, власне, мовознавці так неоднозначно оцінюють ефективність використання багатоконпонентних юридичних термінів у правничому дискурсі. Для подолання негативних наслідків функціонування багатоконпонентних юридичних термінів треба вирішити проблему оптимальної структури і оптимальної довжини цих термінів. Можливо, це дотримання рівнозначності між кількістю компонентів терміна і кількістю ознак названого ним поняття. Пропонуються різні способи скорочення довжини багатоконпонентних юридичних термінів і спрощення їхньої структури: синтаксичний (вилучення малоінформативних компонентів), словотворчий (заміна словосполучень у структурі терміна складними словами, також аббревіація).

Отже, аналіз юридичної термінології дозволяє констатувати факт збільшення кількості багатоконпонентних юридичних термінів як результат розвитку і вдосконалення галузі права.

Список використаних джерел:

1. Артикуца Н. В. Термінологія законодавства і проблеми законодавчих дефініцій. *Актуальні проблеми юридичної науки: зб. тез Міжнар. наук. конф. «Шості осінні юридичні читання»*, (м. Хмельницький, 26-27 жовт. 2007 р.). Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2007. Ч. 1. С. 6-13.
2. Артикуца Н. В. Юридичне термінознавство в Україні: сучасний стан, основні напрями та перспективи розвитку. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць*. Київ: Інститут української мови НАНУ, 2019. Вип. 5. С. 6-17.
3. Кочан І. М. Правнича термінологія крізь призму лінгвістики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. № 791. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. С. 112-117.

КЛЄЩОВА Оксана Євстахіївна,
завідувач кафедри української мови
Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава),
кандидат філологічних наук, доцент

МОВНА КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА

*«Літературна мова – освячена
культурою спілкування загальнонародна
мова, що через освіту, книгодрукування,
виконання важливих суспільних функцій
виступає засобом консолідації нації»
(Світлана Єрмоленко)*

Українська мова є основним критерієм самобутності нації, бо мова як унікальна система світобачення, самовираження нації є тим головним чинником, який окреслює природні межі нації; українська мова об'єднує нашу націю.

Мовна культура людини – це надійна опора у вираженні незалежності думки, розвиненості людських почуттів, у вихованні діяльного, справжнього патріотизму. Неабияку роль у вирішенні проблеми мовної культури відіграє філолог, учитель-наставник, який повинен добре володіти нормами літературної мови, а також своєю працею знайти шлях до кожної дитини, щоб навчити її правильно, грамотно користуватися рідним словом. Якщо людина оволодіє мовою, вона оволодіє духовним началом свого народу, а значить – здатна буде йому служити, примножувати його матеріальні й культурні цінності. Згадаймо слова Івана Огієнка: «Мова – то душа народу, то його живе серце; гине чи занепадає мова – гине й занепадає народ».

Не допускаймо помилок у своєму мовленні, говорімо правильно: не *парєнь*, а *хлопець (парубок, юнак)*; не *папа (папочка)* а *тато (татусь), батько*; не *девушка*, а *дівчина*; не *дама*, а *пані*, замість *шановна жіночка* – *шановна пані*. Користуймося правильно фемінативами: замість *директорша* послуговуймося іменником *директорка*, не *логопедка*, а говорімо *логопединя*, не *пілотка* – *пілотеса, стюардеса (бортпровідниця), поетеса*. Яке чудове слово *мисткиня* – та, що професійно займається мистецтвом, або *майстриня*. Наприклад, читаємо в Івана Кочерги (1956 р.): *То пані – така майстриня пекти солодке печиво?* [1, с. 600].

Наша українська мова напрочуд красива, як наречена, і водночас глибока, як сільська криниця; чиста, як сльоза немовляти; ніжна, як трояндові пелюстки; мелодійна, як весняний спів солов'я. Недарма українську мову уквітчано епітетами: калинова, солов'їна, веселкова, барвіста, барвінкова, грайлива, дзінкоголоса, промениста, розмаїта, кришталева, джерельна, а ще

доброзичлива і щемлива. Бо українська мова – одна з наймилозвучніших мов світу. У Парижі 1934 року провідні лінгвісти світу на мовному конгресі визнали нашу мову третьою з-поміж інших мов світу за мелодійністю, лексичним і фразеологічним багатством, словотвірними можливостями та синтаксичною гнучкістю. На форумі мовознавців у Швейцарії (провідним критерієм в оцінюванні була евфонічна система мови, її мелодійність і милозвучність) українська мова посіла друге місце після італійської.

Варто розрізняти, послуговуючись визначенням Любові Мацько, по-перше, *культуру мови* – мовознавчу науку, котра на основі даних лексики, фонетики, граматики та стилістики формує критерії усвідомленого ставлення до мови й оцінювання мовних одиниць і явищ, виробляє механізми нормування та кодифікації; та, по-друге: *культуру мовлення* – лінгводидактичну науку, яка вивчає стан і статус (критерії, типологію) норм сучасної української мови у конкретну епоху та рівень лінгвістичної компетенції сучасних мовців, соціальний та особистісний аспекти їхньої культуромовної діяльності. Кодифікація завжди відстає від живого мовлення, бо мова – це живий організм, вона завжди змінюється: запозичує щось нове, збагачується неологізмами, позбувається застарілих слів, вчорашні діалектизми поновлюються, поповнюють мовне сьогодення, призабуті слова актуалізуються і починають жити новим життям. Поповнення словника української мови частково відбувається за рахунок використання діалектної лексики. Правописні норми мають бути єдиними для всіх без винятку. Орфографічна норма регулює написання слів згідно із чинним правописом [2, с. 54].

Пропонуємо вашій увазі, шановні поцінувачі українського слова, словосполучення для редагування (подаємо з відповідниками):

- благополуччя – добробут, гаразд (гаразди);
- фактори сімейного благополуччя – чинники родинного добробуту;
- обочина – узбіччя;
- об'єм роботи – обсяг роботи;
- налічка – готівка;
- нанести шкоду – завдати шкоди;
- співпадіння – збіг;
- хуліган – бешкетник;
- миючий засіб – мийний засіб;
- новорічна ярмарка – новорічний ярмарок;
- омолоджуючий крем – омолоджувальний крем;
- керуючий пристрій – керівний пристрій;
- в першу чергу – найперше;
- в той же час – водночас;
- підвести підсумки – підбити підсумки, або підсумувати, висновкувати;
- перш за все – насамперед;
- тим не менш – а втім, або однак;
- за імовірністю – ймовірно, або вірогідно, напевне, радше за все;

- по наказу директора – за наказом директора;
- по закону – згідно із законом, або відповідно до закону;
- прийти по справі – прийти у справі;
- прийняти міри – вжити заходів;
- план по продажу – план із продажу;
- по всім правилам – за всіма правилами;
- по нашим підрахункам – за нашими підрахунками;
- не по призначенню – не за призначенням;
- стояти за углом – стояти за рогом;
- слідити за порядком – стежити за порядком;
- хотіти допомоги – звертатися за допомогою, або звертатися по допомогу;
- звертатися по пораду – звертатися за порадою;
- мешкати в Україні – жити (проживати) в Україні;
- мешкаю по вулиці Яблуневій – мешкаю на вулиці Яблуневій;
- йду вулицею Володимир Великий – йду вулицею Володимира Великого, або по вулиці Володимира Великого;
- мешканець України – житель України;
- житель будинку – мешканець будинку (бо помешкання – квартира);
- діти знаходяться у безпечному місці – діти перебувають у безпечному місці;
- кабінет знаходиться в будівлі навпроти – кабінет міститься в будівлі навпроти;
- уміти знаходитися в скрутній ситуації – уміти давати собі раду в скрутній ситуації;
- зробити крок уперед – ступити вперед;
- робити вигляд – вдавати;
- бувший у використанні – вживаний;
- бувший чоловік – колишній чоловік;
- виключно мудрий керівник – винятково (надзвичайно) мудрий керівник;
- моя хата скраю – я нічого не знаю – моя хата скраю – першим ворога зустрічаю.

Хоча, щодо крайньої фраземи, то, вочевидь, козацька приказка мала б звучати так: **«Моя хата скраю – першим ворога зустрічаю»**, бо козаки жили на хуторах, околицях сіл, виконуючи захисну функцію патрулювання, охорони своєї громади. Можливо, як зазначає редакторка Ольга Васильєва, за часів Катерини II приказку було спотворено московитами: спочатку її усікли (*моя хата скраю*), а потім додумали (*я нічого не знаю*) з метою принизити українців і нав'язати думку про начебто їхній егоїстичний характер та бездержавницький менталітет. Згодом з'явився зневажливий іменник **«хатаскрайник»** на позначення байдужої людини.

«Ми маємо чимало слів іншомовного походження та абсолютно не потрібних нашій мові, адже на них у нас є свої «відповідники». Їх нам привозять із деінде. І це попри те, що ми маємо свою колосальну педагогічну школу. Все потребує підживлення своїм «хлібом», – зазначає Ірина Фаріон.

Слова іншомовного походження, які заповнили сучасний мовний простір у нашій мові мають свої відповідники, якими варто послуговуватися, наприклад:

- *аб'юз* – насилля;
- *аб'юзер* – насильник (або агресор в аб'юзивних стосунках);
- *булінг* – цькування;
- *відос* – видиво;
- *гаджет* – пристрій;
- *кавер* – переспів;
- *коворкінг* – спів робітня;
- *контент* – вміст;
- *лайк* – вподобайка;
- *лінк* – посилання (покликання);
- *модератор* – упорядник;
- *хайп* – галас;
- *фотка* – світлина;
- *окей* – гаразд, або добре;
- *таблоїд* – жовтопис;
- *портфоліо* – наборок;
- *планшет* – гортайчик;
- *челендж* – виклик;
- *@* – равлик;
- *юзер* – користувач.

Варто розмежовувати слова *посилання* і *покликання*. У сучасному мовленні чомусь усталився термін «посилання», хоча його бажано замінити терміном *покликання*. Пояснимо чому: у нашій мові є дієслово *покликáтися*: вказувати на кого-, що-небудь для підтвердження або виправдання чогось; наводити що-небудь як доказ; посилатися [1, с. 31] й утворений від нього дієслівний іменник *покликáння*, що означає уривок чи витяг із якогось твору, на який покликаються автори, наприклад, у своїй статті, зазначаючи точну назву використаного джерела та вказавши конкретну сторінку. Та існує ще одне значення слова *покликання* (чи *гіперпокликання*), яким послуговуються, зазначаючи адресу іншого інформаційного ресурсу інтернет-мережі у форматі URL, який тематично, логічно пов'язаний із документом, у якому визначене це покликання.

Отже, лексеми *покликáтися* й *покликання* мають синоніми *посилáтися* й *посилáння*, але вони полісемічні, на відміну від *покликáтися* й *покликання*. Та й частина мовознавців вважає *посилáтися* й *посилáння* росізмами. Тому, на нашу думку, варто послуговуватися словом *покликання* (від *покликáтися*).

Зберігаймо чистоту своєї мови, чи варто її засмічувати чужими словами, коли у нас є свої?

Список використаних джерел:

1. Білодід І. К. СУМ – Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970-1980.
2. Клещова О. Є. Культура мови, культура мовлення та правописні норми: лінгвістична вікторина. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія»*: зб. наук. праць. 2021. № 51, т. 1. С. 54-59. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v51/part_1/13.pdf.

КОВАЛЕВСЬКА Олександра Вікторівна,
*аспірант кафедри англійської
філології та лінгводидактики
факультету іноземної філології
Запорізького національного університету*

THE MAIN PRINCIPLES OF LINGUISTIC AND PRAGMATIC ANALYSIS IN LEGAL DISCOURSE

The study of pragmatic functions of language is crucially important for understanding legislative texts functionality in language and speech. The classical view on general pragmatic language functions was presented in the theories of J. R. Searle and J. Habermas. J. R. Searle determines five pragmatic functions corresponding to five classes of speech acts: assertiveness (the pragmatic function is to commit the speaker to the truth of the expressed proposition); directives (the pragmatic function is an attempt by the speaker to make the listener perform an act); commissives (the pragmatic function is that the speaker commits himself to perform an act); expressiveness (the pragmatic function is to express the speaker psychological state about a state of affairs specified in the propositional content of the speech act); declarativeness (the pragmatic function implies that a successful performance guarantees that the propositional content of the speech act corresponds to the world).

Lawyers form one such community who possess «a set of conventions» in their speech. A pragmatic analysis of legal discourse would be immensely important in order to eradicate the idiosyncrasies and ridiculous nature of language employed in it. Legal discourse seems to have failed in communicating thoughts with common men and women. Legal discourse is known for its obscurity, ambiguity, and complexity.

In order to make legal language easy to understand, one needs to follow certain principles of communication as advised by pragmaticians. Grice, a noted pragmatician, has discussed four principles for effective and rational communication.

They are as under:

1. Principle of Quality;
2. Principle of Quantity;
3. Principle of Relevance;
4. Principle of Manner.

Most of the time all these four principles of communication are violated in the legal discourse which ultimately leads to confusion.

Language fails to communicate the moment all or one of these principles are violated, which actually happens in legal discourse. Firstly, one must follow the principle of quality, that is, one should neither say what he/she knows is false nor speak something the evidence of which he/she does not have. Now it is quite obvious that the principle of quality is violated most of the time by lawyers. The very fact that one out of two parties in the court is proved wrong lays it crystal clear that one out of two parties continuously spoke lies even in spite of knowing

that they are lies. Not only these false pieces of evidence are also projected in the courtrooms. Secondly, the principle of quantity should also be followed in order to derive 8 effective communication. It means that statements spoken or written should be as much informative as required, neither too much informative nor descriptive nor too much less informative. But it is seen that this principle of quantity is also violated in legal discourse.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів, 2010.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія, 2006.
3. Тичер С. Методи аналізу тексту та дискурсу. Харків, 2009.
4. Austin J. How to do things with words. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1975.
5. Habermas J. Communicative Rationality and the Theories of Meaning and Action. Cambridge, Massachusetts, 1986.
6. Turi Joseph-G. Language Law and Language Rights. International Journal of Law, Language & Discourse, Australia, Hong Kong and UK, Academic Scholars Publishing House, 2012.

КОВАЛЕНКО-МАРЧЕНКОВА

Євгенія Вікторівна

*начальник науково-редакційного відділу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук*

САМОТУГА Андрій Валерійович

*заступник начальника
науково-редакційного відділу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук,
кандидат юридичних наук, доцент*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ДЕРЖАВНОЇ У СФЕРІ НАУКИ

Ключовим елементом етногенезу є поступальний розвиток та збагачення мови нації. Водночас він неможливий без належного функціонування державної мови в усіх сферах політико-правового, соціально-економічного та духовно-культурного розвитку. Одним із показників модерності нації є, зокрема, стан науки й технологій у державі, які мають бути інтегровані у світові процеси й цивілізаційні надбаня. Зі свого боку, засобом міжнародної наукової комунікації є насамперед інформаційна наукова сфера, існування якої забезпечується підготовкою, виданням та розповсюдженням наукових публікацій.

Оскільки наука в усі часи не визнає державних кордонів, постає питання про використання мови як засобу наукового спілкування – як національного так і міжнародного. Безперечно, на сьогодні мовою міжнародного

спілкування в науці, як в і більшості галузях, визнано англійську завдяки різноманітним технологічним та гуманітарним проривам англосаксонської цивілізації. Втім кожна нація заради збереження своєї ідентичної дбає, і повинна дбати, про розвиток власної наукової сфери, чому має сприяти статус її мови як державної.

В Україні статус української мови як державної закріплено на конституційному рівні (ст. ст. 10, 92), що є однією із засад конституційного ладу, а також законом має визначається порядок застосування мов [1].

25 квітня 2019 р. на виконання конституційних положень прийнято Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Цим законом серед посадових осіб, які зобов'язані володіти державною мовою, визначено також науково-педагогічних та наукових працівників [2].

Окремою статтею 22 закону закріплено виключне застосування державної мови у сфері науки, а саме: публікація наукових видань в Україні, в т. ч. дисертаційних та монографічних досліджень; публічний захист дисертацій; проведення публічних наукових заходів. Водночас у цих формах наукової діяльності цією нормою передбачено також використання англійської мови та/або інших офіційних мов Європейською Союзом (їх на сьогодні 24). Втім цією статтею закону недостатньо регламентовано порядок здійснення перекладу під час проведення міжнародних наукових заходів, в т.ч. при застосуванні інших мов, а лише короткі анотації, й то до не англомовних публікацій. Як вважаємо, англомовні виступи учасників міжнародних наукових заходів в Україні не обов'язково повинні супроводжуватися перекладом державною мовою, оскільки всі науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані володіти англійською мовою.

Недостатньо також, як вважаємо, регламентовано порядок застосування державної мови та мов міжнародного спілкування в Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність», до якого лише було внесено зміни у вигляді ст. 31 у зв'язку із прийняттям вищезазначеного мовного закону, також закріплено вимогу до кандидата на посаду керівника державної наукової установи вільно володіти державною мовою [3]. Також відповідні зміни внесено до підзаконних нормативно-правових актів, зокрема Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) стосовно набуття аспірантами (ад'юнктами) універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою [4].

Порядок підготовки наукових публікацій та випуску фахових наукових видань визначається на рівні вже міністерських актів, зокрема вимоги щодо: наявності веб-сайту видання з українським та англійським інтерфейсами; супроводження кожної публікації назвою, анотацією та ключовими словами українською та англійською мовою тощо [5].

Окрім викладеного, нагальною вважаємо проблему використання (чи навіть заборони використання) у наукових публікаціях джерел інформації держави-агресора, що буде предметом вже окремих публікацій. Тобто, або

парламентарі вже мусять активно працювати над відповідним законопроектом, який також вимагає активного обговорення серед наукової громадськості, або ж, взагалі, це не має бути предметом законодавчого регулювання, оскільки нагадує часи кількадесятирічної радянської давнини щодо тотальних заборон і цензури.

Попри всілякі перипетії та суперечки, сфера науки і освіти має бути апріорі провідником у реалізації та дотриманні національного мовного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 30, ст. 141.
2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016, № 3, ст.25.
4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : постанова Кабінету міністрів України від 23.03.2016 № 261. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>.
5. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України : наказ МОН України від 15.01.2018 № 32. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18#Text>.

КОВІНЕНКО Орина Олександрівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,

*старший викладач кафедри
міжнародних відносин та соціально-
гуманітарних дисциплін Навчально-
наукового інституту права та
інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

АНГЛІЙСЬКА ЯК МОВА-ПОСЕРЕДНИК МІЖ УКРАЇНОЮ ТА СВІТОВОЮ СПІЛЬНОТОЮ ПІД ЧАС ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Голос правди має звучати світом. Наразі дія міжнародного права суттєво ставиться під сумнів через саму допустимість повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. Але терористичні дії російської

армії лежать на поверхні в очах українців, враховуючи те, що армія країни-агресора вчиняє напад на іншу державу далеко не вперше. Далі лише окремо кожна людина та організаційна спільнота робить свій вибір з приводу зручної, а, точніше, більш вигідної, для себе позиції, яку вона збирається зайняти.

Реальним очевидцям і тим, хто особисто постраждав, підсилено забезпечувати потребує доведення кримінальних злочинів із боку ворога та боротися з поширеною «невизначеністю» інформації в іноземних медіа-каналах.

Варто пам'ятати, що, окрім здійснення військової окупації населених пунктів шляхом застосування зброї, загарбники ведуть потужну інформаційну війну на просторах мережі Інтернет, намагаючись понурити жителів України у панічний страх. Через використання таких способів впливу на населення потерпілої країни на багатьох платформах часто опубліковуються дописи або оголошення від спеціальних служб «зачистки» чи небайдужими користувачами із закликами не піддаватися пропаганді та зберігати здоровий розум.

Відповідь на провокації, як на ті, які створюються на полі бою, так і на ті, що розсилаються в режимі онлайн, необхідно надавати негайно задля убезпечення мирних людей від загрози ймовірних подальших зловмисних «ударів». У цілях швидкого та ефективного реагування на виклики реалій війни варто дотримуватися кількох принципів: холонокровне аналізування, незалежне оцінювання, сміливість протистояти несправедливості та злу.

Оперативно сприймати та коментувати новини на світовому рівні можна розуміючи мову міжнародного спілкування, якою є англійська. Міжнародна англійська мова – поняття англійської мови як глобального засобу спілкування між націями. Знаючи англійську мову зараз, незалежно від того, де ви перебуваєте та яке маєте громадянство, легше ставати амбасадором України та поширювати правду про війну, яку проти неї веде росія – це найменше, чим люди в усьому світі можуть вже сьогодні допомогти Україні.

Особливістю будь-якої інформаційної війни є те, що її змістовні деталі стрімко та у короткочасному темпі розходяться по вебсайтах, месенджерах і соціальних мережах.

На інформаційну війну росія вкладає колосальні ресурси (фінансові та інфраструктурні) впродовж багатьох років. Самі росіяни стали найпершими жертвами пропаганди про майбутню війну проти України ще перед початком російського вторгнення в Україну: тема російської збройної агресії охопила майже всі сфери їх суспільного та приватного життя, також набула значної популярності в російській творчості (через міркування принципів ми вирішили не вказувати посилання на джерела російського походження та мінімізувати цитування останніх у статті). Україна не має можливості та моральної мотивації давати гідну відсіч у зазначеному напрямку. Водночас всесвітня історія нас вчить, що воювати можна не лише числом і силою, а й вмінням перехопити ініціативу – стратегічним і професійним, як зазначає голова громадської організації «Детектор медіа» Наталія Лігачова під час інтерв'ю для мультимедійної платформи іномовлення України «Укрінформ» [1].

Більшість іноземних держав демонструють суттєву підтримку України в боротьбі з росією, що дає українським громадянам віру в перемогу, і ця віра, відповідно, з кожним разом перетворюється на подих життя, яке скоріше хочеться відчувати безпечним і вільним.

Для реалізації всіх, у значних випадках, довгих і складних процесів юридичного оформлення документів на видачу та передавання важкої зброї, великої кількості гуманітарної допомоги, фінансової підтримки, оперативного відправлення військових офіцерів з метою організації якісних інструктажів для армії Збройних сил України, співробітників правоохоронних органів, майбутніх поліцейських щодо поводження з вогнепальною зброєю та вжиття спеціальних заходів рятування в умовах вогневого контакту, та для цивільних осіб щодо евакуації, надання першої домедичної допомоги, інформування про існуючу збройну та мінну небезпеку, щодо вжиття заходів безпечної поведінки цивільних людей у зоні бойових дій та ідентичних, необхідно проведення всіляких ймовірних комунікаційних мостів між головами держав і всіма структурами влади – тут виникає відповідальний момент показу рівня володіння та вмінням спілкуватися іноземною мовою головними представниками сучасних країн світу.

Однак, з випробуванням зіштовхуються і звичайні громадяни, особливо громадські активісти, волонтери та очільники благодійних організацій, коли мова йде про негайне введення в дію нових нормотворчих актів стосовно війни в Україні (до прикладу, перевезення військового спорядження за дозволами на блокпостах) та імплементації різних міжнародних законів до національного українського законодавства.

Процес імплементації міжнародних законів до національного законодавства впливає на покращення національної правової бази. При цьому, під імплементацією маємо на увазі початок використання плану чи системи, впровадження змін до національної системи законодавства певної сфери [2].

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин є першим юридичним інструментом, створеним для захисту та підтримки національних мов [3].

Як основний інструмент загального порозуміння між сторонами угод і договорів використовується англійська мова як спосіб швидкого реагування причетних до змісту новацій законодавства після прочитання їх основних положень у першоджерелах. Наявність такої потреби неабияк підкреслює важливість вивчення англійської як іноземної мови, щоби не опинитися жертвою не достовірного перекладу, а в результаті – дезінформації.

Виключно українці, які зараз вимушено стикнулися з кривавою агресією та звірствами російських солдат, можуть у повній мірі розуміти свої хвилювання з приводу загублених долей та втрачених життів. Жоден свідок події, як ми вважаємо, не зможе передати весь спектр емоцій постраждалого особисто. Знання англійської мови в цьому разі слугує на руку для, цілої дестабілізованої душевно та чисельними фізичними пораненнями, нації

інструментом допомоги для донесення всьому світові реальної інформації про події, пов'язані з геноцидом, знущаннями, гвалтуваннями неповнолітніх, катуваннями полонених, заподіяними видами насильств у 21 столітті.

Українці в наші дні відповідальні за безпеку всього цивілізованого світу, так як сила України є щитом для Європи та всього глобального світу, що закриває від навали минулого Радянського Союзу у вигляді сучасної росії.

Якщо весь світ за ініціативою активістів, разом із міжнародними установами та організаціями та спільною співпрацею з популярними блогерами й засобами масової інформації, побачить який жах із протиправних дій існує та динамічно росте у 21 столітті, тоді зловмисника, що словесно та на конкретних діях тероризує всю планету, можна буде зупинити та перемогти.

Значимість англійської мови як посередника між Україною та світовою спільнотою під час інформаційної війни добре простежується в неминуче ефективному зв'язку здобувачів вищої освіти з один одним, зокрема через участь у міжнародних заходах і програмах академічної мобільності.

На нашу думку, на шляху до євроінтеграції Україна повинна продовжувати й далі турбуватися про залучення молодих спеціалістів до навчання та професійної практики за кордоном із умовою обміну досвідом і поверненням на Батьківщину після виведення з усієї української території російських військ, задля становлення себе як індивідуальної особистості, патріота та рекомендованого до працевлаштування діяча зі здоровими амбіціями та визначеними перспективами на життя.

Отже, англійська мова – міжнародна мова істини та справедливості, перш за все на міжнародній арені, яка діє в рамках забезпечення порозуміння між людьми, що живуть в усьому світі, та насправді із правильним стимулюванням здатні використовувати максимально всі можливості щодо поширення новин про війну для скорого досягнення перемоги.

Авторам цінних дописів у соціальних мережах і частих звернень на публічних майданчиках рекомендували б налаштувати розбірливий переклад цих дописів і звернень англійською у текстовому або звуковому варіанті.

Список використаних джерел:

1. Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ». Інформаційна війна: як перехопити ініціативу, а не лише захищатися від усіляких «надо поговорить»: публіцистична стаття за 10.07.2019 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2737538-informacijna-vijna-ak-perehopiti-iniciativu-a-ne-lise-zahisatisa-vid-usilakih-nado-pogovorit.html>.
2. Definition of implement from the Cambridge Advanced Learner Dictionary & Thesaurus. Cambridge University Press. Meaning of implement in English. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>
3. Європейська Хартія регіональних мов або мов меншин. 05.11.1992 р. Страсбург, Франція. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text.

КОСЕНКО Єлизавета Євгенівна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
МІНАКОВА Євгенія Валеріївна,
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ТЕХНІКА ОПУБЛІКУВАННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Однією з основних функцій країни як форми самоорганізації суспільства є правове регулювання суспільних відносин. Основним джерелом такого регулювання в Україні сьогодні є нормативно-правові акти. Найбільш деталізованими правовими нормами, передбаченими правовою основою і технікою, є процедура оприлюднення законів, оскільки ці нормативно-правові акти регулюють найважливіші суспільні відносини.

Якщо говорити про основні напрями удосконалення права в нашій державі, то реалізовувати його слід, насамперед, через формування досконалих нормативно-правових актів. Проблема систематизації нормативно-правових актів була і залишається актуальною. Воно об'єктивно виникає у зв'язку з необхідністю раціоналізації все більшої маси нормативно-правових актів, які регулюють нові відносини, що виникають у результаті суспільного розвитку.

Теоретичною основою дослідження послуговували праці таких науковців як С. Алексєєв, М. Власенко, В. Гойман, В. Горбань, А. Денисов, Г. Дутка, С. Жінкін, М. Заніна, В. Карташов, М. Козюбра.

Щоб окреслити поняття та обсяг техніки видання нормативно-правових актів, необхідно розглянути поняття юридичної техніки. При визначенні цього поняття вітчизняні та зарубіжні автори зазвичай демонструють схожі підходи. Юридична техніка - це галузь знань про правила ведення правових справ і в процесі створення різноманітних правових актів, письмове викладення змісту нормативно-правових актів, складання правових документів, вирази правового аналізу. юридичні права та обов'язки і т. ін. Раніше юридична техніка була частиною теорії держави і права.

Сьогодні юридична техніка виділяється як самостійний напрям юридичної науки, орієнтований на вирішення практичних завдань. М. Панов визначає юридичну техніку як укладену в юридичній практиці систему правил і способів реалізації уповноваженими суб'єктами діяльності з метою підготовки найбільш оптимальних і доцільних за формою і структурою правових актів [1, с. 138].

У законодавстві велике значення має фаза оприлюднення прийнятих, змінених чи доповнених правових актів. Своєчасна публікація дозволяє ознайомитися з прийнятими нормами, змінами та доповненнями до чинного законодавства з метою оперативного коригування діяльності в певному напрямку. Формою такого опублікування є офіційне опублікування нормативно-правового акта. Також не зайвим буде додати те, що нормативно-правовий акт – це формально визначений державний документ, який має бути офіційно, у встановленому порядку, оформлений для використання [2, с. 10].

Офіційне опублікування закону – це офіційне правове, нормативно визначене опублікування для загального відома від імені законодавчого органу повного та точного тексту прийнятого нормативно-правового акта вищої юридичної сили з усіма необхідними реквізитами шляхом розміщення в нормативно визначене загальнодоступне друковане видання. Офіційне видання має формально-юридичне значення і складається з нормативно встановленого оголошення від імені контролюючого органу, призначеного для інформування громадськості, яке містить повний і гарантовано правильний текст прийнятого нормативно-правового акта [3, с. 179].

Публікація виконана від імені нормотворця, має достовірний характер, а її результати є найповнішими, найнадійнішими та доступними джерелами інформації про правові норми; для ознайомлення з нормативно-правовими актами, їх належного зберігання й використання створюють оптимальні умови. Тому набір офіційно опублікованих правових текстів слід розглядати як першооснову та головну передумову для діяльності, пов'язаної із забезпеченням доступності законів. Слід зазначити, що після публікації починається реалізація у відповідних формах засобами, визначеними правовими нормами [4, с. 302].

Тому акти Кабінету Міністрів України не пізніше як через п'ятнадцять днів після їх прийняття в установленому порядку та підписання підлягають оприлюдненню державною мовою в офіційних друкованих засобах масової інформації. Офіційними друкованими виданнями для оприлюднення актів Кабінету Міністрів України є «Офіційний вісник України» та газета «Урядовий кур'єр». Акти Кабінету Міністрів України можуть бути в окремих випадках офіційно оприлюднені через телебачення та радіо [5]. Відповідно до частини 5 статті 52 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» офіційне опублікування постанов Кабінету Міністрів України здійснюється в газеті «Урядовий кур'єр» та в «Офіційному віснику України», а також в інших офіційних друкованих виданнях і друкованих засобах масової інформації, визначених законом [6].

Отже, техніка оприлюднення нормативно-правових актів є професійною технікою, яка охоплює публічну сферу та забезпечує досконалість права щодо форми та вимог до документації. Методика оприлюднення нормативно-правових актів спрямована на підвищення ефективності, яка визначається необхідністю наявності правового припису, що міститься в документі.

Суть опублікування нормативно-правових актів полягає в розміщенні повних текстів прийнятих нормативно-правових актів у спеціально відведених виданнях. Таке видання підготовлено на замовлення нормотворця, має оригінальний характер, а його результати є найбільш повним, надійним і доступним джерелом інформації про норми права [1, с. 139].

Систематизація законодавства – спрощення та вдосконалення законодавчих та інших нормативних актів, їх внутрішньої узгодженості шляхом створення єдиних нормативних актів та їх узагальнень. Систематизація є необхідною умовою ефективності чинного законодавства, усунення протиріч і прогалин.

Регулювання систематизації необхідне для: підвищення ефективності та якості законодавства; забезпечення доступності використання нормативних правових актів громадянам, державним органам, громадським організаціям і підприємствам; для заохочування, вивчення та дослідження законодавства.

Організація має на меті:

1. досягнення внутрішньої єдності правових стандартів, тобто усунення суперечностей і прогалин, що призводить до підвищення ефективності законодавства;

2. упорядкування правових статей, розміщення їх у конкретних розділах і рубриках, тобто класифікація, що забезпечує доцільність використання законодавчого ланцюжка.

Систематизація спрямована на стабілізацію правової системи, перетворення організаційно-правової організації в інструмент забезпечення нормальної життєдіяльності суспільства та максимально ефективного застосування й реалізації нормативно-правових актів і умов, спрямованих на поліпшення інформаційного впливу права на правосвідомість його суб'єктів [7, с. 54-55].

Отже, методика публікації нормативно-правових актів – це сукупність прийомів і способів нормативного визначення оголошення, яке видається від імені нормативно-правового органу, звернене для публічного оприлюднення і містять точний, повний і гарантований текст затвердженого нормативно-правового акта.

Необхідність систематизації нормативних процедур впливає з необхідності забезпечення ефективної реалізації законодавства та правозастосовної діяльності, особливо створення та усунення дублювання, суперечностей і прогалин в існуючих нормативно-правових процедурах, а також покращення інформації та впливу права на правосвідомість його суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. Шутак І., Легін Л. Техніка опублікування нормативно-правових актів, 2015. С. 136-143.
2. Копиленко О. Л. Законознавство: навч. посібник. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2011. 152 с.
3. Гончаренко В. Г. Юридичні терміни: тлумачний словник. Київ: Либідь, 2003. 320 с.
4. Шутак І. Д. Юридична техніка. Івано-Франківськ: Коло, 2013. 496 с.
5. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: *Указ Президента України* від 10.06.1997 р. № 503/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97>.
6. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18/page>.
7. Кармаліта М. В., Старостюк А. В. Теорія держави: навч. посібник. Ірпінь, 2013. 152 с.

КОСТОВЯТ Ілля Євгенович,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

LEGAL ASPECT OF GENDER POLICY IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The issue of gender inequality is very acute in the world today. Manifestations of gender discrimination still cover most areas of people lives. That is why now the implementation of gender policy makes it possible to show the level of democratic development of each country in the world. In the modern realities of life in society there is a transformation of the relationship between man and woman in all spheres of life. The low level of implementation and enforcement of the principle of gender equality is an indicator of the irrational direction of development of the modern state.

Our state has chosen the right path of its democratic development and is carrying out its legislative and law-making activities with all its might in order to find an effective and efficient mechanism for the implementation of equal gender relations in all spheres of civil society. Many international legal acts are based on the principle of gender equality, first of all the Universal Declaration of Human Rights (1948), the UN Declaration on the Elimination of Violence against Women (1993), the UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (1967) etc. Most of the documents were ratified by Ukraine as part of the USSR, and the rest – since independence. These documents included the Convention on Discrimination in Respect of Employment and Occupation (ratified on 04.08.1961), the Convention on Equal Treatment and Equal Opportunities for Men and Women Workers: Workers with Family Responsibilities (ratified on 11.04.2000) , Convention on Equal Remuneration for Men and Women Workers for Work of Equal Value (ratified on August 10, 1956).The UN Development Program on Gender Democracy provides a system of will for men and women, which gives them equal opportunities and rights, which are enshrined in law and

implemented through the application of political and legal principles, actions and development of public and state structures [1, p. 29].

Ukraine national legislation on gender policy is based on the following fundamental international documents: the Beijing Declaration and Platform for Action for the Advancement of Women (1995), the Declaration on Equality between Women and Men (1988), and the Vienna Declaration of Human Rights» (1993), etc. By ratifying these regulations, which became the basis and foundation for the development and implementation of gender policy, Ukraine has taken the right step to launch democratic and legal development of the country, supplemented national legislation with modern provisions and principles applicable in other developed countries [2].

The Constitution of Ukraine guarantees the rights and freedoms of citizens and their equality before the law. Article 24 emphasizes that no one may have any privileges or restrictions on the basis of individual characteristics: race, color, religion, religion or belief, sex, material security, social independence or other characteristics. This article also enshrines the equality of men and women before the law. Special provisions include: equal opportunities and rights in political, social and cultural life, vocational training, employment and remuneration for women; creating conditions for women to combine work and motherhood; providing legal protection, material and moral support for motherhood and child care [3, p. 218].

Thus, the national legislation of Ukraine enshrines equal rights and opportunities for women and men, but for now the practice shows the real facts of gross violation of these requirements and provisions established at the state level. Modern Ukrainian legislation is unable to answer some questions about gender equality. For example, there is a violation of women's right to recruit for a number of occupations, resulting in a decrease in the competitiveness of women compared to men in the labor market. These issues require quality discussion and implementation of an effective mechanism for regulating these relations. These changes should improve the national legislation of Ukraine and balance the rights and opportunities of women against men.

References:

1. Uvarova O. Womens rights and gender equality. Tutorial. Kyiv, 2018. URL: <https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/08/MSc-9-Права-жінок-та-гендерна-рівність.pdf>.
2. Problems of gender equality in the system of social and labor relations. All-Ukrainian competition of student research papers on «Labor Protection», 2021. URL: https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_vcheniy_secretar/OXOPONA_IPAIQI/2021/Henderna_Rivnist.pdf.
3. Parsons T. Age and Sex in the Social Structure It Essays in Sociological Theory Pure and Applied, 1949. 232 p.

КОХАНОВСЬКА Дарина Сергіївна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

НІКІТІНА Ірина Петрівна,
*старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ON THE STATUS OF THE ENGLISH LANGUAGE IN UKRAINE

Knowledge of languages is one of the greatest values of every person, personality, which provides not only the possibility of good earnings, but also freedom of communication in the world. English is now the language of the world because the entire international community uses English. Ukraine, which seeks to join the international community and become its full member, must meet the requirements of such a community. Therefore, after the adoption of the European integration, its knowledge became a mandatory requirement, and the active study of the English language by the population of Ukraine began. And only recently, representatives of state authorities announced a decision on the possible granting of a special status to the English language [2]. In the context of our study, we are, in fact, interested in what it means «to give a language a special status» and in what areas its knowledge can become mandatory.

In our opinion, it is advisable to start the presentation of the main material with the fact that at the moment the English language, in accordance with the Law of Ukraine «On the Fundamentals of the State Language Policy», regulates its use only in the field of Informatics. Thus, according to Article 22 of this Law, the main languages of informatics in Ukraine are Ukrainian, russian and English. Computer systems and their software used by state authorities and local governments, state enterprises, institutions and organizations must be able to process texts in Ukrainian, russian and English. Other languages can be freely used in public computing systems and their software [1].

It is also important to note that at the moment the process of granting the English language a special status on the territory of our state is at an early stage. At the moment, we are talking only about creating a bill to give the English language a special status. The legislator explains the expediency of introducing the English

language into the active use of the Ukrainian society by the fact that it will contribute to the main process of integration of Ukrainians into the European community within the framework of the expected membership of Ukraine in the European Union, the formation of the subjectivity of the state in the world processes of globalization, increasing its competitiveness in the world market, as well as growth of its investment and tourist attractiveness. That is, firstly, it will facilitate Ukraine entry into the European Union, and secondly, it will have a better influence on the economic development of Ukraine in the international arena, as well as on the domestic policy of Ukraine [3].

The legislator also noted that knowledge of the English language may become a mandatory requirement for civil servants, in particular, heads of local administrations, military personnel, middle and senior managers of the National Police, scientific and pedagogical workers of universities. It is also planned to improve educational standards aimed at learning English for all students, as well as the introduction of additional courses for adults. In addition, the use of English is expanding in areas related to foreigners, such as cultural institutions, transport, international trade. In our opinion, knowledge of a foreign language in the field of public administration and the exercise of state power should have a positive impact on the fulfillment of the tasks assigned to civil servants by the current legislation. After all, not only citizens of Ukraine, but also foreigners whose rights have been violated or not respected can apply to state authorities [2].

Thus, from the foregoing, we can conclude that giving the English language a special status should have a positive impact on both the career and personal development of every Ukrainian and Ukraine as a whole, because this will give special competitiveness to specialists from Ukraine in the international labor market, as well as attract tourists to Ukraine as a modern and developed country.

References:

1. The Law of Ukraine «On the Principles of the State Language Policy». Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR), 2013, № 23, p. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#Text>.
2. The Government is developing a draft law on the functioning of English as a language of international communication URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3549003-urad-rozroblae-zakonoproekt-sodo-statusu-anglijskoi-movi-v-ukraini.html>.
3. The Ministry of Culture and Information Policy is working on a draft law on the special status of English in Ukraine as a language of international communication. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/>

КУЗЬМЕНКО Валерія Вадимівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

FUNCTIONING OF ENGLISH AS A LANGUAGE OF INTERNATIONAL COMMUNICATION

Numerous socio-political, socio-economic and cultural and informational processes in the modern globalized world are extremely interconnected and interdependent on each other. Interaction between states, supranational entities, and public organizations and business structures on a global scale requires the use of a common, generally accepted communicative toolkit for effective, functional, and successful communication.

English is de jure official in 58 countries of the world as of 2021. In addition, it is de facto official in a number of other countries and territories, that is, the official status is not constitutionally established, but it exists at the level of practical application. It is the native language of almost 400 million people [1].

The level of English language proficiency among the adult population can practically be considered as an indirect indicator of the openness of society, that is, if adults have learned to communicate in English, then they have more opportunities for international labor mobility and more progressive views.

In countries where English proficiency is lower, adults tend to be more conservative, isolated, and tend to accept inequality of rights and income. However, this does not mean that there is a direct cause-and-effect relationship between English proficiency and the progressiveness of society. Most likely, there is a strong possibility that the increase in openness and the decrease in inequality are due to the same forces that lead people to accept English as a global tool for communication [2].

American companies are the most influential and technologically advanced in the world, almost all the most common programming languages are built on the basis of English vocabulary. More IT and technology research papers are published

in English than in any other language. This fact suggests that low English proficiency makes it difficult for IT professionals to access key resources in their fields. In a broader context, limited access to new research makes it difficult to form a technically competent class of specialists capable of implementing the latest developments in the field of IT infrastructure and managing the development of international Internet trade.

A. Mauranen notes: «The English language has undoubtedly established itself as a global lingua franca. Along with this status, it has become a symbol of our time together with globalization, social networks, economic integration and the Internet» [3, p. 1].

Within the Vienna-Oxford International Corpus of English (VOICE) project, which was initiated by B. Seidlhofer and A. Mauranen in 2005, various aspects of English as a lingua franca (ELF) were considered with a special emphasis on its grammatical, lexical and phonetic forms.

ELF is considered a «contact language» used as a means of communication between people who speak different mother tongues. A characteristic feature of ELF is its use as a means of intercultural and interlinguistic communication. We believe that ELF can be considered as a kind of English, but somewhat simplified. However, this option does not mean that it is an incorrect or primitive language, because people can convey their thoughts with the help of both the simplest statements and complex arguments, and use language forms correctly and effectively.

It is worth agreeing with the opinion of V. Smokotin et al., that focusing attention on deviations in the use of grammatical, lexical and phonetic forms of standard English and presenting them as characteristic features of the English language diverts the attention of linguists from the essential differences between ELF and national standards. These differences arise from the functional roles played by national varieties of English compared to the use of ELF in the communicative function of bringing together people from different linguistic and cultural backgrounds. ELF, unlike mainstream national standards of English, is not used to express one national or ethnic identity, but is culturally neutral [4].

Traditionally, languages were closely related to the cultures of the peoples who used them. English was one of the most widely spoken international languages at first, until it gained global status, and in its status as a foreign language, it was closely related to the national cultures of English-speaking nations. However, now that English is used for communication around the world, a new global culture is emerging, and the values of the global culture are becoming part of the identity of the members of the ELF community, along with their ethnic and national identity [4].

Conclusions and proposals. In the era of globalization, the English language not only plays the role of a communicative mediator in the context of individual nations and ethnic groups, but also encompasses the entire world community, becoming a global, world, multi-ethnic and multicultural conglomerate. In the process of formation of the world global languages, the English language took a leading place and is an influential factor in the formation and implementation of

geopolitics, world socio-political, socio-economic, cultural-informational and educational processes. Despite the different views of scientists regarding the weakening of the role of the English language in the international arena, its place and status will remain unchanged for a long time, provided that the linguistic reconstruction of the construction of the language itself will simplify its use among speakers of other languages in the world communication process.

References:

1. English Speaking Countries 2022. URL: <http://worldpopulationreview.com/countries/english-speaking-countries>.
2. EF EPI. EF English Proficiency Index. URL: <https://www.ef.com/wwru/epi>.
3. Mauranen A., Raita E. English as a Lingua Franca: Studies and findings. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2009. 385 p.
4. Smokotin V. M., Alekseyenko A. S., Petrova G. I. The Phenomenon of Linguistic Globalization: English as the Global Lingua Franca (EGLF). *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2014. Vol. 154. Pp. 509-513. URL: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S1877042814056274?token>.

КУЛАКОВСЬКИЙ Віталій Анатолійович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,

старший викладач кафедри

українознавства та іноземних мов

*Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК МІЖНАРОДНА МОВА СПІЛКУВАННЯ

Міжнародна мова – це мова, яка може бути використан для комунікації значною кількістю людей у всьому світі У світі виділяється від 6 до 11 міжнародних мов. На даний момент мовою міжнародного спілкування є англійська. Ці обставини дозволяють зробити висновок про те, що відбувається зародження та розвиток англійської мови як міжнародної [1].

Одна з головних причин, через яку англійська набула такого широкого поширення – панування Великобританії в ХІХ ст. Америка (США) перехопила естафету і з ХХ ст. Обидві держави були найбільш розвиненими з погляду збройних сил та торгівлі. Англія поширила свої традиції, культуру та спосіб життя у всі частини світа. З цієї причини у багатьох сьогоденних експериментальних колоніях, англійська мова є офіційною. Ще одна причина – економічна. На сьогоднішній день Великобританія та Сполучені Штати Америки – це світові економічні центри, у яких сконцентровано ділове життя великих компаній. Наприклад, одним із найбільших світових фінансових інститутів є Лондонська фондова біржа. На її частку припадає близько 60 відсотків міжнародної торгівлі акціями; до біржових торгів були допущені компанії із 60 країн. Можна зробити висновок про те, що, широка інтернаціональність біржі є вагомим чинником її поширення [2].

Найяскравіший чинник швидкого прискорення прогресу універсального життя – це широке поширення англійської. Мова – це найбільший агент гомогенізації, та сама хвиля, за допомогою якої передається будь-яка культура. Оскільки англійська стає основною міжнародною мовою спілкування, то наслідки цього явища очевидні: культури англомовних країн будуть домінуючими та впливовими у всьому світі.

Англійська мова в першу чергу є основною для англійців та американців, однією з двох офіційних мов Канади, Ірландії, Мальти, офіційною мовою в Новій Зеландії та Австралії, нею говорять населення деяких держав Африки та Азії (Пакистан, Індія, та ін.), у тому числі і як офіційні мови.

Англійська мова знаходиться на шляху становлення першою світовою універсальною мовою. І це підтверджує низку фактів: вона є рідною мовою для 500 млн. людей у 12 різних країнах світу. Це значно менше, ніж близько 900 млн. людей, що говорять мандаринською говіркою китайської мови. Однак ще 600 млн. осіб на гідному рівні володіють англійською мовою та використовують як другу мову. А також ще кілька сотень мільйонів мають деякі знання англійської мови, яка у свою чергу має напівофіційний чи офіційний статус, а це приблизно в 62 країнах. Але можливо стільки ж людей, які говорять на різних діалектах китайської мови, як і англомовних, англійська мова, безсумнівно, більш поширена за географічним принципом, і насправді більш універсальна, ніж китайська. Його поширення зростає інтенсивними темпами. В даний час існує приблизно 1,5 млрд. людей, які розмовляють англійською мовою [3].

Неодноразово можна почути, що англійська мова є змішаною: однаково це стосується її словника та граматики. У граматичній структурі англійської важко відокремити елементи, якими він зобов'язаний впливу норманно-французького діалекту, від тих елементів, якими він зобов'язаний власному розвитку. Крім уже зазначених словникових запозичень, слід зазначити і потік італійських, латинських, голландських, іспанських, арабських та інших слів, які асимілювалися в епоху Відродження, епоху торгового

капіталу, що квітне. До таких іншомовних слів необхідно додати певну кількість слів тубільних мов, які увійшли до мови через розширення колоніальної сили англійського капіталу: canoe – американсько-індіанське човен, jungle – індійське джунгли, taboo – полінезійське табу – заборона та інші. Насправді англійська мова має величезний і багатий лексичний «багаж»: повний словник Вебстера налічує приблизно 425 000 слів [4].

Таким чином, у суспільстві англійська мова займає свою впевнену позицію. Він використовується на 158 національних авіалініях (при обліку, що їх існує у світі – 168), ним пишуть і говорять мільйони людей різних національностей. Англійська визнана мовою науки, бізнесу, інформаційних технологій, діловодства. На який термін він збереже свій нинішній статус міжнародної мови – сказати складно, але безперечно пройде не одне десятиліття.

За підсумками вище сказаного можна дійти до висновку у тому, що у суспільстві англійська мова грає одну з ключових ролей у житті суспільства. Її використовують мільйони людей різних національностей та етнічних станів. Ця мова визнана мовою науки, бізнесу, інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Габунія З., Улімбашева Е. Міжкультурна комунікація як факт мови: навч. посібник зі спецкурсу «Міжкультурна комунікація». Львів, 2018. 176 с.
2. Карасьов С. Глобалізація англійської мови і нові завдання методики її викладання. *Мова і міжкультурна комунікація: матеріали Міжвузівської наук.-практ. конференції*: Вид-во ІУБіП, 2018. 81 с.
3. Сокур Е. Знання англійської мови – основа успішного розвитку професіонала у фінансово-банківському секторі. *Наука і сучасність*. 2014. № 31. 169 с.
4. Пелагеша Н. Новий світовий лінгвістичний порядок та його вплив на комунікаційний простір в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 4. С. 44-56.

ЛАВРЕНКО Дар'я Олександрівна,
*викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ЕКСПЕРТИЗА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Україна – це правова, демократична держава з євроінтеграційним ухилом. Євроінтеграційні прагнення України стали невід’ємними реаліями політичного сьогодення, відповідно питання вдосконалення правової бази набувають нового наукового та практичного значення. Однією з форм вдосконалення законодавства можна вважати правову експертизу нормативно-правових актів. Дослідження розвитку наукових поглядів на теоретичну конструкцію правової експертизи нормативно-правових актів дозволяє з’ясувати зміст даного

правового феномену та вдосконалити правове регулювання. Варто відмітити, що розвиток теоретичних підходів до розуміння правової експертизи нормативно-правових актів можна прослідкувати в працях представників юридичної науки, які досліджували зазначену тематику в законотворчості, нормотворчості, юридичній техніці тощо.

Поступово в юридичній літературі формується позиція, що проведення експертизи проектів нормативно-правових актів визначається як необхідна складова підвищення якості нормопроектної діяльності, а тому розробляються методичні матеріали, запроваджуються організаційні заходи щодо проведення експертиз проектів [1].

Якість нормативно-правових актів має безпосередній вплив на рівень реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів особи та громадянина. Дефекти законодавчого процесу та недостатня експертна оцінка законопроектів призводять до того, що нормативно-правові акти можуть містити значні прогалини та помилки.

Це призводить до виникнення деструктивних процесів у законодавстві внаслідок аномального впливу держави на максимальне регулювання суспільних відносин, що виявляється у таких формах: 1) процесуалізація права у сферах, для яких це нехарактерно; 2) бюрократизація права виражається у зловживанні документацією, адміністративній пасивності, імітації ефективної діяльності в системі державного управління; 3) поширення правового регулювання у сферах, де воно є протиприродним; 4) надмірність правового регулювання, що, по суті, призводить до ускладнення організаційно-правової форми в умовах збільшення її обсягу [3, с. 7].

Експертиза нормативно-правових актів є засобом запобігання та протидії виникненню цих недоліків. Експертна діяльність у законодавчому процесі спрямована насамперед на затвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина та недопущення звуження змісту та обсягу встановлених прав і свобод при прийнятті нових законів чи внесенні змін до чинних законів, положення яких закріплено в Основному Законі нашої держави.

На мою думку, варто звернути увагу на деякі проблеми діяльності суб'єктів проведення експертизи нормативно-правових актів, які вносяться на розгляд Верховної Ради України.

Перша проблема полягає в тому, що в деяких секретаріатах комітетів Верховної Ради України не вистачає достатньої кількості кваліфікованих працівників, які б допомагали народним депутатам у експертному вивченні нормативно-правових актів. Адже під час пленарних засідань рекомендації комітетів досить часто відхиляються навіть у випадках, коли комітет оцінює законопроект з боку неконституційності.

Щодо другої проблеми, то вона пов'язана з тим, що процес парламентської експертизи нормативно-правової бази ЄС та перевірки законопроектів на відповідність законодавству ЄС залежить від Міністерства юстиції України. Однак ці положення є нереальними з огляду на обмеженість можливостей Міністерства,

посилення ролі Комітету Верховної Ради з питань європейської інтеграції в процесі імплементації УА та зростання кількості законопроектів [2, с. 22].

Крім виявлених проблем, у законодавчому регулюванні експертизи нормативно-правових актів є такі недоліки, як: регламентація проведення експертизи законопроектів різними нормативно-правовими актами; неурегульованість порядку проведення громадської та міжнародної експертизи законопроектів.

За умови потреби високого рівня професійних знань, особливо при вирішенні нових комплексних проблем, проводиться наукова експертиза, в більшості випадків щодо найскладніших нормативно-правових актів.

Одним із важливих напрямів науково-дослідної діяльності інститутів Національної академії правових наук є розробка та правова експертиза законопроектів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм впровадження результатів наукової діяльності [3, с. 217-238].

Важлива роль відводиться фінансово-економічній експертизі, яка проводиться для оцінки відповідності проекту законодавству фінансовим і бюджетним можливостям держави, доцільності запропонованих витрат з урахуванням очікуваних результатів. Кожен законопроект після його реєстрації не пізніше впродовж п'яти днів має бути направлений до комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого входять бюджетні питання, для проведення експертизи щодо перевірки його впливу на дохідну та/або видаткову частину бюджетів та виконання закону про Державний бюджет України у поточному бюджетному періоді, а також у комітет, який визначається головним з підготовки і попереднього розгляду законопроекту.

Екологічна експертиза законопроектів передбачена ст. 7 Закону України «Про екологічну експертизу» [1]. До переліку об'єктів, що підлягають обов'язковій державній екологічній експертизі, належать проекти законодавчих та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері забезпечення екологічної (у тому числі радіаційної) безпеки, охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, діяльності, яка може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища.

Щодо законопроектів, які за правовим регулюванням належать до сфер, правовідносини яких регулюються законодавством Європейського Союзу, то відповідно до Закону України «Про Національну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, вони повинні пройти перевірку на відповідність *acquis communautaire*.

У процесі законодавчої діяльності важливо провести антикорупційну експертизу законопроектів з метою виявлення положень, які самотійно або в поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Варто зазначити, що проекти законів підлягають гендерно-правовій експертизі, за результатами якої дається висновок щодо їх відповідності принципу забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Висновок гендерно-правової експертизи є обов'язковою складовою пакету документів, що подається разом із проектом нормативно-правового акта на розгляд [5].

З метою запобігання та протидії дискримінації та забезпечення рівних можливостей для реалізації прав і свобод людини і громадянина ст. 8 Закону України «Про основи запобігання та протидії дискримінації в Україні» передбачає обов'язкову антидискримінаційну експертизу нормативно-правових актів.

Щодо закону України, офіційно отриманого на підпис Президенту України, може бути проведена правова експертиза Закону на відповідність Конституції України та іншим законам України.

Серед додаткових експертиз нормативно-правових актів передбачається: попередня, первинна, додаткова, у разі потреби повторна експертиза за проектом нормативно-правового акта за рішенням суб'єкта нормотворення або за ініціативою його розробників; соціологічна експертиза, якщо проект нормативно-правового акта має суспільне значення; кримінологічна експертиза, якщо проекти нормативно-правових актів стосуються регулювання економічної, фінансово-банківської, страхової та іншої діяльності, яка може вплинути на рівень криміналізації суспільства [6, с. 98].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що нормативно-правові акти мають направлятися на обов'язкову (наукову, правову, гендерну, антикорупційну, антидискримінаційну, фінансово-економічну) та спеціальні, обов'язкові, які визначені в законах для окремих правових питань (екологічні, експертиза на відповідність *acquis communautaire*).

Список використаних джерел:

1. Бутенко О. В. Поняття та сутність правової експертизи юридичних документів *.Юридична Україна*, 2009. № 6. 144 с.
2. Про екологічну експертизу: Закон України від 09.02.1995 р. № 45/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 8. Ст. 54.
3. Богачова О. В. Сучасні реалії інституту експертизи законопроектів в Україні. *Право та управління*. 2012. № 2. С. 30-42.
4. Доповідь та дорожня карта «Щодо підвищення внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України», підготовлена Місією Європейського парламенту з оцінки потреб під головуванням 114 Петра Кокса URL: <http://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20160301RES16508/20160301RES16508.pdf>.
5. Лук'янов Д. В., Летнянчин Л. І., Гетьман Є. А. Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України у 2015 році. Харків: Право, 2016. 278 с.
6. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти: монографія. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів: *Львівський національний університет імені Івана Франка*, 2015. 566 с.

ЛЕВІН Олег Леонідович,
*доцент кафедри кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент*

МОВА КИЇВСЬКОЇ РУСІ: ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС

Розглядаючи мовні проблеми в Київській Русі, слід чітко розрізняти два рівні функціонування мови в давньоруському суспільстві – діалектний і літературний.

У Київській Русі існували дві форми усної мови (усне народне та усне літературне, тобто «спільні діалекти» для багатьох верств населення і дві писемно-літературні мови- давньокиївська (давньоруська) і церковнослов'янська.

Про стан і особливості давньоруського мовлення ніяких прямих свідчень ми не маємо, бо ніхто це не міг зафіксувати. Не залишилось і описів особливостей той народної мови. Про це можна міркувати лише на основі писемних пам'яток, але при встановленні часу появи окремих діалектних рис за давніми писемними текстами треба бути дуже обережним і ставиться до них критично. Адже до нас дійшли писемні пам'ятки, починаючи з другої половини XI ст., тобто через сто років після прийняття християнства.

Крім того, час фіксації в писемних текстах певного діалектного явища можна було б вважати й часом виникнення в живому народному мовленні лише в тому разі, якби давньо київські книжники мали своїм завданням стежити за появою нових рис та особливостей у народних діалектах й обов'язково використовувати їх у писемній мові.

Насправді ж усе було навпаки: книжники свідомо уникали будь-яких простомовних народних рис, бо керувалися офіційною настановою про те, що живе народне мовлення не слід допускати у священні книги – це вважалося блюзнірством (святотатством).

Розрив між літературною і народно-діалектною мовами в епоху Середньовіччя був дуже істотним, і про це слід пам'ятати. Тому не можна, наприклад, цитувати уривок з «Повісті минулих літ» або зі «Слова про Ігорів похід, написаних тодішньою літературною мовою з багатьма церковнослов'янськими рисами, і на тій підставі, що вона не схожа на сучасну українську мову, робити висновок, нібито ніякої української мови в той час ще не було. Але вона існувала в усному, народно розмовному варіанті.

При обстеженні церковнослов'янських пам'яток XI ст. і пізніших, таких як Остромирове Євангеліє 1056-1057 рр., Збірники Святослава 1073 і 1076 рр., Архангельське Євангеліє 1072 р. та інших книг київського походження, створених церковнослов'янською мовою, знаходимо десятки й сотні прикладів відбиття мовних рис, характерних для живої української мови.

Чимало притаманних українській мові морфологічних особливостей було виражено в місцевих словах, таких як багатьє, багно, гай, глечик, гребля, жадати, жито, зоря, кожух, криниця, лазня, оболонь, полонина, тулитися, ховатися, яр та чимало інших.

Рубіж XI-XII ст. можна умовно визнати часом завершення формування української мови і початком нового етапу її історії, коли вона в розмовному варіанті народу вже набула в основному всіх притаманних їй мовних рис. Такий висновок збігається і з поглядами українських мовознавців XIX – першої половини XX ст. на час виникнення української мови. Наприклад П. Житецький ще в 1876 р. дійшов висновку, що система голосних звуків української мови визначилася вже у XII-XIII ст. На думку О. Потебні, українська мова за часів Київської Русі вже існувала.

Учений всесвітнього рівня академік А. Кримський, дослідивши величезний матеріал, категорично твердив, що жива українська мова XI ст. «стоїть посеред східного слов'янства цілком уже відокремлена» [1]. Для всієї території Київської Русі спільними були дві літературні мови – церковнослов'янська і давньокиївська.

Церковнослов'янська мова за походженням – старослов'янська. Ця мова прийшла до нас разом із священними книгами після прийняття християнства і стала мовою православної церкви, освіти і культури. На східнослов'янському ґрунті ця мова зазнала впливу місцевих народних говорів і стала помітно відрізнятися від староболгарської мови. Але вона не змінила своєї суті. Вона залишилася спільною мовою всіх православних.

Усі державні й світські культурні функції на всій території Київської Русі виконувала давньокиївська (давньоруська) писемно-літературна мова. Вона виникла на основі місцевих мовних традицій, фольклору, суспільно-політичної практики за зразками мови слов'ян. Це – мова збірника законів «Руська правда», літопису «Повість минулих літ» та інші.

На жаль, починаючи з Указа Петра 1 від 20 грудня 1720 року про заборону друкування всіх церковних книг на українській мові і до 1991 року, коли Україна стала незалежною, продовжувався наступ на нашу мову, історію, традиції. І тільки зараз, незважаючи на війну з росією, наша країна продовжує мовні традиції Київської Русі.

Список використаних джерел:

1. Шахматов О., Кримський А. Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'ятників письменської староукраїнщини XI-XVIII ст. Київ, 1924. С. 107.

ЛЕВЧЕНКО Маргарита Олексіївна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

THE SIGNIFICANCE OF LEGAL (FORMAL) DETERMINATION FOR THE DEVELOPMENT OF THE LANGUAGE OF LAW: LINGUISTIC AND LEGAL ASPECTS

Actuality of theme. As a result of the absence in Ukraine of uniform requirements for the rules of rule-making techniques specified in the relevant law, there is a scattering of legally binding requirements for the preparation of draft regulations, which negatively affects their content. Among them, there are no systematized and unified requirements for legal linguistics, therefore for the language of law. Among other things, it is thanks to the latter that the understanding of the legal material takes place. Therefore, the clarity, unequivocalness, brevity of formal legal prescriptions expressed in laws and subordinate legal acts becomes an indispensable prerequisite for their effective implementation. Thus, in the scientific field, a question arises regarding the correlation of such phenomena of legal reality as the language of law and legal (formal) certainty, the search for systemic connections between them. In addition, we must state that until today the indicated issue has not found appropriate coverage in the theoretical and legal literature, which conditions its study and further mastery.

The problem of formal certainty cannot be mastered in full if we do not consider the issue of the language of law, linguistic and legal aspects and the importance of formal certainty for the development of the language of law. At the same time, the language of law is an indispensable condition that forms the contours of formal certainty, affects the peculiarities of the interpretation of legal norms, their interpretation, the formation of comprehensibility, the clarity of the content of a regulatory legal act. On the other hand, formal certainty, like the language of law, is a guarantee of high-quality norm-making activity, within which

the techniques and methods of preparing normative legal acts must take into account the peculiarities of the requirements for formal certainty and the language of law, because the language of law determines clarity, comprehensibility, brevity, the absence of ambiguous meanings regulatory material. It is in this perspective that we examine the significance of formal certainty for the development of the language of law. And, first of all, from this point of view, it is worth approaching the analysis of the concept of «language of law».

Turning to the scientific works of foreign researchers on this issue, we can note that N. Kovkel, A. Shepelev consider the language of law as a complete independent system – a new functional style of language, which is a product of the development of legal science and practice [9, p. 89; 10, p. 21-22]. Since the concept of legal writing is included in the content of the language of law, it would be appropriate to consider the concept of legal linguistics, the subject of which is the legal aspect of language. As noted by E. Bobreshov, language accompanies the process of regulating social relations in all elements and at all stages [11, p. 91; 12, p. 93].

Current tasks of legal linguistics are the study and development of language in the field of legislation and judicial proceedings; study of legal argumentation; development of ancient legal texts; definition of language norms in law, design of the system of legal terminology; development of criteria for interpretation of texts; development of language requirements for legal formulations; electronic legal dictionaries; the relationship between linguistic expertise and legal linguistics; analysis of the quality of language and style of legislation, etc. [11, p. 91; 6, p. 8; 20; 21]. Legal linguistics is the most important structural element of the technique of legal writing. Provides an idea of the language rules of law-making style, the use of words as the main units of legal language, as well as legal stamps (fixed word combinations), normative sentences, legal abbreviations, etc. It is unlikely that in any other type of written communication, the external form of expression has such a great and sometimes fateful significance (in the life of an individual and the state as a whole) as in jurisprudence. Inaccurate or erroneous use of terms, logical and grammatical errors, content inaccuracies in the formulation of legal norms, which leads to a vague or ambiguous interpretation of them – unacceptable phenomena in the language of law [2, p. 8; 14, p. 41].

Legal language is characterized by systematicity. It is necessary to appreciate and support the systematicity of legal language. Carefully preserve the formed system of concepts and language from hasty unjustified innovations that destroy the quality of systematicity [2, p. 8; 15]. The language of the normative-legal act is characterized by formalization, unification of means of expression, focused on clarity and unambiguity. In the language of a normative legal act, the opinion of the subject of law-making activity is revealed, by means of language he not only informs the addressee about his intention, but also inclines him to a certain behavior, thus influencing his will. One of the most important is communicative function of the language of the normative legal act. The task of communication is to influence the will and consciousness of people in order to create motivating

motives to behave lawfully, in accordance with the requirements of legal prescriptions, using powers and fulfilling legal obligations [2, p. 8; 16, p. 36; 17, p. 8]. The term «legal writing» has not yet been widely used in Ukrainian legal literature. At this stage of development, Ukrainian legal science uses only the term «law language», which includes the content of «legal writing» [2, p. 6].

According to our definition, the technique of legal writing is the professional skill and skill of writing associated with the style, manner and way of documenting the content of official and other legal documents. Acts as a doctrine about the structure and methods of construction, means and techniques used to ensure perfection and systematization of normative legal acts. The technique of legal writing is a socio-legal phenomenon and a scientific-legal category that has a close historical connection with law and problems of legal understanding.

References:

1. Rabinovych P. M., Dudash T. I. Legal language: main components (general theoretical characteristics). Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2017. No. 1. Pp. 17-29.
2. Onyshchuk I. I. Concepts and features of legal writing technique in a normative legal act. Bulletin of the Chernivtsi National University. 2011. Issue 559. Pp. 5-11.
3. Onyshchuk I. I. Legislative style as a means of legal writing technique and its influence on communication technology. Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. 2011. No. 4. Pp. 44-53.
4. Tsareva I. V. Language and terminology of scientific research in jurisprudence: study guide. Dnipro: Innovation, 2019. 114 p.

ЛЕОНТЬЄВА Валерія Сергіївна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

NEED TO KNOW A FOREIGN LANGUAGE BY EMPLOYEES OF LAW ENFORCEMENT BODIES OF UKRAINE

In today's globalized world, where everything and everyone are interconnected, the law enforcement profession is gaining more and more integrated meaning. This shows that the foreign language competences of law enforcement officers are in demand more than ever.

Unfortunately, in Ukraine, the level of foreign language proficiency of law enforcement officers remains low, which logically follows from the level of foreign language competences of the population of Ukraine as a whole. And therefore, a modern representative of police units, who is able to communicate in foreign languages at a professional level both with foreign colleagues and with ordinary citizens of other countries on everyday topics, remains a reality of the future.

In this regard, the leadership of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine issued order No. 315 dated April 15, 2016 «On approval of the procedure for selection, referral and enrollment of candidates for training at higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs». According to it, the foreign language external examination is mandatory for applicants to obtain a masters degree in many specialties. Knowledge of one or more foreign languages by a law enforcement officer is increasingly required and encouraged in law enforcement agencies around the world. There are several reasons for this: the growth of international crime and, as a result, the strengthening of the interaction of law enforcement organizations around the world; increase in migration processes, which are primarily manifested in the influx of migrants to developed countries, which leads to a new model of modern society; tourism boom with its flows of tourists to many countries. These challenges require law enforcement officers to know and master at least one foreign language.

The formation of communicative competence is the primary goal of studying a foreign language in a professional field at a higher educational institution. Today, the issue of creating an educational environment for the formation and development of communicative competence of future specialists requires special attention. Since the developed communicative competence should be the final result of education, there is a need for purposeful activity regarding its formation [1].

Knowledge of a foreign language in today realities is not only a condition for the successful professional activity of a law enforcement officer, but also for his self-realization in a multicultural space. In the context of Ukraine integration into the European community and the world community, new requirements have arisen for law enforcement officers. According to the legislation of Ukraine on the national police, the police department should be transformed into a European-style law enforcement agency. This is possible only under the condition of comprehensive professional training of police officers, which will be carried out according to modern world standards. Approaches to the professional training of police personnel have much in common in different countries. These are, on the one hand, legislative requirements that determine the main areas of activity of law enforcement agencies, and on the other hand, regulatory and legal acts on education. It is clear that reforming the police requires the training of a new generation of law enforcement officers, for whom the principles of humanism and democracy are fundamental. One of the components of modern comprehensive training of law enforcement officers is language training, which requires mastery of the state language and at least one of the most common foreign languages, without which Ukraine's integration into the European community is impossible.

According to the pan-European recommendations for language training, there is a global scale of six levels to determine the level of language proficiency from basic to practically perfect. Unfortunately, only 8-10 % of school graduates demonstrate B1 level according to the results of entrance tests. It is clear that, having such indicators, teachers use an individual approach in their work, conduct optional foreign language classes, train active models in situations of professional communication, combine educational activities with creative tasks: creating presentations, performing joint projects using multimedia tools.

During the initial acquisition of vocabulary and grammar, translation and abstracting of specialized literature is widely used. Therefore, educational institutions of the Ministry of Internal Affairs should train specialists for possible cooperation with law enforcement officers of other countries. The educational program involves the study of the peculiarities of police structures and legal systems of other countries, the study of the activities of national and international organizations in the fight against crime.

Taking into account the above, it can be concluded that learning a foreign language is a means by which, on the one hand, professional knowledge is expanded, and on the other, skills and abilities are formed to implement the acquired knowledge in professional communication situations.

References:

1. Vadaska S. V. Peculiarities of teaching a foreign language of a professional direction. Modern methods of teaching a foreign language of a professional direction in higher education. Kyiv, 2013. Pp. 37-46.

ЛИМАРЕНКО Максим Сергійович,

здобувач вищої освіти

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

НІКІТІНА Ірина Петрівна,

старший викладач кафедри

міжнародних відносин та

соціально-гуманітарних дисциплін

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

INFLUENCE OF MARTIAL LAW ON UKRAINIAN LEGISLATION

On February 20, 2014, the troops of the Russian Federation invaded the territory of the Autonomous Republic of Crimea and annexed it. These actions started a military conflict between Ukraine and Russia, which with the start of hostilities in the Donetsk and Luhansk regions turned into a full-fledged war.

The conflict was «frozen» with the help of the Minsk agreements, which were supposed to completely cease fire in certain regions of Donetsk and Luhansk regions, remove all heavy weapons, ensure monitoring of the ceasefire regime, and amnesty to all those who took part in hostilities on the side of the Russian Federation. provide an opportunity to supply humanitarian aid and so on [5].

Despite all these procedures aimed at ensuring a peaceful settlement, on November 26, 2018, martial law was introduced in Ukraine for a period of 30 days, which extended to 10 regions [6]. This was the first case of the introduction of martial law during the entire existence of modern, independent Ukraine. With the rest, martial law was not extended in 2018, but these events once again exacerbated the Russian-Ukrainian conflict, which finally erupted 4 years later.

Starting from February 24, 2022, martial law appeared again in the lives of Ukrainians, but this time it affected not specifically defined areas of our country, but all its territories. With the first minutes of the Russian aggression, the President of Ukraine, Volodymyr Zelenskyi, issued a decree on the introduction of martial law. In the shortest possible time, the decree was reviewed and approved by the Verkhovna Rada [7].

Can such a state have a good effect on the Ukrainian state? The question seems quite obvious, of course not, but everything is not so simple. It should be remembered that during the war, all decisions are made much faster. That is, all those reforms that have been postponed for years for various reasons will now be

urgently adopted. For example, the president of Ukraine issued a decree that exempts all entrepreneurs of the first and second groups from paying taxes for the duration of the war and for at least one year after its end [1]. In this way, all small, or even unborn, businesses will be able not only to exist, but also to compete with giants, since before that its existence was extremely difficult due to rather high taxes. Despite the fact that this is a temporary reform for the duration of the war, it will definitely help the development of small companies, and after its completion, most likely, it will significantly reduce taxes in the field of small business in a new, already permanent reform.

But it should not be forgotten that martial law is not only a reduction or complete abolition of taxes. These are also labor obligations, a curfew, a complete ban on the sale of alcoholic beverages, etc. From now on, all able-bodied persons over the age of 16 can be involved in community service. This list includes: the unemployed, employees of enterprises operating under martial law, people employed in personal peasant farms, university students, students and trainees of vocational and technical educational institutions, etc. In addition, a curfew was put into effect, which also in a certain way creates restrictions for citizens, although not as significant as the labor obligation [2].

In addition to economic and social freedoms, restrictions were imposed on the movement of a certain number of people outside the territory of Ukraine. Thus, during the period of martial law, male citizens of Ukraine between the ages of 18 and 60 are prohibited from leaving the country. Crossing the state border can only be carried out by: disabled people of the Ist or IInd groups (accompanied by one or both parents); people who need constant care; people who have been recognized by a court as incapacitated; employees of a care facility who are on military or special registration with the Ministry of Defense, SBU or the Foreign Intelligence Service, at the rate of one person per 50 people with disabilities and others who require constant care; people who have a certificate of postponement of the draft and notice of enrollment in a special military register; who have a conclusion of the military medical commission on unfitness with exclusion from military registration; people who have three or more children under the age of 18; people who independently raise a child (children) under the age of 18, dependent on a child with a disability under the age of 18 or an adult disabled child of the Ist or IInd group, before reaching the age of 23; adoptive parents, guardians, custodians, foster parents, dependent on orphans or children deprived of parental care, under the age of 18, engaged in constant care of persons in need, in the absence of other persons who can provide such care [3].

There were also temporary changes in the labor relations of Ukrainians. Thus, the following changes have taken place: concluding an employment contract under martial law, the process of terminating an employment contract, wages, vacations, specifics of establishing working hours and rest time, etc. From this list, several of the most important changes can be singled out: when concluding a contract under martial law conditions, the condition of testing an employee can be

set for any category; the employee still has the right to terminate the employment contract, but only if he is not involved in community service; the duration of working hours during martial law cannot exceed 60 hours per week; the norms of Article 53 of the Labor Code regarding the duration of work on the eve of holidays, weekends, and non-working days do not apply [4].

Despite significant changes in legislation, we should not forget that they are not permanent and most of them will disappear immediately after martial law is lifted. Of course, a number of changes may remain, as indicated above in the article, but this does not necessarily mean a negative impact. On the contrary, all urgent amendments to the legislation can become a powerful tool for improving the lives of millions of Ukrainians in the future.

References:

1. Офіційне інтернет-представництво президента України: «На час воєнного стану відтермінується сплата податків для всіх підприємств, які не спроможні їх заплатити». URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-na-chas-voennogo-stanu-vidterminovuyetsy-73401>.
2. Юрліга: «Введення воєнного стану: які наслідки та обмеження». URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/209360_vvedennya-vonnogo-stanu-yak-nasliski-ta-obmezheniya.
3. Державна прикордонна служба України: «Уряд вніс зміни до Правил перетинання державного кордону громадянами України». URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/uryad-vnis-zmini-do-pravil-peretinannya-derzhavnogo-kordonu-gromadyanami-ukraini/>
4. Голос України: «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». URL: <http://www.golos.com.ua/article/357672>.
5. Факти: «Текст Мінської угоди». URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20191210-tekst-minskoyi-ugody-dokument/>
6. Рада національної безпеки і оборони України: «Інформація прес-служби РНБО України щодо часу, строку та меж територій, на яких вводиться воєнний стан». URL: <https://www.mbo.gov.ua/ua/Diialnist/3171.html>.
7. Указ Президента України: «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2>.

ЛИСЕНКО Ангеліна Антонівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,

старший викладач кафедри

*міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін*

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На сьогоднішній день особливий інтерес лінгвістів, зокрема термінологів, приваблює галузь юриспруденції, що обумовлено розвитком контактів країн у різних сферах діяльності. Юриспруденція грає велику роль та займає особливе місце у житті сучасного суспільства. Існують різноманітні дослідження, присвячені вживанню юридичних термінів у галузі юриспруденції: законах, юридичних документах, засіданнях суду тощо. Однак робіт, що досліджують переклад англійських юридичних термінів на українську мову, існує не так багато.

Англійська мова має статус міжнародної, її вивчають у більшості держав. В англійській мові є як терміни англомовного (німецького) походження, так і запозичені з інших мов. Це явище є результатом активного вживання англійської мови у повсякденному житті в різних країнах та на різних континентах. Відомо, що англійська має аналітичний склад, тобто граматичні категорії частин мови в ній виражаються переважно за допомогою допоміжних (службових) слів [2]. До того ж, граматичний устрій англійської має дещо спрощену структуру порівняно з багатьма іншими сучасними мовами. Це сприяє легшому засвоєнню мовного матеріалу і, відповідно, зростанню популярності вивчення англійської мови як іноземної. Так, давність походження англійських юридичних термінів зумовила високий рівень їхньої інтеграції до інших мов [3, с. 295]. Цим можна пояснити велику кількість однокорінних слів у термінології – це зручно для словотворення. Наприклад: «*taxbase*» – основа оподаткування, «*taxlaw*» – податкове законодавство. Відсутність необхідності додавання закінчень призвела до злиття декількох слів в одне єдине.

Англійські юридичні терміни можна умовно поділити на 4 основні групи: ті, що самі можуть себе пояснити; смислово-невизначені; багатозначні та сукупні. Значення перших легко уловлюється з лексичного значення терміна. Інша назва таких термінів – «ідеальні». Наприклад, «*mercy killing*» – евтаназія.

Смислово-невизначені терміни відрізняються своєю внутрішньою формою, тобто їхній сенс легко вгадати: *finder fee* – не «гонорар тому, хто знайшов», а «комісійні кошти посереднику при угоді». Багатозначні – можуть тлумачитися законодавцем подвійно, наприклад: *criminal lawyer* – злочинець юрист чи спеціаліст із кримінальних справ.

Також, в англомовній термінології можна виділити певні ознаки, які, у свою чергу, повинен мати англомовний юридичний термін. По-перше, такий термін повинен вживатися в кожному документі в тому самому вираженому сенсі, тобто мати єдиний зміст. По-друге, його сенс має бути зрозумілим кожному юристу у світі, тим самим визнаючи його. По-третє, юридичний термін не може бути змінений залежно від тієї місцевості, де його використовують, він має бути постійним. А також термін має логічно пов'язуватися з іншими англомовними юридичними термінами.

З цієї групи ознак можна дійти певного висновку у тому, що лінгвісти вкладають зовсім різний сенс у поняття термін. Поняття англомовних юристів набагато ширше, вони називають терміном навіть ті слова, які вживаються у законодавстві у своєму звичайному загальнозживаному сенсі. А якщо дивитися з погляду лінгвістів, то не можна відносити прості, загальнозживані слова до термінів [1, с. 27]. Так само, як юристи, так і лінгвісти відзначають те що, що значення терміна залежить від контексту.

Важливою відмінністю англійської юридичної термінології є її точність і конкретність. У ній не повинно бути і немає місця неточностям, які можуть змінити зміст терміна з тієї причини, що від них залежить винесення вердикту, вироку.

Англійська юридична термінологія виникла як група слів, які позначають різновиди грошових штрафів за різні злочини того часу, які встановлювалися як компенсації у бік держави чи позивача, наприклад: *half-leod* (компенсація за вбивство) [2].

Згодом почали з'являтися терміни, які мали загальноправові значення. Так само збереглися запозичення з французької мови, наприклад, термін «*interview*» прийшов до англомовної термінології від французького «*entrevue*», який і в сьогоденні вживається в англійській юридичній термінології, також цей термін поступово перейшов і в нашу термінологію. Англомовна термінологія утворилася не тільки від французьких слів, а й від запозичень з інших мов [3, с. 297]. Цим можна пояснити той факт, що існує кілька форм вираження такого терміна, наприклад, як «позов»: «*plea*», «*lawsuit*», «*claim*».

Таким чином, специфіка тлумачення англомовної юридичної термінології визначає важливість її точного застосування, яка полягає не у вживанні слів, а в системності функціонування такого явища, як право. Ціла система може

порушуватись при неправильному внесенні в нього сторонніх елементів, тобто виразів. Уникнути подібних помилок може лише кваліфікований юрист з великою кількістю знань не лише в межах права, а й в лінгвістиці.

Список використаних джерел:

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія: навч. посібник для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти. Київ: Стилос, 2002. 198 с.
2. Воробйова О. В. Особливості юридичної термінології англійської мови та специфіка її перекладу: Магістерська робота. 2020. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/4557>.
3. Чаюк Т. Інтернаціональні одиниці англomовної юридичної термінології. *Humanities science current issues*. 2020. Т. 2, № 31. С. 294-298.
4. Шемет У. Р., Козубай І. В. Сучасні процеси в англійській юридичній термінології. *Перспективні галузі наукових досліджень: динаміка та тренди: матеріали міжнародної студ. наук. конференції* (Т. 2), 16 жовтня 2020 р. Суми: Молодіжна наукова ліга. С. 117-118.

ЛУЧКІНА Юлія Володимирівна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка
Науковий керівник:
ПАЩУК Раїса Іллівна,
завідувач кафедри юридичної
лінгвістики та практичної психології
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка
кандидат філологічних наук, доцент

З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Вивчення генезису та історії розвитку правничої термінології важливе і для правознавчої науки й освіти загалом. Тож актуальність заявленої теми безперечна.

Розвиток української правничої термінології пов'язаний з витоками та історією національного права, української державности та законодавства, історією української мови й науки.

Для дослідження української правничої термінології періоду формування української народности важливе значення мають тогочасні ділові документи. Як зазначає багато вчених, цінність цих пам'яток для мовознавчих праць полягає головно в тому, що в них повніше відбита жива народна мова.

Відомий мовознавець М. Худаш, проаналізувавши лексику українських ділових документів кінця XVI – початку XVII ст., дійшов висновку, що іншомовні запозичення посідають у цій групі лексики досить важливе місце, проте, порівнюючи із загальною кількістю слів слов'янського походження, успадкованих із староруської мови або утворених уже на староукраїнському мовному ґрунті, їхня питома вага відносно незначна [4].

Зроблений аналіз лексики на означення понять, пов'язаних із судочинством, у названих пам'ятках представлена досить виразно. До того ж більшість термінів і термінологічних сполучень, які можуть належати до цього тематичного пласту, узяті з розмовної мови. Вони переважно збереглися й у сучасній українській літературній мові.

Поняття «*мати з ким-небудь судову справу*», як і тепер, передається словом *судитися*. На означення дій, пов'язаних з поданням на когось скарги до суду, притягненням до судової відповідальності, домаганням чогось через суд, найчастіше вживають такі термінологічні слова й словосполучення, як *позивати, допинати, доходити* або ще *правне доходити, презь судь доходити та чинити правне*. Цих слів у вказаних значеннях сучасні словники не наводять, але порівняймо в словнику Бориса Грінченка: «*допинатися – домагаться, добиться*», «*доходити – добиваться, добиться*» [1, с. 423, 435]. Отже, ці народні слова у відповідних контекстах свого часу могли набирати термінологічного значення.

Поняття *адміністративно-судовий розгляд якогось факту* передається терміном *справа*, що в досліджуваних документах, як і тепер, має ще й інші семантичні відтінки, наприклад: *ділова потреба, невідкладне заняття* тощо.

Цікавими є спостереження науковця й щодо лексики, пов'язаної з правовим захистом у суді, аргументуванням, доказами тощо. Поняття *правовий захист* передається словосполученням *оборона правная*, до якого близьким семантично є словосполучення *престорога права*, ужите тільки один раз у значенні «*нагляд справи в суді*». Слово *престорога* та різні його дієслівні форми були в той період широкоживані й збереглися в сучасній українській мові, хоч тепер натомість уживають *обережність, оберегати* тощо.

Що стосується аналізу адміністративно-правничої лексики, як наголошують дослідники, більшість термінів цієї групи збереглися дотепер. Кількісно все-таки переважає лексика, утворена на українському мовному ґрунті на основі спільнослов'янського лексичного фонду.

Як система українська правничі термінологія сформувалася ще в XVI – XVII ст. Вона фіксувалася в Литовському статуті третьої редакції, в актах литовської метрики, у документах козацьких і ратушних судів. Однак умови для її розвитку були дуже несприятливі.

Загальновідомо, що українська правничі термінологія зазнала особливо активного розвитку саме в Галичині в другій половині XIX ст., оскільки мовно-культурна політика Австро-Угорщини та московської імперії суттєво відрізнялась. Конституційне законодавство австрійського уряду формально

забезпечувало рівноправність народів та застосування їхніх мов, української мови зокрема, а в московії були заборони на вживання української мови. Ю. Шевельов у праці «Внесок Галичини у розвиток української літературної мови» переконливо доводить, що через заборони царського уряду до 1905-1906 рр. наша літературна мова розвивається на терені Галичини [5]. Австрійський мовознавець М. Мозер також доходить висновку, що в Галичині українська мова застосовувалася набагато ширше: «... натомість в Австрійському цісарстві, а зокрема в Галичині, українська мова мала обслуговувати не тільки красне письменство, але й багато інших, не менш важливих комунікаційних сфер. Отже, в австрійських українців, коротко кажучи, українська мова мала зробитися поліфункціональною» [2]. Офіційне визнання української мови сприяло формуванню національної свідомості, відновленню української державности та відродженню української культури. Значного культурного розвитку народи, які проживали на той час в Австро-Угорщині, зазнали після так званої весни народів 1848 року. Надалі, як зазначає дослідник, після створення 1848 року у Львові «Головної руської ради» усі офіційні політичні дебати проводили українською мовою, саме тоді з'явилися також перші українськомовні газети тощо. Окрім того, наприкінці 1848 року завдяки зусиллям галицьких студентів у Львівському університеті було утворено катедру руської (української) словесности та літератури. Згодом відбувся також поступовий перехід викладання українською мовою й інших спеціальностей, зокрема 1862 року було відкрито дві катедри з українською мовою викладання: катедру «цивільної процедури» і катедру «австрійського карного права» на правничому факультеті.

На теренах Галичини почали активно створюватись як загальномовні, так і вузькотермінологічні словники. В австрійському парламенті, делегатами якого були представники різних народів, особливо актуально постало питання щодо створення національних політико-правових термінів. Відомо, що при цісарському уряді, а саме при Міністерстві юстиції, у Відні в липні 1849 року було створено спеціальну комісію з формування реєстрів правничих термінів для слов'янських народів Австро-Угорської імперії. Для укладання реєстру залучили не так урядовців та правників, як знаних культурних і громадських діячів. У складі комісії діяли окремі мовні секції (чеська, польська, сербська, словенська, русинська (українська)), перед якими було поставлено завдання створити юридичну термінологію на ґрунті лексичного багатства цих мов, яка б могла задовільнити потреби тогочасного законодавства й управління. Комісія завершила роботу в листопаді 1849 року, а вже 1851 року вийшов друком німецько-український словник, відомий під назвою «Правничо-політична термінологія для слов'янських мов Австрії». 1893 року К. Левицький, видатний громадський і політичний діяч, видає «Німецько-русский словарь висловів правничих і адміністраційних». Джерелами цього словника, окрім видання 1851 року, стали «Малоруско-німецкий словарь» Є. Желехівського та «Німецько-русский словарь» О. Партицького. До того ж укладач намагався розвивати термінологію на ґрунті народної мови.

Унесок Костя Левицького полягає передусім у тому, що він творчо опрацював і переосмислив терміни, які містилися в німецько-українському словнику 1851 року, а також суттєво оновив і доповнив лексико-термінологічний склад видання. Друге, доповнене видання словника («Німецько-український правничий словар») вийшло друком 1920 року.

Отже, галицька традиція укладання правничої термінології бере початок із середини XIX ст. і має наслідком кілька термінологічних праць. Терміни, зафіксовані в галицькому правничому словнику 1920 року, яскраво відображають тенденцію до формування й розвитку термінології на народно-розмовному підґрунті з ознаками лексичних запозичень з інших мов (польської, німецької) та незначним використанням інтернаціоналізмів. І хоча західноукраїнська правнича термінологія через низку історичних, політичних і соціально-економічних причин не стала основою для загальнонаціональної правничої термінології, згадані вище праці є цінним джерелом для сучасних мовознавців і правників.

З 1918 року активізується діяльність різних правничих термінологічних комісій. Українське Правниче Товариство в Києві випускає у світ працю «Короткий московсько-український словник судівництва та діловодства», яка, проте, не змогла задовольнити широкі правничі потреби.

Українська академія наук у Києві створила правничу термінологічну комісію в складі понад двадцяти практиків. Розпочалася робота над складанням словника, яка тривала більше як сім років. 1926 року комісія випустила у світ «Російсько-український словник правничої мови». Остаточну його філологічну редакцію робив академік А. Кримський, віддавши цій праці близько двох років редакторської роботи. Були використані надбання попередніх комісій, рукописи, жива розмовна мова, давні українські акти, унаслідок чого знайдено майже 2000 стародавніх термінів. Ця праця мала велику цінність не лише для спеціалістів, але й для кожного українського інтелігента того часу, оскільки в ній, окрім правничих термінів, зібрано й ті незрідка вживані слова, які потрібні правникові в широкій громадській діяльності. На жаль, згодом і цей словник влада заборонила, а в період 30-70-х років правничі словники не виходили зовсім.

Становлення й формування термінології українського права відбувалося в надзвичайно складних і несприятливих історико-політичних умовах. Але навіть в умовах бездержавності її живили соки генеалогічного коріння, і вона, розвиваючись, змінюючись, зазнаючи неабиякого впливу з боку інших мов, не тільки зберегла своє основне питоме ядро термінологічної лексики, розширила його на власній етнічно-мовній основі в спосіб мобілізації внутрішніх словотворчих ресурсів, але й збагатила його іншомовними правовими термінами й терміноелементами, зокрема інтернаціональними, що сприяло інтеграції української та європейської правової науки й культури.

Звичайно, наука завжди тяжіє до єдності, інтернаціоналізації, однак не можна ігнорувати національний чинник.

У 80-х роках з'являється «Юридичний словник» Б. Бабія, у 90-х – «Російсько-український словник юридичних термінів» В. Драюка та С. Журавльова, «Словник юридичних термінів (російсько-український)» Ф. Андерша, В. Вінника, А. Красницької та ін., «Російсько-українсько-англійський словник правничої термінології. Труднощі терміновживання» за загальною редакцією Ю. Зайцева та інші, що є яскравим свідченням підсилення уваги до питань мови юриспруденції.

Попри те, що галицька правнича термінологія не стала основою для загальноукраїнської юридичної терміносистеми й більшість західноукраїнських правничих термінів у радянські часи було відкинуто як діалектизми, словник Костя Левицького містить корисний матеріал для сучасних редакторів правничих текстів, законотворців, правників і мовознавців. У сучасному законодавстві непоодинокі вживається тавтологічна конструкція «відшкодування шкоди» у разі ушкодження. Проте словник К. Левицького пропонує варіант «винагородження шкоди», «погорільча винагорода». Якщо сучасний правничо-політичний термін «дострокові вибори» утворено від русизму «строк», що також походить з кримінального жаргону, то галицький словник пропонує власне український термін «поновні вибори». У чинному законодавстві України наявна велика кількість інших скалькованих з російської мови термінів, серед них – «безхазяйна річ», тоді як словник Кості Левицького подає варіанти «річ нічия», «річ без власника».

Тож відтворення процесу формування української правничої термінології в широких хронологічних межах на тлі державно-правового й етнічно-мовного розвитку суспільства, реконструкція лексичного складу й структура терміносистеми на всіх етапах її історії – усе це актуальні проблеми й завдання сучасного українського термінознавства в галузі правничої термінології, невирішення яких суттєво збіднює нашу національну культурну історію, унеможлиблює об'єктивне й обґрунтоване прогнозування розвитку терміносистеми в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Грінченко Б. Д. Словарь української мови. Фотопередрук. Київ, 1996. Т. 1. 435 с.
2. Мозер М. Роль Галичини у формуванні української літературної мови [доповідь, виголошена в Науковому Товаристві ім. Тараса Шевченка у Нью-Йорку, 15.05.2004 р]. URL: http://www.shevchenko.org/users/shevchenkocgi/webdata_news.cgi?fid=1085603326&query=pageNum%3D2%26cgifunction%3DSearch&cgifunction=form.
3. Худаш М. Л. Лексика українських ділових документів кінця XVI – поч. XVII ст. (на матеріалах Львівського Ставропігійського братства). Київ, 1961. С. 129.
4. Пашук Р., Васильєва Г., Максименко О. Фахова мова правника: теорія і практика: навч. посібник з елементами інтерактивних технологій. Северодонецьк: РВВ ЛДУВС імені Е. О. Дідоренка, 2020. 577 с.
5. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 160 с.

МЕРКУЛОВ Михайло Олексійович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,

старший викладач кафедри

*міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін*

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Характерними рисами сучасного світу є глобалізація, інтенсивна інформатизація, динамізм змін, які ставлять перед освітою завдання формування особистості, здатної жити і діяти в нових умовах. Євроінтеграційні процеси у світі зумовлюють необхідність вивчення англійської мови як іноземної на якісно новому рівні. Це, у свою чергу, потребує активізації пошуку нових форм і методів організації навчального процесу. Сучасні вчителі іноземних мов мають можливість використовувати різноманітні методи навчання, від традиційних до новітніх.

Однією з головних проблем, яка заважає викладачам іноземної мови спеціального спрямування немовних вищих навчальних закладів України вивести своє викладання на рівень останніх досягнень у сфері побудови навчального процесу, є проблема їх незнання. Ця недостатня обізнаність стосується деяких останніх тенденцій у іноземній методиці викладання іноземних мов загалом, зокрема для спеціальних цілей.

Багато науковців, як вітчизняних (Л. Куниця, Г. Чередніченко, П. Бех, К. Рябова та інші) так і зарубіжних (P. Duff, S. Faltis, J. Hepp та інші), присвятили свої праці проблемам розробки і впровадження інноваційних методик у процес навчання іноземним мовам, аналізу позитивних і негативних моментів сучасних підходів у порівнянні з традиційними. Це неабияк актуалізує досліджувану проблему й сприяє детальному аналізу різноманітних методик викладання іноземної мови та залучення до цього процесу чималого досвіду фахівців.

За всю історію людства було розроблено значну кількість різноманітних виховних методик. Спочатку всі методи викладання іноземних мов були запозичені з програм, розроблених для навчання так званих «мертвих мов» – латинської та грецької, у яких весь навчальний процес зводився до читання та перекладу.

Замість того, щоб пропонувати повне нівелювання відмінностей шляхом прийняття єдиної глобальної мови, Р. Кубота розробив версію «єдності в різноманітності», згідно з якою існування різних мов саме по собі не є проблемою; проблеми виникають лише в тій мірі, в якій ці мови втілюють різні або несумірні світогляди. Саме ті «глибші» відмінності необхідно нівелювати, щоб глобальна комунікація була ефективною. Звідси рекомендація, що, наприклад, японські студенти повинні навчитися писати японською мовою відповідно до західних норм «логіки», або що японські бізнесмени повинні прийняти більш «прямі» або «неформальні» способи взаємодії між собою. На поверхні цей підхід зберігає мовне розмаїття, але на глибшому рівні ефект полягає в тому, щоб кожна мова стала засобом для утвердження подібних цінностей і вірувань, а також для втілення носіями схожих соціальних ідентичностей і ролей. Мова стає глобальним продуктом, доступний у різних місцевих смаках [1].

Інтерактивні методи навчання є невід'ємною частиною сучасних інноваційних технологій. Метою використання інтерактивних методів у процесі вивчення будь-якої дисципліни є створення комфортних умов навчання, в яких усі студенти взаємодіють один з одним. Під час занять створюється можливість обговорювати різні проблеми, доводити, аргументувати власну точку зору, тобто відбувається взаємодія між викладачем і студентом, яка спрямовує особистість на розвиток її творчих і розумових здібностей, здібностей та навичок спілкування.

Для досягнення високого рівня володіння іноземною мовою викладачу важливо володіти новітніми методами навчання, спеціальними прийомами та прийомами навчання, щоб оптимально вибрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів тощо. Раціональне та мотивоване використання методів навчання на заняттях з іноземної мови потребує творчого підходу з боку вчителя, адже педагогіка – це наука і мистецтво водночас, тому підхід до вибору методів навчання має базуватися на творчість учителя.

Інтерактивні технології на уроках іноземної мови передусім характеризуються активністю учнів та їх взаємодією з учителем, однолітками, комп'ютером як джерелом інформації та навколишнім світом у цілому. Такий підхід дозволяє учням знаходити застосування своїм знанням у реальності, а не лише в рамках шкільних предметів [3]. Інтерактивні технології показують нові можливості, пов'язані з налагодженням міжособистісної взаємодії через зовнішній діалог у процесі засвоєння навчального матеріалу.

Гуманістичний підхід зумовив появу ряду нових, нетрадиційних (альтернативних) методів навчання, а точніше оволодіння іноземною мовою за іноземною методикою. Сюди можна віднести метод опори на фізичні дії (*total physical response*), метод «тихого» навчання (*silent way*), метод «громади» (*community language learning*), нейролінгвістичне програмування (*neurolinguistic programming*), варіанти сугестопедичного методу і т. д. [2].

Вимоги до міжкультурного підходу та підходу, орієнтованого на викладання міжнародної англійської мови, зумовлюють необхідність серйозної модифікації комунікативного підходу для його найкращої адаптації до особливостей двох вищезгаданих підходів, по відношенню до яких він виступає як доповнення. У цій модифікації полягає друга з розглянутих у цій роботі тенденцій.

Сучасний варіант комунікативного підходу, який найкраще відповідає потребам міжкультурного підходу (і переходу до викладання міжнародної англійської мови) є конструктивістський підхід [4]. Конструктивістський підхід ґрунтується на створенні можливостей для учня не отримувати готові, а самостійно «конструювати» власні знання, уміння та навички в процесі навчальної діяльності, що відтворює або моделює екстралінгвістичну дійсність та діяльність, для якої вивчається мова. Практична реалізація цього підходу безпосередньо в навчанні іноземної мови представлена експеренціальним навчанням (*experiential learning*) [5].

Вважаю, що успішність оволодіння діловою професійною іноземною мовою буде досягнута лише за умови синергії трьох систем методів навчання – автономного навчання, проблемного навчання та навчання з використанням інформаційно-комунікаційних засобів.

Отже, навчання іноземних мов має бути адаптоване до попиту та наочно демонструвати можливість використання різноманітних методичних підходів до реалізації змісту навчального процесу в навчальних закладах різного рівня. Однак не можна недооцінювати традиційні методи пошуку найбільш ефективних методів навчання. Тому варто поєднувати різні підходи, використовуючи їхні сильні сторони для досягнення бажаного результату – формування комунікативних навичок та навичок іноземної мови.

Список використаних джерел:

1. Азарова Н. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2011. № 39 (2). С. 3-7.
2. Яковлева М. Упровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі. *Наукові записки. Вип. 132. Серія: Педагогічні науки*. Кіровоград: ПВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 231-234.
3. Block D., Cameron D. *Globalization and language teaching*. Routledge, 2002.
4. Jonassen D. H. Supporting communities of learners with technology: a vision for integrating technology with learning in schools. *Educational technology*. 1995. Vol. 35, no. 4. Pp. 60-63. URL: <https://www.jstor.org/stable/44428289>.
5. Raymond C. C., Jerald M. *Experiential language teaching techniques*. PRO Lingua Associates, Incorporated, 1989. 140 p.

МИГОВИЧ Роман Ярославович,
здобувач вищої освіти

*Інституту з підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції*

Львівського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

ЗАПОТІЧНА Роксолана Андріївна,
старший викладач кафедри

*іноземних мов та культури фахового
мовлення Львівського державного*

університету внутрішніх справ,

кандидат економічних наук

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Наше дослідження присвячене особливостям використання соціальних мереж у процесі вивчення іноземної мови. Вибір теми дослідження зумовлений популярністю соціальних мереж як серед здобувачів вищої освіти, так і викладачів. Так, відповідно до дослідження Київського міжнародного інституту соціології, 90 % користувачів Інтернету регулярно використовують соціальні мережі для спілкування, обміну фотографіями та інформацією. За даними компанії Research & Branding Group, найпопулярнішою соціальною мережею в Україні є Facebook, нею користуються понад 50 % респондентів. Вищезазначене вказує на те, що соціальні мережі стали невід'ємною складовою нашого повсякденного життя [2]. Мета нашого дослідження – продемонструвати зростання значущості, а також переваг використання соціальних мереж для підвищення якості вивчення іноземних мов.

О. Кречотень виділив наступні переваги використання соціальних мереж під час вивчення іноземної мови: суттєве підвищення мотивації навчання; наявність вже готової комунікаційної платформи з детально продуманим інтерфейсом; можливість спілкування з носіями мови; використання аудіо, відео та текстових матеріалів на одному ресурсі; можливість миттєвого обміну інформацією; можливість відчувати себе реальним суб'єктом мовлення, що надає відчуття свободи у спілкуванні [1].

О. Щербаків та Г. Щербина до переваг використання соціальних мереж у навчальному процесі віднесли: зрозумілість інтерфейсу соціальних мереж, що дозволяє користувачам заощадити час, минаючи етап адаптації здобувачів вищої освіти до нового комунікативного простору; можливість вибудувати неформальне спілкування між викладачами та здобувачами вищої освіти, що у свою чергу надає можливість організувати особистісно-орієнтоване навчання. Високий рівень взаємодії викладача та здобувача вищої освіти забезпечує безперервність навчального процесу, що виходить за рамки аудиторних занять [3, с. 160].

На нашу думку, найбільшою перевагою соціальних мереж є те, що вони дозволяють викладачам та здобувачам вищої освіти спілкуватися поза межами закладу вищої освіти за допомогою використання аудіо та відео зв'язку, бесід та миттєвих повідомлень.

Використання соціальних медіа в освіті дає здобувачам вищої освіти можливість отримувати більше корисної інформації, зв'язуватися з навчальними групами та іншими освітніми системами, які роблять освітній процес більш зручним. Інструменти соціальних мереж пропонують здобувачам вищої освіти та закладам вищої освіти безліч можливостей удосконалити методи навчання. Ці мережі дозволяють здобувачам вищої освіти та викладачам ділитися інформацією та взаємодіяти. Здобувачі вищої освіти можуть скористатися онлайн-підручниками та ресурсами, якими діляться через соціальні мережі.

Заклади вищої освіти мають можливість спілкуватися зі здобувачами вищої освіти через систему соціальних мереж, таких як Facebook, групи Google Plus та YouTube. Ці канали можуть використовуватися для передачі новин, розміщення оголошень та надання здобувачам вищої освіти корисної інформації.

У нашому дослідженні ми розглянули особливості найбільших соціальних мереж для вивчення мов у світі. Однією з таких мереж є Busuu. З її допомогою можна вивчати мову в процесі спілкування з іншими користувачами, за допомогою аудіо-візуальних курсів або різних додатків. Створивши обліковий запис користувач одночасно стає здобувачем, який вивчає іноземну мову і викладачем, який допомагає оволодіти іншим користувачам своєю рідною мовою. Busuu також дозволяє пройти онлайн-тест на визначення рівня володіння англійською мовою.

Популярним ресурсом для листування та культурного обміну між представниками різних країн є Interpals. Сайт допомагає знаходити друзів за листуванням і спілкуватися з ними, не тільки підвищуючи рівень володіння англійською мовою, а й долаючи мовний і культурний бар'єри. На порталі представлені десятки найрізноманітніших світових мов, які можна вивчати разом з носіями. Важливою перевагою розглянутих вище соціальних мереж є те, що всі послуги надаються безкоштовно.

Таким чином, можна відзначити доцільність використання соціальних мереж у процесі вивчення іноземних мов, насамперед, для здійснення самостійної роботи та для спілкування між здобувачами вищої освіти та викладачами. Це, у свою чергу, дозволить створити позитивний емоційний клімат на заняттях та підвищити їхню якість проведення.

Список використаних джерел:

1. Кречотень О. Лінгво-дидактичні можливості використання соціальних мереж у вивченні іноземних мов. 2018. URL: <http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6009/>
2. Лимонова Н. Як інтегрувати соціальні мережі у навчальний процес. 2020. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/3295-yak-intehruvaty-sotsialni-merezhi-u-navchalnyi-protses>.
3. Щербачов О. Щербина Г. Соціальна мережа для підтримки навчального процесу у внз. *Інноваційні комп'ютерні технології в освіті та медицині*. Вип. 8 (106), 2012. С. 159-161.

МІНЯЙЛО Роман Вікторович,
*професор кафедри української
лінгвістики, літератури та
методики навчання
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-
педагогічна академія»
Харківської обласної ради,
доктор філологічних наук, доцент*
МІНЯЙЛО Наталія Вікторівна,
*викладач кафедри іноземних мов
та міжкультурної комунікації
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця,
доктор філософії з філології*

ПОЕТИЗАЦІЯ СУДНОПЛАВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Усебічне мовознавче досліджування української судноплавної термінології завжди на часі. Це пов'язано не лише з унормуванням назв в аспекті літературного слововживання й урахуванням усіх значенневих відтінків у постанні термінів, а й зі становленням України як держави з розвиненими судноплавними традиціями, історичною тяглістю річкового і, особливо, морського промислу, що утворює Україну як морську державу, долаючи накинуті ворожою пропагандою стереотипи сприймання українців як виключно «хліборобської» нації.

У нашій розвідці термін поетизація – похідник від слова поезія у значенні «що-небудь прекрасне, величне, піднесене, що глибоко впливає на почуття, уяву» [1, с. 764]. Це передбачало пошук поетизації судноплавної термінології і в поетичних, і в прозових текстах, адже окремі фрагменти творів українських прозаїків своєю ліричною настроєвістю наближаються до визначеного філологами жанру «вірш у прозі» [4, с. 189-190].

Аналізований матеріал уповноважив визначити перший тип художньо-образних контекстів із судноплавною термінологією як поезію «сродної праці», до якої людина має природний нахил, здібності (за Г. С. Сковородою). Тому знавцеві фахової справи, залюбленому в усі її нюанси, природно лірично деталізувати виконання службових обов'язків і перебіг трудового дня (у моряків – вахти).

Взірцем такої лірично-настроєвої прози є відомий модерністський мариністичний роман Ю. Яновського «Майстер корабля» (1928 р.), насичений термінами судноплавства. Так, в одному із фрагментів твору, опис письменником

процесу пришвартовування судна, у якому він зі знанням справи уживає терміни бугшпріт «передня похила щогла корабля» [1, с. 246], клівер «косе трикутне вітрило в передній частині судна» [1, с. 184], щогла «високий стовп, вертикальна або похила конструкція на судні, признач. для встановлення вітрил, підняття прапора, влаштування спостережних пунктів тощо» [1, с. 601], історизм дубок (зменш.-пестл. до дуб) «великий човен, видовбаний з суцільного дерева (переважно дуба) або зроблений з дощок» [1, с. 428, 430] та іншу фахову лексику, засвідчив залюбленість автора в моряцькі реалії, які він талановито персоніфікує, створюючи цілісний ліричний художній образ: *«Ще й на світ не зводилося, коли дубок об'якорився. Якір заграв – зачепився за дно. Канат витягся у воді, крізь біляву воду він наче розтягся, як гумовий. Морська хвиля обхлюпала дубок, почала повертати його, похитувати. Він став носом на хвилю, на невеличкий вітер. Від корми, де байдужо поверталось у воді кермо, голих щогол, клівера на бугшприті, цього слухняного клівера, що любить надиматися від низового вітру, – до лінії якірного каната, який натягся і йшов похило під воду – все являло собою прекрасний образ напруженої рівноваги»* (тут і далі підкреслення в цитуваннях наше – Р. М., Н. М.) [7, с. 57].

Подібні ліричні картини моряцького буття (за Ю. Яновським – «прекрасний образ напруженої рівноваги») простежуємо й у творі «Данилів» (1933 р.) – першій частині незавершеної репортажної повісті «Вільний порт» уродженця Одеси, письменника і журналіста О. Мар'ямова, у якій він, фахово використовуючи судноплавну термінологію, живописав працю й побут очаківських рибалок, а також подав власноруч укладений «Короткий словник рибальської термінології, що вживається на лиманах та на Тендрі й що зустрічається в «Данилові» [5, с. 510-511]. В одному із фрагментів твору терміни вітрило «прикріплений на щоглі великий шматок полотна певної форми (трикутний, прямокутний), за допомогою якого вітер рухає судно» [1, с. 687], шкот «снасть, якою розтягають вітрила і керують рухом судна» [1, с. 482], клівер (див. вище) органічно вплетені в єдиний художній образ, зокрема завдяки поєднанню «буденності» моряцької термінології з граничною чуттєвістю українського полісемантичного прикметника пружний: *«... довелося ходити з великою його шаландою в Білі Кучугури, ловити там бички й відчувати пружний хід вітру в шкотах, між вітрилом і клівером»* [5, с. 453].

У захопливому, насиченому судноплавною термінологією вірші «Рибалки» М. Йогансена, талановитого письменника тієї ж таки доби «Розстріляного відродження», також є рядки з «напруженням»: *«Та борозни глибше заорює вітер, / Жене в буржуазні краї тремонтана, / Хитає шаланди, напружує сіті, / Збиває з зеленої грані лиману»* (тремонтана 'північний вітер') [3, с. 89-90]. Образ напружених вітром вітрил, обрамлений проникливим описом водного й прибережного просторів, простежуємо й у повісті «Смерть в океані» (1990 р.) мореплавця-мариніста, уродженця Кропивниччини, Л. Тендюка: *«Сонце, виноградні грона, блакитний простір лиманів і плетиво літературних*

ремінісценції творили з очаківських берегів якусь українську Бретань, що над нею кружляють мартини, шугає й напружує вітрила свіжий вітер моря й берегів» [6, с. 476].

В інших фрагментах цієї повісті художні образи вкупі з термінами судноплавства набувають в ідіостилі Леоніда Тендюка тієї довершеності, яку, на наш погляд, варто іменувати поезією сутнісних смислів, як, наприклад, у таких рядках: «... щовечора над суходолами й океанами Всесвіт напинає зоряне вітрило, і ми тут, на цьому невідомому острові, кожного разу милуємося небом» [6, с. 185].

Порівняймо контексти з поезією сродної праці (1) і поезією сутнісних смислів (2) у творах О. Мар'ямова і М. Йогансена, де використано зокрема судноплавний термін про́ва «ніс, передня частина човна, судна»:

1) «І неодмінний реквізит кожного з пройдених морів – плюскіт летючих риб і їхні довгі прольоти, просто з-під корабельної прови, далеко в море» [5, с. 33], «Уночі частішають черки акул на освітленій воді. / Вони випливають просто з-під корабельної прови й обходять судно півколом до корми, показуючи з води своє велике чорне спритне тіло. Значить, близько затока і їхня тамтешня оселя» (у цих фрагментах відзначимо поетичність професіоналізмів прольоти летючих риб, черки акул – Р. М., Н. М.) [5, с. 114];

2) «Налетів бурхайло, і пінна бруя / Шумує під прову, біжить у борінній / Путі, як плуг у чорних полях, / Зарипили стерна в холодній піні» [3, с. 91].

Загалом майже увесь текст вірша М. Йогансена «Рибалки» є зразком поетизації сутнісних смислів крізь призму судноплавної термінології, як-от у фрагментах:

– із професіоналізмом бурхайло «поривчастий вітер»: «У море. Вперед. Нема вороття. / Летять мартини за неба двері. / Від неба й до неба бурхайла стяг / Чим далі і далі блигомий берег» [3, с. 91];

– із професіоналізмом бруя «брижі на поверхні води від сильної течії»: «Блигомий берег потоп у бруї, / Над борт, вище борту буріють хвилі, / Чорніють неба кренні краї / І стали сторч і небо укрили» [3, с. 91];

– із професіоналізмами бунація «штиль», левант «східний вітер», терміном шаланда «плоскодонний вітрильний рибальський човен»: «Під парусами лежать ловці, / І дно парує під парусами, / На морі штиль і лінива синь / Полегом зелений обмилює камінь. // – Бунація. Стиха сказав старший, / Проте виходьте. Буде левант. / Як двадцять п'ять лебединих ший, / Випливає двадцять п'ять шаланд» [3, с. 89].

Водночас фрагмент «– <...> Бунація. Правда. Сказав старий, / – Але недобір. Недобір по плану, / – Гребі, хлоп'ята. Воду рий. / – У морі гнатиме нас тремонтана» (тремонтана «північний вітер») [3, с. 89], на нашу думку, – яскравий приклад поетизації саме «сродної праці» крізь призму фахової термінології.

Італізм генуезьких часів бунація «штиль, тиша на морі» представлено в «Короткому словникові рибальської термінології...» О. Мар'ямова й відповідно

(без поетизації, як фрагмент репортажного опису) в його творі «Данилів»: «Але місця свого шаланди доходять надто повільно, бо на морі стоїть бунація, ота мало не цілковита тиша, що її моряки з пароплавів узивають «штиль». Море тихе, мілке й прозоре» [5, с. 488, 510], а також у контексті «поезії сутнісних смислів» у «Майстрі корабля» Ю. Яновського: «Вони зачиняються в хатинах і відрами питимуть кисле бессарабське вино, доки зійдуть на небо спокійні хмари й опанує морем благодатна бунаца – тиха погода, майже штиль» [7, с. 50].

У подорожньому репортажі О. Мар'ямова «Береги дванадцяти вод» (1931 р.) – творі, наклад якого за тоталітарної доби було майже знищено (дивом уцілів лише один примірник в сімейному архіві письменника), – на тлі проникливого опису природознавчих (*морська вода, вітер, хвилі*) і судноплавних реалій (*борт, вітрило, прау, сампан*) відчуваємо сутнісний, онтологічний вимір авторських міркувань: «Визначити колір рухомої матерії завжди трудно. До морської води застосовувано багато визначень, та її колір відмінний кожного дня й у кожному новому морі. Вода тут суцільна, зелено-скляна й до того ж лакована на зламах невисоких, знятих кволим вітерцем хвиль; малайські прау і малі сампани зникають з нашого маршруту, щодалі ми заглиблюємось у Південнокитайське море, і їхні багряні вітрила вже не беруть участі в тих годинах, коли сонце десь по лівому нашому борті визначає у шаленому своєму заході новий день нашого надмірного катування» [5, с. 33].

В аспекті природознавчих мариністичних порівнянь розгорнутий художній опис О. Мар'ямовим кольору морської води («Вода тут суцільна, зелено-скляна й до того ж лакована на зламах невисоких, знятих кволим вітерцем хвиль...») у чомусь перекликається з гемінгвеївською натуралістичною образністю, із живописанням можливих кольорів морської води головним персонажем роману Е. Гемінгвея «Острови поміж течій» (переклад Анни Вовченко): «Томас Гадсон укотре вже пив заморожений дайкірі без цукру. Піднявши важкий келих із памороззю на вінцях, він роздивлявся прозорий напій попід пінною шапкою, і той нагадував йому море. Піна була як слід за корабельною кормою, а прозора рідина – як хвиля, що її на мілководді понад мергельним дном розтинає ніс судна. Колір був майже той самий»; «Шкода, що немає коктейлів кольору морської води на глибині у вісімсот сажнів, коли мертвий штиль і сонце пружить сторчма, а в морі повно планктону» [2, с. 296].

Згадуючи йогансенівське «Як двадцять п'ять лебединих ший, / Випливає двадцять п'ять шаланд», спостерігаємо тяглість «птахоцентричної» метафори у творчості українських письменників-мариністів. Наприклад у «поезії сутнісного смислу» Л. Тендюка: «З розкриленими вітрилами, під шатами зоряного неба шлюп здавався казковим птахом, якого буря загнала далеко в океан» [6, с. 13] (шлюп (1) «у флоті XVIII-XIX ст. – трищогловий корабель з прямими вітрилами»; (2) «морське однощоглове судно з двома вітрилами

(перев. спортивне)»; (3) «у деяких сучасних іноземних флотах – тихохідний сторожовий корабель для охорони транспортних караванів» [1, с. 492]).

Крізь призму термінів лінва «товста дуже міцна мотузка з волокон або дроту; канат» [1, с. 486], борт «бокова стінка судна; бічна частина палуби» [1, с. 221], щогла «високий стовп, вертикальна або похила конструкція на судні, призначений для встановлення вітрил, підняття прапора, влаштування спостережних пунктів тощо» [1, с. 601], ванти (одн. ванта) «сталеві або прядив'яні канати для кріплення щогл і піднімання по них» [1, с. 290] бачимо сутнісну поетизацію буття мореплавця в ідіюстилі Л. Тендюка: *«Послаблюючи із Степаном кінець лінви, на якій тримається підвіска, й опускаючи її нижче, майже до води, я ненароком дотикаюся шорсткою долонею до розпашілої, забризканої поверхні борту. Відчуваю шовковисту гладінь, ласкаве тепло, живу, схожу на дрібне тремтіння, пульсацію. Так, ніби це кінь, що пробіг не один десяток кілометрів і, збуджений, зупинився, і я погладжую його розгарячілі боки. / Чого тільки не спаде на думку мрійливому степовикові!.. Щогли – грива, плетиво вант – срібна зброя. Стоїть, притомлений, наш коник посеред тропічного океану, за тридев'ять земель від рідного берега»* [6, с. 34-35].

Упадає в око «наїзницько-конярська» метафорика цього розгорнутого художнього порівняння, очевидно, універсальна у світовій літературі. Порівняймо із фрагментами згаданого вище роману Е. Гемінгвея: *«Капітан лишився наодинці з ніччю й морем, так само обережно ведучи катер, мов вершник свого коня крізь яругу»; «Коли вони вийшли на траверз указівного світла, Томас Гадсон змінив курс, поставивши катер кормою до відкритого моря. / – Тепер побіжить, мов кінь на пасовище, – сказав він Генрі. – Ми вже в протоці»* [2, с. 374-375] (траверз «напрямо, перпендикулярний до курсу судна, літака» [1, с. 219]), а також у Ю. Яновського: *«І, на наше щастя, погода вирішила перемінитися. Десь піднісся вгору туман, і свіжий низький бриз забив у паруси. Загальна радість наче ще підбадьорила вітрову силу. Бриг вирівнявся, як кінь під добрим вершником, і летів птахом, припавши до хвиль»* [7, с. 76] (бриг (архаїзм) «вітрильне судно з двома щоглами» [1, с. 234]).

Репортажний стиль твору «Береги дванадцяти вод» О. Мар'ямова не завадив письменникові досягти сутнісного (онтологічного) характеру поетизації моряцької служби у звичному контексті всім знайомих судноплавних термінів трап, палуба, корма: *«... дивні постаті зустрічаються по коридорах і трапах, усі ходять під кутом тридцять-сорок градусів до палуби. / Тим гостріше сприймаються складові елементи плавби: безнастанне тремтіння палуб, струмочки відбитих рівним лаком хвиль, що миготять на стелі, піаніно з горішнього салону і плин води, розіп'ятої за кормою, – той самий наш шлях, що лежить до обр'ю, куди ми не вернемося ще довго»* [5, с. 114].

Проаналізований матеріал схиляє до думки, що дослідження способів і засобів поетизації фахових термінологій має всі шанси стати перспективним напрямом лінгвостилістичних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Білодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970-1980.
2. Гемінгвей Е. Острови поміж течій: роман. Львів: Вид-во Старого Лева, 2020.
3. Йогансен М. Вибрані твори (2-ге вид., доп.). Київ: Смолоскип, 2009. 768 с.
4. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Т. 1. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
5. Мар'ямов О. Береги дванадцяти вод. Київ: Темпора, 2017. 552 с.
6. Тендюк Л. М. Смерть в океані: повість та оповідання. Київ: Веселка, 1990. 293 с.
7. Яновський Ю. Майстер корабля: роман. Київ: Знання, 2020. 175 с.

МІСЮРА Аліна Олексіївна,

здобувач вищої освіти

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,

старший викладач кафедри

міжнародних відносин та

соціально-гуманітарних дисциплін

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК МОВИ МІЖНАРОДНОГО СПІЛКУВАННЯ

Однією з яскравих прикмет нового часу вважається глобалізація. Причини та оцінка цього явища є предметом обговорення. Проте сам факт її існування не заперечується. Про виникнення глобалізації можна говорити тільки після Другої світової війни. Для свого розвитку вона підготувала ґрунт за допомогою такого явища як масова культура. Одночасно з процесом глобалізації після закінчення Другої світової війни англійська мова завойовує позиції міжнародної мови номер один у світі. Це відбувається, насамперед, у сфері політичних відносин. Вже у 1995 році близько 85 % міжнародних організацій використовували англійську як одну з офіційних мов (порівняно з французькою – 49 %, німецькою та іспанською – 10 %) [2, с. 32]. ЗМІ нерозлучні з політикою і тому саме вони є одним з основних джерел англійської мови на сьогоднішній день. Те саме можна сказати і про рекламу.

Треба зазначити, що термін «міжнародна мова» закріплений у мовознавстві, його різноманітні тлумачення визначаються у всіх лінгвістичних словниках,

довідниках та енциклопедіях. Загально визнано міжнародною (всесвітньою, загальною, світовою, універсальною) мовою називається допоміжна мова, яка визнана багатьма країнами як засіб міжнародного спілкування. Очевидно, що англійська мова відповідає всім вимогам, які повина мати міжнародна мова. Насамперед, у багатьох країнах світу її вживають, у тому числі в США, Канаді, Великобританії, Ірландії, Австралії, Новій Зеландії, Південній Африці. По-друге, вона має статус офіційної мови у Гані, Нігерії, Зімбабве, Індії, Сінгапурі та ще в семидесяти країнах світу і, нарешті, є основною іноземною мовою, що вивчається у більше ніж ста країнах світу. Кількість людей, які вільно володіють англійською мовою, для яких вона не є рідною, постійно зростає, становлячи в даний час приблизно 1,5 мільярди людей. Таким чином, можна сказати, що англійська мова вже пройшла всі три етапи глобалізації: вона є першою мовою, має статус офіційної та домінує серед всіх мов, що вивчаються [3, с. 184].

Про унікальний міжнародний статус англійської мови та її роль у світі свідчать останні статистичні дані. Згідно з науковцями, кількість людей, що говорять англійською мовою, у світі більше одного мільярда ста мільйонів, з яких лише чверть визнає її своєю рідною мовою: ще шістьсот мільйонів людей володіють англійською як другою мовою у професійній сфері і для повсякденного спілкування. Сьогодні англійська мова має статус офіційної або напівофіційної мови в 62-х країнах світу і 97 % населення земної кулі вважають її мовою міжнародного спілкування. Англійська мова переважає у засобах масової інформації, у бізнесі, економіці, освіті, спорті, індустрії розваг. Більше 80% інформації у світі зберігається англійською мовою. Він став безперечною мовою науки: 70-85 % усіх наукових праць публікуються спочатку англійською. Так, Академія наук Франції публікує свої щорічні звіти тепер лише англійською мовою. Сьогодні англійська мова замінила французьку у світі дипломатії і стала мовою більшості міжнародних організацій: НАТО, ООН, ЮНЕСКО, Європейського Центрального Банку та інших. Англійська є офіційною мовою Олімпійських ігор. Всесвітньої ради церков, конкурсу «Міс Всесвіт». Сьогодні переважно англійською мовою проводяться міжнародні зустрічі: конференції, симпозиуми, інтернет-конференції, підписання міжнародних угод, договорів тощо, здійснюються контакти та витягується необхідна інформація через інтернет [1, с. 141].

Незважаючи на безперечні переваги спілкування англійською мовою як міжнародною, процес глобалізації англійської мови нерідко піддається критиці. Причому проблеми, які викликає цей процес, актуальні як для людей, для яких англійська є іноземною мовою, так і для самих носіїв англійської мови. Навіть за традиційних методів спілкування (особисті зустрічі, телефонні переговори) не носії мови завжди перебувають у достатньо важкому становищі. Не тільки сама мова викликає труднощі. Відмінність культур та менталітету є додатковою перешкодою. Особи, для яких англійська є іноземною мовою продовжують думати своєю рідною

мовою, намагаючись висловити специфіку свого мислення англійською, а вона не завжди ідеально підходить для цього. У міжкультурному спілкуванні важливо враховувати прагматичні стратегії. Зловживання ідіоматикою ускладнює спілкування, оскільки розуміння ідіом необхідно володіти специфічною лінгвокультурною інформацією. Носії англійської мови у своєму прагненні висловити думку найзрозуміліше дуже часто вдаються до розмовного неформального стилю, який наповнений «простими» короткими англосаксонськими словами, що представляють великі труднощі для розуміння. У контекстах зрозуміліший офіційний, формальний стиль. У ньому переважає лексика, запозичена в англійську з латині, яка легко розпізнається всіма особами, для яких англійська є не рідною мовою.

Англійська мова як міжнародна не тільки впливає на інші мови, але й сама відчуває інтенсивний вплив. У сьогоденні ми стаємо свідками появи нових варіантів англійської, які виникають в результаті контактів з місцевими мовами. Глобальна англійська є продуктом економічної глобалізації, а також розвитку комунікаційних та інформаційних технологій. Одна з основних галузей застосування англійської мови – сфера спеціального використання: від контролю авіаповідомлень до мікробіології та міжнародних фінансів. У кожній із цих областей використовується своя спеціальна термінологія та мовні реєстри. Іншим середовищем є численні культурні спільноти, які пристосовують англійську для своїх життєво важливих цілей, викликаних процесами глобалізації. Факти свідчать про зростаючу толерантність по відношенню до паралельних стандартів, гнучкості англійської мови, якою користуються жителі світу.

Отже, багато країн і народів визнають пріоритетне становище англійської мови у світовому лінгвістичному контексті. Вони усвідомлюють той факт, що без володіння англійською мовою не можливе їх ефективне входження в систему світових відносин, а в сучасних умовах без інтеграції в цю систему вкрай скрутно досягти успішного економічного розвитку.

Дослідження англійської мови як мови посередника між націями є надзвичайно важливим завданням, оскільки мова є свого роду ключем до культури, путівником у соціальну дійсність, «керівництвом до розуміння культури», а головною формою передачі етнокультурної інформації є слово, лексична система, яка дозволяє обмінюватись культурними лексичними системами, відомостями, і звичайно ж, для спілкування задля обміну інформацією. Цей лінгвістичний феномен вимагає особливого розгляду не лише в аспекті власне лінгвістичних характеристик, особливих універсалій, а й в аспекті відображення особливостей мов, носії яких використовують глобальну англійську мову для професійного спілкування та/або навчання, а також когнітивних характеристик, що відображаються цими мовами.

Список використаних джерел:

1. Бажановська О. Роль англійської мови в Європейській мовній політиці. Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Педагогіка. 2008. Вип. 21, Ч. 1. С. 31-39.
2. Кміта Є. В. Роль англійської мови як мови міжнародного спілкування та її значення в навчанні комунікації англійською мовою. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка. № 1 (22). 2008. С. 139-143.
3. Мельниченко В. Р., Козубай І. В. Глобалізація англійської мови у світі. Модернізація та сучасні українські і світові наукові дослідження: матеріали II Міжнародної студ. наук. Конференції (м. Тернопіль, 22 квітня 2022 р.). ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2022. С. 184-185.

МЯКІНІН Микита Олегович,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
НІКІТІНА Ірина Петрівна,
старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

THE IMPORTANCE OF LEGAL LINGUISTICS

Legal linguistics is a relatively new science that is being developed with the help of lawyers and linguists. This science has an interdisciplinary character, because it combines language and law, which are closely related to each other and solves the most diverse issues of the linguistic and legal space. These include the linguistic examination of various legal documents, the formulation of recommendations for drafting the texts of bills, research in theory and practice in the field of legal translation, and many others [3]. Since Legal linguistics combines language and law, its task is to ensure that no contradictions arise in the event of their interaction. A large number of scientists were engaged in the study of Legal linguistics, but in our opinion, it is impossible to fully investigate this science, because information is being constantly updated and new laws are being issued.

The first studies of the language of law began in the previous century. At that time, scientists paid attention to the study of the functional style of the language that was used to write laws. Scientists set as their goal to develop general rules for writing laws in such a way that there would be no disputes in their application [4, p. 149].

English speaking legal scholars study the language and style of legal documents to understand the role language comprehension plays in court proceedings and communication issues in police inquiries.

We can say that today all the prerequisites have been formed for the English language to receive the status of a global and developed language in the field of Legal linguistics. At the same time, the amazing plasticity and flexibility of the English language allows it to maintain a leading position in this area [5, p. 193].

The interaction of language and law is also actively studied in the German language. One of the main research topics of German scientists is the question of the causes of communication barriers between lawyers and non-lawyers.

Among the many areas of jurisprudence, it is possible to single out issues related to the study of the quality of court speech, i.e., the speeches of judges, prosecutors and lawyers. In order to speak well at the meeting, you need not only to be an excellent speaker, but also to have a sufficient supply of words and legal terms with which you can prove your point.

Legal linguistics covers various areas. Linguistic examination is one of such areas that has begun to be actively used. She sets the goal not to embarrass, not to create misunderstandings, to warn against careless speech, since the word is the main tool for achieving success and recognition [1, p. 124].

Linguistic examination of draft laws is an important stage of legislative activity. It allows professional legal linguists-experts to provide a proper assessment of the entire range of linguistic means and methods of the legislator and to provide their recommendations regarding the identified errors and shortcomings.

Today, the questions of judicial linguistics are expanding as follows: the nature, functions, details, varieties of the language of law-making and judicial proceedings are being studied. Also, the history of the language of jurisprudence, namely: terminology, vocabulary and stylistics, was not left without attention. Comparative legal linguistics and forensic linguistics are developing sufficiently. The guidelines of this field of linguistics include: rules for the use of linguistic resources in judicial practice and legislation, optimization of the use of linguistic units depending on the situation, professional and communicative needs. All this creates comfortable working conditions for lawyers, for their greater efficiency.

The problematic issues that legal linguistics deals with are not simple. Some of them require both legal and linguistic competence. Undoubtedly, a range of objective and subjective factors hinders the solution of these issues. This is all because lawyers lack competence in linguistic matters, and linguists in legal matters. However, a feature that can combine these factors is a rather significant «price» of a linguistic error (abuse of a term, substitution of concepts, ambiguity of a statement, incorrect sentence structure, punctuation errors), which can significantly complicate the task of applying the relevant legal provisions.

The law, through its language and style, affects the consciousness of citizens, so the language must be understandable and accessible to all participants in public relations, both professionals and non-professionals. Now this requirement is not met due to the lack of constant communication between lawyers and linguists. The draft of any normative act must undergo special linguistic and stylistic editing before official approval, and lawyers and philologists must regularly cooperate to solve pressing problems and discuss topical issues. Also, in order to achieve a higher quality of the content and form of normative legal acts, it is necessary to develop and fix at the legislative level a system of linguo-stylistic rules of normative documents in accordance with the norms of the Ukrainian language, establish a mandatory linguistic expertise of legislative acts, develop the study of law-making techniques of various branches of law in order to identify special means and rules for creating regulatory documents [2, p. 149].

Consequently, Legal linguistics is actively developing not only in Ukraine, but all over the world. Legal linguistics is a very important discipline, thanks to its research, communication and the quality of judicial speech among judges, prosecutors and lawyers is getting better. Also, this scientific discipline is developing due to achievements in the field of linguistics and jurisprudence, which confirms the relationship between language and law.

References:

1. Кундельська І. Лінгвістична експертиза як один з основних напрямів юридичної лінгвістики. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15632/1>.
2. Матвейченко В. Актуальні питання юрислінгвістики, 2019. 149 с.
3. Терентьева І. Мова та правоедний об'єкт юрислінгвістики. URL: http://www.rusnauka.com/40_PRNT_2016/Philologia/7_218244.doc.htm.
4. Ходаковська О. О. Юридична лінгвістика: особливості розвитку та функціонування. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7642/1/Khodakovska_149-150.pdf.
5. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. Енциклопедичний словник. Київ, 1998. С. 191-193.

НАЛИВАЙКО Ігор Олегович,
*викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

TEACHING PROFESSIONAL ENGLISH TO LAWYERS

Modern society requires competitive professionals capable of professional communication in a foreign language. Knowledge of a foreign language increases the level of professional competence of a specialist, including a lawyer. The problem of learning a professional foreign language is one of the most urgent,

particularly for students of non-linguistic majors, because such students face the problem of mastering both foreign language communicative competence and professional competence in a certain speciality [1, p. 111]. Researchers of the difficulties of teaching a foreign language in non-language higher education institutions note that it should be taken into account that professionally oriented education is not limited to learning a language for special purposes. The specificity of the learning process involves the integration of the English language with professional academic disciplines for students to acquire additional special knowledge and to form professionally significant qualities of the student's personality while learning English.

Therefore, modern methods of teaching a professionally oriented foreign language have become more urgent today than ever. One of the directions of modernising a current higher school is introducing a competency-based approach into the educational paradigm, aimed at providing students with theoretical knowledge and the experience of performing specific activities to solve practical tasks.

Professionally oriented foreign language learning means learning that focuses on the needs of students in learning a foreign language with a focus on the specifics of the future profession or speciality [2, p. 5]. This approach combines mastering the professionally oriented English language with the development of the student's personal qualities, knowledge of the culture of the country of the language being studied, and the acquisition of particular skills based on professional and linguistic knowledge.

In the modern method of teaching English, the main emphasis is on the formation of communicative competence. As noted by researchers of the professional foreign language competence of future lawyers, the change in requirements for a modern graduate of a law school is explained by «radical transformational processes in the field of international relations and socio-economic structures, the expansion of international cooperation within the framework of European economic and political globalisation» [2, p. 3].

The communicative competence of a lawyer can be defined as «the ability of a specialist to communicate in the process of performing various legal actions and solving legal tasks based on specially formed knowledge and skills». The communicative orientation of the English language course in the institution of higher education is determined by the ultimate goal of education - the formation of future specialists' ability and readiness for intercultural communication, which involves the achievement of a certain level of competence, that is, the ability to correlate language means with specific goals, tasks, situations and conditions of communication.

The language material that the future lawyer must master consists primarily of English terminology that denotes the relevant concepts of this field. The student is required to provide appropriate terminological equivalents within each topic being studied (for example, international, political, and economic organisations; international conventions in the field of human rights). The most significant problem of teachers that arises during professionally oriented teaching of the

English language is the ability to teach legal students not only to know legal terminology in English but also to apply it in practice, to know the language at such a level as to master the chosen speciality in depth. The difficulty lies in the fact that teachers need knowledge of the specifics of a specialist's activity in the legal field. According to scientists, one of the ways to solve this problem is a «pedagogical tandem» of two teachers, one of whom is a specialist in the field of English language teaching, and the other is a professional in jurisprudence.

Special difficulty in the process of students' education since the same term has a different meaning in the Ukrainian and English languages. The language of the legal speciality is characterised by the presence of many terms that students must master. During professional communication, concepts from various fields of a lawyer's activity may be required. However, the English language course taught at Higher Education Institutions cannot provide for all areas of professional interaction, fully covering the entire subject area of the legal speciality. As a result of this, it seems necessary to establish a professional subject minimum and coordinate it with the teachers of departments of specialised disciplines.

It is important, along with a professionally oriented teaching method, that a personally oriented approach is effectively applied in the modern practice of teaching foreign languages. The need for such an approach is because any group that begins or continues learning English consists of students with different abilities to master a foreign language, intellectual skills, and motivations for learning the language.

Professionally oriented English language learning can be carried out in different ways, depending on the sequence in which the language learning takes place and the profession. It can either precede special training, complete it, or take place in parallel. In the first case, the goal of education is general preparation of the English language with a focus on the profession; in the second case, obtaining a legal guarantee for employment in a career with knowledge of the English language. In the process of parallel learning of the English language and the profession, as it happens during the teaching of English by students of legal and educational institutions, the goal of the process of acquiring knowledge is the ability of students to use the English language to solve actual professional tasks at the time of the study. At the same time, one should not forget about the formation of professionally significant personality qualities of students, in connection with which the social aspect of any professionally oriented education is strengthened and made meaningful.

Therefore, professionally oriented English language learning integrates with particular disciplines to obtain additional professional knowledge and develop professionally significant personality qualities. The main task in learning students' language is forming communication skills, thanks to which they can make professional contacts in English in various situations. The development of professional communication skills is the primary, purposeful, but very difficult task facing any teacher who teaches professionally oriented English. To solve this

complex problem, it is necessary, on the one hand, to master the latest methods and trends in education and, on the other hand, not to ignore or abandon all the old, time-tested methods. For the development of personal qualities that contribute to the readiness of students to perform future professional activities, an appropriate educational process must be organised that meets the requirements of the development of pedagogical science. It should be noted that mastering the English language can expand students' employment and career growth opportunities.

References:

1. Metyolkina O. M. Personal and professional development of a customs student in the study discipline «Foreign language». Language teaching in universities of education at the current stage. *Interdisciplinary connections*. KhNU named after V. N. Karazina, 2010. Pp. 110-116.
2. Demchenko D. I. Formation of professional foreign language competence of future lawyers in professional training: autoref. thesis ... candidate ped. N. Kharkiv, 2010. 22 p.

НОВІКОВА Ольга Вікторівна,
*доцент кафедри перекладу та
лінгвістичної підготовки іноземців
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара,
кандидат філологічних наук*

PECULIARITIES OF LEGAL TERMINOLOGY

Legal linguistics is a branch of science that studies legal language. Its main components should be legal lexicology and phraseology, grammar (which covers legal morphology and syntax) and legal stylistics. Legal language is the language used by lawyers in their professional activities. In this regard, the lexical and terminological content of these «languages» is different, first of all: if the legal language contains legal terminology, then the legal language covers and other industry terminologies related to the activity of a lawyer, such as: economic, financial, medical, etc [1].

Legal term (from the Latin *terminus* – boundary, boundary) – a word or phrase that expresses a legal concept from spheres of social life and has a definition in legal literature (legislative acts, legal dictionaries, scientific and legal works). A legal term is related to a legal concept as the first element of legal knowledge and serves as its symbolic (linguistic) model, represented in sound and letter forms [3].

The term law can be characterized as legal (widespread in all branches of law), sectoral (present only in a certain field of law), interdisciplinary (known in two or several fields of law), adjacent to other fields of activity. If there is a definition in normative legal acts, the term is considered to be codified. It is a norm, a standard for use in all subsequent legislative acts, business documentation etc.

Therefore, a legal term is a unit of the terminological system of law, through which it is included in the general terminological national language fund. Belonging to the literary part of the dictionary obliges it to comply with the rules and norms of a certain language.

The internal composition of legal terminologies covers [1]:

– core legal terms are basic legal terms that denote the key concepts of the term system. In the civil law institution of the law of obligation there are such terms as «obligation», «parties of the obligation», «fulfillment of the obligation», «security of the fulfillment of the obligation», «deposit», «guarantee»;

– legal terms of the center are such legal terms that denote concepts that specify and develop the key concept of terminology. For example, such terms as «third party in the obligation», «replacement of the debtor in the obligation», «execution of the obligation»;

– legal terms of the periphery are terms or other components of legal vocabulary that serve to logically combine and emphasize certain nuances of the meanings of the core and center terms.

Legal terms can be classified according to legally significant criteria, in particular: a) by the field of use, b) by the degree of specificity. According to the first criterion, legal terms can be divided into normative-legal (those used in the sources of law), and scientific, doctrinal (names of legal concepts used in jurisprudence).

In addition, legal terms can be classified by certain language criteria. For example, by origin and by language structure. By origin, they are divided into the following: a) created by means of the Ukrainian language (for example, «crime» – злочин); b) borrowed or copied from other languages (for example, «alibi» – алібі); c) complex («presumption of paternity» – презумпція батьківства).

To sum up, the peculiarities of legal terminology as a specialized system of legal concepts, are as follows: 1) unambiguity – a legal term should denote only one legal concept; 2) systematicity – any legal term is an element of a certain legal term system, which, in fact, makes it a term; a certain meaning of a legal term is fixed and maintained in this system; 3) a legal term usually has its own definition (legal definition) – normative-legal or scientific (doctrinal); 4) the field of application of the legal term – the language of law-making, legal interpretation, law enforcement, legal implementation, professional legal language and the language of jurisprudence.

References:

1. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Правнича мова: основні складники (загальнотеоретична характеристика). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1. С. 17-29.
2. Ус Г. О. Українська правнича термінологія в новітніх пошукових парадигмах. *Південний архів: зб. наук. праць. Філологічні науки*. Вип. 73. Херсон, 2018. С. 51-54.
3. Шемшученко Ю. С. *Юридична енциклопедія: у 6 т.* Київ, 1998. Т. 1. 672 с.

ПАНЧЕНКО Олена Іванівна,
*завідувач кафедри перекладу та
лінгвістичної підготовки іноземців
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара,
доктор філологічних наук, професор*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ

В умовах міжкультурної комунікації дослідження чинників перекладу будь-якого тексту будується з урахуванням основних особливостей мовної культури, типу і механізму соціального кодування рідної та іноземної мов. Такий підхід дає змогу у найкращий спосіб вирішити практичні завдання, пов'язані з проблемами перекладу, зокрема, юридичного тексту. У зв'язку з цим істотну роль грає не тільки знання юридичної термінології, судово-процесуальних систем і правових норм, а й особистісні якості перекладача, що є не тільки двомовним, але і здатним реконструювати культурний контекст оригіналу; він повинен відчувати культурологічні особливості перекладного тексту, оскільки мова – це не ізольований предмет, а частина культури; в той час як переклад – це не тільки заміна мови, але і функційна заміна елементів культури.

Переклад юридичних текстів вважається одним з найважчих видів перекладу. Найголовнішою проблемою передачі текстів юридичної спрямованості є той факт, що кожній країні властива власна правова система, яка відбиває особливості культури, історії та менталітету населення країни. Як правило, документ, який вимагає перекладу, складено виходячи з цих особливостей. Завдання перекладача передати вихідний текст у такий спосіб, щоб він був максимально наближений до термінології правової системи іншої країни й відповідав стилістиці, синтаксису та іншим аспектам мови перекладу. Ще однією проблемою виступає велика кількість спеціальних термінів, формулювань, безеквівалентної лексики, переклад яких вимагає від перекладача застосування різних способів передачі. Помилки в перекладі юридичного тексту можуть привести не тільки до спотворення сенсу, але і до більш серйозних наслідків, результатом яких може стати невиконання умов договорів, контрактів, порушення прав людини.

Стилістичні особливості юридичних текстів виражаються забарвленістю тексту професійною термінологією, наявністю особливих ідіоматичних виразів і фразеологічних сполучень, не вживаних або рідко вживаних у загальнолітературній мові:

«The jury finds guilty» – присяжні визнають винного; «legal consequences» – правові наслідки; «lose by default» – програти справу внаслідок неявки до суду; «provide for justice» – забезпечити справедливість.

Використанням оборотів офіційного стилю: «Power and authority» – повноваження; «terms and conditions» – постанови і умови.

Використанням дієслів пасивного стану:

«The record was read aloud by the investigator» – запис був зачитан слідчим вголос; «the criminal case was initiated» – кримінальну справу було порушено; «should be acquitted» – повинен бути виправданим.

Застосуванням латинізмів:

«Falsi crimem (the crime of falsification)» – сфальсифікований злочин; «absente reo (the defendant being absent)» – відповідач був відсутній; «ex curia (out of court (of a settlement))» – позасудове (врегулювання).

Застосуванням скорочень:

«COA (court of Appeals)» – апеляційний суд; «J (Judge)» – суддя; «CIF (Coming into Force)» – вступати в силу.

За В. Карабаном, для виконання такого перекладу знання граматики та способів передачі граматичних явищ важливіше за знання термінології, тому що відповідники термінів можна достатньо швидко знайти у спеціальному перекладному словнику, тоді як пошук відповідника граматичної форми або синтаксичної конструкції може виявитися досить довгим, якщо не знайти перекладного відповідника певного граматичного елемента.

Під час перекладу термінологічної лексики юридичних текстів виникають складності в знаходженні точного перекладацького відповідника. Це є необхідною умовою адекватного перекладу, оскільки найменша помилка може призвести до спотворення сенсу тексту. Однією із проблем виступає той факт, що велика кількість лексичних одиниць, що належать до сфери, наприклад, економіки, мають декілька варіантів перекладу і частіше за все це стосується не виразів, а окремих слів. Тому всі юридичні терміни можна поділити на одноперекладні (мають тільки один варіант перекладу) і різноперекладні (мають кілька варіантів перекладу), а з урахуванням їх семантичної структури – на однозначні та багатозначні. Одноперекладними однозначними термінами є терміни, що належать до міжнародної термінологічної лексики. До них належать прості терміни, які утворені на матеріалі лексики латинської, французької, італійської, німецької та інших мов. Наприклад: лат. «Deficit (deficit)» – дефіцит.

Ще терміни можуть бути утворені на матеріалі лексики англійської мови: «Devaluation» – девальвація.

Також до одноперекладних однозначних термінів належать складні терміни, які, в свою чергу, поділяються на складні слова: «Infrastructure» – інфраструктура; «taxpayer» – платник податків; прості словосполучення: «A letter of credit» – акредитив; складні словосполучення: «Interest-bearing deposit» – процентний внесок.

Такі терміни не становлять особливих труднощів у перекладі, оскільки він не залежить від контексту і від перекладача вимагається лише добре знання відповідного еквівалента.

Різноперекладні терміни, які, відповідно, мають кілька еквівалентів перекласти складніше. Наприклад, термін «corporation» має такі варіанти перекладу, як «об'єднання», «корпорація», «акціонерне товариство», «муніципалітет».

В юридичних текстах спостерігається використання загальноповсюдних лексик. Так, службові слова for, as, since, after, before можуть виконувати функцію різних частин мови та деякі з них мають різне значення в межах однієї частини мови. Наприклад: «Arranged for» – домовитися.

В. Іконнікова, вивчивши та проаналізувавши англійські терміни міжнародного контрактного права, наводить такі способи перекладу термінів з урахуванням можливості знаходження еквівалента в мові:

1) правовий аналіз, кваліфікація поняття і підбір аналогічного терміну українського права (take an oath – скласти присягу, присягнути; to break the law – порушувати закон; to take legal action – вжити юридичних дій, звертатися до суду);

2) описовий переклад термінів (Bail Court – процесуальний суд (в Великобританії допоміжна інстанція при суді королівської лави, що займалася розв'язанням процесуальних питань).

У разі відсутності еквівалента терміна:

3) матеріальне запозичення терміна з іноземної мови за допомогою транслітерації або транскрибування, що супроводжується поясненням в дужках або в виносці (solicitor – соліситор (категорія адвокатів у Великобританії, які готують судові матеріали для розгляду справ; баррістер – адвокати вищого рангу);

4) семантичне калькування іноземного терміна або термінологічного словосполучення (null and void – недійсний (договір));

5) дослівний переклад термінів-словосполучень (*Department of Defence* – міністерство оборони);

6) переклад за допомогою описового обороту (*to lapse* – закінчитися за терміном давності; *originator* – кредитна організація, яка видала кредити; *indictment* – обвинувальний акт) [1, с. 47].

Отже, однією з головних цілей перекладу юридичних текстів є передача інформації на лексичному, граматичному, стилістичному рівнях, а також передача прагматичної функції тексту. Виконання цих цілей досягається за допомогою адекватності перекладу, що вимагає від перекладача вміння робити різноманітні міжмовні перетворення, тобто перекладацькі трансформації. Також слід зазначити головне правило юридичного перекладу англійською мовою: перекладений текст за всіма характеристиками і параметрами (точність перекладу, стиль, сенс) повинен бути ідентичний оригіналу і максимально точно адаптований для оптимального сприйняття іноземною аудиторією.

Список використаних джерел:

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.

ПОДВОРЧАН Алла Зеновіївна,
*викладач Наукового ліцею
міжнародних відносин II-III ступенів
Університету митної справи
та фінансів (м. Дніпро)*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Проблема розвитку мови у просторі сучасної загальнолюдської цивілізації, духовності й культури належить до найголовніших і вічних. Бо закономірно, що мова – не лише є засобом спілкування, вона втілює поезію і прозу митців, звуки природи і розвиток науки, поняття моралі, патріотизму, мрії та волі усього народу. Так само, мова – це образ і обличчя народу, критерій справжності людини. Як у цьому контексті не згадати слова митрополита Огієнка, який наголошував на «десяти найголовніших заповідей свідомого громадянина:

1. Мова – то серце народу: гине мова – гине й народ.
2. Хто цурається своєї рідної мови, той у саме серце ранить свій народ.
3. Літературна мова – то головний двигун розвитку духовної культури народу, то найміцніша основа її.
4. Уживання в літературі тільки говіркових мов сильно шкодить об'єднанню нації.
5. Народ, що не створив собі соборної літературної мови, не може зватися свідомою нацією.
6. Для одного народу має бути тільки одна літературна мова й вимова, тільки один правопис.
7. Головний різноманітний обов'язок кожного свідомого громадянина – працювати для збільшення культури своєї літературної мови.
8. Стан розвою літературної мови – то ступінь культури розвою народу.
9. Як про духовну зрілість окремої особи, так і про зміст цілого народу судять найперше з культури його літературної мови.
10. Кожний свідомий громадянин має практично знати свою соборну літературну мову й вимову та свій соборний правопис, а також знати й виконувати рідномовні обов'язки свого народу» [2].

Розвій і поширення використання сучасної української мови значною мірою стимулював Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який набрав чинності 16 липня 2019 року. В Україні помітно побільшало української мови – як у публічних сферах, так і в приватному спілкуванні, адже ці речі взаємопов'язані. Більшість посадовців та представників бізнесу усвідомили, що порушення закону про мову і мовних прав громадян вже стає в Україні поганим тоном і часто призводить до значних іміджевих і фінансових втрат порушників.

Під час гібридної війни Україні пророкували і напруження, і протистояння на мовному ґрунті. Наприклад, 16 січня 2021 року, коли мовою сфери обслуговування в Україні на рівні законодавства стала українська, у соцмережах піднявся шквал версій про те, що працівників сфери послуг «масово звільнятимуть через українську мову», а точніше – через її незнання. Врешті-решт, нічого цього і близько не було. Однак ці «страшилки» і близько не справдилися, бо Закон не обмежує насправді нічий права, єдине, на що він спрямований – це вихід української на позиції реально державної мови. А з них її було витіснено внаслідок системної русифікації, заради якої російська імперія не шкодувала ні зусиль, ні грошей, ні людей.

Вищезгаданий закон впливає і на перспективи розвитку української мови в умовах світової інтеграції. Застосування української мови у професійній діяльності, безперечно, створює нові можливості. І йдеться не лише про професії, пов'язані зі словом чи текстами. Наприклад, вимога щодо показу фільмів українською дозволить отримувати провідні ролі та реалізовуватися саме українським акторам. Преференції для україномовних книжок стимулюватимуть розвиток саме українських видавництв, авторів, перекладачів. Це в перспективі позитивно позначиться і на розвитку багатьох суміжних галузей – логістиці, друкарській справі, ІТ, індустрії розваг, сфері послуг тощо. Українцям зручніше і фінансово вигідніше створювати саме український продукт. А головне, українські фахівці повернуть собі гідність, яка не вимірюється ніякими грошима. Крім того, посадовці при прийомі на роботу, а також особи, які набувають громадянство України складатимуть тести на знання державної мови.

Завдяки квотам зміни вже частково відбулися і на радіо та, меншою мірою, на телебаченні. Усі концерти, шоу-програми, культурно-мистецькі, розважальні заходи мають проводитися державною мовою. Супровід (конференс) усіх концертів, шоу, перфомансів, розважальних і видовищних заходів має відбуватися виключно українською мовою. Виступи осіб, які не володіють державною мовою, повинні супроводжуватися синхронним або послідовним перекладом. Оголошення, афіші, постери, буклети інші інформаційні матеріали про культурно-мистецькі та видовищні заходи і вхідні квитки – усе державною мовою. Усі вистави іншою, ніж державна, мовою в державних та комунальних театрах мають супроводжуватися перекладом державною мовою за допомогою субтитрів, звукового перекладу чи в інший спосіб. У музеях та на виставках основною мовою також має бути державна. Уся інформація, у тому числі аудіовізуальна, має подаватися українською мовою. Дублювання іншою мовою дозволяється, але на умовах пріоритетності представлення інформації державною мовою. Українською має здійснюватися також туристичне і екскурсійне обслуговування. Іншими мовами – для іноземців і осіб без громадянства. Фільми, створені іноземною мовою, розповсюджуються та демонструються, зокрема і на телебаченні, дубльованими або озвученими державною мовою. Демонстрування іноземних фільмів мовою оригінала з субтитрами державною мовою дозволяється в кінотеатрах, якщо кількість таких сеансів не перевищує 10 % від усіх сеансів або у межах кінофестивалів.

Українські видавці зобов'язані видавати державною мовою не менше 50 % усіх виданих упродовж року назв книжкових видань, а частка книжок державною мовою, наявних у продажу в кожній книгарні або іншому закладі має становити не менше 50 %.

Норма щодо видання не поширюється на книжки кримськотатарською мовою, іншими мовами корінних народів чи національних меншин України, якщо вони видані коштом державного та/або місцевих бюджетів.

Тестування на рівень знання державної мови проводить Національна комісія зі стандартів державної мови. Рівень знання планується оцінювати за європейською шкалою від А1 до С2 – від початкового рівня до вільного володіння, а тест складається з усної та письмової частини.

Української мови стало помітно більше у публічному просторі. Суспільна думка також суттєво змінилася на користь української. Як свідчить соціологія, переважна більшість громадян дедалі більше підтримує основні положення Закону про мову. Якщо тенденція і далі продовжиться, можна прогнозувати значний подальший розвиток української мови в сучасному суспільстві в умовах світової інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 21, ст. 81.
2. Огієнко І. Історія української літературної мови. Київ: Наша культура і наука, 2001. 440 с.

ПОМАЗАН Дмитро Сергійович,

здобувач вищої освіти

факультету української філології

та журналістики

Луганського національного університету

імені Тараса Шевченка (м. Полтава)

Науковий керівник:

КЛЄЩОВА Оксана Євстахіївна,

завідувач кафедри української мови

Луганського національного університету

імені Тараса Шевченка (м. Полтава)

кандидат філологічних наук, доцент

МОВА ПІСЕНЬ СУЧАСНИХ МУЗИЧНИХ ГУРТІВ

Нині сучасний, музичний медіапростір розрахований на масового слухача, який потребує такого мистецтва, яке здатне підлаштовуватися під мінливі умови зовнішнього середовища, зокрема задовольняти потреби в розвагах, відпочинку та спілкуванні. Українська популярна пісня одночасно є

музичним явищем, явищем суспільної свідомості та соціальним феноменом [1, с. 5]. Вона впливає на розум слухача, примушує задуматися, посміхнутися, посумувати, викликати глибокі емоції або просто згадати дитинство, стимулюючи таким чином емотивну складову особистості. Пісенні тексти викликають не лише інтерес до вивчення рідної мови, а також сприяють формуванню зацікавленості особливостями окремої культури, зосередженості на нашому етнокоді. Натомість І. Власова наголошує на тому, що сучасні українські музичні гурти повинні стежити за культурою мови своїх пісенних текстів, оскільки молодь сприймає їхню поведінку та манеру спілкування як зразок для наслідування, водночас поширення української мови та культури у світовому просторі здійснюється передусім за допомогою музики [2, с. 34].

Саме на підґрунті останніх світових подій, які переживає Україна та весь цивілізований світ, з'являються серйозні, глибокі за змістом пісенні тексти, які містять не лише власне українську, а й запозичену лексику, що надає текстам більшої виразності, образності, емоційності та актуальності, що привертає увагу до унікальної манери виконання. «Для сучасної української молоді... взірцем вимови часто стають улюблені музичні виконавці. Молодь зазнає серйозних впливів з боку своїх кумирів, наслідує їхню манеру говорити, звички та, природно, вимову» [3, с. 123].

Черкаський рок-гурт «Spiv Brativ», який відомий патріотичними піснями про війну; Тарас Боровок – український полковник, продюсер, співак і автор пісень із патріотичною піснею «Байрактар», яка після оприлюднення 1 березня 2022 року, невдовзі після вторгнення росії в Україну, набула всесвітньої популярності; Данило Штойко (творчий псевдонім DANI), гурт KAZKA з піснею «I am not OK» викриває жорстокість російських загарбників; культовий рок-гурт «Океан Ельзи» в пісенній композиції «Місто Марії» та молодіжний український гурт «The Pamphlets» у своїй потужній пісні «Misto Marii» розповідають про квітуче українське місто Маріуполь, яке нищать російські окупанти, оспівують мужність ЗСУ, які захищають Маріуполь; українська авторка пісень Roxolana у пісні «I'm gone» висловлює тяжкий, гострий біль кожної української жінки-матері – втрату своєї дитини під час війни; реп-співачка та авторка пісенних композицій Alyona Alyona в композиції-монолозі «Перемога» виливає свій пекучий біль, що був викликаний жорстокими подіями в Бучі, Маріуполі, Харкові, Чернігові, Луганській та Донецькій областях.

Саме на «музичному фронті» талановиті співаки «випливають» свій пекучий біль, показують своє зневажливе ставлення до країни-агресорки, яка завдала (і продовжує, на жаль, це робити) значних збитків нашій країні; і прославляють силу і мужність, витривалість, нескореність наших захисників і захисниць, силу духу нашого народу – пересічних українців – наших братів, сестер, дідусів і бабусь; так-так, навіть найстарше наше славне покоління протистоїть жорстокій агресії.

У рамках цього дослідження неможливо охопити весь український медіапростір, тому зосередимо увагу лише на деяких виконавцях, а саме: черкаський рок-гурт «Spiv Brativ», Alyona Alyona (Олена Савраненко), Маша Кондратенко, Dani (Данило Штойко), Meleshko (Маргарита Мелешко), які, на нашу думку, привертають до себе увагу слухача унікальною манерою виконання.

Як свідчить дібраний фактичний матеріал, в аналізованих пісенних текстах трапляється чимало арготизмів. Фіксуємо такі випадки вживання:

– експресивна лексика: *В городі Херсоні // Ночі, ой, безсонні // Наші хлопці гасять москалів!* («Spiv Brativ», пісня «В городі Херсоні»); *Скільки б не гнобили, били нелюди москальські* (Dani, пісня «Кацап – не брат»); *Тепер на них прокляття, які там нафіг «браття»? // Упхали свого носа та й до чужого проса* («Spiv Brativ», пісня «Конотоп»), яка підкреслює ставлення та емоційний стан виконавців;

– лексика соцмереж: *Забрали усі сили і підняли на вила! // Конотоп-топ-топ залітає в топ* («Spiv Brativ», пісня «Конотоп»);

– лексика арго, що бере початок в англійській мові: *Спитаю в рандомного я рибака: «Чому наша доля така?»* (Alona Alona, пісня «Маріуполь»); *Почуй мораль, це реально все, на жаль* (Dani, пісня «Кацап – не брат»); *Зустрінемося скоро на фесті: на кожному з них особисто* (Alona Alona, пісня «Маріуполь»);

– лексика молодіжного стилю: *Не сховатися нікому // То хіба що по приколу* (Маша Кондратенко, пісня «Ванька-встанька»); *Ще до першоцівту // На очах у світу // Наші розвалили ворогів!* («Spiv Brativ», пісня «В городі Херсоні»);

– лексика кримінального світу: *Сотні років вони хотіли панувати // Віджати, катувати, мордувати та саджати, // Щоб нічого з цього всього не змогли успадкувати* (Dani, пісня «Кацап – не брат»); *Зайшов сюди москалик, // А тут йому – гон-стон!* («Spiv Brativ», пісня «В городі Херсоні»).

Як бачимо з цитат пісенних уривків, в українські тексти авторами свідомо, з певною стилістичною метою введена жаргонна лексика. Щодо значення, то *гон-стон* – напад з метою пограбування майна потерпілого; *віджати* – щось насильно відібрати; *розвалити* – знищити, зламати; *по приколу* – просто так; *фест* (англ. *fest*) – скорочення від англійського слова *festival* перекладається як велике зібрання, вечірка, фестиваль тощо (залежно від контексту); *реально* – дійсно; *рандомний* – випадковий, будь-який; *залітати в топ* – опинитися на першому місці за переглядом на відеохостингу YouTube; *нафіг* – навіщо; *гнобити* – кривдити, пригнічувати; *гасити* – знищувати.

Щодо використання неологізмів в аналізованих пісенних текстах, то слід звернути увагу на гумористичний характер, який надає певній композиції «пісенного шарму» та неповторності ідіостилю. Поняття неологізму передбачає застосування цього терміну не лише до слів/висловів, які позначають нові поняття, явища, процеси, є новими за формою і змістом, а й до тих лексичних одиниць, які, будучи новими за формою, відображають відомі реалії, що раніше передавалися іншими лексичними одиницями, а також слова і словосполучення, які не є новими за формою, але використовуються для позначення нових понять.

Так, у пісенній композиції «У городі Херсоні» гурту «Spiv Brativ» кількісний числівник «двісті», який вживався суто у військовій справі, потрапляє у мовлення медіа зі значенням «кодової назви загиблого солдата, якого вивозять із зони бойових дій», вислів «підхопило» чимало українських виконавців, надаючи таким чином пісенним композиціям відтінку сарказму як нищівного сатиричного засобу: *Сила ти нечиста // Знаєш цифру 200? // Ти прийшов і смерть свою зустрів!* («Spiv Brativ», пісня «В городі Херсоні»).

На території країни-агресорки, де заборонено називати речі тим, чим вони є насправді, дуже часто вдаються до евфемізмів, які маскують неприємну для вуха людини лексику. Під таку «репресію» потрапило чимало слів, наприклад, слово «війна», яке примушують називати на території країни-агресорки «спеціальна військова операція»; «відступ російських військ» – крок доброї волі; «окупація» – визволення; «пожежа» – задимлення; «падіння гвинтокрила» – жорстка посадка тощо. Зокрема, цікавою є лексема «вибух», яку замінюють словом «хлопок». Саме через абсурдну помилку інтернет-перекладача, котрий не здатен розпізнати слово в контексті («хлопОк» і «хлОпок»), утворилося слово *бавовна*, яке часто використовується в пісенних композиціях українських виконавців: *Невже в Криму бавовна?! Дим піднявся чорний, А місяць майже повний* (гурт «Spiv Brativ», пісня «Повітряна тривога в Криму»); *Дуже гарна новина – у Криму бавовна, От тобі і на, спекотно, що хана!* (Аlyona Аlyona (Олена Савраненко) та Raashee, пісня «Їду в Крим»). Цю лексему часто пов'язують із місцями, де трапляються вибухи, а саме з тимчасово окупованим Кримом, ОРДЛО тощо.

Наступним цікавим неологізмом, на нашу думку, є слово «*ванька-встанька*», яке набуло дещо нового значення під час повномасштабного вторгнення країни-агресорки. Ванька-встанька – назва популярної радянської іграшки, натомість авторка пісні «Ванька-встанька» в контексті проводить паралель зовсім не з радянською іграшкою, а з окупантом, котрий зазіхнув на наші території: *Ванька-встанька, не біжи // Вже немає куди йти // Ванька-встанька, що таке? // Приготуй собі пакет* (Маша Кондратенко, пісня «Ванька-встанька»).

Також цікавим є використання архаїчного словосполучення «*коктейль Молотова*», яке під соціально-політичним впливом, віднайшло свою сучасну для ХХІ століття словесну форму «*бандерівське смузі*», яке знайшло своє місце в пісенному тексті «Пісенька про добриво» Маргарити Мелешко (творчий псевдонім Meleshko): «*Книга рецептів настільною стала, Щоб смузі бандерівських їм вистачало.*

Отже, словниковий склад мови постійно оновлюється, оскільки мові властиво відображати всі зміни в житті людей. І якщо в минулому столітті без особливих зусиль можна було здійснити переклад нової лексичної одиниці, або хоча б здогадатися про значення слова з контексту, то сьогодні при перекладі можуть виникнути труднощі.

Список використаних джерел:

1. Бармак І. Мова сучасної популярної музики (на прикладі текстів «Океану Ельзи»). *Студентські лінгвістичні студії*: збірник статей. 2019. Вип. 10. С. 4-7.
2. Власова А. Ю. Культурологічний аспект сучасної української пісні та її мова. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2016. № 1. С. 33-36.
3. Клещова О. Є. Мовностилістичні особливості пісень українського гурту «Океан Ельзи». *Лінгвістика*. № 3 (30). 2013. С. 122-129.

ПОСОХОВА Анжела Вікторівна,
*доцент кафедри іноземних мов
та культури фахового мовлення
факультету №2 Інституту з
підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції
Львівського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент*

ORGANIZING THE RESEARCH WORK OF CADETS IN FOREIGN LANGUAGES AS AN IMPORTANT PART OF THEIR PROFESSIONAL TRAINING

The article deals with the problems of organizing the cadets' research in foreign languages as an important part of their general professional training. Professional training of future military specialists in the spheres of law-enforcement activity and law is the object of the research. The necessity of the complex approach to studying professional communication in foreign languages in the higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is determined, pedagogical conditions aimed at the effective organization of the cadets' research in a foreign language are defined.

The expansion of international scientific contacts, the participation of Ukrainian military specialists in numerous international programs, the increase in the role and share of electronic communication in this field have determined the need for future specialists to be fluent in a professional foreign language, namely: 1) mastering a foreign language in the context of general language training; 2) conceptual knowledge of a professional foreign language – knowledge of professional terminology and professional vocabulary, specific aspects of the functioning of a professional foreign language in an academic and professional language environment; 3) practical command of a professional foreign language; 4) acquisition of a high level of professional foreign language competence. Since academic communication has its own characteristics both in the general structure, and in communicative strategies, and in scientific terminology, there is a need to

study not only a professional foreign language, but also an academic one, that is, a foreign language for academic needs. The focus of this study on the study of the pedagogical principles of the organization of scientific research work of cadets of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, future military specialists in the fields of law enforcement and law, which will contribute to their high-quality preparation for foreign language professional communication, determines its relevance and novelty.

The object of the study is the professional training of future military specialists in the fields of law enforcement and law. Pedagogical principles of organization of scientific research work of cadets in a foreign language with the involvement of classical and computer technologies were chosen as the subject of the study.

Research core material. The training of military specialists in the system of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine involves ensuring a high level of foreign language professional training of cadets. The implementation of this difficult task is possible only under the condition of creating an appropriate complex of educational and research activities of cadets in a foreign language with the involvement of both classical and modern pedagogical technologies. Ya.V. Bulakhova believes that a necessary condition for the effective mastery of a foreign language as a component of the general professional training of future specialists and their acquisition of appropriate scientific and professional competence is the orientation of educational work on the formation of systematic knowledge, humanization and humanization of professional education; mastering new information technologies [1, p. 10].

A significant place in the work is occupied by the study of foreign language terminological vocabulary. Difficulties in learning an active terminological vocabulary are largely related to the fact that the terminological base of modern fields of knowledge is constantly developing and is replenished with new terminological units. In the conditions of globalization, the process of internationalization of both general language vocabulary and specialized terminological systems is taking place. In addition, the process of globalization is accompanied by the widespread introduction of modern computer technologies, which in turn causes numerous borrowings of foreign language terminology [3]. As a result, the study of the problem of the cadets acquisition of modern foreign language professional terminology as an important component of the professional language acquires special relevance. Active mastery of foreign language professional terminology affects the formation of foreign language professional competence of the future specialist. Knowledge of a professional foreign language becomes an important factor in the successful social development of young specialists and their further professional growth and self-realization, since professional foreign language competence determines the degree of their competitiveness in the modern labor market. This, to a large extent, is facilitated by the involvement of cadets in active cognitive activities and their writing of scientific research papers on topical problems of the profession in a foreign language, as well as the approbation of research results at scientific student-cadet conferences, the working language of which is the foreign language studied by them.

Since 1994, a scientific student-cadet conference has been held annually at the Lviv State University of Internal Affairs on the basis of the Department of Foreign Languages and the Culture of Professional Speech by its scientific and pedagogical staff, the result of which is the publication of a collection of scientific works of its participants. The introduction into the practice of foreign language teaching of scientific research work as a type of educational work with cadets at the Lviv State University of Internal Affairs proved that the scientific work of cadets on the issues of their future profession, carried out in a foreign language (English, German, French) meets the pedagogical conditions for the realization of personally oriented training. It promotes the self-realization of cadets' potential abilities, the comprehensive development of their creative and cognitive personal qualities in the scientific field, proves the socially determined necessity and perspective of fluency in a professional foreign language, and changes the attitude of cadets to learning foreign languages. R. Hryshkova interprets personally oriented foreign language learning as something that is based on taking into account the personal qualities and interests of students and contributes to their further development, and the researcher defines the very process of organizing personally oriented foreign language learning as «the process of creating such pedagogical conditions in higher education institutions that contribute to active expansion of students' communicative competence and formation of their subjectivity in the process of personally oriented developmental interaction in the «teacher-student» system» [2, p. 16]. In the course of the implementation of research work of cadets in a foreign language, a complete set of pedagogical conditions is realized, which contributes to increasing the effectiveness of personally oriented professional training. Let us dwell in more detail on the components of this complex.

First, cadets independently process scientific and professional material on the issues of their research. Open access to library funds on the Internet allows them to find documents and theoretical materials in a foreign language, which, after individual consultations with the teacher, are adapted directly to the needs of a specific study and the level of knowledge of a foreign language cadet, that is, the learning material is personalized. A teacher and a cadet collaborate on a scientific project, the teacher does not dominate this educational situation, but acts as a scientific consultant, and they comply with the requirements for the formation of subject-subject relations between teachers and cadets of the Higher Education Institution of the Ministry of Internal Affairs. The cadet retains the right to make a final decision and choose his own method of performing scientific work, supplementing it with independently invented means. The cadets' social responsibility for the final result of the completed work increases.

Secondly, the research activity of cadets has an important educational value, properly created pedagogical conditions for its implementation contribute to the psychological development of the cadets' personality. Situations of success are created both during individual consultations and practical classes, and most of all

during a public presentation of a scientific work in the audience or an electronic publication on the topic of the work on the conference website. In general, the entire process of working on scientific research takes place in a positive emotional atmosphere, as each stage of this complex work is marked by a certain personal achievement of the cadet. Therefore, the requirement to create a personally oriented educational and pedagogical situation is realized, a positive self-image and adequate self-esteem are formed.

Thirdly, during the public defense of one scientific work in a foreign language, special attention is paid to conducting a discussion, which allows to develop the skills of both dialogic and polylogical speech in a real situation of a scientific discussion.

Thus, the integrated set of pedagogic conditions implemented during the cadets research work in a foreign language creates an organic learning environment in which both classical and innovative learning technologies are successfully used, positive shifts occur in the cadets motivation to learn foreign languages and their further application in professional activity. In the course of working on independent scientific research in a foreign language, cadets also improve their knowledge of their native language, comparing the realities of the foreign language with the corresponding realities of their native language. The problem of high-quality psychological and pedagogical support and organization of research work of cadets in a foreign language requires further research. The issue of proper scientific and methodological support, the creation of a modern technical base with the involvement of the latest computer technologies requires a separate solution.

References:

1. Bulakhova Ya. V. Pedahohichni umovy navchannya inozemnykh mov maybutnikh inzheneriv-prohramistiv zasobamy multymediynykh prohram: avtoref. dys ... kand. ped. nauk: 13.00.04]. Luhansk: Luhan. nats. ped. un-t im. T. Shevchenka, 2007. 20 p. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2007/07byvzmp.zip>.
2. Hryshkova R. O. Pedahohichni umovy realizatsiyi osobystisno oriyentovanoho navchannya inozemnoyi movy studentiv nefilolohichnykh spetsial'nostey vyshchykh zakladiv osvity: avtoref. dys ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv: Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova, 2000. 20 p. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2000/00grovzo.zip>.
3. Schmitt N. Vocabulary in Language Teaching. Cambridge: CUP, 2000. 137 p.

ПОХИЛ Анастасія Володимирівна,

здобувач вищої освіти

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,

старший викладач кафедри

міжнародних відносин та

соціально-гуманітарних дисциплін

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ACTUAL PROBLEMS OF ENGLISH LANGUAGE TEACHING METHODS

The great importance that is now given to the study of foreign languages and, above all, English as the world's dominant language of international communication, is associated with the world integration aspirations of our country, which cannot be realized when the majority of the population does not have foreign language speaking skills and abilities for free participation in international communication. Foreign language as a means of intercultural communication between specialists in the legal profession is becoming increasingly important in modern society. Teaching English for professional purposes is primarily based on the professional needs of future lawyers. It is outlined that the purpose of teaching English to future lawyers is to teach students to use linguistic knowledge for record keeping, business meetings on professional topics and speeches in court. The article concludes that students must have some ideas about the use of English in their future jobs, and teachers should consider their needs and wants because they are crucial for increasing the students' motivation [2].

Today, the role of adult education as a process of personal development through vocational, higher and postgraduate education programs, as well as beyond them, is extremely important. Due to the fact that for the most part adults have already received a basic education, but wish to replenish their knowledge through an objective need, the problem of determining the effective teaching of English to adults is becoming relevant.

Teaching English is an activity, the success of which is possible only if all its subjects are active. The teacher's role is to teach, and the listener's role is to learn. The teacher must provide the student with the opportunity to master the foreign language spoken in the learning process, and the student must make efforts

to master this speech. The teacher organizes learning activities, and the student implements them. But if education as such is dominant for the student, then the attitude of an adult to education is pragmatic. He is primarily interested in the result from a pragmatic point of view, i.e. how he will apply the acquired knowledge and skills in order to master a new profession, and whether this knowledge will increase his social and professional status [3].

One of the key problems is the psychological unpreparedness of the student to learn English. Most teachers continue the traditions of the old teaching standards, set high standards – speak perfectly without an accent, write without a single mistake and perfectly master the grammar rules that are often not followed by native speakers; in everyday speech, they do not strive for perfect pronunciation and the choice of the correct grammatical forms.

Students who have difficulty mastering certain rules do not show interest in learning English and feel insecure and inability to do this type of activity. Today, a completely new methodology for learning the foreign languages is being formed, the purpose of which is the formation of communicative competence – to teach to communicate, speak, understand and respect another culture. English should not be perceived by students as an academic discipline, or subject, but should take a higher position – as an integral part of modern life, as a means of communication [1].

No less important problems are the low level of technical equipment in educational institutions and the fact that not all foreign language teachers have a higher pedagogical education. Also, one of the problems characteristic of the process of teaching the English language and culture is the insufficient degree of assimilation of the intended educational material. In this matter, in addition to the motivation of students, the relevance and attractiveness of the proposed training materials, as well as the professional and business competence of the teacher, play an important role. Also, unreasonably designed teaching aids, which on the one hand tread on the same topics, and on the other hand, are too overloaded with grammar that is not explained at the right level, overloaded with vocabulary unnecessary for children, and assignments are too complicated, and the texts are written in a distant language. From a modern, child-friendly language, these are only minor difficulties.

Effective implementation of the priority areas of the language education system is ensured by solving the following tasks:

- the creation of conditions for improving the teaching of a foreign language at the preschool, primary, secondary and senior levels of education;
- strengthening the material and technical base of educational institutions;
- integration of educational, scientific and practical activities of students and teachers;
- introduction of pre-school teaching of a foreign language;
- mass transition to teaching a foreign language in elementary school;
- development of qualification requirements for teachers of different categories and types of schools;

– improvement of various forms of advanced training for foreign language teachers and an increase in teaching hours in linguistics and methods of teaching a foreign language.

I believe that the goal of modern methods of teaching English is, firstly, to give the student the necessary knowledge so that he can use English as a means of international communication, and secondly, to receive such foreign language competence that will allow him to successfully fulfil his professional duties. The term «*foreign language communicative competence*» is understood by researchers as the ability of a person to function in a real communicative situation, in a dynamically changing environment, where language competence adapts to the perception of received linguistic and paralinguistic information. Today, the communicative approach to learning foreign languages is becoming more and more widespread, which is aimed at the formation of communication skills and abilities in one form or another and helps to remove the natural stiffness when communicating with a foreign interlocutor. Under his conditions, the lexical and grammatical correctness of the statement is secondary to his goal – communication; the main criterion for its achievement is the successful transmission or reception of the desired message. It is worth drawing students attention to stereotypes, clichés, standard formulas and expressions that are used by speakers in business communication and that they consider to be stable «*ready-to-use*» material that can help students express their thoughts better [4].

References:

1. Bim I. L. Some Actual Problems of Modern Teaching Foreign Languages. 2001. № 4. Pp. 5-7.
2. Besarab T. P., Pavlyuk M. M. Peculiarities of the Translation of Legal Terminology of the USA and Great Britain. *Problems and prospects of the formation of the national humanitarian and technical elite: coll. of science works*. Vol. 23-24 (27-28). Kharkiv: NTU KhPI, 2009. Pp. 421-434.
3. Knowles M. S. *The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andagogy*. Chicago, 1980. 400 p
4. Pometun O. I. *Modern Lesson. Interactive learning technologies: science and method. Manual*. Kyiv: A. S. K. Publishing House, 2004. 192 p.

ПРИЙМАЧУК Єгор Олександрович,

здобувач вищої освіти

факультету підготовки фахівців для

підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

МАКСИМОВА Маргарита Костянтинівна,

викладач кафедри адміністративного права,

процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

СИСТЕМА ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ

Адміністративний примус є сукупністю самих різноманітних заходів, що відрізняються суб'єктом та цілями застосування, безпосереднім об'єктом впливу, правовою регламентацією. На наш погляд найбільш значущими з цих заходів є: заходи адміністративного попередження, заходи адміністративного припинення та заходи адміністративної відповідальності.

Першу групу заходів адміністративного примусу складають заходи адміністративного попередження. Вони застосовуються, як правило, в одноосібному порядку посадовими особами органів виконавчої влади (найчастіше що здійснюють контрольно-наглядові функції). Ціль їх застосування – запобігання, профілактика як правопорушень, так і суспільно небезпечних наслідків об'єктивного характеру, тобто. незалежних від людини. Тому підстави застосування адміністративного попередження – і протиправне діяння, і катастрофи природного, техногенного, екологічного характеру. Запобіжні заходи можуть застосовуватися лише до скоєння правопорушення або настання шкідливих наслідків з незалежних від людини обставин [3, с. 32].

Запобіжні заходи можуть бути диференційовані на заходи, звернені на особистість індивіда (вимога пред'явити документи; огляд; усунення від виконання службових, трудових або інших обов'язків), заходи майнового характеру (вилучення майна; адміністративний штраф; конфіскація), заходи організаційного характеру (видворення; відгук, анулювання чи позбавлення ліцензії; «комендантський час»), заходи морального характеру (попередження; усне зауваження), заходи медико-санітарного характеру (медичний огляд; усунення від роботи інфекційних хворих; карантин; приміщення в психіатричне лікувальне заклад) [4, с. 40].

Наступною самостійною групою заходів адміністративного примусу виступають заходи адміністративного припинення. Застосовуються з метою примусового припинення вчинення правопорушення чи заподіяння шкоди об'єктивного характеру. Період, протягом якого можливе застосування запобіжних

заходів, цей час вчинення правопорушення, заподіяння шкоди чи безпосередньо після вчинення правопорушення. Застосовуються заходи адміністративного припинення широким колом суб'єктів, головним чином, посадовими особами органів виконавчої влади, реалізують контрольні-наглядові функції.

Запобіжні заходи можуть мати як самостійний характер (вимогу припинити протиправну поведінку; застосування фізичної сили, спеціальних засобів, вогнепальної зброї; зупинення діяльності; знос самовільно зведеної будівлі), так і допоміжний, забезпечувальний (адміністративна затримання та доставлення; привід).

Дані заходи крім запобіжного заходу правопорушення мають на меті встановлення особи порушника, складання протоколу про адміністративне правопорушення за неможливості його складання на місці виявлення адміністративного правопорушення, забезпечення своєчасного та правильного розгляду справи про адміністративне правопорушення та виконання прийнятої у справі ухвали.

Запобіжні заходи одні з найрепресивніших, оскільки можуть спричинити заподіяння шкоди здоров'ю або навіть життю людини (застосування вогнепальної зброї). Адміністративно-запобіжні заходи схожі на заходи кримінального припинення (арешт, застава, підписка про невиїзд), проте принципова відмінність полягає в тому, що кримінально-запобіжні заходи мають виключно забезпечувальний характер (у рамках провадження у кримінальній справі). Аналогічні заходи застосовуються і на підставі норм цивільного права – наприклад, арешт, опис майна боржника [2, с. 77].

Серед заходів адміністративного припинення може бути виділено: заходи, звернені на особистість індивіда (вимога припинити протиправну поведінку; адміністративне затримання), заходи майнового характеру (зупинення діяльності; вилучення речей, документів, зброї та боєприпасів), заходи фінансового характеру (скорочення або припинення бюджетного фінансування; вилучення бюджетних коштів, що використовуються не за цільовим призначенням), заходи, технічного характеру (зупинення будівельних, ремонтних, видобувних, геолого-розвідувальних робіт; призупинення діяльності підприємств громадського харчування – кафе, барів, ресторанів за порушення правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних норм і т.д.), заходи, пов'язані з дозвільною системою (зупинення, відкликання або анулювання ліцензії, дозволи, атестати, свідоцтва про акредитацію; скорочення терміну перебування іноземного громадянина). Як видно, деякі заходи можуть бути застосовані та як запобіжні, і як запобіжні залежно від підстав та умов їх реалізації.

Найбільший ступінь правового регулювання мають адміністративні заходи. відповідальності (адміністративні покарання). Це специфічний різновид заходів адміністративного примусу, що має двояку правову природу. Ці заходи є і примусовими заходами, і в той же час мірами відповідальності [3, с. 54]. Цілі адміністративних покарань визначено Кодексом України про адміністративні правопорушення – це попередження вчинення нових правопорушень як самим

правопорушником, і іншими лицами. Підставою застосування адміністративних покарань виступає лише адміністративне правопорушення. Список адміністративних покарань вичерпним чином встановлено у кодексі про адміністративні правопорушення [1].

Адміністративні покарання за своїм характером є заходами морального, фізичного, майнового та організаційного характеру. Порядок призначення адміністративних покарань чітко врегульовано Кодексом України про адміністративні покарання правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)* 1984, додаток до № 51, ст. 1122) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
2. Кострюк П. Є. Адміністративний припинення як міра адміністративного примусу: монографія. Лабораторія книги, 2010. 164 с.
3. Соколов А. Ю. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення: монографія. 2015. 320 с.
4. Щербакова К. В. Поняття та види заходів адміністративного примусу. *Молодий вчений*. 2017. № 33 (167). С. 38-41.

ПРИХНО Дмитро Юрійович,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ОЛІЙНИК Ольга Сергіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА ТА АНГЛІЙСЬКА МОВА

Прикладна лінгвістика – це міждисциплінарна галузь, яка окреслює, вивчає та пропонує рішення проблем реального життя, пов'язаних з мовою. Основні галузі прикладної лінгвістики включають: білінгвізм і багатомовність, аналіз розмов та дискурсу, контрастну лінгвістику, оцінку мови, грамотність, мовну педагогіку, опанування другою мовою, мовне планування та політику,

інтерлінгвістику, стилістику, підготовку викладачів мови, судову лінгвістику та переклад. Традиція прикладної лінгвістики легалізувались наприкінці 1950-х років і завжди приборігала соціально відповідальну роль, що позначається її центральним інтересом до мовних проблем [1].

Термін «прикладна лінгвістика» торкається різноманітних видів діяльності, які передбачають вирішення певних мовних питань або розгляду певної проблеми, пов'язаної з мовою. Схоже, що прикладна лінгвістика, принаймні в Північній Америці, була вперше офіційно визнана як незалежний курс в Мічиганському університеті в 1946 році. Як у Сполучених Штатах, так і у Великій Британії, цей термін застосовувався для вжитку так званого «наукового підходу» до навчання іноземних мов, у тому числі англійської для не носіїв. Рання робота професорів Чарльза Фріса (Мічиганський університет) і Роберта Ладло (Мічиганський університет, тодішній Джорджтаунський університет) над покращенням якості викладання іноземних мов допомогла дати визначення цій галузі, як і публікація в 1948 році нового журналу *Language Learning: Щоквартальний журнал прикладної лінгвістики*.

Наприкінці 1950-х і на початку 1960-х років використання цього терміну поступово поширювалось, щоб охопити те, що тоді іменувалося «автоматичний переклад». У 1964 році після двох років підготовчої роботи, фінансованої Радою Європи, була заснована *Association Internationale de Linguistique Appliquée* (Міжнародна асоціація прикладної лінгвістики, яку зазвичай називають французькою аббревіатурою AILA). Перший міжнародний конгрес Міжнародної асоціації прикладної лінгвістики здійснилось в Нансі, Франція. Доповіді для конгресу збиралися за двома напрямками – навчання іноземних мов і автоматичний переклад.

Протягом наступних років акцент на прикладну лінгвістику почав поширюватись. У даний час керівництво AILA окреслює прикладну лінгвістику «як прийом, що допомагає знаходити відповідь на конкретні питання соціуму. Прикладна лінгвістика концентрується на колосальних і непростих сферах суспільства, в яких мова має значення» [2]. Стрімкий розвиток прикладної лінгвістики як міждисциплінарної галузі став найсуттєвішою зміною.

Такі теми як: мова для спеціальних цілей (наприклад, проблеми мови та спілкування, пов'язані з авіацією, мовні розлади, право, медицина, наука), мовна політика та планування, а також питання мови та грамотності, які сьогодні визнаються головними для сфери прикладної лінгвістики, включаються до читання іноземних мов і автоматичного перекладу. Наприклад, після того, як Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) прийняла англійську як ходову мову для всього міжнародного польотного спілкування, деякі прикладні лінгвісти зажадали розумінням лінгвістичних проблем, які виникають під час спілкування пілотів або бортінженерів з різним професійним становищем. використовувати нерідну мову та як краще навчити їх ефективніше спілкуватися англійською.

Деякі прикладні мовознавці занепокоєні тим, щоб допомогти планувальникам і парламентаріям у країнах опрацьовувати та довершити мовну політику (наприклад, планувальники працюють у Південній Африці над визначенням і подальшим розвитком ролей в освіті та уряді не лише для англійської та африкаанс, але й для інших дев'яти корінних народів мови) або в допомозі групам розробити сценарії, матеріали та програми грамотності для раніше не писемних мов (наприклад, для багатьох із 850+ корінних мов Папуа-Нової Гвінеї).

Інші прикладні лінгвісти були стурбовані розробкою самих дієвих програм, щоб допомогти дорослим новоприбулим до Сполучених Штатів чи інших країн, багато з яких мали обмежену попередню освіту, або взагалі не мали її, сформувати грамотність у мовах, які їм пригодяться для виживання та для професійних цілей. Розтягне питання важливої ролі рідної мови в лінгвістично різноманітних студентів, мова переконання та політики, розробка ефективних інструментів і програм для усного та письмового перекладу, а також тестування мови є темами, які зараз турбують прикладних лінгвістів [3].

Список використаних джерел:

1. Дейвіс А., Елдер К. Довідник з прикладної лінгвістики. 2004.
2. Гай К. Прикладна лінгвістика. Вид-во Оксфордського університету, 2003.
3. Дейвіс А. Вступ до прикладної лінгвістики: від практики до теорії. 2007.

ПРУДОВСЬКИЙ Андрій Володимирович,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

НІКІТИНА Ірина Петрівна,

старший викладач кафедри

міжнародних відносин та

соціально-гуманітарних дисциплін

*Навчально-наукового інституту права
та інноваційної освіти*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

LEARNING ENGLISH: ON COURSES OR INDIVIDUALLY

English is the most important international language. It is one of the more widely spoken languages in the world. There is a significant abundance of dialects of the English language. Therefore, its study is very important, for someone for

career growth, or maybe for tourist trips abroad. And here the question arises how to learn English? Is it possible to do this individually or only in courses? Answering this question, you need to consider all the pros and cons.

Good language practice has a positive effect on learning in a group, a structured schedule disciplines to some extent, the formation of a group is carried out depending on the level of knowledge of the students. This contributes to the creation of the so-called positive competition, when each student does not want to lag behind his fellow students in his language training. In addition, the group often uses a game teaching method, which creates a relaxed atmosphere between students and the teacher and contributes to better assimilation of the material. Group classes stimulate activity and develop responsibility. Like any work in a group, common activity brings people together and unites them. Among the associates in the fight against verb forms, there may be people who will later become your best friends. That is, for many, visiting groups is a way to expand the circle of acquaintances. Group language training usually contributes to a better assimilation of the «technical part», that is, the grammar of a foreign language and its structure as a whole. Why? A slower pace compared to individual lessons, a large number of exercises for mastering the material make it possible to carefully digest the information received and put it in your head [1].

But the speed of assimilation of the material is different for each of us. That's what nature intended. Someone remembers information the first time, someone needs to repeat it several times, and some are forced to sit for hours at textbooks to figure something out. As a result, you may find yourself among the laggards (which hurts your self-esteem) or, on the contrary, be bored and annoyed by the stupidity of others (which makes you think about wasted money). The second disadvantage is as follows. Studying in a group will be very difficult for you if you are a calm introvert. To learn how to speak English, you need to speak, and in a group, you will have to compete for the right to speak with more active extroverts. You, most often, will be able to say something only when the teacher addresses you specifically.

English individually is the most effective method of education since you speak and practice most of the lesson. Since language is a means of communication and it needs to be learned in practice, the result of individual learning far exceeds the result of group lessons. Actually, there is nothing to add to this point.

In addition, the lesson can be rescheduled or canceled without losing money. The main thing is to warn the teacher in advance. You can also schedule extra classes if you have an important test at university or need to prepare for a seminar, for example. And in that rare case, if you and your teacher could not find an approach to each other, you can easily change the teacher, which is almost impossible to do in group classes.

You get more tired from an individual lesson than from a group one. If while working in a group you can switch off, look out the window or daydream to reboot your brain, then an individual lesson requires the mobilization of all your mental resources.

There is another option, namely, to do it yourself. There are many self-learning sites on the Internet where you can practice all the skills: listening, speaking and reading. Such sites are convenient because you can do it within the same portal and do not waste time registering on third-party resources [2].

Learning English on your own is an idea that has been visited by many. But not everyone manages to implement it. Why?

The first problem is the lack of control. Sometimes, in order not to miss a class, you even need willpower. Anything can distract, from an interesting movie on TV to an invitation to take a walk with friends. Set yourself a clear schedule and strictly follow it.

The next problem is errors. When learning a language on your own, you need to be very careful, sometimes even pedantic. If you make a mistake (however small) while studying with a teacher, he will correct you. When you study on your own, there is no one to correct you, and a construction that was memorized incorrectly will «take root» in speech and writing. Relearning is harder than learning. In this sense, an English tutor is the best alternative to self-study.

In the last ten or twenty years, self-study of English has become more accessible and easier than ever before in history. We have absolutely all the conditions: textbooks, dictionaries, online dictionaries, a huge amount of audio materials, films, books in English, educational programs for children and adults. We can video call for free with people living in other countries. There are more opportunities for language learning than you can use.

It remains only to engage regularly and conscientiously - and success will not keep you waiting!

References:

1. English with experts. URL: <https://www.englishwithexperts.com>.
2. Самостійне вивчення англійської мови. URL: https://linguatrip.com/blog/selflearn_english/

ПУТЯТО Лілія Денисівна,

здобувач вищої освіти

факультету № 2

Харківського національного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

ПЕРЦЕВА Вікторія Анатоліївна,

доцент кафедри українознавства

факультету № 2

Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат філологічних наук

ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОЇ СИЛИ І ЮРИДИЧНОЇ ЗНАЧУЩОСТІ ДОКУМЕНТІВ

Документ – це інструмент соціальних комунікацій, за допомогою якого створюється, збирається, обробляється, систематизується, накопичується, зберігається, поширюється й надається відповідна інформація. Його основними властивостями є юридична сила та юридична значущість. Саме ці ознаки документа дозволяють йому бути належним доказом зафіксованої в ньому інформації.

Усю сукупність документів, які створюються в суспільстві, можна розділити на дві великі групи: офіційні документи та інші документи.

Офіційний документ визначається як документ, створений організацією, посадовцем або громадянином, та оформлений в установленому порядку. Таким чином, основною класифікаційною ознакою офіційного документа є наявність певних правил його оформлення й функціонування. До того ж вимоги до оформлення документа можуть міститися в законах, державних стандартах і підзаконних нормативних правових актах. З позиції права науковці й фахівці-практики виділяють здатність офіційного документа впливати на правовідносини. Така особливість документа презентується як його юридична сила.

Юридичну силу мають лише документи, оформлені з урахуванням реквізитних правил. Проте юридична сила це не лише «реквізитне» оформлення документа відповідно до чинного законодавства. Під юридичною силою слід розуміти й властивість документа бути повноцінним доказом зафіксованої в ньому інформації. Будь-який документ пов'язаний із правовим регулюванням. Таким чином, завдяки практичній діяльності учасників правових відносин, які складаються відповідно до правових вимог із метою підтвердження прав та обов'язків або юридичних фактів, документи є абсолютними учасниками правового регулювання.

Також можна стверджувати, що юридична сила кореспондує з прагматичним функціональним призначенням документа. Тобто юридичну силу мають тільки ті офіційні документи, які традиційно називають правовими актами.

Юридичну значущість можуть мати як офіційні, так і інші документи. На підставі цього юридичну значущість документа можна визначити як властивість документа бути підтвердженням ділової діяльності або подій особистого характеру. Документи, що мають юридичну значущість, своєю чергою, можуть бути підставою для подальшого виникнення, зміни або припинення правовідносин. Отже, з деякою долею умовності, на нашу думку, можна погодитися з твердженням про синонімічність понять «юридично значущий документ» і «повноцінний документ».

Дослідники вважають, що відокремити юридичну силу та юридичну значущість документа можна лише для електронних документів, тоді як для паперових документів розмежування цих двох властивостей не є суттєвим. На нашу думку, принциповою різницею між юридичною силою і юридичною значущістю документів є тимчасова співзалежність таких двох процесів, як виникнення самого документа й виникнення події або дії, з якою документ пов'язаний юридичною силою або юридичною значущістю.

Юридична сила поєднує документ з подіями або діями, які зазвичай відбудуться після укладання документа. Юридична значущість пов'язує документ із подіями, які вже реалізувалися (наприклад, бухгалтерський звіт містить інформацію про фінансову діяльність, яка вже фактично мала місце бути). Таким чином, документи, що мають юридичну силу, створюються для виникнення подій в перспективі, а документи, що мають юридичну значущість, створюються для підтвердження подій, що вже сталися. Проте межа між цими двома процесами дуже тонка і не завжди безсумнівна, тому можливі різні ситуації, які супроводжуються відповідними документами, у яких складно відокремити ознаки юридичної сили і юридичної значущості. До того ж немає сумніву, що один документ водночас може мати і юридичну силу, і юридичну значущість.

Отже, юридична сила і юридична значущість – взаємопов'язані, але принципово різні ознаки документа. Їх різниця насамперед виявляється в природі зовнішніх обставин, пов'язаних із документом.

Характер юридичної сили в різних видах документів неоднаковий і залежить від правового статусу й компетенції автора/авторів та від функціонального призначення документа. На практиці ж характер юридичної сили документа й рівень досягнення поставленої комунікативної мети залежать від правильного вибору виду документа, від дотримання усіх стандартів і правил його укладання та функціонування.

Юридична значущість документа – властивість, притаманна більшості документів. Це пояснюється насамперед вичерпністю й правдивістю інформації, яка повинна міститися в документі.

Отже, питання про суть юридичної сили і юридичної значущості документів, їх розмежування та експліцитний прояв продовжує залишатися дискусійним та вимагає вивчення представниками різних галузей сучасної науки (юристів, мовознавців, документознавців) і, звичайно, фахівцями-практиками.

РУКАВЕЦЬ Артем Валерійович,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ЛОГІНОВА Марина Вікторівна,
викладач кафедри цивільного
права та процесу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК ПОКАЗНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАВООХОРОНЦІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства одним із критеріїв всебічно розвиненої людини є мовленнєва культура, а саме вміння використовувати літературну мову крізь призму літературних засобів та норм.

Культура мовлення є основним засобом комунікації, а також основною складовою загальної культури мовлення, що у свою чергу, передбачає любов до рідної мови та культури спілкування. Важливим, повсякчас, вважався сам процес опанування культури мовлення, який пов'язують із основоположними навичками правильно розмовляти та писати, влучно висловлювати свої думки, а також досконало використовувати культурні та мовні знання для подальшого застосування останніх.

Особливого значення мовленнєва культура відіграє в професійній характеристиці правоохоронців щодо формування подальшого іміджу як представників державної влади. Актуальність теми зумовлена необхідністю опрацювати проблеми, пов'язані з комунікативною компетенцією правоохоронної діяльності, а також дослідити причини демонстрації окремими правоохоронцями низької комунікативної компетенції.

Оскільки тема не є новою, вона неодноразово була предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: В. Александрова, В. Виноградова, М. Жовтобрюха, І. Огієнка, О. Ткаченка та інших. Однак, попри всі спроби науковців, питання чистоти мовлення у аспекті правоохоронців залишається невирішеним.

Варто почати з того, що ж таке мовленнєва культура та її основне призначення. Як зазначає В. Александрова, мовленнєвою культурою вважають складну систему мовних знаків, що ґрунтується на мовних і моральних правилах та нормах поведінки. Культура мовлення – це такі якості мовлення того, хто говорить чи пише, які забезпечують людині ефективне досягнення мети спілкування з дотриманням правил, етичних норм, ситуативних і естетичних нюансів [1, с. 8].

Коли ми говоримо про зниження рівня культури мовлення, аналізуємо, що це є наслідком активного вживання суржику, сленгів, а також жаргонів, що значно порушують чистоту мови. Незаперечним є той факт, що сучасна мова переповнена діалектизмами, жаргонізмами, а також тавтологією, що суттєво пригнічують рівень мовленнєвого розвитку суспільства, в тому числі й мовлення правоохоронців. У мові правоохоронців у результаті взаємодії української та російської мов дуже часто порушуються норми сучасної української літературної мови. Тому одним із найважливіших аспектів розробки загальної проблематики культури української мови в нашій державі є аналіз помилок, які трапляються в процесі мовленнєвої діяльності [2, с. 7].

Не менш важливим аспектом на шляху до ефективного мовлення є слова, які вживаються доречно та лаконічно. Слів в українській мові дуже багато, а тому вони пов'язані між собою синонімічними, паронімічними, омонімічними та іншими відношеннями. Також прийнято розрізняти загальнолітературні та спеціальні слова, книжні та розмовні, термінологічні, ті, які вживаються в прямому значенні та ті, що вживаються в переносному тощо.

Отже, перераховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що на сьогодні, проблеми, що стосуються мовленнєвої культури правоохоронців стоять досить гостро. Культура мови регламентується законом та передбачає юридичну відповідальність за порушення вимог, які поставив перед нами законодавець. Наразі простежується тенденція до розширення функцій нашої мови, а тому й вимоги до володіння мовою працівників правоохоронної системи висуваються особливі. Справою державного інтересу є підвищення рівня володіння українською мовою правоохоронців, як складової професійної культури, що є базовим заходом у питаннях профілактики професійної деформації.

Список використаних джерел:

1. Александрова В. О. Мовленнєва культура сучасної молоді. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8 (2). С. 7-11.
2. Козієвська О. І. Особливості формування культури мовлення у професійній діяльності державних службовців: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.03 «Державна служба». Київ, 2003. 20 с.

РУКІНА Діана Олексіївна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ЯДЛОВСЬКА Ольга Степанівна,
доцент кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІСТЬ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАВНИКА В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Курс на побудову правової української держави активізував питання, щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців у галузі права, пріоритетним напрямом яких є реалізація повноцінного володіння на високому рівні державною мовою, що є не тільки проявом освіченості, але і шляхом до об'єднання та репрезентації народу в цілому.

У цьому контексті важко не погодитись із твердженням: «Умовою консолідації нації та формування національної держави беззаперечно стає саме мова, що репрезентує дану націю, тобто державна мова. І якщо у виборі мови, як правило, спираються на мову титульного етносу, то, по-перше, ця закономірність є сталою для більшості націй та народів світу, по-друге, саме такий підхід одночасно формує та ідентифікує, а також слугує чинником творення національної політики і нації в цілому» [1, с. 250].

Саме мовна компетенція правника – це передумова його ефективної діяльності та показник самовдосконалення. На сьогодні професія юрист відноситься до «лінгво інтенсивних», тому така практика вимагає підвищеної мовної відповідальності, оскільки комунікація є важливою частиною будь-якої юридичної діяльності, яка здебільшого має автономний методологічний характер і є основою для професійного розвитку, самосвідомості та суспільного визнання. Залежно від характеру професійної діяльності майбутній юрист повинен бути готовий до спілкування з людьми різних професій. Це можуть бути науковці, політики, викладачі, лікарі та митці та інші. Тому уміння юриста діяти концептуально (тобто звертати увагу на особливості конкретної мовної ситуації) є однією з ознак ефективної правової комунікації [2, с. 57].

В Україні діє ряд відповідних нормативно-правових актів щодо використання державної мови та державно-мовної політики в цілому. Саме основоположним є Закон України «Про засади державної мовної політики» (розділ II «Мова роботи органів державної влади, органів місцевого самоврядування, судочинства, економічної й соціальної діяльності») у якому доцільно викладена єдина модель стандартів використання державної мови саме правничими колами [3]. З вищезазначеного випливає, що на цей час вимоги, щодо володіння державної мови, особливо для правників підвищується.

Загалом мовну компетенцію заведено розглядати, як певну сукупність практичних навичок мовленнєвої діяльності та мовної рефлексії, які є регуляторами професійної мови, що дозволяють визначити її специфіку, спрямованість та відповідність згідно з певною ситуацією. Ефективність юридичної діяльності правника залежить не тільки від правильного аналізу отриманої актуальної та перевіреної інформації, але й доцільному її викладу та відтворенню в усній чи письмовій формі. Через це перед кожним правником стоїть вимога використання точних словесних виразів, понять, категорій пов'язаних зі складанням відповідних нормативно-правових актів. Проте це потребує постійного удосконалення з урахуванням нової редакції Українського правопису (активне застосування фемінітивів, зміни у написанні слів (без варіантів) і варіанти доповнення до чинної норми). Суттєвих змін зазнало і діловодство: введення поняття «власне ім'я» і виключення слова «по батькові» згідно з Постановою КМ 375 від 17.04.2019 [4]. Нова редакція Українського правопису, звичайно, викликає труднощі під час укладання нормативно-правових актів, втім це рішення є остаточним, тому слід це усвідомлювати та використовувати у професійній діяльності. З огляду на це, державна мова є не лише важливим чинником і основною ознакою самобутності української нації, але й системною основою громадянської нації, дієвості державних органів влади щодо створення належних умов для гарантування та захисту мовних прав і потреб громадян [5].

Мовні навички юристів відрізняються від компетенції фахівців інших сфер, оскільки норми мовної поведінки юриста в його професійній діяльності є досить специфічними, адже культура професійного мовлення майбутніх правників вдосконалюється від письмового монологу до усного діалогу де інтелектуальна та комунікативна поведінка формуються майже одночасно. Така унікальність зумовлена специфічною типологією мовних станів і мовних типів, наявністю процесуального контролю; певним набором топів, що можна використовувати як аргументи в реальній мовній практиці в правовому полі.

Принагідно слід зауважити, що будь-який напрям юридичної професії на пряму пов'язаний з інтенсивним мовним спілкуванням і тому вимагає вміння розвивати ефективні монологічні та діалогічні навички з метою пошуку доречних юридичних виразів. Незнання мови істотно знижує професійну кваліфікацію юриста і не залишає професійного сліду. Від якості мови юриста часто залежить результат їхньої роботи. У цьому сенсі важко

визначити хорошого юриста як експерта, якщо у нього недостатній рівень володіння професійною мовою, що унеможливило переконливо та послідовно висловлювати йому власні міркування, а уміння висловлювати думки є результатом спеціального навчання та постійного саморозвитку [2, с. 59].

Як представник держави, юрист повинен не лише практично застосовувати державну мову та її лексичні, фонетичні та морфологічні норми, але й на професійному рівні вміло продемонструвати високий рівень мовленнєвої компетентності. Організована безпосередня інтелектуальна та мовна діяльність, удосконалення професійних мовних стандартів відповідно до культурних шаблонів спілкування дозволять майбутньому юристу зайняти активну позицію в діловому спілкуванні. На нашу думку, необхідною складовою під час мовленнєвої підготовки майбутніх правознавців має бути використання монологічного та діалогічного спілкування, фактичних фабул, що можуть мати чи мають місце у разі реального юридичного практичного застосування. Слід зауважити, що досить дієвими методами під час навчання є використання інтерактивних ігор, тренінгів, участі у науково-практичних конференціях, вивчення відповідних дисциплін за період навчання у вишу (Риторика, Професійна етика юриста, Етика та естетика) та інших заходів, які спрямовуються на покращення комунікативного аспекту студентів. Варто зазначити, що викладачі Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ часто застосовують вищезазначені методики при проведенні практичних чи семінарських занять, вони є дієвими та водночас цікавими, адже здобувачі вищої освіти не тільки напам'ятають вивчають навчальний матеріал, але і підключають критичне та абстрактне мислення, і дуже шкода, що деякі студенти не долучаються до цього методів мозкового штурму, адже бояться здаватись неосвіченими. Проте, ми переконались на власному досвіді, що це досить дієва практика для саморозвитку і не варто боятись, а треба переборювати власні страхи, а саме бар'єри щодо мовленнєвої комунікації, оскільки на цьому буде ґрунтуватись майбутня кар'єра та, в цілому, сприйняття індивіда оточенням як цікавої особистості.

Аналізуючи вищезазначене, можна зробити такий висновок, що мовленнєва компетенція майбутніх правників тісно переплітається з професійною культурою. Таким чином, у разі відсутності першого, просто неможливо повноцінно розвинути себе як юриста у галузі професійної комунікації.

Список використаних джерел:

1. Ядловська О. С. Чинники становлення національно-політичної ментальності: український вимір. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 244-252.
2. Шестакова С. О. Мовленнєва компетентність як важлива складова комунікативної компетентності юриста. *Colloquium-journal*, 2020. № 6 (58). Ч. 5. С. 56-60.
3. Про засади державної мовної політики: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#n233>.
4. Типова інструкція з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади: Постанова КМУ № 375 від 17.04.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
5. Драчук С. 20 найбільших новацій Українського правопису 2019 року. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30025623.html>.

САМОЙЛОВА Юлія Ігорівна,
*доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент*

ВАСИЛЕНКО Валентина Анатоліївна,
*завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент*

ENGLISH AS THE LANGUAGE OF INTERNATIONAL COMMUNICATION IN THE WORK OF POLICE OFFICERS

Nowadays a high level of knowledge of a foreign language is a guarantee of professionalism and career growth in any field. Ukraine has taken a course towards European integration, which involves the exchange of work experience, in particular, in the field of the National Police. Today, the problem of learning a foreign language by police officers is quite relevant, because this knowledge helps to expand the communication capabilities of the employees of the National police and open new horizons of professional competence. Modern and rather rapid development of the country and the international cooperation requires from the police officers not only a conversational level mastery of foreign languages for communication with foreigners (within performance of public safety functions), but also provision opportunities to be involved in international maintenance operations of peace and security. So, police officers must be fluent in foreign languages.

Scientist K. Karti notes that as a «representative of the powerful structures of the country, a police officer, having a certain level of knowledge of the language (Ukrainian, russian, English, etc.), is able to communicate with representatives of local national minorities, foreigners, representatives of other branches of government on any topics, to contribute to the solution problems, refer persons to relevant departments, agencies, organizations, institutions, etc.».

A law enforcement officer is the face of the state, that's why he must be competent in all spheres of life, have high moral qualities, etc. Based on the importance of increasing authority of a police officer, we can say that learning a foreign language will affect not only the professional qualities of a law enforcement officer, but also his formation as a personality, expansion of worldview and ensuring the prestige of law enforcement agencies as a whole. Solving this problem for modern Ukraine is extraordinary relevant, because the potential of Ukrainian police officers should be successfully implemented in the international arena.

According to academician of the National Academy of Sciences, Doctor of Law, professor O. Kostenko, progress in Ukraine is impossible without integration into the world space, and this integration, in turn, is impossible without the use of the language of international communication. This language is simply necessary for the development of economic, political, legal and moral coexistence between people, their mutual understanding and cooperation. It has already happened historically that today this language is English.

On the path of integration into the European educational space, Ukraine is paying more and more attention to the study of a foreign language by specialists in various fields of activity. Multilingualism, according to the definition of the European Union, is an important element of European competitiveness. Article 10 of the Constitution of Ukraine states that the state promotes the study of languages of international communication. To date, the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine is already working on a draft law on establishing the special status of the English language in Ukraine as the language of international communication.

«In our draft law, it is assumed that relations related to the use of the English language as the language of international communication in certain public spheres of social life will be regulated. First of all, these are international communications. We also anticipate that amendments will be made to the Law on Education and the Law on Civil Service. That is, in the future, every civil servant or employee of law enforcement agencies must speak English,» said First Deputy Minister of Culture and Information Policy of Ukraine Rostyslav Karandiev.

The draft law provides for:

- establishment of a special status of the English language in Ukraine as a language of international communication;
- significant expansion of the scope of the English language in Ukraine;
- the English language will be mandatory in certain public spheres of social life where international communications are available.

Also, according to the draft law, the following groups will have to speak English:

- civil servants, in particular, heads of local administrations;
- officers, military;
- Chiefs of the middle and senior ranks of the National Police;
- scientific and pedagogical workers of higher education institutions.

The document also envisages raising educational standards for learning English by all students and introducing additional courses for adults.

Thus, we see that mastering the English language is now not just a means of self-development, but also a mandatory component of the professional competence of any specialist, and even more so an employee of the National Police of Ukraine.

СЕРГА Дар'я Олександрівна,

здобувач вищої освіти

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,

старший викладач кафедри

міжнародних відносин та

соціально-гуманітарних дисциплін

Навчально-наукового інституту

права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

АНГЛІЙСЬКІ ІДИОМИ: ТРУДНОЩІ У ЗАСВОЄННІ, ВЖИВАННІ ТА ПЕРЕКЛАДІ

На сьогоднішній день, знання англійської мови є цілком стандартною навичкою як для правника, так і для кожної людини. Англійська мова – це універсальна мова всього суспільства. Також англійську мову прийнято вважати «ідіоматичною мовою», оскільки вона є достатньо складною, перевантаженою усталеними виразами, приказками, афоризмами та прислів'ями. Завдяки ним, краще передаються емоційні забарвлення мови, простіше охарактеризувати певний об'єкт та ін. Окрім позитивних моментів вживання ідіоматичних виразів є і негативні.

Термін «ідіома» походить від давньогрецького слова «*dioma*», що означає «особливість, своєрідність». Виділяються два основні погляди на ідіоматичні одиниці, так звані «широкий підхід» та «вузький підхід» до ідіом. Згідно з останнім, ідіомами вважаються лише такі «стійкі словосполучення, семантика яких не виводиться зі значень її складників, а інтегрована ними формально; виникає внаслідок втрати мотиваційних відношень». Дуже важливо опанувати таким пластом стійких утворень з заданим прагматичним значенням, які відіграють істотну роль в організації мовного спілкування англійською мовою для студентів, які вивчають його. Але особливо важливо не просто запам'ятати ці стійкі одиниці, але вміти вживати їх відповідно конкретної ситуації. Деякі з них більш-менш прозорі (наприклад, *I promise you, Am I to understand?* тощо), в той час як інші вимагають більш поглибленого дослідження, теоретичного осмислення їх функціональної значущості в мові [1, с. 350].

Щодо проблем засвоєння, вживання та перекладі ідіоматичних виразів. Однією з основних проблем є доречне вживання ідіом відповідно до сенсу. Широкий словниковий запас – безпосередньою умовою успішного оволодіння

будь-якою іноземною мовою, але вживання та використання ідіом є набагато складнішим, ніж звичайних слів. Причина ховається в тому, що проблема перекладу ідіом завжди була, є і буде залишатися актуальною завдяки одному аспекту – спостерігається певна асиметрія у співвідношенні значень елементів ідіоми та значення самого виразу, тому важко зберегти специфіку та експресивність кожної мови при перекладі на іншу мову. Їх окремі компоненти, що існують поза межами ідіоми, мають одне значення, а у співвідношенні з іншими означають абсолютно різні значення, які не мають нічого спільного з первинним значенням слова. Прикладом може слугувати такий вираз: «*to have a frog in one's throat*» у дослівному перекладі означає «мати жабу у горлі», але цей переклад є не коректним, оскільки наведена ідіома вживається у значенні хрипіти або говорити хриплим голосом. Особливість ідіом полягає в тому, що тлумачення окремих елементів ідіоми є недостатнім для того, щоб підібрати відповідний вираз в українській мові [2].

Також не менш важливою проблемою у засвоєнні ідіом є порівняно невелика кількість словників, які б могли містити повне зібрання фразеологізмів з українськими відповідниками, а також живий приклад їх використання. Сьогодні небагато українських науковців працюють у галузі перекладознавства, особливо мало уваги приділяється перекладу англійських ідіом на українську мову. Не менш важливими є основні знання майбутнього перекладача, оскільки низький рівень ерудованості або взагалі її відсутність – перешкода для досягнення нормальної міжкультурної комунікації [3].

У висновку можна сказати, що комунікативна компетенція, як можливість міжкультурного спілкування іноземною мовою, є основним змістом навчання англійської мови. активне використання ідіом автоматично робить мовлення «живим», набуваючи емоційного забарвлення. Безпосередньо для перекладача знання і розуміння так індивідуальних особливостей мови є цінним надбанням, адже таким чином він зможе максимально швидко перекласти текст українською, зберігаючи при цьому національний колорит. Саме тому під час підготовки фахівців у галузі перекладознавства значна увага приділяється вивченню англійської фразеології та її характеристиці.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Д., Козубай І. *Прагматичні ідіоми в сучасній англійській мові*. Сучасні методики навчання іноземних мов і перекладу в Україні та за її межами. 2020. С. 249-353.
2. Василюк І. М. Фразеологізми як одиниці міжмовної комунікації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 2004. № 4. С. 102-105.
3. Мосейчук О. М. До питання про обсяг і природу ідіоматики. *Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць*. Вип. 23 (2). Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. С. 55-59.

СЕРГІЙЧУК Карина Сергіївна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
*старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

PROPOSALS FOR IMPROVING THE METHODOLOGY TRAINING OF FUTURE TEACHERS AND TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES

The modern world is developing intensively. Thanks to the integration processes, close cooperation between the states of different continents is increasing. Ukraine does not remain aloof and actively develops professional and academic exchanges, deepens international cooperation in various spheres of public life. Accordingly, today intercultural foreign language intercultural foreign language education acquires a special status in the country. It is worth noting that much has already been done for its development in Ukraine.

We see one of the main reasons for the current state of affairs in the insufficient level of professional training of future teachers and instructors of foreign languages, particularly methodological training. Today, the country needs specialists in the field of foreign language education, who would be ready to accompany the student in the process of formation and development of his «personality capable of intercultural communication», not «teach a foreign language», but «implement intercultural foreign language education» [1].

We consider France experience in the field of professional training of pedagogical personnel, teachers and teachers of foreign languages and cultures to be valuable for the national education system. The results of the study of the peculiarities of the organization of the pedagogical education system in France objectively demonstrated the existence of a set of didactic and organizational provisions that are relevant in today conditions and can be used to improve modern Ukrainian pedagogical education, namely: cooperation of the management of the education system, the national trade union of teachers, higher education

institutions, reformer teachers, political parties, public opinion, mass media, employees of enterprises and local authorities of France in reforming the system of pedagogical education in the context of humanization; implementation of pedagogical education on the basis of individualization, which involves differentiation and personalization of the teacher training process [2].

Currently, there is a noticeable need for: 1) professional training of teachers in the conditions of a specialized higher pedagogical educational institution; 2) feasibility of obtaining a pedagogical specialty on the basis of a diploma of basic higher education; 3) the importance of introducing and improving the system of selecting young people inclined to the teaching profession; 4) close integration of all components of professional pedagogical education (educational activities, pedagogical practice and scientific work); 5) research of all aspects of modern professional training of teachers; 6) a rational ratio of special-subject and psychological-pedagogical, theoretical and practical components of the training process, compliance with the sequence in mastering theoretical knowledge and practical professional skills; 7) creation of pedagogical conditions for the development of the personality of a teacher of reflective practice; 8) careful development and organization of pedagogical support for novice teachers with the aim of developing social and professional personality within postgraduate education at the national, regional and local levels [3].

In our opinion, studying the experience of European countries that have succeeded in making the transition to a new methodological approach in practice, in particular, in pedagogical education, the goal of which is the comprehensive development of the personality by means of a foreign language in the process of learning a foreign language, is a very effective way to improve and improve the modern teaching system of a foreign language in higher educational institutions.

References:

1. Nikolayeva S. Yu. The concept of foreign language education in Ukraine: development and implementation. International Scientific and Practical Conference. World Science, 2020. Pp. 60-61.
2. Avksentieva O. I. Professional and linguistic training of foreign specialists in France. Kyiv, 2006. Pp. 34-35.
3. Kharchenko T. G. Humanization of modern pedagogical education in France: theory and practice. Luhansk: Publishing House «Taras Shevchenko LNU», 2013. P. 560.

СКОВРОНСЬКА Ірина Юріївна,
*завідувач кафедри іноземних мов
та культури фахового мовлення
Львівського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент*

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ МИСЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Соціальне мислення взагалі і правове зокрема мають справу з цінностями, і звідси можна констатувати їх виражену емоційно вольову основу. Буденне, або повсякденне мислення зумовлює і теоретичне мислення. Мислитель, який вивчає суспільство, не може представляти свою позицію як позицію зовнішнього незацікавленого спостерігача соціальної драми. Внутрішня історичність і внутрішня соціальність суб'єкта пізнання тут дуже важливі: вирішуючи, яке явище соціального світу має місце, ми спираємося на звичайні способи розуміння значень, властиві даній культурі.

Інтелектуальна діяльність людини в процесі здійснення права стала вже давно предметом наукових дискусій. Сьогодні, коли в Україні триває війна, процес узгодження своєї поведінки з правовими нормами, процес оцінки чужої поведінки, застосування правових норм як суддею, так і пересічною людиною потребує переосмислення. Для того, щоб право впливало на життя людей, правові норми повинні бути засвоєні, розпізнані.

На тлі тих звірств, які російські нелюди вчинили і продовжують чинити в Україні, приходить чітке розуміння: зло повинне бути покаране. А для цього нам потрібно зробити все так, щоб з правової точки зору у злочинців не було шансу залишитись непокараними. Тому слід активно вивчати світовий досвід і будувати свій правовий підхід. Так, заслуговує на увагу практика США, де розглядаються проблеми вживання правових понять, конкретизації норм і суддівського правого мистецтва стосовно американської дуалістичної правової системи, де поряд з прецедентним правом існує відносно розвинена система законодавства. Як відомо, судова діяльність в Сполучених Штатах має основне значення для застосування норм законодавства. Е. Леві стверджує, що «зразком правового мислення є судження з використанням прецедентів». Тут мається на увазі процес вдосконалення правової норми з кожним випадком її застосування. В силу того, що соціальне життя не піддається суворим оцінкам, формулювання, використовуваним законодавцями, повинні бути відкритими для переосмислення, наповнення новим змістом. І це набуває нового значення в контексті війни в Україні. По новому сприймається також діяльність правоохоронних органів, що обумовлюється: жорсткою нормативно-правовою регламентацією діяльності правоохоронних органів; абсолютизацією власного досвіду; неспроможністю багатьох співробітників до змін, що вносяться нормативно-правовим регулюванням; глибокою професійною деформацією

правосвідомості окремих категорій співробітників; прагматизмом соціально-правового мислення, що полягає в потребі використання можливостей права в службових цілях; значущістю впливу на соціально-правове мислення відомчих нормативних актів (наказів, статутів, інструкцій, постанов, вказівок тощо); істотним впливом на процес соціально-правового мислення організаційно-тактичних аспектів діяльності правоохоронних органів.

Об'єкт соціально-правового мислення співробітників правоохоронних органів складають явища і процеси такого порядку: злочинність, адміністративна деліктність як з точки зору причин, умов, стану, динаміки і структури, так і можливостей керувати процесом впливу на них; стан законодавства, яке повинно правовими засобами закріпити нетрадиційні форми боротьби з правопорушеннями з урахуванням особливостей перехідного періоду життя суспільства; процес реалізації правових норм, пов'язаний з необхідністю вирішення проблемних ситуацій, покликаний забезпечити здійснення не тільки формально правових задач, але і можливих соціальних наслідків; стан організації правоохоронних органів, правові та соціальні погляди їх працівників, мотивація прийнятих рішень, рівень правової культури, що викликає вивчення проблеми соціально-правового статусу працівників правоохоронних органів.

Так, масові заворушення, збройні конфлікти, екстремізм не просто результат окремих причин і умов, а наслідок багаторічної відчуженості від влади і власності. Звідси втрата почуття відповідальності, дилетантська віра в «прості рішення» проблеми злочинності, в тому числі військових злочинів, як на державному, так і на міждержавному рівнях.

Зміст центральної проблеми соціології права такий: чому в одних випадках людина виконує розпорядження правових норм, в інших – їх порушує. Розглянувши реалізацію права як явище більш широке, ніж лише завершальний етап процесу правового регулювання, варто відзначити, що в процесі реалізації права концентруються результати регулятивного, ідеологічного впливу права на свідомість і поведінку учасників реалізації правових норм, яке не вкладається в рамки правового регулювання.

Отже, в процесі реалізації права, яке формується не тільки за рахунок юридичного впливу на суспільні відносини, а, перш за все, за рахунок реальних економічних, соціально-політичних, культурних, побутових умов життя людей, в яких повсякденне правове мислення відіграє пріоритетну роль, і саме його дослідження має показати залежність соціальної дії (вчинку) від розуміння правових норм. Відсутність нових розробок в царині проблем розуміння права призводить до того, що закони та нормативні акти залишаються «правом в книгах». Тому варто зазначити, що уже назріла необхідність поставити питання про створення в рамках соціології права спеціальної соціологічної теорії пізнання права. Пізнання права – це один із суттєвих моментів загального процесу соціалізації індивіда, пов'язаного із засвоєнням індивідом соціокультурних цінностей навколишнього середовища.

Мислення визначається як соціальне не тому, що воно є мисленням людини як соціальної істоти, а тому що це мислення особистості про соціальну дійсність, яка є його об'єктом. Основу соціального мислення становить не процес вивідного знання, дедуктивного міркування, а чіткі і послідовні міркування, що утворюють ціннісно-ідеальні основи буття, відштовхуючись від яких відбувається осмислення людиною суспільства і собі подібних. Лише з допомогою ціннісної свідомості відбувається осмислення, освоєння індивідом соціальної дійсності.

Щоб збагнути, що являє собою право, яке його справжнє місце в суспільстві, варто його освоїти, «зробити своїм», значимим для себе. Звідси соціальне мислення – це не що інше, як духовне освоєння, «означення» навколишнього суб'єкта дійсності. Людина знаходиться в світі значень, тому зрозуміти можна лише те, що має значення: символи, знаки, люди, соціальні відносини і ситуації – взагалі все, що наділено змістом. Належність до визначеної культури означає, що ми розуміємо значення предметів, ситуацій, дії інших людей відповідно до норм, правил, які в кінцевому рахунку співвіднесені з цінностями даної культури.

СКУРІДІН Роман Максимович,
*здобувач вищої освіти факультету
підготовки фахівців для підрозділів
органів досудового розслідування
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка*

Науковий керівник:

МАКСИМЕНКО Олександр Володимирович,
*доцент кафедри юридичної лінгвістики
та практичної психології
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка,
кандидат філологічних наук, доцент*

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДНИК КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Мова – історія народу, генетичний код нації, ознака її самостійності й самобутності. Іван Огієнко пов'язує мову з духовною культурою особистості: «Сила нації – в силі її культури. Соборна літературна мова – найміцніший ґрунт для зросту здорової духовної культури, а тому кожний громадянин, що хоче щастя своєму народові, мусить повсякчас працювати й для збільшення культури своєї літературної мови» [2, с. 43].

Термін «культура мови» передбачає не лише дотримання сучасних літературних норм усного й писемного мовлення, а й уміння їх застосовувати в певних комунікативних ситуаціях. Культура мовлення – це вибір мовцем найбільш доцільних мовних засобів для конкретної мовленнєвої ситуації. Упродовж століть не втрачає свого значення вираз давньогрецького філософа Сократа «Заговори, щоб я тебе побачив», оскільки мовлення представляє загальний рівень обізнаності, грамотності, професійності людини. Важливим для культури мовлення є те, щоби висловлювання вживалися відповідно до ситуації спілкування.

На думку О. Хоми, на мовлення молодого людини (як негативно, так і позитивно) впливають: діалектне середовище (60-65 %), калькування слів з інших мов (близько 10 %), засоби масової інформації (10 %), інші чинники: родина, спілкування тощо (15 %). Значний вплив на формування культури усного мовлення має засвоєння мовних норм у процесі навчання української мови, дисциплін фахової підготовки в умовах вищої школи [5, с. 2].

Найпоширенішими помилками у вимові, що порушують чистоту мови, є неправильний наголос (р^обл^ю, під^емо замість р^обл^ю, під^емо) невинправдане «акання» (галасувати замість голосувати, хоча слова мають абсолютно різні значення, галасувати – здійсмати галас, сильно кричати, голосувати – віддавати голос за якесь рішення, за кого-небудь [4, с. 2]. Порушують чистоту мови й лексичні засоби: просторічні, суржикові слова, канцеляризми і професіоналізми, лайливі й вульгарні слова [4, с. 2].

Одним із порушень лексичної норми є калькування Це копіювання іншомовного слова за допомогою власне українських слів. Власне кальки відрізняються від запозичень, які увійшли до мови повністю (значення, й звукове вираження слова, передане на письмі літерами відповідної мови). Існують кальки, з яким слід боротися, особливо, якщо мовець хоче розмовляти вишуканою літературною мовою, а не суржиком.

Найбільшу групу серед мовних кальок становлять саме лексичні. Омонімічні й паронімічні слова викликають неправильні асоціації з відповідними українськими словами, що призводить до неправильного їх вжитку. Наведемо приклади використання слів із непритаманною їм семантикою: вид, виключення, відміна, відмінити тощо.

Слово «вид» в українській мові постає синонімом до слова обличчя, а також має значення «частина місцевості, яку видно; краєвид» [1].

Термін «відміна» вживається як граматичний термін на позначення групи іменників зі спільною системою відмінкових закінчень. Отже, слово відмінити потребує заміни й використання українського слова скасувати, скасовувати – визнавати, оголошувати що-небудь недійсним, незаконним. В інших випадках вживаємо слово виняток, що означає відхилення від звичайного правила.

Квиток і білет. В українській мові використовуються обидва ці слова, але різняться за значенням і за словосполученістю. Отже, білет – це картка з питаннями для тих, хто складає іспити або заліки (екзаменаційний білет);

Цінні папери (кредитний білет, казначейський білет, банківський білет). Квиток – документ, який засвідчує належність до організації (партійний квиток); куплена картка, що дає право проїзду на транспорті, відвідання музею тощо (трамвайний квиток, проїзний квиток, залізничний квиток) [3, с. 148-149].

Мати рацію чи бути правим. На думку О. Пономаріва бути правим – це калькований вислів. У значенні «мати слухну думку» найближчі його відповідники в українській мові – мати рацію та ваша (твоя) правда [3, с. 148-149].

Приймати чи брати до уваги. Скальковану конструкцію приймати до уваги, прийняти до відома потрібно замінити на стилістично правильний варіант: брати, узяти до відома.

Рахувати та вважати. Отже, вважати – означає мати свою думку, давати якусь оцінку, висловитись з певного питання, рахувати – називати числа в послідовному порядку; визначати кількість, суму [3, с. 151].

Попередити та запобігти. У рекламі медичних препаратів чи побутової техніки використовують словосполучення: «попередити хворобу (нежить, псування тощо)». Українською на позначення понять використовуємо слово «запобігти» – не допускати, заздалегідь відвертати що-небудь неприємне, небажане. Отже, запобігти хворобі, запобігти нежитю. Попередити – наперед повідомляти кого-небудь про щось; сповіщати що-небудь комусь передусім, перш за все. Наприклад, заздалегідь попереджаю, попередити за три дні тощо [1].

Напрямок та напрям. Лінія руху або лінія розміщення кого-, чого-небудь тлумачиться як напрямок. Наприклад, напрямом залізничної колії. Напрямок – це спрямованість думок, інтересів, діяльності, розвиток кого-, чого-небудь, скажімо, новий напрям у сучасній хімічній науці.

Нагода та пригода. Зручні для здійснення чого-небудь обставини, момент, умови, час – це нагода (з нагоди свята). Для зазначення того, що сталося непередбачено, несподівано використовуємо слово «пригода», зокрема трапилася пригода, стати у пригоді [1].

Вірний і правильний. Вірний Батьківщині, вірний присязі, вірна дружина, чоловік – тобто той, який незмінно дотримується чого-небудь, не зраджує; який заслуговує довір'я; постійний у своїх поглядах і почуттях; відданий. А правильний, який відповідає істині (правильне рішення, правильний напрям) [1].

Мовна малограмотність є ознакою низької культури. Уважається, що близько десяти відсотків слів нашої мови є іншомовними запозиченнями. Однак, коли слова з чужої мови вживаються бездумно, безсистемно, коли перекручується їхнє зміст і спотворюється звукове оформлення, це засмічує мову, перетворює її на мішанину власних слів.

Список використаних джерел:

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>
2. Огієнко І. Рідна мова. Київ: Наша культура і наука, 2010. 436 с.
3. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради, 2003. С. 148-149.
4. Козинець І. І. Культура мовлення як показник загальної культури особистості. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2015. № 2 (10). URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2015/2/25.pdf>.
5. Хома О. М., Хома Т. В. Культура мовлення як складова культури особистості. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. Vol. 51 (112), 2017. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/547832.pdf>.

СОФІЙЧЕНКО Анна Романівна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

CURRENT PROBLEMS OF LEGAL TERMINOLOGY

The development of law inevitably includes the development of legal terminology. Tracing the history of terms in law, we can say that the formation of the structure of legal terms has a very complex and long-term nature. In legal science, there are terminological problems caused by the shortcomings of legal education, the methodology of science, as well as psychological, historical and economic reasons. To solve them, a broad discussion of the place and role of jurisprudence in the system of sciences, a change in the principles of legal education, and a direct revision of terminology is necessary.

It is possible to single out the main problem of legal terminology, namely its study, the correct use of terms by professional lawyers and jurists. Since legal terminology is one of the most ambiguous field terminologies, it should be noted that it is widely used not only in legal discourse, but also in ordinary environments and in the spheres of linguistic communication. The study and state of legal terminology is evidence of the level of development of the state, nation, society and legal awareness in various cultural manifestations – political, linguistic, intellectual, etc. [4, p. 205].

The legal dictionary is based on the experience of the state, accumulated over the years of legal regulation of social relations. Every year, legal terminology develops and becomes much wider, but its application in many areas is incorrect and contradictory. This inconsistency arises from another urgent problem, namely, the construction of logically consistent and linguistically correct definitions.

The legal term is an integral element of the system. Therefore, systematicity is the most important condition for the existence of the term and, accordingly, its problem. Therefore, the conceptual apparatus of law should not be a simple set of terms, but a set of agreed and interdependent concepts, each of which has a place and

meaning. The lack of a clear structure of legal terminology leads to the fact that the legislator tries to fix the terminology by «patching holes». Instead of creating a coherent structure of the conceptual apparatus of legal branches, separate elements (concepts) are taken out, which are only fixed in one or another normative act [1, p. 58]. All this negatively affects the entire legal system, which leads to legal nihilism. And participation in the preparation of draft laws of various departments makes the task of ensuring the unification and unity of the basic terminological vocabulary in sectoral and inter-sectoral normative acts increasingly difficult.

Another urgent problem of legal terminology is that legal terms are mostly borrowings that are used not only in the Ukrainian language, but also in many languages of the world. A very large number of words have exactly one origin, there is no difference between these words and they cannot be considered as different concepts. Due to the lack of a single justified concept of normative terminology, the problem of their use arises [3, p. 5]. Unfortunately, Ukrainian legislation does not pay due attention to legal terminology. Those charged with enforcing the law often do not understand the meaning behind the use of a term in a particular law and whether it fits within the scope of the terms already established by law.

Lawyers, unfortunately, pay very little attention to the problems related to the organization and standardization of legal terminology. The double side of definitions has been repeatedly emphasized by researchers: the terms have a logical basis of construction, therefore they are the object of logicians; terms are created by means of natural language – a natural object of interest of linguists. But there is also a third side – since legal concepts are formed in the environment of lawyers, they will always be the object of the professional language of law [2, p. 119].

Therefore, serious results in this area can be achieved only with the joint development of a set of tasks, operating with which it is possible to build a clear and orderly structure of legal terminology and avoid the above-mentioned problems in the future. Legislation needs to pay attention to the reproduction of legal terms to ensure the correct use and study of legal terminology. There are reasons to believe that this problem complicates the interpretation of legal norms and requires an urgent solution.

References:

1. Kochan I. M. Legal terminology through the prism of linguistics. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology*. 2018. No. 32 (3). Pp. 57-61.
2. Lazarev V. V. Interpretation of legal terminology by the Constitutional Court of Ukraine. *Law and Safety*. 2020. No. 79 (4). Pp. 116-121.
3. Lysenko O. A. Study guide «Language of Ukrainian jurisprudence». Kharkiv, Pravo. 2020. 14 p.
4. Tkachenko K. O. Actual problems of legal terminology. Language and law: materials of Vseukr. science and practice seminar (Dnipro, October 29, 2020). Dnipro: DDUVS, 2020. Pp. 205-206.

СТАРОКОНЬ Юлія Максимівна,
здобувач вищої освіти

*Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,
*старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

MEANING AND CHARACTERISTICS OF PROFESSIONAL TRANSLATION

Professional translation is of great importance for all spheres of modern life. Today, not everyone, even fluent in a foreign and native language, can translate perfectly. This requires special professional education. Professional translation is performed by experts in the field of philology. Of course, any employee who works with foreigners must know a foreign language. But not everyone can perfectly translate all professional terms. Therefore, the profession of the translator is now very important and promising in all spheres of modern man.

A translator is a person without whom there cannot be communication at the international level, both verbally and in writing. The development of the translation profession took place over thousands of years. Gradually, over time, requirements arose specifically for the translators personality, ethics, culture, morals and professional language training. Nowadays, not everyone, even if they are fluent in a foreign and native language, can work as a translator. This requires special professional education [1, p. 5-8].

Nowadays, the importance of translation and the activity of a translator or interpreter is indisputable. But there is an issue that should be determined, it is the peculiarities of translation and interpretation work. It is quite difficult to answer it. On the one hand, the translator provides written works of various genres, styles, etc. This allows the modern generation to familiarize themselves with certain works. On the other hand, there are several situations for which actual, timely or urgent translation is more important today. More and more issues require discussion, consultation, advice, and attempts, which cannot be organized and provided without interpretation. The activity of an interpreter, in my opinion, is more conservative than the often spontaneous work of a translator. This requires

patience and endurance, the ability to concentrate and work independently in any working conditions, the ability to edit text stylistically, choose the right words, skills in working with various dictionaries, etc [1, p. 5-8].

The translator must, first of all, have a sufficient vocabulary, the ability to concentrate in any working conditions, developed skills of sequential and simultaneous translation, different types, be an erudite person, be able to demonstrate his polyglot erudition, update his knowledge to ensure immediate and correct understanding of the original message. In any case, the speciality of translation is not easy. They require future specialists to have excellent knowledge of translation and language, abilities, skills and knowledge of the basics of human psychology, diplomacy, etc. [2].

The profession of a translator is very responsible. The competence of translators is to create texts beyond cultural and language barriers. It is translators who act as consultants and referents for their managers and clients. They are real specialists, and experts in their field and are responsible for their activities. The conditions of a translator professional activity are determined by his purpose and the nature of the materials used: translators work with texts, «supply» texts for intercultural communication and «sell» their translations.

The translator must be able to «specify» his future text, clearly and thoroughly explain to the customer the possibility of using this text and its functions (under what conditions, for what purpose, in what field, what style of translation, etc.), the structure of the translated text in accordance with its functions. For this, as an expert, he must be able to analyze the customer communicative goals. A translator must be able to «design» texts. For this, you need to have not only language competence, but also to know how in another culture they speak and write in one or another case, which topics can be touched upon during a conversation which is better to avoid, which arguments should be given to achieve a certain goal, which means of communication are better to use. A translator must be able to conduct research, and acquire the knowledge necessary for functionally correct, meaningful speech. All this knowledge must be developed in the process of training future translators [2].

Training translators is not an easy task. A modern translator must know the theories and principles of modern translation studies, and study the works of the founders of linguistics, e.g. L. Belehova, Y. Kishchenko, L. Chernovaty, D. Panchenko, O. Kalnychenko, T. Shmiger, R. Zorivchak, V. Babenko and many others. Therefore, the training of translators must be systematic, integral, comprehensive and meet modern requirements.

The object of the translation process can be a verbal or non-verbal situation. Therefore, it is legitimate to use the definition of the term philologist-translator to denote the subject of the translation process. A modern translator must know the theories and principles of modern translation studies, understand methods of reference information analysis, linguistic and cultural aspects of words, non-textual structures, ethnolinguistic component, individual style of the translator, reproduction

of images in poetic translation, conceptual information in the translation text, pragmatic transformations in the translation process, types and functions of translation, functioning of the symbol in the continuous structure of the text, contextual and stylistic de-semanticization of word categories, etc [3].

The professional skill of a translator is determined by the skills of adaptation to different working conditions. Adaptive skills are derivatives of knowledge and skills that are acquired through hard work and study. Potential translators get theoretical and practical knowledge in classes and outside of class. Traditional is the integration of theoretical and practical tasks, philologicalization of the educational process, and step-by-step control of knowledge. New forms of work include the creation of a workshop for future translators: publication of newspapers and almanacks on aspects of translation, participation in conferences, appearances on radio and television, proofreading, etc [3].

Thus, depending on their abilities, future translators must decide for themselves which speciality they should choose and purposefully approach these goals.

References:

1. Chernovaty L. M. Theory of translation. Kharkiv: Nar. Ukraine Acad., 2017. 65 p.
2. Scriabina V. B. A persuasive portrait of a translator. Scientific Bulletin of the UNESCO Department of KNLU. Philology series «Pedagogy. Psychology». 2014. Issue 28. Pp. 59-64.
3. Section on the basis of the translator professional activity. File archive of students. URL: <https://studfile.net/preview/3269782/page:6/>

СУГАК Дар'я В'ячеславівна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

WHY DO WE NEED LEARNING THE ENGLISH LANGUAGE

English is often called the language of opportunity. There is a reason for this, because English opens the door to three important areas: professional, hobby and education. If English is not your first language, you should consider starting to learn it. There are at least a few reasons why you should learn English. Let analyze them.

First of all, English is the language of business communication. If you aspire to become an international businessman, knowing English increases your chances of getting a job in an international company or a company that cooperates with other countries. When you apply for a job, your employer will immediately notice the English language column on your resume, which will increase your chances of getting the job. Almost all businessmen who do business with foreigners speak this language. When entrepreneurs establish relationships with partners from different countries, it is not necessary to learn each of their languages, it is enough to learn English and you will be able to get along with both representatives of the United States of America and Japanese businessmen [1].

But what about learning? English opens doors to the best universities. Oxford, Harvard, Cambridge and other universities are among the top ten educational institutions of the English-speaking world. It is absolutely impossible to enter these institutions without knowing the language. It is English international scientific language. The most advanced discoveries and researches occur in English-speaking countries, and if not, they are necessarily translated into English. We don't forget the free time when we want to watch a part of the newly released movie. All Hollywood movies are made in English. You will be able to watch movies, listen to music and read any English literature in the original without any problems. This will save you a lot of time because you will no longer have to wait for your favorite movie, series or book to be translated into your native language. When watching movies, you will not be distracted by subtitles, and you will be able to better understand this or that work, because part of the meaning may be lost during translation.

And some words about making contacts. You will be able to meet a stranger and even start a relationship. If you want to make friends with people from other countries or even find a life partner, learn English. Make new acquaintances, communicate with foreigners online, discover their culture and talk about yourself. English is the language of the internet. More than 50 % of all sites on the Internet have information in English. Therefore, if you want to get the latest information from the internet, you should learn English. If you have children or are planning a day out, English can be a big help. I wish they would go to school one day and you could help them with their homework on this subject. And you can also travel with your family, you will learn a lot of interesting things on excursions, and most importantly, you will not be afraid of getting lost, because you can easily ask passers-by where to go [2].

By the way, thanks to the English language, you will be able to earn a good extra income by opening your own office to translate texts not only for your friends, but also from English to your native language and vice versa poured. Or someone who has learned English perfectly can teach, in other words, he can be a tutor for schoolchildren and students.

So, even if you are interested in the arguments given, it is not enough. To achieve noticeable results in English, you need to study English continuously for a long time. It is very difficult to do without developed discipline and self-control, especially if you learn the language on your own, not with a teacher [3]. In other words, if you set yourself the goal of learning English, then no matter how difficult it is, keep going towards it. But then you can enjoy your success.

Список використаних джерел:

1. Все про вивчення мов. URL: <https://osvita.ua/languages/articles/5750/>
2. Чому треба вивчати англійську. URL: <https://www.kobu.kiev.ua>.
3. Причини вчити англійську. URL: <https://abclangcenter.com/2013/09/20/10reason-english/>

СУЇМА Ірина Павлівна,
*доцент кафедри перекладу та
лінгвістичної підготовки іноземців
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара,
кандидат філологічних наук, доцент*

PECULIARITIES OF TRANSLATION OF CRIMINAL LAW TERMINOLOGY

Legal terminology as a set of nominations of legal phenomena and concepts functions in the linguistic and legal spheres of legislation, business documentation and legal sciences. This is a large and extremely important fragment of the literary dictionary of any language, primarily from the point of view of its socio-communicative and informational significance.

Nowadays, legal terminology in general and criminal law in particular is quite common even outside professional communication. Its requirements include accuracy, clarity, accessibility, logic, completeness, simplicity, comprehensibility, usage of generalized terms and concepts, official character. Any law or regulatory act must be completely understandable not only to specialists (lawyers), but also to ordinary citizens.

Thus, the notion of «legal term» should be understood as a word or phrase that expresses a concept from the legal sphere of social life and has a definition in legal literature (legislative acts, legal dictionaries, scientific and legal works) [1].

The main features of legal terms are conceptual and terminological unity, i.e. semantic unambiguity (unambiguity of term and concept) and conceptual unambiguity (correspondence of the meaning of term and concept), definiteness, systematicity, accuracy, conciseness, emotional and expressive neutrality, absence of connotative meanings, its meaning is not should depend on the context, formality, normativity, linguistic correctness, standardization, ability to form words [1, 3]. Legal terms must be generally recognized, that is, generally used, have an established character, and retain their special meaning in each new legal document [1].

The terminological vocabulary in the field of criminal law covers a significant amount of terms that express a system of legal concepts that relate to the definition of types of crimes and the punishments, the investigation of crimes, the activity against crime and the prevention of crime.

So, terms in the field of criminal law can be divided into:

- 1) general concepts of criminal law: law – закон; crime – злочин; court – суд;
- 2) verdict – вердикт; crime component – склад злочину;
- 3) types of criminal offenses: industrial espionage – промисловий шпiонаж; false bankruptcy – штучне банкрутство; robbery – розбiй; extortion – шантаж; criminal assault – злочинний напад;
- 4) objects in relation to which a criminal offense is committed: crimes against government – злочин проти держави; crimes against humanity – злочин проти людства;
- 5) types of punishments for criminal offenses: capital punishment – смертна кара; jail imprisonment – тюремне ув'язнення; life sentence – довічне ув'язнення; money damage – грошова компенсація;
- 6) types of procedural actions in criminal law: search – обшук; inspection – огляд; suppress the evidence – вилучати докази зi справи; give testimony – давати свiдчення;
- 7) subjects of legal relations (individuals and collective bodies participating in criminal proceedings): injured party – потерпiлий, потерпiла сторона; accused/suspect – пiдозрюваний; witness – свiдок;
- 8) names of professions involved in criminal law: attorney – адвокат; judge – суддя; prosecutor – прокурор; criminologist – кримiнолог;
- 9) moments and parts of judicial process: pretrial activity – досудове слiдство; sentencing – винесення вироку;
- 10) source of evidence: evidence – речовi докази; testimony – свiдчення (свiдка); criminal record – досьє злочинця;
- 11) names of courts and other institutions in criminal law: Supreme Court – Верховний суд; Supreme Arbitration Court – Вищий арбiтражний суд; court martial – вiйськовий суд;
- 12) names of laws and legislative acts regulating the field of criminal law: Civil Rights Act – Закон про громадянськi права; Statute of Limitations – закон про давнiсть позову; statute of descent and distribution – закон про перехiд майна у спадщину та розподiл спадкового майна.

The problem of translating lexical units-terms in the field of criminal law is complex and multifaceted, because the translator needs to have a clear understanding of what a legal text is, to have a thorough knowledge of legal terminology, and to possess the skills of combining the source language and the language of translation with knowledge of the real reality that is reflected in the material, which is translated.

Legal translation, like any other type of special translation, has a number of features that a translator of a legal text must be aware of, as mistakes in the translation can lead to conflict between the parties to the legal discourse, lawsuits or termination of cooperation. The peculiarities of legal texts include the following features:

1. Fullness of legal texts with special legal vocabulary, the main part of which consists of legal concepts and realities (law, prosecutor, witness, litigation, etc.);

2. Use of commonly used vocabulary in its usual meaning (accept, money) and use of commonly used vocabulary with a special unusual meaning (agreement, assessment, warrant);

3. The presence of abbreviations, most of which are found only in legal texts (cc. – chapters, COA – court of appeals, CIF – Coming into Force, J – Judge);

4. Use of synonyms (paired and tripled) used to denote one concept in order to avoid ambiguity; clichés and fixed expressions;

5. The presence in legal texts (especially artistic and journalistic) of idiomatic expressions and phraseological combinations denoting this or that term in criminal law, which are not used or rarely used in literary and official business language (the jury finds guilty, bad actor, fruits of the poisonous tree).

Terms and professionalisms in criminal law constitute the most significant amount of vocabulary, because they contain the maximum content loading. However, in the terminology of criminal law, such a type of vocabulary as metaphors and phraseological units can be distinguished.

Translation of legal terms uses such techniques as usage of lexical equivalent, analog translation, explication or descriptive translation, tracing, transcription, and transliteration.

The most common and widespread way of translating English terms in the field of criminal law is the usage of calques (verbatim or literal translation). It is a method of translating new words (terms), when the counterpart of a simple or (more often) complex word (term) of the source language in the target language is chosen, as a rule, the first counterpart in the dictionary, for example: car thief – викрадач автомобілів, accident cause – причина нещасного випадку, penitentiary – виправний, пенітеніарний, victim – потерпілий, to prosecute – переслідувати в судовому порядку, court decision – судове рішення, criminal personality – злочинна особистість, gang – банда, homicide by negligence – вбивство з необережності, bring the charge – пред'являти обвинувачення, release from custody – звільнити з-під варти, justice – правосуддя.

The advantage of using tracing is the accuracy and simplicity of the resulting translation using the appropriate equivalent and its unambiguous correlation with the source word, which reaches full reversible correspondence. It should be noted that tracing can be used only when the translation counterpart formed in this way does not violate the norms of usage and conjugation of words in the Ukrainian language.

Another common translation transformation used when translating terms in the field of criminal law is descriptive translation or explication. Descriptive translation is a lexical-grammatical transformation in which a lexical unit of the original language is replaced by a word combination that gives an explanation or definition of this unit, i.e. it is the transmission of a word using a common explanation of its meaning: accrual right – право на стягнення компенсації, official accusation – офіційне звинувачення (у скоєнні злочину), first-degree murder – умисне вбивство при отягчаючих обставинах, alleged offender – особа, яка підозрюється у вчиненні злочину.

Descriptive translation differs from other methods of translation in that in descriptive means of transferring terms, the invariant of translation is the very meaning of the foreign language unit, regardless of the nature of its connection with the external structure of the word. In other words, descriptive translation consists in conveying the meaning of an English word with the help of a more or less common explanation. This tool can be used both to explain the meaning in the dictionary and to translate terms in a specific text. However, before using this method of translation, it is necessary to make sure that there is no translation counterpart in the language of translation, so as not to create confusion in the terms in the language of translation.

Analog translation is a translation transformation, which consists in selecting the necessary counterpart in the language of translation (one of several possible synonyms): regress suit – регресний позов, bench manual – настанови з судочинства, data bank – база даних.

According to the results of many studies of factual material, about 6 % of legal terms in the Ukrainian language use transcoding translation transformation – a method of translation when the sound or graphic form of a word is transmitted by means of the alphabet. Native transcoding combines transcription, transliteration, hybrid transcoding, and adaptive transcoding.

Transcription is the formal reproduction of the original lexical unit using the phonemes of the target language, that is, the transfer of the sound form of the word-term using the letters of the Ukrainian alphabet. Here are some examples: hooligan – хуліган, recidivist – рецидивіст.

Transliteration is a formal reproduction of the original lexical unit using the alphabet of the language of translation, that is, a graphic transfer of writing: legitimism – легітимізм, conflict – конфлікт.

Mixed transcoding is a translation transformation using transcription with elements of transliteration and vice versa): codex – кодекс.

Adaptive transcoding is a transformation in which the word of the original language is adapted to the structural features of the translated language): resolution – резолюція, expertise – експертиза, criminal – кримінальний.

Usually, the translational transformations of transcription and transliteration are used when the terms of criminal law in Ukrainian (or another language) do not match, or in the absence of a similar concept in one of the languages.

It is important to note that a characteristic feature of English-language terminology in the field of criminal law is brevity and accuracy.

One of the main problems in the process of translating legal terms of criminal law is the problem of choosing an adequate counterpart, because there are a number of terms that can have many meanings both in the legal field and in ordinary language. The choice of an acceptable translation option is determined by the presence or absence of an equivalent in the translation language. If it exists, the procedure consists in its usual substitution, but in its absence, in the careful selection of one of the variant counterparts, taking into account a number of linguistic factors. These are factors such as stylistic affiliation, contextual environment, language norms, word combinations, etc.

References:

1. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2003. 448 с.
2. Коханюк Т. С. Системне тлумачення кримінального закону: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 264 с.
3. Ліпко І. В. Англійська мова для юристів. Вінниця: Нова книга, 2014. 208 с.

ТАРНАВСЬКИЙ Роман Васильович,
*судовий експерт сектору
трасологічних досліджень відділу
криміналістичних видів досліджень
Тернопільського науководослідного
експертно-криміналістичного
центру МВС України*

МОВА І ПРАВО

Мова і право є однією з важливих тем сьогодення, яка охарактеризовує статус державної мови і як правило закріплюється за мовою більшості населення та все ж таки в межах держави та професійної діяльності, володінням якої є обов'язкове для всього населення. Українська мова, як мова більшості населення, була визнана державною мовою України, що проголошено у статті 10 Конституції України: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя та на всій території України» [1].

Мета розгляду даної теми (за правознавчим спрямуванням), є вдосконалення вмінь та навичок стосовно мовних норм, їх різновиди та правильність застосування в професійній діяльності правника, зокрема офіційно-діловий, особливості усного та писемного мовлення, а також класифікацію документів та вимоги до їх складання, володіння писемним мовленням, закріпленню знань із мови, підвищенню загальної мовної культури, зокрема юриста та тих, хто хоче поглибити знання з української мови.

Отже, державна мова – це мова корінного населення, яка закріплена на законодавчому рівні [2] й уживання якої є обов'язковим в органах державного управління, громадських організаціях, на підприємствах, у державних установах, закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики.

Поняття «державна мова» характеризують такі ознаки:

- 1) засіб спілкування, за допомогою якого відбувається словесний обмін інформацією, досвідом, умінями, навичками та результатами діяльності;
- 2) закріпленість у законодавстві;
- 3) обов'язковість для публічної сфери, у використанні працівниками державних органів та органів місцевого самоврядування [3].

Хоча й державна мова є обов'язковою для вживання у професійному мовленні працівників публічної сфери, однак наразі таке твердження є декларативним, адже:

- по-перше, коло осіб, які повинні обов'язково володіти державною мовою, законодавством звужено Президент України (ст. 103 КУ), професійні судді (ст. 127 КУ), судді Конституційного Суду України (ст. 148 КУ) [1], члени Вищої ради юстиції (ст. 6 Закону України «Про Вищу раду юстиції») [4], Уповноважений Верховної Ради з прав людини (ст. 5 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини») [5];

- по-друге, відсутній механізм перевірки володіння державною мовою;
- по-третє, санкцій за недодержання державної мови під час виконання службових обов'язків в українському законодавстві не передбачено.

Як зазначено у ч. 2 ст. 10 КУ, держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

За Конституцією України, державна мова – це мова, за якою закріплено правовий статус обов'язкового засобу спілкування у публічних сферах суспільного життя, яка виконує функції не лише у внутрішній організації держави, а й у міжнародних відносинах. Іноді замість терміна державна мова вживають термін офіційна мова.

Вивчення теоретичних питань дає змогу вдосконалювати вміння та навичок стосовно: вироблення культури фахового мовлення; використання правил мовного етикету під час ділового спілкування; дотримання вимовних та акцентуаційних норм в усному мовленні; застосування орфографічних, пунктуаційних норм у писемному мовленні; свідомого використання фахової лексики в усному та писемному мовленні; розуміння сутності термінологічної лексики права; розрізнення паронімів, синонімів, омонімів; використання фразеологічних сполук у юридичних текстах; користування різними довідковими джерелами, словниками, зокрема юридичного спрямування; застосування словотвірних, морфологічних, синтаксичних норм як в усному, так і писемному професійному мовленні; складання окремих видів юридичних текстів, правильного їх оформлення; доцільного відбору й доречного використання мовних засобів відповідно до поставленого завдання; здійснення контролю за власним мовленням.

Розуміння сутності термінологічної лексики становить комплекс норм сучасної української літературної мови – правил, своєрідних мовних законів, юридичної лексики, фахової термінології, опанування яких наближає мовця до володіння правильним усним, писемним мовленням та закріпленню вмінь грамотного складання ділових паперів і фахових документів з дотриманням усіх вимог які є важливими складниками професійної діяльності правника.

Правильне володіння мовою, зокрема прийомами юридичної мови, невід'ємна складова фахової компетенції, гарантія успіху в професії, а також показник загальної культури особистості. Мова – головний інструмент, за

допомогою якого здійснюється робота правника, причому всі її аспекти: законотворча, правозастосовна, правоохоронна тощо. Професійна діяльність юриста взагалі неможлива без володіння законами мови й мовлення, адже йому доводиться виступати публічно (у ролі слідчого, експерта, доповідача, прокурора, судді, адвоката), укладати безліч документів, грамотно говорити, вести діалог, дискутувати, налагоджувати ділові стосунки [6].

Мова – це першоеlement права. За допомогою мови складаються правові норми, створюються закони. Мова правника підпорядкована не тільки загальноприйнятим лексикограматичним правилам, а й вимогам законодавчої техніки, потребам і специфіці юриспруденції [7].

Від знання мови, багатства словникового запасу, рівня культури мовлення значною мірою залежить професійна майстерність мовця, визнання його як спеціаліста.

Список використаних джерел:

1. Конституція України.
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».
4. Закон України «Про Вищу раду юстиції».
5. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».
6. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення: навч. посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2005.
7. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 231 с.
8. Янковська Г. В. Українська мова для юристів: навч. посібник. Київ: КНТ, 2011. 392 с.

ТРЕНЬ Тетяна Олександрівна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МОВНА САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Наразі ми вперше з часів Другої світової війни зіткнулася з повномасштабною війною, яку розпочала російська федерація в Україні. Здавалося, що людство зробило необхідні висновки, проте гіркий досвід

показує, що історія нічому не навчила країну-агресора. Чимало суперечок точаться наразі стосовно мовного питання, тому питання мовної самоідентифікації українців в умовах війни є як ніколи актуальним.

Схиляємося до думки, що самоідентифікація української нації може найуспішніше відбутися через мову. Оскільки мова утворюється, вдосконалюється, існує і функціонує в суспільстві і є не тільки витвором історії суспільства, але й активним фактором цієї історії: не тільки об'єкт, а й суб'єкт історії. Мова, як прийнято вважати, є генетичним кодом нації, який поєднує минуле, програмує майбутнє і забезпечує буття нації у вічності. Мова – феномен етносу, народу, нації, одна з провідних її характеристик, адже більшою мірою забезпечує ефективне функціонування національного організму в усіх його вимірах – політичному, державному, економічному, культурному. Інакше кажучи, «мова народу, народності чи діаспори – то генетичний код національної культури, запорука самобутності та самозбереження» [1, с. 7].

Принагідно відзначити, що С. Рудницький наголошував на великому значенні мови як ідентифікаційного чинника нації, ознаки етнонаціональної ідентичності. Він підкреслював, що без утвердження панівного становища української мови є неможливим елементарне виживання українців як етносу. «Без панування мови в державотворчому етносі на теренах даної держави національний характер останньої є фіктивним, а це перешкоджає вільному всебічному розвитку цього етносу». Тому дослідження мови у її взаємозв'язку з етнонаціональними процесами і міжнаціональною консолідацією займає важливе місце у вітчизняній етнополітології.

Вважаємо за потрібне охарактеризувати також позицію О. Потебні, який стверджував, що втрата мови зумовлює дезорганізацію суспільства, аморальність та спідлення. Цілком ймовірно, що для такої позиції підґрунтям став період перебування в складі російської імперії, яка прагнула перетворити українців на малоросів, які були б позбавлені власної історії, національної самосвідомості й ідентичності, самоідентифікації та мови. Особливо ж активізувався цей процес у другій половині XIX століття. Не можемо не погодитися з аналізованим твердженням.

За останні вісім років окупанти ліквідували чимало з того, що було зроблено в Україні для розвитку і становлення державної мови. І зараз, як розповідають мешканці тимчасово окупованих територій Східного регіону, на жаль, ідеться про досить поширене використання російської мови серед місцевого населення [2]. Прикро визнавати, але діти, які народжувалися протягом всіх цих років, навіть не знають іншого світу – не російськомовного. Тобто люди навіть не мають вибору, ось така вона – руйнівна сила «руського міра». Та ми впевнені, що в наших силах все змінити. Мова – обличчя нації, тому маємо докласти зусиль, аби обличчя нашої нації було гідним його носіїв.

Потрібно сказати, що неабияких зусиль РФ доклала до інспірації в Україні «мовного конфлікту», який досить вміло використала. Провідний напрямок російської інформаційної експансії – мовний – ще поки залишається

без належної відповіді з українського боку. Це й не дивно. Для ворога російськомовність місцевих жителів – вдалий привід «приписати» їх до своїх співвітчизників, а загарбану землю вважати своєю. Русифікація та інспірація мовного конфлікту – це ті маніпулятивні методи, які росія десятиліттями застосовувала в незалежній Україні, аби підтримувати проросійські настрої, розпалювати ворожнечу, сепаратизм і змушувати Україну поступатися своїми принципами [3].

Пізнавальним є той факт, що можна виділити дві групи української молоді. Перша група – це ті, хто різними шляхами підтримують ідею української незалежності та підкреслюють належність до української національності. Прибічники цієї позиції активно використовують українську мову і нерідко принципово відмовляються говорити російською, навіть якщо вони нею вільно володіють. Інша група молоді має дещо іншу думку та вважає питання національної належності та мови спілкування менш принциповим. Часто це діти зі змішаних сімей, де батьки належать до різних національностей, ті, хто поділяє ідею слов'янського братства. Вони не припиняють використовувати російську мову в повсякденному спілкуванні навіть в умовах війни. Та попри існування такої точки зору у частини молодих українців, в українському суспільстві представлене молоде покоління, у свідомості якого поступово формується уявлення про українську мову як символ незалежності України. Для цих молодих людей мова – більше ніж засіб спілкування, завдяки якій вони прагнуть висловити свою громадянську позицію. Зі сказаного можна зробити висновок, що мова є важливим фактором, що визначає національну ідентичність кожної людини.

Підсумовуючи вищезазначене, вважаємо за потрібне сказати, що мова – це фундамент кожної держави, і яку б державну будівлю ми не намагалися звести, вона зрештою завалиться, якщо їй бракуватиме фундаменту. Переконані, що ознаками освіченості, інтелігентності мають стати досконале володіння державною мовою та висока культура спілкування українською. Бо ж чому ми збереглися як окрема нація, попри багатолітній період втрати державності через окупацію? Бо саме мова була тим кордоном, що відмежовувала нас від ворога і об'єднувала нас.

Список використаних джерел:

1. Жайворонок В. Українська етнолінгвістика. Нариси. Київ: Довіра, 2007. 262 с.
2. Крисанова О. Проблема державної мови в сучасному суспільстві. *Персонал*. № 8. Київ, 2005. С. 40-44.
3. Потебня О. О. Мова. Національність. Денаціоналізація. Статті і фрагменти. Нью-Йорк, 1992.

ЦАРЬОВА Ірина Валеріївна,
*професор кафедри українознавства
та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філологічних наук, доцент*

УНІФІКАЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Терміносистема криміналістичної експертизи на сьогодні дедалі частіше стає самостійним об'єктом дослідження, адже стандартизація лексемного апарату криміналістичної експертизи є надзвичайно важливим процесом для розуміння специфіки, структури та семантики криміналістичної термінології взагалі. Уніфікація терміносистеми криміналістичної експертизи є однією з основних умов правильного розуміння спеціалізованого тексту, що є базисом прийняття відповідного рішення під час розслідування певного злочину. Водночас криміналістична експертиза обслуговує різноманітні аспекти, насамперед відіграє функцію інструмента вирішення кола завдань, що пов'язані з розслідуванням механізму й умов скоєння злочинів. У її складі вагома кількість розділів: «методологія криміналістики, криміналістична техніка, слідча тактика, методика розслідування окремих видів злочинів» [1, с. 21]. До системи тактичних дій, що використовуються задля вирішення механізму злочину, належить криміналістична експертиза.

Про важливість та необхідність дотримання вимог системності часто згадується і на сторінках наукової літератури, присвяченої актуальним проблемам криміналістики та загальної теорії судової експертизи. Для вироблення теоретичних засад української термінології криміналістичних експертиз та впорядкування поняттєвого апарату важливим підґрунтям стали наукові праці: Н. Артикуци, В. Атаманчука, Р. Белкіна, Л. Гапонової, В. Радецької, В. Шепітька, О. Юрчук.

На сьогодні проблема, що пов'язана з однозначністю термінів є невирішеною, а практика свідчить, що в одній галузі знань той самий термін має одне значення, а в іншій – відмінне. Термін *операція* вживається: 1) у медицині: хірургічне втручання з лікувальною метою при деяких захворюваннях або пораненнях; 2) у військовій справі: сукупність бойових дій, підпорядкованих єдиній меті, єдиному завданню, або одна така дія; 3) у фінансовій справі: пов'язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов'язаних з цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта.

Не володіючи спеціальною термінологією, експерти іноді використовують довільні визначення. У висновках експертів можна знайти фрази «на внутрішній стороні верхньої обкладинки паспорта...», «на внутрішній стороні нижньої обкладинки паспорта...». Правильно в таких випадках використовувати поліграфічні терміни – «передній форзац» та «задній форзац».

Аналізуючи вимоги стислості стосовно термінологічного апарату криміналістичної експертизи, відзначимо, що сучасна термінологія має досить широкий набір термінів-словосполучень простої і складної структури. Разом із поняттям «електронні докази» (electronic evidence), наприклад, часто застосовують поняття «цифрові докази» (digital evidence). Оскільки на законодавчому рівні ці поняття ще не окреслені, їх використовують паралельно. Серед доказів (ст. 84), а також речових доказів (ст. 98) чинний КПК України електронних (цифрових) доказів або доказів в електронній формі не передбачає. Останнім часом з'явилося ще одне поняття – «віртуальні докази» – такий, що може або має виявлятися за певних умов; можливий, уявний, здатний заступати собою що-небудь; який не має фізичного втілення або відрізняється від реального, наявного, такого, що існує (ВТСУМ). Тому віртуальний доказ – це такий, якого не існує в реальності.

Зауважимо й таку особливість загальних понять, як відсутність текстуального розкриття їх змісту. І для специфічних понять, і для загальноновживаних термінів з вузькоспеціальним значенням, важливим є очевидність уживаного значення. Зазвичай такими термінами в законі є подані визначення. Якщо цього немає, значення терміна визначається, виходячи із загального контексту. На жаль, як показує практика правозастосування, таке визначення терміна не завжди набуває правильного тлумачення. Тому при першому вживанні терміна із спеціальним значенням для уникнення надмірного широкого або неточного тлумачення доречно давати до нього відповідні нормативні роз'яснення. Наявність визначень понять у нормативно-правових актах за допомогою правових дефініцій має важливе значення для забезпечення точності і єдності термінології, є необхідною умовою точного і ясного розуміння тексту [2].

В українському спеціальному словнику криміналістів є термін «речовий доказ», до теперішнього часу в усному мовленні фахівців простежуємо випадки використання саме вищевказаної лексеми – «вещдок». В окремих випадках для утворення професіоналізмів суфіксальним способом від однослівного терміна використовуються експресивний суфікс -ак, характерний для розмовної лексики: лексема слідак в усному спілкуванні фахівців криміналістичної експертизи (а загалом і фахівців багатьох галузей юриспруденції) замінює унормований відповідник слідчий.

Шляхом метонімічного перенесення утворений професіоналізм око на позначення оптичного приладу для розглядання дрібних штрихів підпису або почерку, що використовується при криміналістичному дослідженні почеркових об'єктів. Він є розмовним відповідником терміноодиниці лупа.

На конотативному рівні у значенні професіоналізму шаблон присутня оцінна сема, тобто назва шаблон позначає поняття, якщо певний документ складений не особисто, а є скопійованим з якимось іншим шляхом заміни незначних параметрів. На означення супровідного листа, що додається до висновку експертизи, клопотання про надання додаткових матеріалів чи повідомлення про неможливість надання висновку дослідження, у мовленні фахівців використовується розмовне слово супровід.

Слова загальнолітературної мови наповнюються новим смислом, який не збігається з основним. З'являються штучно створені лексеми, наприклад, термін жилетка в кримінальному аргі означає «пристосування для розрізування кишень, вмонтоване в перстень»; булжжик – «шахрай, що збуває просте скло під виглядом коштовного каменя» [3] тощо.

Терміносистема криміналістичної експертизи – це терміносистема професійної мови, що містить особливі засоби для виразу понять та процесів судово-експертних досліджень, їх наукового розвитку і оцінки, термінологічного і текстуального закріплення, вона обслуговує вузькоспеціальну сферу діяльності експертів особливим словниковим фондом, який складається із спеціальних термінологічних систем, з характерним специфічним засобом відбору, організації мовних засобів.

Список використаних джерел:

1. Салтевський М. В. Криміналістика: підруч. у 2-х ч. Ч. 1. Харків: Консум, Основа, 1999. 416 с.
2. Царьова І. В. Сучасний український юридичний текст: лексико-дериваційна структура. Дніпро: ЛІРА, 2020. 446 с.
3. Шепітько В. Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український). Харків: Право. 2001. 560 с.

ЧУБАР Аліна Романівна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,
старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується підвищенням інтенсивності інформаційних потоків, створюваних засобами масової комунікації, та посиленням їх значення у житті кожного окремого індивіда та всього суспільства в цілому. Останнім часом ЗМІ стали грати одну з провідних ролей у житті сучасного суспільства. Дослідженням особливостей медіатекстів займається окремий напрямок у мовознавстві – медіалінгвістика, що дає цілісне, внутрішньо структуроване уявлення про медіатексти. Медіалінгвістика розглядає медіатекст як багатошарове, багаторівневе семіотичне явище, що реалізується у діалогічному єдності мовних та медійних ознак.

На фонетичному рівні найчастіше під час створення медіатекстів використовуються такі прийоми, як ритм, рима, алітерація, фонетична компресія, апокопа, алюзія. Рима є співзвуччю в закінченнях двох або декількох слів. Наявність такого співзвуччя дозволяє полегшити його сприйняття та запам'ятовування. Також, для образності і виразності у англомовних медіатекстах використовується консонанс – особливий вид рими, заснований на більш менш повному збігу приголосних у словах. Рима має стилістично підходити повідомленню. Ритм – це чергування звукових елементів (окремих звуків чи звукових поєднань), що відбувається з певною частотою. Ритм, як і рима, покращує сприйняття та запам'ятовуваність англомовного медіатексту потенційними споживачами. Основними мовними засобами синтаксичного рівня, що використовуються під час створення медіатекстів є повтори, еліптичні конструкції, паралелізм, антитеза, інверсія, парцеляція, градація. Лексичний повтор є прийомом, що заснований на навмисному повторенні мовної одиниці одному висловлюванню чи невеликому фрагменті тексту.

Важливими мовними характеристиками англомовних медіа текстів є їх образність та виразність. Для того, щоб знайти засоби образності, ми проаналізували медіа видання «The New York Times». Стаття «Covid Live Updates: Biden Administration Plans to Stop Turning Away Immigrants Under Public Health Rule in May» [1]. U.S. progress is at stake (на кону прогрес) – фраза, яка гіперболізує та створює значимість проблеми, що за своєю сутністю є фразеологізмом «прогрес США поставлений на карту», тобто важливий, знаходиться під загрозою; In Asia, Hong Kong is running out of coffins as it faces a surge in deaths (В Азії в Гонконгу закінчуються труни, оскільки там стикаються зі сплеском смертей) – важливо звернути увагу на гіперболізацію, виражену у контекстному перекладі «закінчуються труни», що не доцільно сприймати у прямому сенсі, оскільки це написано для привернення уваги до глобальності проблеми; The stakes are high, from both a humanitarian standpoint and a political one (Ставки високі, як з гуманітарної, так і з політичної точки зору) – «високі ставки» – знову ж таки звернення до значущості; The Biden administration has defended the continued use of the order (Адміністрація Байдена захищала продовження використання наказу) – «захищали» продовження наказу – конструкція у переносному значенні, що дає можливість нам зрозуміти, тобто відтворити картину того, як члени адміністрації, використовуючи аргументацію намагались «захистити» наказ.

Стаття «Does Social Media Make Teens Unhappy? It May Depend on Their Age» [2]. As the cold glow of a smartphone (Як холодне сяйво смартфона) – «холодне сяйво смартфона», образне значення, щоб створити образ підлітків, які постійно користуються смартфоном, проте якщо проаналізувати всю фразу – as the cold glow of a smartphone has followed more and more adolescents from bedroom to school and back again, parents have fretted over the technology's influence (оскільки холодне сяйво смартфона супроводжує все більше і більше підлітків від спальні до школи і назад, батьки переживають через вплив технології) – ми побачимо, що воно формує образ підлітка, який використовує смартфон, тобто «холодне сяйво» смартфона «супроводжує підлітка із ліжка в школу і назад», ми зрозуміємо, що автор спеціально використав таку форму образності, щоб надати важливості цьому питанню; a quieter scientific discussion – «тиха» дискусія, тобто доволі маленька кількість дискутуючих, аргументів, не підняття питання на дискусію, тощо; rigorous look – «суворий погляд», тобто стійка думка, об'єктивна думка; For most adolescents in the United States, screens are a big part of life (Для більшості підлітків у Сполучених Штатах екрани є важливою частиною життя) – «екрани займають велику частину життя підлітків», тобто користування смартфонами. У цій статті ми бачимо багато форм, які створюють образ підлітків, які велику кількість часу користуються смартфонами, щоб продемонструвати важливість та значимість проблеми, оскільки написавши, що підлітки користуються смартфоном, автор не отримує такої залученості читача у тему, ніж у випадку використання вищезазначених мовних конструкцій.

Також, ми здійснили аналіз англомовних медіа текстів на предмет виразності, як одної із важливих мовних характеристик. Стаття «Trans cyclist Emily Bridges banned from racing at British meeting after UCI ruling» [3]. The SCEG said the science showed there were «retained differences in strength, stamina and physique between the average woman compared with the average transgender woman or non-binary person registered male at birth» – пряма мова, цитата; In a notable change in approach, British Cycling called for a «coalition» to address transgender and non-binary participation in elite sports – and stressed that fairness was «essential» – слово коаліція спеціально використовується в лапках для привернення уваги, емфатична конструкція. Стаття «The Brilliance of Charo». «This is my most conservative outfit», she said, «Hola amigos», she said, «I am against diva», she said, «I get away with murder in my comedy», she said, «because I know they're not going to understand me anyway», «I knew that the day would come. I would have the last laugh», she said [4] – все це приклади цитування прямої мови. «France's New Art Fair Is Called Paris+». «The official name of the fair is «Paree ploos», but people will translate it as «Paris +» said Marc Spiegler, «We wanted something small and minimal because a big part of what we want to do is work with other entities within the art world and outside», added Spiegler, «We want to develop its historical continuity and take advantage of the cultural context», Delépine said in an interview – пряма мова.

Отже, у висновку можна сказати наступне. В епоху візуалізації інформації аналітичні виклади авторів статті або запрошених до участі у створенні матеріалу експертів, докладно описані в медіатексті, можуть включатися у виносний елемент у формі зведених таблиць, графіків, діаграм, схем. Такий прийом працює відразу у двох ефективних напрямках: інформація повторюється для кращого її засвоєння, але в зміненій формі, щоб уникнути тавтології, і саме графічне оформлення інформації сприяє її запам'ятовуванню, аналізу та навіть копіюванню, якщо йдеться про професійні спільноти адресатів.

Список використаних джерел:

1. Covid Live Updates: Biden Administration Plans to Stop Turning Away Immigrants Under Public Health Rule in May. URL: <https://www.nytimes.com/live/2022/03/30/world/covid-19-mandates-cases-vaccine>.
2. Does Social Media Make Teens Unhappy? It May Depend on Their Age. URL: <https://www.nytimes.com/2022/03/28/science/social-media-teens-mental-health.html>.
3. Trans cyclist Emily Bridges banned from racing at British meeting after UCI ruling. URL: <https://www.theguardian.com/sport/2022/mar/30/trans-cyclist-emily-bridges-banned-from-racing-at-british-meeting-after-uci-ruling>.
4. Why are we obsessed with symmetrical faces? An investigation. URL: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2022/mar/30/symmetry-filters-tiktok-symmetrical-faces-beauty>.

ЧУРІЛОВА Тамара Адланівна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

SUBJECT OF CRIMINAL OFFENSE

The subject of a criminal offense is one of the main elements of a criminal offence. The composition of a criminal offense is a set of objective and subjective signs that allow to qualify a criminal offense as a specific one provided by the Criminal Code of Ukraine. That is, without the presence of the subject, the offense will not be considered criminal [1]. So what is a subject?

Article 18 of the Criminal Code of Ukraine tells us that this is a convicted natural person who committed a criminal offense at the age from which, according to this Code, criminal liability may arise. Criminal responsibility is a type of legal responsibility, which consists in limiting the rights and freedoms of a person who has committed an offense, which is expressed in a sentence issued by a court and carried out by the relevant special authorized bodies. It should be taken into account that the subject of a criminal offense is necessarily characterized by three features: he is a physical person, he is reprehensible and he has reached a certain age. Articles 6, 7 and 8 of the Criminal Code state that citizens of Ukraine, foreigners and stateless persons will bear criminal responsibility. And, for example, legal entities cannot be subjects. Specifically, such cases are specified in Articles 172, 223, and 271. Article 19, part 1 of the Criminal Code states that a person who, at the time of committing a criminal offense, could be aware of his actions and control them, is considered reprehensible. That is, the Criminal Code tells us that only a reprehensible person could commit an offense and because of this he will be subject to criminal liability. Mandatory presence of a person sanity is due to the fact that it is a prerequisite for guilt, and without proof of guilt there can be no criminal liability and punishment. It is also taken into account that a person must reach the age defined by the criminal law before committing a criminal offense. There are cases when a person does not have documents. Then it is necessary to

conduct a forensic medical examination. General and reduced age are distinguished. It is considered common when a person turns 16 years old. And for some offenses specified in the law, a person will bear responsibility from the age of 14. If a person who is fourteen years old participated in or committed criminal offenses for which responsibility is borne from the age of sixteen, then he is not responsible for them. The subject of a criminal offense that has the following general characteristics, which were listed above, is usually called a general subject of a criminal offense. The absence of at least one of these signs excludes the subject as an element of the composition, that is, excludes the composition of the criminal offense and criminal liability [2].

In addition, there is such a concept as a special subject. Article 18 part 2 says that this is a physical, reprehensible person who has committed a criminal offense of which only a certain person can be the subject of criminal liability. In short, this is a person who, in addition to the main features, also has additional special features, which are provided for in the article of the Special Part for the subject of a specific composition of a criminal offense.

The Criminal Code of Ukraine contains many types of crimes with special subjects. The following criminal offenses are classified according to three groups of features:

1) signs that characterize the social status, legal status of a person. The first group is the most numerous. It includes the following characteristics: citizenship, foreign citizen or stateless person, official position of the person, profession, type of activity, nature of the work performed, relationship to military service, participation in the court process, convicted or taken into custody, presence of a criminal record.

2) signs that characterize a person physiological and demographic properties. The second group is united by signs that relate to: age, health, capacity for work.

3) signs that characterize the subject relationship with the victim – family, work and other relationships of dependence. The third group includes signs that characterize either the subject family relations with the victim and other persons, service relations or other relations.

It is possible to understand this issue for a long time, but the most important thing is to remember that this is a person who has committed a criminal offense and that there is no criminal offense without the subject [3].

Список використаних джерел:

1. Баулін Ю. В., Борисов В. І., Кривоченко Л. М. та ін. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник. Київ, Вища школа, 2007.
2. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Кримінальне право», Дніпро, 2019.
3. Лекція з «Кримінального права. Загальна частина». Тема 8 «Суб'єкт злочину». Київ, 2015.

ШКІЛЬ Анна Сергіївна,
здобувач вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

КОЗУБАЙ Інна Віталіївна,
старший викладач кафедри
міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ДЕФІНІЦІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Навчити людей спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово, а не лише розуміти іноземну мову, є досить складним завданням, оскільки спілкування – це не лише усний процес, це процес, який ускладнюється багатьма факторами. Окрім знання мови, його ефективність спілкування залежить також від умов та культури спілкування, правил етикету, знання невербальних виразів (міміки, жестів), тощо.

Світ вступає в нову реальність в умовах глобалізації. Результатами процесів глобалізації є міжнародний поділ праці, міграція капіталу, людських і виробничих ресурсів, а також зближення і взаємопроникнення різних культур.

Міжкультурна комунікація – процес взаємозв'язку і взаємодії представників різних спільнот, під час якого відбувається обмін інформацією, досвідом, духовними цінностями різних типів культур. Вона має справу з розумінням та порозумінням, що означає: розуміти чуже і водночас бути зрозумілим, спілкуючись чужою мовою.

Міжкультурну комунікацію слід розглядати як багатофункціональне явище, що включає, по-перше, здатність до розуміння норм і принципів комунікативної поведінки в іншому соціокультурному середовищі та переведення їх у площину міжкультурних відносин, по-друге формування характерних здібностей та здатність до емпатії та самоповаги. Освіта, особливо мовна, вважається основою здатності суб'єктів публічного простору формувати міжкультурну взаємодію на засадах демократії, рівних прав і можливостей. Одним із важливих факторів мультикультуралізму є здатність особистості до міжкультурної комунікації, особливо культурного діалогу мовними засобами.

Проблема міжкультурної комунікації досліджувалась багатьма науковцями, такими як, Є. Верещагіна, І. Калисецька, та І. Кряж тощо. Їхні роботи висвітлювали міжкультурну комунікацію, як необхідну умову для успішного інтегрування у соціумі, що дозволить ефективно брати участь у процесі міжетничної комунікації в умовах глобалізованого світу.

Між вивченням іноземної мови та міжкультурним спілкуванням існує тісний зв'язок і взаємозалежність. Мова є не лише джерелом комунікативної діяльності, а й засобом пізнання, формуванням, передачею думок, вираження почуттів і емоційних станів, засобом задоволення всіх потреб людини тощо.

Вивчення культурної складової слова є важливою умовою успішного оволодіння іноземною мовою, але, у свою чергу, воно також є частиною більш широкого культурно-історичного значення соціальної реальності, а його поглинання є важливою умовою реалізації мови. Мова повинна використовуватись як засіб спілкування. Мова – це код, що виражає певні поняття, які можуть зрозуміти різні групи людей.

Мова є ефективним чинником розвитку особистості в полікультурному просторі. Як феномен духовного життя людини вона відіграє велику роль – сприяє процесам спілкування, соціалізації та соціальної адаптації. Соціалізацію, як процес соціального становлення індивіда, засвоєння цінностей, норм, установок і моделей поведінки певного суспільства та соціальної групи неможливо уявити поза мовним контекстом.

Кожне заняття з іноземної мови – це культурне перехрестя та практика міжкультурної комунікації, адже кожне іншомовне слово відображає іншомовну культуру, а за кожним словом стоїть світогляд, зумовлений національною свідомістю.

Діалог культур припускає взаєморозуміння і спілкування не тільки між різними народами, а й потребує духовного зближення величезних культурних регіонів, які сформували свій комплекс відмінних рис. У зв'язку з цим особливого сенсу набуває проблема розуміння загальнолюдських цінностей, а також відмінностей між народами та їх культурою. Нагальною стає потреба формування людини, яка не тільки володіє іноземними мовами, а й готова до цілісного сприйняття світу, до його розуміння на основі культурного плюралізму та поваги до людської особистості.

Прямий зв'язок між вивченням іноземної мови та культурою сьогодні не викликає заперечень ні в лінгвістичній, ні в педагогічній сферах. Крім того, цей зв'язок відноситься до політичної сфери: процес вивчення іноземної мови набув іншого статусу через міграцію населення та появу мультикультурних суспільств.

Іноземна мова є одним із основних інструментів розвитку глобально орієнтованої мовної особистості, здатної адаптуватися до сучасних рівнів і стилів професійного та особистого спілкування. Це забезпечується використанням креативних та інноваційних прийомів реалізації різноманітних форм спілкування, які сприяють формуванню чітко визначати ситуації та мету спілкування та вміння реалізовувати задуми, розширювати творчий та науковий потенціал студентів у контексті міжкультурної комунікації.

Позитивне ставлення студентів до вивчення іноземних мов є запорукою успішного навчання, оскільки іноземна мова є не лише предметом, а й освітньою сферою, створюючи умови для засвоєння знань з багатьох інших предметів: історії, географії, літератури, та ін. Темою навчання іноземної мови є не лише сама мова, а й словесна взаємодія мови, культура народу (рідна мова) та певна лінгвістика та лінгвістичні знання. Основною метою іноземної мови як галузі освіти є оволодіння вміннями студентів спілкуватися іноземними мовами, тобто формувати комунікативну компетентність, що визначається як «здатність брати участь у реальному спілкуванні іноземною мовою».

Можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація передбачає подолання не лише мовного бар'єру, а й культурного, що є дуже важливим фактором. Формування міжкультурної комунікації є актуальним завданням, бо вона зумовлена глобальними процесами. Навчальна діяльність має бути спрямована на більш глибоке, повне вивчення культури носіїв мови, їхнього побуту, національного характеру та ментальності.

Список використаних джерел:

1. Bondarenko V. A. The role of language education in the formation of intercultural communication under conditions of globalization *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Гуманітарні науки.* 2019. № 2 (57). С. 32-36.
2. Нікітіна Н., Нечаєва В. Технологія формування міжкультурної комунікації. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* 2015. Vol. 3 (20). Issue 40. Pp. 44-47.
3. Wang L., Wang K., Heppner P., Chuang C. Cross-national cultural competency among Taiwanese international students. *J Divers High Educ,* 2016. Vol. 10 (3). Pp. 271-287.

ЯКУБУК Дар'я Андріївна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

MEDIA EDUCATION AND MEDIA INFLUENCES ON THE AUDIENCE

Through the prism of modern events: the reshuffle of the world economic and political forces, the creation of new state-legal and interstate formations and models, and, of course, the russian-Ukrainian war and global changes in the security situation in the world, the issues of methods and education and media influences on the audience have acquired new practical and theoretical significance.

The industrial and technological progress of the twentieth century revolutionized almost all aspects of the daily existence of the majority of the world population. It also had a decisive impact on changes in the field of interpersonal and mass communication. This caused rapid development of mass media. The press, radio, television and the Internet have become a permanent and almost ubiquitous element of modern civilization. Called the fourth estate – in addition to the traditional triad, i.e. legislative, executive and judicial – the media of social communication are de facto the first estate because they have a decisive influence on understanding and perception of the world, the way people, facts and phenomena are evaluated, shape worldview and public opinion, and even influence specific individual existential, moral, political and religious choices. The undeniable enormous influence of the mass media on the way of thinking, evaluating and acting of millions of people requires the development of skills of correct, that is, critical perception of the media message.

The experience of recent European history teaches that mass media can become carriers of both positive and harmful, destructive and even criminal ideas and values. An important role in the promotion of fascist and communist ideology was played by mass media, which became tools of propaganda and manipulation [3]. These stark examples show that the media has the power to promote false authority figures as well as to undermine real ones. The history of totalitarian systems is a sinister example of the use of mass media to achieve evil ends.

The danger of deviation from such fundamental values as truth, goodness and beauty must be prevented by appropriate formation of broadcasters and recipients of media messages. Communicative democracy implies not only the autonomy and subjectivity of mass media as a means of public communication, but also the activity of recipients who are able to understand and interpret the received news [5].

Experience shows that educational and political circles sometimes do not understand media education. It is mistakenly equated, for example, with the use of audiovisual equipment and media receivers (radio, television, Internet) during the educational process. The biggest mistake concerns the misunderstanding of media education as a science aimed at familiarizing with the technical aspects of social communication, that is, with the construction and functioning of individual devices and devices used by mass media. These topics, if they are not included in the physics curriculum, can naturally be classified as media education, but as introductory and/or additional, not core. Another misunderstanding of media education is equating it with computer literacy. The false concept of media education also consists in equating it with education through mass media, which in this case are understood as carriers and translators of knowledge from various fields of science. The false visions of media education mentioned above obscure and distort its image as a challenge to modern civilization.

The essence of media education is to teach society a critical and reflexive perception of media messages. According to the definition of our species – homo sapiens – a thinking person is a conscious, intellectually active recipient of mass

media. The formation of an active attitude towards media communication is becoming an increasingly important postulate put forward by various institutions and circles. The desiderata of the agenda and structures of the European Union were preceded by the teachings of the Catholic Church and the involvement of its highest authorities, i.e. the Pope, the Holy See and the Council, who demanded compliance with ethical standards in the media and forming the consciousness of the recipients through appropriate education. The implemented postulate of the Second Vatican Council (1962-1965), i.e. the establishment of the World Days of Social Communication, is an opportunity for successive popes to address various issues related to mass media, including the need for media education, involving both recipients and broadcasters. The Church concern for the proper formation of the hearts, consciences and minds of children and young people is clearly visible in various diagnoses and postulates related to the media sphere [1].

Educational and educational (in the narrower sense, i.e. conscious, planned and thought out, and in a broader sense – unconscious, somehow accidental) function of mass media is another factor that strengthens the postulate of media education as the formation of skills for active, creative and, at the same time, critical perception of media messages [8]. «Broadcasters are not responsible for the level of knowledge of their recipients, and even often take advantage of their ignorance and formulate messages in such a way as not to go beyond the boundaries of professional ethics and, while maintaining the appearance of objectivity in the transmission of information, achieve their own ends. own economic, political and social goals, primarily influencing public opinion and its leaders» [9]. Thus, media education becomes an integral need of a modern society with signs of communicative democracy, which requires a critical, selective, active perception of media messages in order to recognize their real content and ideological messages containing a specific vision of the world and a person.

The educational function performed by the mass media, even consists in the unconscious, episodic formation of attitudes and behavior, as well as in the promotion of a lifestyle, also requires critical perception and critical evaluation, prevention of expression, acceptance and imitation of humanistic and anti-social anti-values. An important goal of media education is to awaken the sensitivity and vigilance of recipients to the received media messages and teach them to use them in such a way that they contribute to the formation of a positive attitude and the full development of the personality. Media education should be an important element of countering manipulations, lies, falsifications occurring in the mass media, and above all instrumental treatment of them. It is also an objection to understanding the means of social communication only as a tool of persuasion and persuasion and to the concept of information as a commodity reduced to a commercial dimension.

An important task and goal of media education is also the formation of the recipient need to rethink the media message. The ability to correctly perceive its content should be enriched with critical reflection, which, in turn, requires appropriate

formation and intellectual training, one of the foundations of which should be media education. It should also protect against mental slavery, discrimination of opinions, excessive emphasis or even absolutization of the form while reducing or even indifference to the content of the media message.

References:

1. White Paper on Education and Training. Teaching and learning: Towards the Learning Society. URL: http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com95_590_en.pdf.

ЯЛАНСЬКА Яна Юріївна,
здобувач вищої освіти
факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
ДЕКУСАР Ганна Геннадіївна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

IMPORTANCE OF ENGLISH IS IN LIFE OF POLICEMAN

A theme is actual, because at that level on that the National police of Ukraine goes out all must know a foreign language. The whole world communicates English, and that is why it is possible to say that to her study it follows to befit it is more deep and to study her exactly profile, for that a policeman could perceive necessary for him information in the work.

For the first, English helps to attain progress in international cooperation that is important enough, for the second, a policeman repeatedly runs into a situation, when it follows him to explain to the violator reason of stop, or for an ambulance and operative help to the victim that became the hostage of certain circumstances and can appeal only to the policeman.

It is no less important to help foreigners to find a road in a necessary place, and such necessity arises up sufficiently often, having regard to the Euros accepted recently by Ukraine 2012 and Eurovision, under time what Ukraine was visited by ten of thousands of tourists, many from that needed skilled help.

In the vital functions of man a language comes forward as main means of communication. And in the profession of policeman she serves as a basic professional instrument and occupies a main place. During life a man is able to capture a few languages. The mother tongue is mastered from little up, and essence of foreign language consists in that, to form ability of foreign activity due to the study of foreign language.

At first it follows to understand nature of the verbal broadcasting.

This verbal broadcasting is a difficult process, that consists of comprehension, forming of idea, pronouncing of idea, control and contains such skills:

- it is a vocabulary and broadcasting functions;
- it is the use of grammar;
- it is the use of corresponding style of broadcasting (official and unofficial);
- it is the use of markers of the constrained broadcasting (voice, intonation, rate, combining elements and others like that);
- it is forming of various expressions (discussion, conversation, story, presentation and others like that);
- it is the use of interactive strategies (visual contact, gestures, by turn entering into conversation, paraphrasing and others like that);
- it is forming of the free broadcasting.

In the process of studies of the verbal broadcasting takes into account such aspects: situation, type of interlocutor and to take into account an aim. If the result of that bread-winners do not have difficulties with it is visible, then it is possible to say with a complete confidence, that for them communicative or communicative-speech abilities are already formed.

Possessing such skills of broadcasting is means able correctly to choose broadcasting style, subordinate the form of expression the task of comunication, use the most effective (for this aim and situation) language (and unlanguage) means.

In a foreign language distinguish such abilities: reading, listening, letter and manner of speaking. If shortly, ability of reading is perception of the writing broadcasting.

Ability of listening is ability to perceive the foreign verbal broadcasting. Ability of letter is a transmission of ideas in a writing form. Ability of manner of speaking is ability to pass own opinion, thus distinguish the dialogic and monologue broadcasting.

The presence of two abilities swims out from here, one of that is ability of logical connection of all parts of text, and second is ability of instantaneous reaction on the remarks of interlocutor.

Also it should be remembered unstable economic situation in a country, in accordance with what inculcate reformation of the system of law enforcement authorities and promote requirements to skilledness of employees of police.

New forms and methods of preparation of professional policemen are inculcated with bringing in of information technologies, and new methods of communicative increase in the field of the conduct of dialogues directly constabulary with society.

And that is why for a policeman robot of that is one of major in the world: to serve and protect people, knowledge of foreign language is inalienable part of professional implementation of tasks. There are such cases, when policemen contest with criminality and run into many English native speakers.

There are such cases, when policemen contest with criminality and run into many English native speakers. One can commit crime, and other can be the victims of crime. In both cases it is needed to set and answer a question by English. Time can be a key factor in the decision of crime or rescue of life. Not always it is possible to expect a translator. It is therefore needed to walk up the system to this question in more depth and to direct desire constabulary on the conscientious study of language for acquisition of higher level of qualification.

So for effective studies it follows to attract innovations. It means that an acceptance of certain innovation is a subjective enough process, that envisages the choice of that, what concrete method, instrument or process will be inculcated as an innovation.

As a conclusion can be said that in new realities and taking into account that our country moves sdws the European standards, a policeman must know English profile. It already the generally accepted sociocultural models of studies, that is perceived as basis of realization of professional cross-cultural communication, id est intermingling of language personalities is with different language and cultural environments. Therefore a policeman must be able not only correctly to formulate ideas but also adhere to the cultural norm, accepted y native speakers.

Список використаних джерел:

1. Як навчаються поліцейські. URL: <http://www.britishcouncil.org.ua/year-of-english/updates/blog/TakingPolice-to-School>.
2. Черней В. В., Чернявський С. С., Галдецька І. Г. та ін. Іншомовна підготовка працівників ОВС та фахівців із права: тези доп. X Міжвузівської наук.-практич. Інтернет конф. (Київ, 30 квітня 2020 р.). Київ: НАВС, 2020. 148 с.
3. Що змінить закон про англійську мову і кого він стосується. URL: <https://informato.r.ua/uk/shcho-zminit-zakon-pro-angliysku-movu-i-kogo-vin-stosuyetsya>.

Для нотаток

Навчальне видання

**Пакулова Тетяна Василівна
Поповський Анатолій Михайлович
Царьова Ірина Валеріївна**

МОВА І ПРАВО

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
25 жовтня 2022 року*

Редактори, оригінал-макет –
Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга

Підп. до друку 23.12.2022. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний, цифровий.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 12,6. Обл.-вид. арк. 13,5.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rvv_vonr@dduvs.in.ua